

Louisa May Alcottová

malé ženy

Louisa May Alcott

Malé ženy

Z anglického originálu Little women

Adaptation © Eva Jelínková, 1974

Illustrations © Josef Liesler, 1974

AHOJ, DĚVČATA!

ZDRAVÍM VÁS Z OHROMNÉ DÁLKY, PROTOŽE SI MĚ VYMYSLELA AMERICKÁ SPISOVATELKA - LOUISA M. ALCOTTOVÁ - PŘED STO LETY. ALE NELEKEJTE SE NIČEHO, PROTOŽE PŘED STO LETY MĚLA SPOUSTA PATNÁCTILETÝCH DĚVČAT ÚPLNĚ STEJNÉ STAROSTI, JAKÉ MÁTE VY, I KDYŽ SE NOSILY KULATÉ SLAMÁKY S MAŠLÍ A VYSOKÉ ŠNĚROVACÍ BOTY DO POLOVINY LÝTEK. OSTATNĚ - KDO VÍ, JESTLI KULATÉ SLAMÁKY A ŠNĚROVACÍ BOTY NEJSOU V MÓDĚ I TEĎ NEBO SE NEZAČNOU NOSIT PŘÍŠTÍ ROK?

KE VŠEMU JSEM JÁ SAMA SLAMÁKY A RUKAVIČKY I BÍLÉ KRAJKOVÉ LÍMEČKY VŮBEC NEMĚLA RÁDA A ODJAKŽIVA JSEM CHTĚLA BÝT KLUKEM, OBLÉKAT SE JAKO KLUK A HRÁT KLUKOVSKÉ HRY. JE NA TOM NĚCO ŠPATNÉHO? ŘEKNĚTE SAMY! NEVYLÍHL SE TŘEBA ZROVNA VÁM V HLAVĚ OBČAS PODOBNÝ NÁPAD? JEDNOU JSEM DOKONCE STRAŠNĚ LITOVALA, ŽE NESMÍM JÍT S TATÍNEM BOJOVAT DO VÁLKY, PROTOŽE VÁLKA, KTERÁ VYPUKLA PŘED STO LETY V AMERICE, BYLA SPRAVEDLIVÁ A NAŠ TATÍNEK V NÍ BOJOVAL TAKY ZA TO, ABY ČERNOŠSKÉ DĚTI MOHLY CHODIT DO STEJNÝCH ŠKOL JAKO JEJICH BÍLÍ KAMARÁDI A NIKDY UŽ NEMUSELY - AŽ VYROSTOU - PRACOVAT JAKO OTROCI NA CIZÍCH PLANTÁŽÍCH.

TAKŽE JAKÝCHPAK STO LET!

VSADÍM SE, ŽE DEJME TOMU BUDETE ČÍST O MÝCH SESTRÁCH A NAJEDNOU VÁS NAPADNE, ŽE JEDNU Z NICH MÁTE DOMA. A CO TEPRVE POVÍDÁNÍ O NAŠÍ BÁJEČNÉ MAMINCE! ANEBO PŘÍBĚH O MÉM KAMARÁDU TADEÁŠOVI!

UŽ SE ZROVNA TŘESU NEDOČKAVOSTÍ VIDĚT VÁS, JAK ČTETE A ČTETE, SMĚJETE SE, NEBO POTAJÍ RONÍTE SLZIČKY. Z KAŽDÉ KAPITOLY PO VÁS MRKNU OČKEM A BUDU SE POTICHU CHECHTAT, AŽ USLYŠÍM, ŽE VÁS POSÍLAJÍ NA NÁKUP NEBO DO KUCHYNĚ UMÝT NÁDOBÍ, A S VÁMI TO ANI NEHNE, JEN BUDETE ZUŘIVĚ OBRACET LIST ZA LISTEM. ZROVNA TAKOVÁ JSEM TOTIŽ BYLA I JÁ.

MOC - MOC SI PŘEJU, ABY SE VÁM VYPRÁVĚNÍ PANÍ ALCOTTOVÉ LÍBILO.

A JAK TO POZNÁM?

TŘEBA JEN PODLE TOHO, ŽE SI V DUCHU ŘEKNETE: S DĚVČATY MARCHOVIC BYCH CHTĚLA KAMARÁDIT...

AHOJ!

PĚKNÉ POČTENÍ VÁM PŘEJE

JOSEFÍNA

KAPITOLA 1

O ČTYŘECH NESPOKOJENÝCH SESTRÁCH A TAKÉ O JEDNÉ ZVLÁŠTNÍ HŘE, KTEROU HRAJEME CELÝ ŽIVOT

V krbu hořelo dříví, a protože v pokoji zatím nikdo nerozsvítil lampu, tváře čtyř sester ozařoval jen odlesk ohně.

- Nemít peníze je hrozné, podívejte se na moje šaty, povzdychla si Markéta a prohlížela svůj odřený loket.
- Je strašně nespravedlivé, když některé holky v naší třídě se parádí a jiné nosí pořád stejnou sukni a blůzu, jako třeba my, přidala se k ní Amy.

- To budou vánoce! Bez peněz a bez dárek. Hrom aby vzal peníze, hurovala i Josefína a ležela přitom na huňatém koberečku před krbem.

- Nenadávej, napomenula sestru tichá a pokojná holčička Líza.

- Máme přece tatínka a maminku a já mám vás a vy máte mě...

- Čert aby vzal peníze i mizernou válku, zlobila se přesto dál Josefína a prohrábala pohrabáčem prohořelé dříví. - Kdyby nebyla mizerná válka, seděl by táta doma s námi. Ale teď ani nevíme, kdy se vrátí. Bůhví za jak dlouho to bude, řekla. Myslela si ovšem něco daleko horšího a smutnějšího. Napadlo ji, co když se nevrátí vůbec? A napadlo to určitě i Markétu a Lízu i Amy. Myslely na to jistě všechny v tu chvíli, jenom se bály tak hroznou věc povědět nahlas.

- Mlčely a v pokoji bylo najednou smutné ticho. Vánoce bez dárek vážně nejsou žádné vánoce, začala znovu Markéta. - Ale peníze nemá spousta lidí. Můžem si přece vymyslet docela maličké dárky, které nic nestojí, a přece z nich budeme mít radost. Rozhazovat peníze umí kdekdo, ale co z toho? dodala ještě hodně nahlas a mluvila s takovou hlasitostí proto, aby ostatní sestry nepoznaly, jak velice líto je jí pěkných věcí, které by se za peníze daly koupit. - Chudák tatínek je ve válce a my, i když nejsme zatím docela velké, můžeme taky přinést nějakou oběť, nemyslíte? To, co jsme si ušetřily, třeba někomu darujeme. Někomu, kdo je na tom ještě daleko hůř než my. Možná armádě, dodala Markéta vznešeně, protože o vznešeném rozhodnutí se má mluvit se stejnou vznešeností.

- Armádě? zeptala se nespokojeně Josefína. - Jak chceš vytrhnout armádu a válku jedním dolarem, který sis ušetřila?

- Nebyl by to jeden dolar, ale čtyři, bránila se Markéta. - Každá z nás má dolar.

- Já nepošlu svůj dolar armádě za žádnou cenu, prohlásila Josefína. - Nemusíte mi k vánocům nic dávat, ale za svůj dolar si koupím knížku o Robinsonovi. Už dávno po té knížce toužím.

- Já bych si zase moc ráda koupila noty, vzdychla potichoučku Líza. Ale bylo to povzdechnutí tak lehké a utajené, že je mohl nanejvýš zaslechnout smetáček s lopatkou vedle krbu, kde Líza seděla.

- Nezapomeň, že strašně potřebuju nové pastelky, upozornila nenápadně Markétu Amy.

- Proč bych si za svoje peníze nemohla aspoň jednou za rok koupit, co se mi líbí? prohlásila energicky Josefína. - Copak si to nezasloužím?

- Vy mluvíte, jako bych já jediná nic nepotřebovala a nic si nepřála, ohradila se Markéta. - Snad mám taky právo na trošku zábavy! Od rána do večera hlídám cizí neposlušné děti, a když přijdu domů, nevím, kde mi hlava stojí.

- A to nemáš zdaleka takovou dřinu jako já! obrátila se na sestru Josefína. - Víš, co to je, nechat se den co den osm hodin prohánět naší starou a mrzutou tetičkou, která nikdy není s ničím spokojená, je nervózní až hrůza a kvůli všemu se chytá za hlavu? Hned musím do sklepa a hned zas na půdu a večer sotva pletu nohama.

- To je k zbláznění, řekla s účastí Líza, ale pak se podívala na svoje malé upracované ruce a obrátila je k sestrám dlaněmi plnými mozolů.

- Stejně si ale myslím, že nejhorší je mytí nádobí, uklízení a utírání prachu. Jde to všechno pořád dokola. Jak mám s těmahle rukama cvičit na klavír, jenom se podívejte...

- Co vy můžete povídat? vzdychla si Amy. - Žádná z vás nezkusí tolik co já. Nemusíte sedět ve třídě, kde jsou hloupé holky, které se hned začnou chechtat, když něco nevíte. Všechno je jim k smíchu. I to, že nosím pořád jedny staré šaty. A že mám placatý nos a bůhvíco ještě. Ty mají hloupou regraci i z toho, že náš tatínek je ve válce...

- Říká se legrace, pamatuj si to už jednou, opravila sestru Josefína.

- Co mě pořád opravuješ? Včera ti vadilo, že říkám levorver, a dneska se ti zas nelíbí, když říkám regrace.

- Nač potřebuješ cizí slova, když je neumíš ani pořádně vyslovit? rozčilovala se Josefína.

- Protože je to správné. I paní učitelka říkala, že si máme rozšiřovat zásobu slov. Aspoň je vidět, že jsem enteligentní, bránila se zuřivě Amy.

- Nehádejte se, prosím vás, napomenula sestry tichým hláskem Líza. - Jestli si dobře pamatuju, zrovna včera tvrdila Josefína, že jsme tisíckrát šťastnější než děd Kingovy, i když mají peněz jako máku, ale zato se v jednom kuse perou a hádají. A co děláte vy?

- Ano, Lízo, děti Kingovy se hádají jako koně, řekla Josefína, ale my se nehádáme, my si jen tak povídáme. A i když musíme pracovat a nemáme peníze, jsme stejně fajn parta.

- Aha! Aha! ukázala Amy vyčítavě na Josefínu. - Tak já špatně vyslovuju cizí slova, ale ty jsi zato pěkně vulgární. Dívala jsem se na tebe z okna. Jdeš po ulici, máš ruce v kapsách a pískáš jako kluk.

- No a? zeptala se Josefína, vyskočila z koberečku, dala si ruce do kapes, dělala sáhodlouhé, klátivé kroky a hvízdala jak na lesy.

- Přestaň, Josefíno, rozzlobila se už vážně Markéta. - Jsi opravdu jako kluk.

- To je přesně to, co chci!

- Já to nesnáším, když se děvče tak hrubě chová.

- A já zas nemůžu vidět fajnovky, odsekla Josefína a pokračovala ve hvízdání.

Ty holoubek sivý... já holoubek bílý... kde jsme se v tom širém světě spolu natrefili... začala skřivánčím třaslavým hláskem propěvovat. Líza a tvářila se tak směšně, že se obě sestry přestaly hádat. Nakonec všechny propukly v hurónský chechtot a popichování skončilo. To byla samozřejmě chvíle dobrá pro Markétu a její obvyklé „kázáníčko“.

- Poslechni, Josefíno, ty už jsi vážně trošku moc velká na svoje „klukoviny“. Už by ses měla chovat jako dospělá, nemyslíš? Není ti pět let. Moc dobře jsem si všimla, že ti včera na nákupu u řezníka říkali slečno. Mysli na to trošku.

- Slečno!? popadala se za hlavu Josefína. - Tak kvůli řezníkovi nakonec začnu nosit klobouk se závojem a sukně až na paty jako naše tetička, ne? A co brejle? Nemám si nasadit na nos cvikr, abych vypadala důstojně, až mi zas řezník řekne slečno? Víte vůbec, jak mě odjakživa míchá, že jsem holka? Bože, co bych za to dala, kdybych byla kluk a mohla hrát fotbal a hokej. A byla bych šla s tatínkem do války a mohla aspoň bojovat. Co takhle? Sedím doma a pletu ponožky jako stará unuděná babka.

Josefína zatřásla rozpletenou zimní ponožkou, až jehlice zachrastily a klubko vlny se zakutálelo kamsi pod skříň.

Chudinku Lízu to celou rozlítostnilo. Začala sestře hladit kudrnatou hlavu a rovnat jí vlasy nad čelem svýma upracovanými, hrubými rukama a přitom ji něžně utěšovala.

- Je mi hrozně lilo, že nejsi kluk, moc ráda bych měla bratra. Ale když ti říkám Jo, máš jméno skoro jako chlapec a češeš se jako chlapec a chodíš s rukama v kapsách jako chlapec a mně se to líbí. Nic si z toho nedělej, že jsi děvče, já tě mám opravdu ráda jako bratra.

- Ano, Jo je úplný kluk, souhlasila Markéta. - A je mi to milejší než to, co děláš ty, Amy. Moc dobře jsem si všimla, jak poslední dobou směšně mluvíš. Líbí se mi, když se někdo dobře chová a pěkně mluví, ale proč se přitom tváříš jak hraběnka? A ke všemu si pořád pleteš cizí slova. Když řekneš enteligentní, je to skoro horší, než když Jo řekne desetkrát za sebou „do prkvančic“... Chováš se vážně jak husa...

- Když je Jo uličnice a Amy husa, co jsem, prosím tě, já? zeptala se Líza.

- Ty jsi nás mazáneček a náš drahoušek a naše hodná myška domácí, řekla jí Markéta a byla to dozajista pravda, protože Lízu, tu myšku domácí, celá rodina milovala.

A jak tak tyhle čtyři sestry seděly kolem krbu, kde praskalo dříví, a jak pletly teplé ponožky pro tatínka, který byl daleko odtud ve válce, venku za oknem tiše a hustě padal prosincový sníh a se sněhem se vznášel nad domem a nad celou krajinou takový zvláštní a sladkobolný čas, jaký bývá jen před vánoci.

Pokoj, ve kterém seděly, byl docela obyčejný a také nábytek byl obyčejný, ale na stěnách viselo pár pěkných obrazů, police byly plné knížek a ve váze svítily žluté chryzantémy. Byl to sice obyčejný domov, ale každá ze sester věděla, že právě na tenhle domov si do smrti bude vzpomínat.

Sedmnáctiletá Markéta, nejstarší z děvčat, byla velice krásná. Měla veliké oči, spoustu hnědých hedvábných vlasů a jemné, běloučké a buclaté ruce. Však na ně byla pyšná. Ráda je kladla před sebe na ubrus nebo si jimi hladila vlasy a pak se ty bílé něžné ruce vznášely nad jejím čelem jako dva holoubci.

Šestnáctiletá, vysoká a neuvěřitelně štíhlá, vlastně už skoro hubená Josefína připomínala hříbátko. Nikdy nevěděla co s rukama a nohama. Vždycky jí jaksi překážely. Měla směšný, trochu drzý nos, chytré šedé oči, kterým nic na světě neušlo a které se dovedly kolem sebe dívat právě tak šibalsky jako zamyšleně anebo zuřivě, když se jim něco nelíbilo. Dlouhé husté vlasy nosívala vždycky svázané do koňského ohonu a ten jí padal až na úzká kostnatá ramínka, která pod blůzkou trčela jako věšáček.

Čtrnáctiletá Líza byla pravý opak Josefíny. Pořád se pro cosi styděla a červenala. Mluvila potichounku, nebo spíš pípala a něžně se usmívala.

- Lízinka je náš skřítek, říkával obyčejně tatínek, dokud tu byl, a všichni s ním souhlasili. Holčička Líza opravdu žila v nějakém svém blaženém světě, ze kterého se odvážila vyjít jen tehdy, když ji obklopili nejbližší lidé, jimž důvěřovala a milovala je.

Nejmladší ze všech, Amálie, které se ostatně odjakživa říkalo Amy, byla ze sester nejzajímavější, samozřejmě podle svého vlastního mínění. Když se tak na sebe dívala do zrcadla, připadala si krásná jak Sněhurka. Sama sebe okouzlovala pomněnkovými očima a zlatými vlasy, které jí v kudrnách lemovaly obličej. Měla běloučkou pleť, tenký vosí pas a vždýcky se chovala jako vzorná mladá dáma, která ví, co se sluší a patří.

Také teď seděla Amy v křesle vznešeně a půvabně jako v divadelní lóži.

Hodiny odbily šestou. Líza rychle vyskočila, smetla na lopatku smetí před krbem a honem přistavila do blízkosti sálajícího tepla pestré vyšívání pantofle, aby se ohřály. Pantofle hřející se před ohněm znamenaly jednu jedinou věc: že je večer a že přijde domů maminka.

Už se na stole rozzářila lampa a s čekáním na maminku vstoupila do pokoje i vzrušená nálada.

- Jak se tak dívám, tyhle pantofle stejně dlouho nevydrží, prohlásila Josefína a klepala na tenkou prošlapanou podrážku. Musíme mamince koupit nové.

Pochopitelně - Líza hned prohlásila, že nové pantofle koupí mamince k Ježíšku za svůj dolar právě ona. To rozčililo Amy i Markétu. Hádku ukončila Josefína.

- Co byste kupovaly pantofle vy, když jediný mužský v celém domě jsem po tatínkovi já? Komu nařídil tatínek, aby se staral o mámu, dokud se nevrátí z války? Mně! Bačkory koupím já a basta fidli!

Markéta se v tu chvíli zrovna se zalíbením dívala na svoje pěkné bílé ruce a hned ji napadlo, že v tom případě obstará ona pro maminku rukavice.

- A já jí seženu kapesníky s kraječkou, prohlašovala Líza.

Já dám mamince lahvičku kolínské, rozhodla se Amy. Maminka má ráda kolínskou vodu. A potom: voňavka není tak drahá a ještě mi zbude na pastelky.

Když už tedy bylo jasné, která z děvčat co koupí, zbývala otázka jak dárky odevzdat.

- Panebože, už to vidím, sténala nadšením Josefína. - Každou věc zabalíme do barevného hedvábného papíru a balíčky položíme na stůl. Pak maminku přivedem a budem se dívat, jak dárky rozbaluje, jak se diví a jakou má radost. Zrovna tak to přece maminka chystala pro nás, když jsme měly narozeniny. Vždycky jsem při tom umírala zvědavostí. A vy jste mě pokaždé ještě naschvál zdržovaly: Sedni si do křesla a pomalu rozbaluj... nespíchej!

- Jak já se těším, až začne dárky rozbalovat maminka! Budu možná rozčilenější než ona, šeptala Líza a měla přitom tváře v jednom ohni.

Budem se tvářit, jako že chystáme dárky pro sebe, plánovala už napřed Josefína. Obcházela kolem stolu dlouhými houpavými kroky jako velbloud a házela rukama. - Markéto, obrátila se pak na sestru velitelským tónem. - Hned zítra odpoledne se musí jít nakupovat! Nezapomeň, že máme ještě moře práce s nacvičováním štedrovecerní hry.

- Tenhle rok budu s vámi hrát už naposled, prohlásila rozhodně Markéta. - Už si připadám na tyhle hlouposti trochu stará, dokazovala.

Ale nikdo jí doopravdy nevěřil. Každý v tomhle domě přece věděl, jak strašně ráda Markéta hraje divadlo a jak ráda se přestrojuje.

- Stará... Stará! popadala se za hlavu Jo. - Kdo je z nás nejlepší herečka? Ty! Ty přece... Když praštíš s divadlem, můžeme celou hru zabalit. Snad nechceš, abych místo tebe hrála v šatech s vlečkou a s hromadou korálů na krku a s čelenkou ve vlasech. A vůbec! Dneska by se mělo zkoušet. Hlavně bys měla zkoušet ty, Amy. Jsi největší dřevo, jaké jsem viděla. Když si tě představím v omdlévací scéně, je mi nanič...

- Jak mám správně omdlívat, když jsem to nikdy ani neviděla? dovolávala se spravedlnosti Amy. - Přece se nesvalím na zem, abych byla samá modřina. Já chci pomalu a elegantně padat do křesla, aby to trochu vypadalo, rozumíš? Ne jako kláda, ale jako peříčko. A pak teprve může přijít Hugo s pistolí a přepadnout mě.

Amy opravdu neměla za krejcar nadání.

- Hraje jak hasič, zoufala si při každé zkoušce nad jejím výkonem Jo. Ale koho měla vybrat pro roli přepadené chudinky, kterou ničemník Hugo nakonec odnese? V tomhle případě nezáleželo na talentu, ale na váze, a Amy byla lehounká jak nic.

- Ukážu ti, jak se správně omdlívá, řekla sestrě Jo. Přitiskla si ruce ke spánkům, potácela se po pokoji a vykřikovala srdcervoucím hlasem: Roderigo... zachraň mě, Roderigo!

Amy opravdu pozorně sledovala výkon Josefíny a pak se pokusila ji napodobit. Bylo to neuvěřitelně hrozné. Měla přitom, trhané pohyby jako robot, kterého někdo těsně před výstupem natáhl na klíček. Když vykřikla svoje Ach!..., Jo si zacpala uši dlaněmi.

Zato Markéta se hihňala jako blázen a Líza jen nechápavě vrtěla hlavou.

- To je katastrofa... Pokus se, proboha, na představení o lepší výkon, nebo spadne obecenstvo pod židli, naříkala Jo a dala příkaz, aby ve hře pokračovala Markéta. To už zkouška probíhala celkem hladce. Don Pedro pronesl svou dvoustránkovou výzvu k boji bez jediného škobrtnutí, čarodějnice huhlala nejúspěšněji zaklínadla nad kotlem plným vařících se ropuch, Roderigo se jediným trhnutím zbavil svých pout a ničemník Hugo, který do sebe obrátil plnou krabíčku jedu, vykřikoval ve smrtelných mukách, která si způsobil výčitkami svědomí a arzénem, Ha! Ha!

- Tohle je nejlepší kus, jaký jsme kdy hrály... pochvalovala si Markéta, když se mrtvý zlosyn Hugo posadil a drbal za uchem.

- Nikdy nepochopím, že sis mohla něco tak nádherného vymyslet. Josefíno, ty jsi u mě Shakespeare, libovala si nahlas Líza a hleděla s obdivem na sestru.

- Prosím tě, nepřeháněj, pokusila se o trochu skromnosti Jo. Ale tak jako tak se jí zdálo, že hra „Čarodějná kletba“ je opravdu povedená. Původně vlastně chtěla nacvičit tragédii Macbeth, doopravdického Shakespeara, ale nebyla schopna vyřešit problém s propadlístěm, ve kterém má zmizet Banq. Nejvíce ovšem litovala vražedné scény. I teď, když si na ni vzpomněla, popadla ze stolu vidličku, divoce s ní šermovala a koulela očima, jako to viděla jednou v divadle, když u nich ve městě vystupoval jeden slavný herec.

- Je to snad dyka, co vidím před sebou? sípala příškrčeným hlasem plným vášně.

- Ne, to je vidlička, na kterou jsi napíchla maminčinu bačkoru. Ty se jednou z toho divadla zblázníš... volala Markéta a zkouška skončila obrovským záchvatem smíchu.

Ale to už do dveří vstupovala vysoká a štíhlá maminka, které tak krásně slušel starý šedý kabát a ještě starší klobouk a které vlastně slušelo všechno, co na sebe vzala, protože to byla nejnádhernější máma na světě,

- Tak jakpak se vám dneska vedlo, mládeži? řekla a každému z děvčat dala pusku na čelo nebo na bradu nebo na ucho, ale na tom přece nezáleželo, protože každý, na koho se maminka usmála a koho se dotkla třeba jen malíčkem, musel poznat, jak jej má ráda.

Tak jak přišla, ještě v kabátě a v klobouku, si sedla paní Marchová do křesla a ze všeho nejdřív si zula botky a natáhla nohy na stoličku před sebe.

- Ach, to byl den, děti moje, neumíte si ani představit, jakou jsme měli v práci honičku. Vůbec jsem se nestačila najíst. Nehledal mě nikdo, Lízo? zeptala se, ale to už jí Amy obouvala na zkřehlé nohy vyhráté pantofle.

- A co tvoje rýma, Markéto? A ty, Jozefínko, vypadáš strašně unaveně, řekla maminka, ačkoli i ona sama měla za sebou tak perný den. Nechala si od děvčat svléknout kabát i klobouk a dívala se, jak kolem ní poletují a jak se jedna přes druhou snaží zpříjemnit jí večer.

Markéta prostírala stůl, Jo přihodila do krbu pár polínek a chtěla kolem ohně rozestavit židličky, ale o každou přitom svýma dlouhýma nohama aspoň dvakrát zakopla, a jednu dokonce převrhla. Líza pobíhala mezi kuchyní a pokojem a měla plné ruce práce a jenom Amy - jako obvykle - seděla vedle maminky se založenýma rukama a vydávala příkazy. Jako by toho vůbec bylo zapotřebí! Každý přece dobře věděl, čím chce mamince udělat radost.

Když si konečně sedly za stůl, paní Marchová se tajemně usmála.

- Po večeři vám něco moc příjemného povím.

Příjemná zpráva? Příjemná zpráva může být jedině dopis od táty, napadlo při těch slovech každou ze sester a byl to důvod k náramnému výskání a radosti. Líza, která právě jedla, držela v zubech velikánský krajíc chleba se sýrem, aby mohla tleskat. Jo se radovala tak nezřízeně, že podle svého zvyku převrhla skleničku. Ale to nevadilo, aby nadšeně nevykřikovala:

- Sláva! Sláva! Třikrát sláva tátovi!

- Ano, tatínek napsal krásný a dlouhý dopis. Báľ se zimy, ale doufá, že ji přežije líp, než jsme si myslely. K vánocům nám přeje všechno nejlepší, ale pro vás, děvčata, má jeden úplně zvláštní vzkaz..., prozrazovala maminka a dotkla se přitom kapsy, jako by tam ukrývala veliký poklad. Sestry se nemohly dočkat a jedly jak o závod. Jenom Amy ani v takovémhle vzrušeném okamžiku nezapomněla na dobré mravy a ujídala z talíře vznešeně a způsobně, a kdykoli brala do ruky šálek s čajem, aby se napila, zdvihla malíček, protože se jí zdálo, že dobře vychovaná mladá dáma má právě tímhle způsobem šálek s čajem držet.

- Podívejte se na ni, rozčilovala se při pohledu na sestru Jo. - Může mě nedočkavostí ranit mrtvice, ale ona myslí hlavně na to, aby držela správné hrneček. A nemohla by ses párat s tím jídlem ještě víc?

Jako z udělání v tu chvíli upadl Josefíně z vidličky kousek masa zrovna na sukni a hned byla Amy na koni.

- Tak tohle by se mi nestalo, řekla sestře, - to se zas může stát jen tobě.

Líza zčervenala rozčilením. Vlastně ani nemohla jíst, jak ji čekání na tatínkův dopis rozechvělo. Složila ruce do klína, oči jí zářily v drobné tváři jak svíčky a ona čekala na tu krásnou chvíli, až se všichni navečeří a maminka vytáhne z kapsy obálku s dopisem.

- Ach bože, proč já jsem nemohla jít na vojnu s tatínkem? Bylo by mi úplně jedno, kdybych byla třeba jen bubeníkem, stýskala si Josefína.

- Anebo bych byla ošetřovatelkou a pořád bych dávala pozor, aby se tatínkovi nic nestalo.

- Neumím si představit, že bych spala někde ve stanu jen tak na zemi, jedla konzervy a suchary a pila špinavou vodu z plechovky, uvažovala nahlas Amy a pokládala půvabným pohybem příbor na prázdný talíř.

- A kdy se tatínek vrátí? ozvala se tenoučkým hlasem ze svého koutku Líza.

- To si počkáme, holčičko, řekla trochu smutně a zamyšleně maminka. - Ale teď pojďte a já vám přečtu dopis.

Všechny se přestěhovaly blíž k ohni, kde bylo teplo.

Maminka usedla do starého hlubokého křesla, Líza si přistrčila stoličku k jejím nohám, Markéta i Amy si sedly z obou stran na opěradla a jenom Jo zůstala stát vzadu za křeslem, protože se strašně bála, že někdo uvidí její slzy, když dopis od tatínka bude smutný nebo dojmavý.

A kterýpak dopis z války není dojmavý a smutný? Válka je přece vždycky smutná a jak nemají plakat děti, když jim píše otec o tom, jak se mu stýská a jaké útrapy a jaká nebezpečí přestál. A to se ještě maminka nedostala k závěru psaní, kde tatínek připomínal dcerkám, aby mámu neopouštěly v jejím těžkém životě, aby jí pomáhaly a statečně plnily své povinnosti a přemáhaly své chyby, protože každý člověk nějaké chyby má a musí je překonávat.

„Buďte tak statečné a hodné, abych, až se vrátím, mohl být na vás na všechny pyšnější, než jsem byl kdykoliv předtím, napsal tatínek na konci dopisu a to už vlastně všechny čtyři plakaly a vůbec jim to nevadilo.

Josefíně se zastavila jedna ohromná slza zrovna na špičce nosu a Amy, která se vždycky snažila nádherně vypadat, měla opuchlé a červené oči a rozcuchané vlasy, protože zabořila mamince hlavu do klína a vzlykala:

Jsem strašný sobec, ale já se vážně polepším, uvidíte, že budu ode dneška docela jiná...

- Všechny se polepšíme, řekla Markéta s ohromnou rozhodností, když se předtím nahlas vysmrkala.

- Pořád se starám jen o to, jak vypadám, a jsem líná. Ale to přestane.

- Tatínek taky neměl rád, když jsem byla jak kluk, když jsem hvízdala a mluvila sprostě, přiznala se Jo.

- Dám si na to pozor, maminko. A taky už nebudu vykládat, že by bylo lepší jít na vojnu jako bubeník. Stejně to říkám, hlavně když jsem líná pomáhal doma.

Líza si tiše utřela slzičky rozpletenou punčochou a hned se pustila do práce, aby ji co nejdřív dokončila a mohla poslat tatínkovi. A i když nemluvila, slibovala v duchu sama sobě, že bude právě taková, jakou by ji táta rád viděl, až se vrátí.

Když složila psaní a znovu je ukryla v kapse, řekla zamyšleně paní Marchová: - Dokud jste byly malé, hrály jste hru „na poutníka“. Jestlipak na to ještě pamatujete? Nasadily jste si vždycky na hlavu staré tatínkovy klobouky, zabalily si svačinu do uzlíku, do ruky jste si vzaly hůlky, na záda nůši a tak jste putovaly po celém domě. Vždycky ta cesta začala ve sklepě a pak jste vandrovaly až nahoru na půdu, odtáhly s sebou všecko, co se vám líbilo, a nakonec jste si nahoře ve vikýři vybudovaly RAJSKÉ MĚSTO. Vzpomínáte?

- Bylo to ohromné, zavzpomínala Josefína. - Ve sklepě jsme vždycky zápasily s loupežníkem a na půdě jsme slyšely bouchat skřítky. Teprv pak jsi nám řekla, že to padají zralé švestky ze stromu a klepou do střechy.

- A mně se zas nejvíc líbilo, když jsme odpočívaly na schodech a rozbalily jídlo z uzlíků a svačily.

- No a já jsem měla nejradši, když jsme vylezly do vikýře, vyzdobily ho kytkami, dívaly se dolů na svět z okýnka a zpívaly si přitom, zapíjala Líza jako ptáček a usmívala se, jako by ty krásné chvílky znovu prožívala.

- Moc už si z toho nepamatuj u, přiznala se Amy. - Jenom vím, že jsem se hrozně bála ve sklepě a že mi strašně chutnal suchý chleba a švestky, když jsme hodovaly ve vikýři a rovnou dosáhly na strom před domem. Kdyby mi už nebylo tolik let, hned bych si „na poutníka“ zahrála ještě jednou, vzdychla hluboce, jako by jí nebylo dvanáct, ale šedesát.

- Na tuhle hru není člověk nikdy starý, řekla maminka. - Vždyť ji vlastně hrajeme celý život. Každý si nese svoje břemeno a jde po nějaké cestě a touží vystoupit z tmavého sklepa nahoru až pod vikýř, kde je okno a za ním slunce. A kde je ticho a mír... Teď je třeba válka a to je ten smutný a beznadějný sklep a my hrajeme hru „na poutníka“ a chceme se dostat vzhůru ke světlu a brát s sebou všechno, co se nám líbí, a setkat se na konci té hry s tatínkem.

- Poslyš, mami, kde jsou naše malé košíky a nůše? zeptala se Amy, která jako obvykle brala všechno doslova.

- Vždycky mi bylo divné, že každou z vás něco trápí, jenom naši Lízu nic, poznamenala s úsměvem maminka.

- Ale ano, řekla Líza. - Trápí mě pořád umývat nádobí a uklízet, jenomže někdo to přece dělat musí. A pak taky závidím děvčatům, která mají doma pěkné piano. A ještě mě trápí, že se tak stydím a bojím lidí.

Takže i Líza měla svou nůšičku s trápením, které sice nebylo velké a mohlo být leckomu k smíchu. Ale tady se nikdo nesmál, protože každý věděl, jak něžnou a zranitelnou duši má právě ona.

- Dobře, dáme se do toho, rozhodla se Markéta. - Můžeme tomu říkat hra „na poutníka“, ale taky nemusíme. V té hře se putovalo od sklepa nahoru do vikýře. Ale dá se hrát i bez chození. To, co děláme špatně, to je jako sklep. A každý dobrý skutek je jeden schod nahoru, co říkáte? Jenomže někdy chci dělat dobré věci, ale nejde mi to. Nevím, čím to je.

- To je pravda, řekla Josefína. - Musíme si vymyslet nějaké svoje „desatero“.

- Víte co, děti? Na štedrý den ráno se podívejte pod polštář a tam takové „desatero“ najdete... řekla maminka a všechny čtyři sestry ten nápad s nadšením přijaly.

Když potom uklidily nádobí se stolu, přinesla každá svůj košíček se šitím a rozhodly se obroubit ubrus, který chystaly k vánocům staré tetě Marchové. A protože to nebyla zvlášť zajímavá práce, přišla Jo na ohromnou myšlenku. Každá strana ubrusu je jako jeden světadíl. A najednou ležel před děvčaty skoro celý svět: Evropa, Afrika, Asie i Amerika, a už byla práce veselejší, protože každá ze sester musela svůj díl světa nejen pěkně obšít, ale ještě o něm něco hezkého povědět.

Staré hodiny odtloukly devět, když děvčata práci složila, aby si ještě před spaním zazpívala, jak bylo v tomhle domě dávným dobrým zvykem. Ke staříčkému a trochu rozladěnému klavíru usedla Líza.

- Ty jsi náš génus, chválila ji vždycky Jo. - Každý jiný vyloudí z tohoto starého křápu jen strašné zvuky, ale ty tvoje ručičky na něj dokážou zahrát i docela pěknou písničku.

Maminka vždycky začínala. K ní se pak přidala Markéta, která měla flétnový hlas. Amy do jejich dvojzpěvu cvrlikala jako cvrček a jenom Jo kazila koncert tím, že občas falešně zaskřehotala. Ale co se dalo dělat? Byla to koneckonců i její písnička před spaním a tu nemůže nikdo nikomu zakazovat. Zvlášť ne v domě, kde se zpívalo večer co večer, odjakživa. A tak se tu stal zpěv obyčejem, protože maminka zpívala při všem, při každé práci, a zpívala z radosti i ze smutku. První zvuk, který se ráno ozval v domě, byl její hlas. Kam se hnula, všude ji vyprovázel zpěv, tak jako vyprovází skřivánka. A poslední zvuk večera představoval zas ten líbezný hlas a děvčatům se zdálo, že nikdy nebudou dost staré, aby se nad nimi nemohla vznášet maminčina ukolébavka.

KAPITOLA 2

O VESELÝCH VÁNOCÍCH A HRŮZOSTRAŠNÉ TRAGÉDII, PROVOZOVANÉ PODOMÁCKU A UKONČENÉ ZMRZLINOVÝMI HODY

Konečně přišel Štědrý den.

Jo se probudila už za svítání. Její první pohled padl na římsu u krbu, kde o každých vánocích ležely dárky a punčochy plné dobrot.

Nic. Tentokrát neviděla Josefína nic. Teprve za chvíli si vzpomněla na mamčin slib a honem vsunula ruku pod polštář. Ano, maminka sliby plnila. Pod poduškou opravdu ležela knížka v tmavočervených plátěných deskách. Bylo to krásné staré vyprávění „O spravedlivém životě“. Jak dobře je Josefína znala a kolikrát je slyšela od maminky! A přece byla šťastná, že od téhle chvíle bude knížka pořád s ní a vyprovodí ji při dlouhé hře „na poutníka“, které se říká život.

Josefína vzbudila Markétu.

- Šťastné a veselé vánoce, řekla sestře a zamávala na ni knížkou. Markéta okamžitě obrátila svůj polštář a našla pod ním stejně velkou knížku se stejnou povídkou a stejnými obrázky. Jen desky byly tentokrát jasné zelené. Když se pak probudily Amy a Lída, přibyla k prvním dvěma knížkám ještě jedna šedá a jedna chrpově modrá. Všechny sestry se nastěhovaly do postele k Josefíně, prohlížely a obdivovaly mamčin dárek a venku za oknem se zatím rozsvítilo růžové zasněžené ráno.

- Poslyšte, řekla zničehonic Markéta a hladila přitom zamyšleně dlaní zelený obal knížky, - dokud byl tatínek doma, byly jsme hodnější a pořádnější. Ale teď už takové nejsme. Je to možná tím, že máme daleko víc práce. Myslete si, co chcete, ale já si tuhle knížku dám na noční stolek a vždycky ráno si kousek přečtu a pokaždé, když mě pak něco rozzlobí nebo když budu mít chuť se vším praštit, vzpomenu si na maminku a na ten přečtený kousek a už teď vím, že mi to pomůže přečkat i nejhorší den.

Hned potom Markéta otevřela knížku a začala číst nahlas první odstavec. Josefína sestru poslouchala a měla přitom tak klidný a mírumilovný výraz, že si toho musela všimnout Amy i Lída. Když Markéta odstavec dočetla, ztichla, všechny se zamyslely a hleděly k oknu na pěkné a růžové ráno.

- Jsem ráda, že moje knížka je modrá, řekla Amy. - Modrá barva se hodí k růžové barvě dnešního rána.

- Kdepak je asi maminka? napadlo najednou Markétu. - Šla nejspíš něco nakoupit. Pojd'te a prohlédneme si ještě naše dárky pro ni.

Dárky pro maminku byly zatím v košíku pod pohovkou. Amy ovázala lahvičku kolínské pentličkou. Lída se nemohla nabažit kapesníků, které obroubila a ozdobila vyšíváním.

- Ukaž, co jsi vyšila? chtěla vědět Jo, která v rohu kapesníku zahlédla nějaká křivá písmenka.

- Monogram... řekla pyšně Lída a rozložila krásně vypraný a nažehlený kapesník. Jenomže v jeho rohu nebyl žádný monogram, ale kostrbatě vyšitý nápis „maminka“.

Tohle je u tebe monogram? křížovala se Josefína. - V životě jsem neviděla, aby se na kapesník vyšivalo „maminka“ nebo „dědeček“. Zbláznila ses?

- Nezbláznila... bránila se zaraženě Lída a měla tváře červené, jako by měla shořet. - Ale kdybych na kapesník vyšila jenom velké písmeno M, mohla by ho třeba nosit tady Markéta. A já chci, aby moje kapesníky nosila jenom naše maminka.

Skoro se zdálo, že má Lída v očích slzy.

- Náhodou je to bezvadný nápad, utěšovala sestřičku Markétu.

- Nikdo si nesplete svůj kapesník s mamčiným. Jsi chytrá holka, Lízo, a moc dobře jsi svůj dárek vymyslela.

Lída byla hned veselejší a také tváře už neměla tak červené jako předtím. Jen Amy byla pořád jaksi nesvá a obracela v ruce svou lahvičku kolínské. Najednou šla k prádelníku, otevřela jej a ze své přihrádky až odkudsi zezadu vytáhla ještě druhou, navlas stejnou lahvičku voňavky.

Zabalila obě do jednoho hedvábného papíru a vložila balíček do košíku s dárky.

- Nesmějte se mi... řekla sestřím. - Napřed jsem koupila za svůj dolar jednu voňavku pro maminku a druhou pro sebe, ale teď je mi hanba, že jsem to udělala.

- Holka, já tě nepoznávám, vrtěla hlavou užasle Jo. - Vidím, že začínáš mít charakter, řekla ještě uznale a na důkaz obdivu tak pleskla sestru přes záda, že Amy div neztratila dech. Vtom se kdesi u dveří domu ozvalo bouchnutí a košík hned zmizel pod pohovkou.

Maminka se vracela zvenku ověšená nákupními taškami a balíčky.

- Ahoj, mami, veselé vánoce! volala na ni Josefína a také ostatní hlaholily jedna přes druhou: - Veselé vánoce, veselé vánoce! A děkujeme ti za knížky, jsou moc krásné a budeme si z nich číst každý den!

Maminka vypadala toho rána ještě lip než jindy. Byla růžová mrazem a na obrubě klobouku měla celou

závěj drobounkého sněhu.

- Šťastné vánoce, děti. Představte si, co jsem zrovna teď zažila. Znáte přece paní Hummelovou z vedlejší ulice, tu, co má pět dětí a tatínka mají také ve válce?

- Co je s paní Hummelovou? ulekla se Líza a hned zrudla až ke kořínkům vlasů.

- Dostala chřipku, leží doma v horečce a její malé děti si s ní vůbec nevědí rady. Nedovedou samy ani poklidit, ani zatopit, a tak jsem paní Hummelové slíbila, že hned teď přijdem a všechno připravíme, aby taky ona a její děti měly nějaké vánoce. Co tomu říkáte? Napřed se samozřejmě nasnídáte, ale hned potom vyrazíme.

- Jaká pak snídaně. Snídat se může třeba i v poledne nebo večer, rozhodla se naráz Josefína. - Nejsme takové chudinky, abychom nevydržely bez snídaně. Na můj rozkaz ať jste za pět minut oblečené! zavelela děvčatům.

Shon, který nastal, se nedá popsat. Než se maminka stačila otočit, stály už Markéta, Josefína, Líza i Amy u dveří v zimních kabátech a čapkách. Josefína dokonce držela v ruce smeták.

U Hummelů mají jistě jen jeden a práce by trvala zbytečně dlouho. Jsem pro to, abychom vzaly náš smeták navíc. Ach, to byl průvod, jaký se na Štědrý den ráno jen tak nevidí. V čele kráčela mílovými kroky Jo se smetákem, za ní spěchala Markéta a nesla košík se zavařeninou, kompoty a cukrovím. Líza měla tentokrát vzrušením červené i uši a cupitala opatrně, aby neuklouzla a nerozbila konev s mlékem pro Hummelovy děti, Amy držela jednou paží maminku a v druhé třímala velkou, zlatově upečenou vánočku.

Chudáček paní Hummelová, celá rozpálená teplotou jenom užasle spínala ruce a nepřestávala děkovat. Líza posadila kolem stolu všech pět dětí, zatopila v kamnech, aby ohřála mléko k snídani, a maminka s děvčaty poklízely, myly nádobí, utíraly prach a zametly pokoj.

- Kdykoli budete potřebovat, kladla maminka na srdce paní Hummelové, pošlete nejstaršího chlapce se vzkazem a my hned přijdeme. Je to přece naše sousedská povinnost a nikdy nevíme, kdy budeme potřebovat zase my vás...

- Vůbec si neumím představit, co bych si počala, řekla mamince paní Hummelová. - Udělaly jste pro mne tolik, že nevím, jak vám za to poděkovat. Ale večerním vlakem přijede moje sestra a ta mi už pomůže.

Když se pak paní Marchová s dcerami vracela zpátky k domovu, kráčela stejně jako prve v čele houfu Josefína se smetákem, a navíc zpívala svým falešným hlasem do pochodu: - Chumelí se, chumelí, padá snížek bílý...

Domů vpadla děvčata jako vlci. Teprve teď si uvědomily, jaký mají vlastně hlad, a začalo hodování, jaké svět neviděl. Když potom poklidily se stolu špinavé nádoby a umyly je, dostala Josefína nádherný nápad.

- Takové vánoce jako tyhle se mi líbí ze všech nejvíc, protože jsou úplně jiné. A když už tak zvláštně začaly, měly by stejně pokračovat. Dávám návrh, aby se nečekalo s dárky pro maminku až na večer. Proč by je od nás nemohla dostat už teď?

Návrh byl přijat s nadšením. Maminka musela odejít na chvíli za dveře pokoje a Markéta zatím postavila doprostřed stolu vázu s jedlovou větví ozdobenou pentličkami a kolem rozložila balíčky v hedvábném papíře. Pak usedla Líza ke klavíru a zahrála nejslavnostnější pochod, jaký kdy existoval. Amy běžela otevřít dveře a Josefína nabídla mamince „rámě“ jako kavalír a odvedla ji důstojně na čestné místo.

Paní Marchová byla tím vším tak překvapená a dojatá, že chtěla něco povědět, ale pak jaksi neřekla vůbec nic a jenom vrtěla hlavou a měla takové zvláštní, vlhké a zářící oči. Když konečně otevřela jeden balíček po druhém, obula si vyšíváné pantofle, Lízín kapesníček navoněla kolínskou vodou od Amy a pak si zkusila nové rukavice a prohlásila, že padnou tak přesně, jako by je vybírala sama.

V pokoji bylo tolik radosti a štěbetání, že jedna mluvila přes druhou a všechny povídaly naráz a smích i slova se mísily dohromady a vytvářely onen šťastný zmatek, kterému se říká vánoce.

A potom přišel druhý vánoční svátek a ten byl od samého rozbřesku zaplněn přípravami na slavnostní večerní představení hry „Čarodějná kletba“.

Maminka měla vždycky pochopení pro tak vážnou věc, jako je drama, a tiše vyklidila největší pokoj v domě a odstěhovala se do kuchyně. Všechny čtyři divadelní umělkyně se mohly samým spěchem přetrhnout. Nebylo také divu. Bylo zapotřebí ušít ze starého obnošeného šatstva nádherné kostýmy, namalovat kulisy na velké kusy balicího papíru a koneckonců se museí obyčejný pokoj proměnit v divadelní sál s galérií pro pozvané diváky.

Duší večera byla jako obvykle Josefína. Rozhodovala o všem. Měla na starosti režii, a navíc hrála všechny mužské role. Už od rána poletovala po bytě v oprýskaných červených holínkách jedné své přítelkyně, které je věnovala zase jistá dáma, kteréžto dámě je předtím daroval jeden herec. Byly to tedy skutečně pravé divadelní holínky, a když si k nim Josefína vzala opasek se starou šavlí po dědečkovi a klobouk s pérem, nikdo nemohl pochybovat o tom, že představení bude prvotřídní. Protože divadelní soubor měl jen čtyři členky, musela každá představovat celou řadu postav. Nebylo to nic jednoduchého učit se tolik rolí nazpaměť, převlékat se z kostýmu do kostýmu a přitom ještě představovat kulisy.

- Hrát jednu roli a nechat se přitom obskakovat umí každý idiot a každá primadona, prohlašovala Josefína. - Musíte ze sebe vydat všechno! nařizovala sestrám. - Bude to „frmol“, jaký svět neviděl.

Večer se tísnilo na posteli, která představovala první balkón, asi dvanáct pozvaných děvčat. Seděly v napjatém očekávání před oponou z prostěradel.

V pozadí se ozýval tajemný šum a zmatek, petrolejová lampa občas zle začadila, ale nakonec přece jen zazněl zvoneček, opona se rozhrnula a začala podivuhodná „operní tragédie“.

„Ponurý les“ - jak to jednou četla kdesi v divadelním programu Josefína - představovalo pár větví zapíchnutých do kbelíku plného písku a zelená plstěná látka rozprostřená na podlaze. V pozadí místnosti se rýsovala jeskyně, vybudovaná ze starých záclon. Uvnitř bylo malé ohniště i červeného hedvábného papíru, nad ním visel kotel a v kotli zuřivě míchala vařečkou stará čarodějka. Bůhsud' jak na to Josefína mohla přijít, ale je pravda, že z kotle se co chvíli vyvalil oblak páry, což na obecnstvo, rozložené na posteli, zapůsobilo ohromujícím dojmem. Teprve když pominulo první nadšení a vzdechy diváků, vřít se na jeviště zlosyn Hugo s řinčící šavlí, v klobouku s pérem na hlavě a s přilepenou černou bradou.

Napřed chvíli divoce dupal, pak se postavil doprostřed scény a začal vášnivě zpívat. Bylo to spíš hulákání než zpěv. Hulákání o nenávisti k Roderigovi, o lásce k Zaře a zuřivé touze Roderiga zabít. Když Hugo skončil, ozval se z postele nadšený potlesk. Hugo to přijal jako samozřejmost a nedbalým gestem ruky poděkoval. Hned pak se přikradl k jeskyni, poodhrnul dřevou záclonu a zvolal:

- Hej! Vylez, ty stará čarodějnice! Něco od tebe potřebuju...

Z jeskyně se vybelhala Markéta v paruce z koňských žíní a v červeném puntíkatém županu po mamince. Měla v ruce hůl od koštěte.

Hugo ji žádal o dva lektvary. Jeden, kterým by získal lásku krásné Zary, a druhý, jímž by odpravil Roderiga. Čarodějka Hagar začala vyvolávat ducha, jenž měl nápoj lásky obstarat.

V pozadí jeskyně se objevila drobná postavička, zpívala vysokým hláskem, mávala jakýmsi čarovným proutkem, pak hodila ježibabě k nohám ozdobnou lahvičku a zmizela. Vzápětí došlo k zaklínání zlého ducha. Ten se vřít na scénu za obrovského rachotu, byl černý a hnusný, něco skřehotavě blekotal, hodil na zem před Hagar další, tentokrát černou lahvičku a honem se vytratil. Když pak Hugo čarodějce nadšeným zpěvem poděkoval a odešel, prozradila Hagar napjatému obecnstvu, že vlastně Huga proklela, protože ten ničema odpravil i několik jejích dobrých přátel. Právě proto se rozhodla zhatit všechny jeho plány a tak se mu pomstít. Když spadla opona, obecnstvo bylo chvíli úplně bez sebe prožitou hrůzou. Pak bouřlivě zatleskalo a v přestávce jedlo cukroví a probíralo přednosti i nedostatky hry.

Potlesk, který se dostavil, když se znovu opona rozhrnula, nebral ovšem konce. A nebylo ani divu. Uprostřed scény se tyčila papírová věž a v jediném jejím okénku stála rozsvícená lampa. Za lehounkou záclonou se objevila Zara v úchvatných stříbrných šatech. Cekala na svého Roderiga. Roderigo pochopitelně vypadal skvěle, na hlavě měl klobouk s pérem, kolem ramen červený plášť - a na nohou? Co jiného než červené holínky? Zazpíval Zaře za doprovodu kytary srdcervoucí serenádu, ve které dívku žádal o souhlas k únosu. Zara podle očekávání nic nenamítala a konečně tedy mělo dojít k vrcholnému okamžiku hry: Roderigo si přitáhl provazový žebřík, upevnil jej k okýnku věže a vyzval Zaru, aby sestoupila do jeho náruče. Jenomže - achich ouvej! - dívčin závoj se zachytil v okně, věž se zakymácela, s rachotem se zřítila k zemi a v jejích troskách zmizeli oba milenci.

Obecnstvo na posteli nebylo bohužel ukázněné a začalo se chichotat v okamžiku, kdy se v troskách věže zatřepaly známé červené holínky a ozval se zuřivý hlas krásné Zary: - Já jsem si to myslela. Já jsem si to myslela...

Díky bohu na jeviště vpadl duchaplný Zařin otec don Pedro a vykřikl hněvivě: - Nesmějte se a hrajte dál, jako by se nic nestalo!

Je pravda, že Roderigo se pokusil zachránit, co se dalo, ale hra už přece jen nepůsobila tak jako na začátku. Všechno běželo jaksi příliš rychle. Roderigo byl uvržen do vězení. Hagar přišla osvobodit uvězněného milence a zaměnila poháry s očaroványmi nápoji, takže Hugo vypil jed, který chystal svému sokovi, a umíral ve smrtelných křečích. Teprve v posledním jednání si obecnstvo mohlo oddychnout a dočkalo se šťastného konce: Don Pedro se smířil s Roderigem a dal oběma milencům své otcovské požehnání.

Hra měla obrovský úspěch a potlesk byl tak nadšený, že první balkón - dětská postýlka - nevydržel a zhroutil se. Roderigo i don Pedro opustili jeviště a pomáhali obecnstvu na nohy a všichni dohromady se dusili smíchem.

A tehdy se ozvalo na dveře zaťukání a byla to maminka a přišla pozvat celou společnost na malou hostinu.

Tak tohle bylo překvapení pro herecký soubor! Žádná ze sester netušila, co maminka chystá. A teď byl najednou přede všemi nádherně a svátečně prostřený stůl a na něm mísa růžové a bílé zmrzliny a vánoční cukroví a ovoce a bonbóny a uprostřed váza s borovou větví a pozlacenými šiškami.

Ty nejsi obyčejná maminka, volala Josefína a objala paní Marchovou. - Ty jsi naše dobrá víla! Jak jsi tolik dobrot mohla dát dohromady? A jak to, že jsme nic netušily?

Ano... ano..., volala Markéta, - naše maminka je dobrá víla.

- Kdepak, bránila se paní Marchová. - Dobrá víla nejsem já, ale starý pan Laurence.

- Náš nový soused? Dědeček Tadeáše Laurence? Ale vždyť on nás ani nezná! divila se Amy.

- Představte si, děti, dneska nás viděl z okna, jak jdeme k Hummelovým. A jeho hospodyně mu pak pověděla, proč a kam jsme šly, a to se starému panu Laurenceovi moc líbilo, i když je to jinak trochu podivínský pán. No - a potom odpoledne zaklepala hospodyně a přinesla od Laurenceů dopis, ve kterém starý pán vzpomíná na našeho tatínka, se kterým se kdysi potkal. A navíc přinesla velký koš a v něm místo pozdravu pro vás tyhle dobroty.

- Mně je všechno jasné, řekla Jo, která pořád ještě pobíhala domem v klobouku s pérem, starou šavlí a v červených holínkách. - Vsadím hlavu na to, že to byl nápad mladého Laurence. Už mockrát se mi zdálo, že by se s námi rád dal do řeči, ale stydí se tak strašně, že když mě potká, je červenější než naše Líza. Už jsem mu několikrát chtěla říct Ahoj!, ale Markéta mi to nechce dovolit. Vidíte! Ahoj mu nesmím říct, ale jeho zmrzlinu jíme...

Mísy kolovaly kolem stolu, zmrzlina se zrovna rozplynula před očima a ze všech stran bylo slyšet samé „ách“ a „och“ a bylo to nádherné ukončení divadelní hry. Jedno z pozvaných děvčátek se ještě zeptalo, jestli Laurenceovi bydlí v tom velkém domě za Marchovic zahradou. A když paní Marchová přisvědčila, vyprávěla, že starý pán prý se nerad stýká se sousedy, že je samotář a zvláštním způsobem vychovává i svého vnuka Tadeáše. Tadeáš musí pořád sedět doma a učit se, a učí se dokonce i tehdy, když jde na procházku se svým domácím učitelem.

- Jednou nám utekla kočka a on nám ji donesl k plotu. Chtěla jsem se ho zeptat, jestli hraje hokej, ale on se toho tak polekal, že mi jenom podal kočku a už byl pryč, vykládala děvčatům Josefína. - Ale ať je to jak chce, já se s ním musím stejně seznámit. Přece se nemůže jenom učit a učit. Když se člověk tolik učí, může jediné zhloupnout, usoudila se vši rozhodnosti Jo. - Škoda že jsme ho nepozvaly na divadlo, mohl se aspoň trochu povyrazit.

- Maminko, to byly ale krásné vánoce, vid? zeptala se najednou svým tenounkým hláskem Líza, která vlastně až do téhle doby mlčela a jen se tiše usmívala nad talířkem zmrzliny, které se ani nedotkla.

- Byly to nádherné vánoce, řekla maminka. - Ale pročpak nejíš, Lízo, svoji zmrzlinu?

- Budu se dívat, jak se pomalu na misce rozpouští, a budu si přitom myslet, že jsem ji poslala k Ježíšku tatínkovi, řekla ta milá holčička Líza, a to, co vyslovila, zasvítilo jak slza nad šťastným večerem.

KAPITOLA 3

O SKVOSTNÉM VEČÍRKU, Tanci V MALÝCH BOTÁCH A TAKÉ O NESMĚLÉM MLÁDENCI SE ZVLÁŠTNÍM JMÉNEM

Už pět minut hledala Markéta Josefínu po celém domě, až ji konečně našla nad schodištěm v zastrčené komoře, kam se dávaly staré krámy. Jo ležela zachumlaná do vlněného šátku na rozvrzané pohovce, která měla jen tři nohy. Chroupala jablko, četla a slzela nad knížkou „Redcliffův dědic“. Tady byl Josefínin nejmilejší úkryt a tady byla k nalezení, kdykoli ji omrzela společnost sester a zatoužila uchýlit se do samoty.

Když se Markéta objevila, utřela si Jo cípem rukávu slzy a čekala, jakou novinu jí sestra ohlásí.

- Představ si, Jo, zítra je u Gardinerů novoroční večírek a paní Gardinerová nás obě pozvala. Co ty na to?

- Co bych? Samozřejmě že půjdem, řekla bez váhání Jo.

- Jenomže vůbec nevím, co si vezmem na sebe, uvažovala ustaraně Markéta.

- Co si vezmem? Není na tom moc k přemýšlení, když máme tak jako tak jen jedny popelínové šaty!

- Já bych si tak přála mít šaty z hedvábí, vzdychla si z hloubi duše Markéta. - Ale šaty z hedvábí dostanu, až mi bude osmnáct... Ještě rok čekat! To je celá věčnost.

- Popelín nebo hedvábí... Je mi to úplně jedno, mávla rukou Jo.

- Horší je, že jsem si svoje „popelínky“ posledně při žehlení málem zničila. Mám vzadu nad pasem otisk žehličky a nevím co s tím.

- Co chceš dělat, když nemáš jiné? To abys pořád stála u zdi nebo seděla a nevtřela se. Copak zepředu, zepředu se nic nepozná! utěšovala ji Markéta. A já si dám do vlasů novou pentli a poprosím maminku, aby mi půjčila brož s perličkami. Rukavice mám v pořádku, jsou jako nové...

- Rukavice? Panebože, já jsem si svoje polila posledně malinovkou. To abych šla bez nich, nemyslíš?

- Bez rukavic? vyděsila se Markéta. - Na novoroční večírek bez rukavic? Rukavice jsou důležitější než všechno ostatní! Víš přece z tanečních, že tančit bez rukavic je neslušné.

- V tom případě nebudu tancovat a sednu si někam do kouta, odsekla Jo. - Stejně o nějaké trdlování moc nestojím.

- Nemůžeš přece chtít od maminky, aby ti teď po vánocích kupovala rukavice. Nemáme peníze. Musíme šetřit. A ty jsi taky hrozně nepozorná. Opravdu se nedá se starými rukavicemi nic podniknout? Vyčistit je nebo aspoň oříť mokrým hadříkem?

- Nedá se s nima dělat vůbec nic. Všechno jsem už vlastně zkusila a po každém čištění jsou horší a horší. Ale proč bych nemohla rukavice držet v ruce? Tak aspoň nikdo nepozná, že jsou úplně strakaté.

Najednou se Jo odmlčela a pak se obrátila k sestře s vítězným nápadem.

- Víš, co je taky možné? Dáme oba páry rukavic dohromady a rozdělíme je tak, že každá z nás bude mít jednu pěknou a čistou a jednu umazanou, čistou si navlíknem na ruku a tu škaredou budem jen tak držet... Není to obrovský nápad? Řekni!

- Není! Jenom se podívej, máš ruce jako slon a mou rukavici bys mí strašlivě vytáhla, odmítla návrh Markéta, která si odjakživa na rukavice náramně potrpěla.

- V tom případě musím jít bez rukavic a lidstvo ať si o mně myslí co chce, řekla rozhodně Josefína a zahloubala se dál do čtení.

Markéta viděla, že jde do tuhého. Musela ustoupit. Začala tedy znovu vyjednávat.

Dobře, půjčím ti jednu rukavici, ale běda, jestli mi ji jen maličko ušpiníš. A taky se, prosím tě, slušně chovej. Nepodpírej si bradu, když sedíš u stolu, a hlavně když s tebou někdo mluví, neříkej za každou větou „těbůh“. To bych se vždycky nejradši propadla do země.

Josefína sestřiny námitky nechápala. Případaly jí úplně zbytečné. A vůbec, chtěla si číst román, a ne se dohadovat o tom, co se hodí a co ne.

Zatímco dál klidně ležela na pohovce zahloubaná do čtení, pečlivá Markéta si našívala na své popelínové šaty vypraný a nažehlený krajkový límeček a manžety. Hodiny utíkaly, a než se kdo nadál, byl tu večer a byl nejvyšší čas se uchystat na večírek. Domem najednou zavládl nevidaný vzruch a zmatek. Dvě mladší sestry převzaly ochotně úlohu komorných a Josefína s Markétou se neustále otáčely před zrcadlem a strojily se. Pokoj byl plný hlasů a chichotání, ale také zděšení, když zničehonic se nad hlavou Markéty vznesl oblak zápachu z popálených vlasů. Markéta si totiž vymyslela docela nový účes s prstýnky nakroucených kadeří nad čelem a Jo se hbitě nabídla, že sestře vlasy naonduluje rozpáleným žehlíčkem.

- Uvidíš, jak ti budou kudrlinky krásně držet, slibovala a přihřívala žehlíčko v pokojových kamnech. Když pak na ně natočila pramínek vlasů, bylo Líze hned divné, proč se nejstarší sestře z hlavy tak kouří.

- Myslíš, že je to správné? zeptala se.

- To se ví, že je. Vypařuje se tím vlhkost...

- Že by vlhkost tak páchla? pochybovala už také Amy.

- Když páchne, tak páchne, nedala se ničím odradit Jo a vytrvale tiskla žehlíčko s natočenými vlasy. - Tak a teď kudrlínku pěkně roztočíme a uvidíte, jakou bude mít naše Markéta nádhernou parádu, chvástala se sebevědomě dál.

Jenomže všechno dopadlo jinak. Celá lokýnka upadla na stůl před zrcadlem jako upečená jitrnička a skutečně páchla hůř než spálené peří.

- Panebože! popadla se za hlavu nešťastná Markéta. - Cos mi to udělala? Moje vlasy! Moje chudinky vlasy! Teď je po všem a můžu zůstat sedět doma.

- Jo zatím nechápavě prohlížela upečenou lokýnku.

To mě podržte, žasla. - Že já mám ve všem takovou smůlu! Zkázím všechno, čeho se dotknu. Už nikdy si ode mne nedávejte ondulovat hlavu, jsem to ale idiotka, opakovala vytrvale a pořád žmolila mezi prsty černý spálený chuchvalec sestřiných vlasů. Jako obvykle i v tuto chvíli vstupovala na scénu Amy v roli moudrého rádce.

- Neplač! Všechno se dá krásně zachránit. Vlasy si trochu natupíruj, aby ti padaly na čelo, a každému klidně řekni, že je to poslední móda, že jsi viděla takový účes v nějakém časopise. Ostatně, já sama jsem viděla několik slečen, které se tak opravdu česaly a moc jim to slušelo, dokazovala Amy s jistotou, s jakou obvykle mluvila o všem, co se týkalo módy.

- Měla jsi takové pěkné vlasy a teď máš nad čelem štětec, upřímně litovala sestra Líza a hladila ji po ruce. Nakonec se přece jen děvčatům podařilo spojenými silami upravit. Markétinu hlavu tak, že při trošce dobré vůle mohl nezasvěcený člověk! pokládat její účes za „poslední výkřik Paříže“, jak pravila Amy.

Když si pak obě sestry oblékly své nažehlené „popelínky“, nemohla se Líza zdržet hlasitého obdivu.

Ach, vy jste krásné jako princezny, řekla a sepjala ve svátém nadšení ruce.

Markéta i Josefína si natáhly po jedné čisté rukavici, druhou špinavou elegantně držely v ruce a byly opravdu nejen každá sama se sebou, ale i jedna s druhou spokojeny. Markéta měla sice připálené vlasy, ale Jo měla koneckonců zase vzadu připálené šaty, ale tam jí Líza obratně přišpendlila mašli.

- Jak vypadám? zeptala se Markéta.

- Ohromně, ujistila svou oběť Josefína.

- Mně se zas líbí, když se tak zvláště usmíváš, mínila Líza.

- To je tím, že mě k zbláznění tlačí bota, vzdychla si Markéta.

Nakonec se ještě na děvčata přišla podívat maminka.

- Dobře se bavte, děti, řekla. A ty, Jo, prosím tě, jez docela malounko. Až vám nabídnou večeři, nesmíš si naložit talíř jak dřevorubec, jsi něžná dívka, myslí na to. Okolo jedenácté se vraťte.

Sotva ta děvčata zaklapla zahradní vrátka, vyklonila se maminka ještě jednou z okna.

- Vzaly jste si čisté kapesníky?

Paní Marchová se nikdy svých dcer nezapomněla zeptat, jestli mají čisté kapesníky. A kladla tu otázku při možných i nemožných příležitostech. Však to vždycky bylo Josefíně náramně k smíchu.

- Naše máma se nezapomene zeptat na čisté kapesníky, i kdyby bylo zemětřesení a padaly trakaře.

Ale to je správné, bránila maminku Markéta. Opravdická dáma se pozná podle vyleštěných střevíců, bezvadných rukavic a čistého kapesníku.

No, když to tvrdíš ty, bude to asi pravda, řekla Jo.

Ještě cestou dostala Jo od sestry několik naléhavých rad. Za prvé, aby nezapomněla na připučené šaty na zádech, za druhé, aby neživala, a za třetí, aby se nechechtala nahlas, když někdo řekne něco šprýmovného, protože dobře vychovaná dívka se v takovém případě jenom lehce a půvabně pousměje.

- Pokusím se, pokrčila Jo rameny. Ale snad by bylo lepší, kdybys na mě mrkla, až něco zbudnu, dodala pro jistotu. Výraz „zbudnu“ Markéta nenáviděla.

- Přiveď mě do hrobu, napomenula sestra. - A nechtěj na mně, abych mrkala. Opravdická dáma si nemůže ve společnosti dovolit takové posunky. A taky dělej menší kroky. A když ti někdo podá ruku, netřeš mu s ní, jako bys mu ji chtěla utrhout...

- Kde ses tohle všechno naučila? podivila se upřímně Josefína.

- Já nikdy nevím, co se může a co ne...

Ale to už byly u Gardinerů v předsíni a z velkého pokoje sem zaléhal veselý zvuk klavíru. Paní Gardinerová děvčata přátelsky přivítala a přiběhla také Sabina, nejstarší ze šesti dcer v tomto domě, a Markéta se k ní okamžitě vrhla a měly si tolik, tolik co povídat!

Jenomže Josefína si nikdy na večírcích ráda nepovídala, a zvláště už ne s děvčaty. Zůstala stát stranou u zdi, tak aby si nikdo nevšiml skvrny po žehlíčce, a byla celá nesvá. S určitou závistí se dívala k protější stěně, kde se asi pět mládenců náruživě bavilo o hokeji a bruslení. Bože, jak ráda by se k nim byla přidala, protože hokej a bruslení ji bavily desetkrát víc než holčičí klábosení.

Unuděně se dívala na páry, které se chystaly k tanci. A pak už viděla svou sestru kroužit v kole tak lehce, jako by měla na nohou křídýlka, a ne malé střevíce. Najednou zbystřila Josefína pozornost. Pomalu se k ní přibližoval vysoký, ryšavý mládenec. V hrůze, že by ji snad mohl požádat o tanec, vklouzla rychle do výklenku za záclonou.

- Zmizím a budu mít svatý pokoj, říkala si, ale vtom zděšeně vyjekla, protože za závěsem se schovával nejspíš ze stejných důvodů jako ona další nešťastník. Když našla konečně odvahu si jej prohlédnout, zjistila ke svému překvapení, že je to mladý Laurence.

- Odpusťte, že jsem... Já jsem... Totiž vy jste... My jsme..., koktala a hledala kudy zase z výklenku zmizet.

Ale mladík - i když byl sám jistě v podobných rozpacích - nedokázal udržet vážný výraz a rozesmál se.

- Jestli vám to nevadí, nenechte se rušit, prosím, mou osobou. Ostatně, je tady místo i pro dva...

- Já bych vám nerada překážela, omlouvala se Jo.

- Proč byste mi překážela? Jsem tady schovaný jenom proto, že tam v místnosti nikoho neznám... Připadal jsem si trochu přebytečný...

- Ale mě přece znáte, ne? Bydlíte hned vedle nás, pokusila se Jo o rozhovor.

- Znáš spíš vaši kočku než vás. Jakkak se vede vaší kočce? zeptal se s úsměvem.

- Naší kočce se vede moc dobře. A nám taky. Hlavně včera odpoledne se nám vedlo dobře, když nám vás dědeček poslal zmrzlinu a bonbóny.

- To jsem rád, slečno Marchová, řekl Laurence a pořád se tak pěkně na Josefínu smál.

- Já nejsem žádná slečna Marchová, já jsem Jo, pane Laurenci.

- A já zas nejsem pan Laurence, ale Tadeáš...

- Tadeáš? To je zvláštní jméno! Jste první Tadeáš, kterého jsem potkala.

- Jmenuju se vlastně Theodor, ale to je tak strašné jméno, že jsem všechny kamarády přinutil, aby mi říkali Tadeáš.

- To jsem ráda, že taky nenávidíte svoje jméno. Jmenuju se Josefína, ale může mě ranit mrtvice, když mi tak někdo říká. Jak jste, prosím vás, přinutil kamarády, aby vám říkali- Tadeáši?

- Jednoduše jsem jim namlátil.

- Těbůh! Přece bych nemohla namlátit vlastní tetě! Už vidím, že se s mým jménem nedá nic dělat, že budu trpět do smrti... A jak to, že tu nikoho neznáte, Tadeáši?

- Byl jsem dlouho v cizině. Ve Švýcarsku a ve Francii. Chodil jsem tam do školy, abych se naučil německy a francouzsky.

- Řekněte schválně něco francouzský, zatoužila Jo.

Dobře, souhlasil Tadeáš. Quel nom a cette jeune mademoiselle en les pantoufles jolis?

Jo se radostně a pyšně zasmála.

- Vidíte, učila jsem se francouzský jen tady u nás, ale vím, že jste se ptal, kdo je ta slečna v pěkných střevíčkách. Ta slečna je moje sestra Markéta a zrovna ten pěkný střevíček ji děsně tlačí.

- To bych na ní nikdy nepoznal. Dobře tančí a je moc hezká.

Josefína vždycky zářila blahem, když někdo chválil její sestru. Byla šťastná, že je Markéta tak hezká, a teď byla navíc šťastná i proto, že tady ve výklenku za závěsem není sama, ale s chlapcem, se kterým se dobře povídá.

Oba pozorovali škvírou v zácloně tanec i zábavu v pokoji a klábosili spolu jako staří známí.

Tadeáš byl spokojený, protože mu Jo vůbec nepřipadala jako slečna, ale spíš jako kamarád, a Josefíně už bylo dočista jedno, že má na zádech spálené šaty. Prostě na to zapomněla, protože si pořád musela prohlížet Tadeáše, jeho černé kudrnaté vlasy a opálený obličej. Připadal jí ohromně milý a hezký.

- Vy asi půjdete na universitu, že? zeptala se ho. - Kdykoliv se podívám z okna, vidím vás pořád jen sedět v knížkách a šprtat... promiňte, studovat. To myslíte jenom na učení?

- Ne, řekl Tadeáš. - Teď zrovna třeba myslím na to, že bych si s vámi rád zatančil polku. Chcete?

- Já bych ráda, ale nemůžu... Slíbila jsem to sestře, protože... pokrčila Jo neurčitě rameny.

- Protože... co?

- Neřeknete to nikomu na světě?

- Nikomu.

- Podívejte se mi na záda. Tam, co je mašle, jsem si spálila šaty žehličkou. Nejde to ničím opravit. A tak jsem musela sestře slíbit, že budu na večírku stát jenom u zdi a nebudu tancovat... Je to k smíchu, že? podívala na Tadeáše.

Ten se usmíval, ale nesmál.

- To se dá napravit, řekl Josefíně. Hned za dveřmi je široká, dlouhá chodba. Tam si nádherně zatančíme polku a nikdo vaše záda neuvidí. Smím prosit?

Chodba byla prázdná a opravdu si skvěle zatančili. Když hudba ztichla, sedli si na schody, aby si trochu odpočinuli. Jenže v tom okamžiku se objevila Markéta a kývla na Josefínu, aby šla za ní. Úplně zničená si sedla na pohovku v rohu pokoje.

- Jsem vyřízená, Jo. Nedovedu si vůbec představit, že v tak malých střevících se ještě vůbec někdy postavím na nohy! A už vůbec nevím, jak dojdeme domů...

Měla zoufalý výraz a slzy v ořích.

- Já jsem to věděla, že se kvůli parádě odděláš, vzdychla vyčítavě Jo. - Copak na ulici, tam tě třeba vezmu na záda, je stejně tma jak v ranci. Ale aspoň ze schodů musíš dojít sama.

- Nemůžu... Já vážně nemůžu, Jo, zasténala Markéta.

- Víš co? Řeknem pani Gardinerové, že jsi špatně šlápla a vymkla si kotník. A pak poprosím Tadeáše Laurence, opřeš se o nás a nějak tě odtáhnem.

- Ty ses zbláznila, Jo! Běda ti, někoho volat! Jdi a radši mi přines šálek kávy. Musím se trochu vzpamatovat... schovám si zatím nohu pod stůl a na minutku si tu mizernou botu vyzuju.

Jo byla ze všeho trochu nervózní. Běžela rychle do jídelny, kde se podávala káva, popadla z podnosu jeden šálek a chtěla se co nejrychleji vrátit k sestře. To ovšem neměla. Jak se prodírala mezi nábytkem, zakopla o koberec a převrhla kávu na sebe. Teď tedy měla šaty vzadu popálené od žehličky a vpředu polité černou kávou.

- Těbůh, jsem to ale motovidlo, ulevila si nahlas, když vtom se vedle ní ozval Tadeášův hlas.

- Mohl bych vám nějak prospět?

Nesl v jedné ruce šálek kávy a ve druhé talířek se zmrzlinou.

- Sestře není dobře, bolí ji kotník, a tak jsem jí chtěla něco donést. .. Vidíte, jak vypadám?

Ke vši hrůze si teď Jo uvědomila, že otírá políty koberec sestřinou běloskvoucí rukavičkou.

- Snad se tolik nestalo, uklidňoval ji Tadeáš. - Nabídnou vaší sestře svou kávu.

Našli Markétu v slzách. Tadeáš přisunul malý stoleček a staral se o ni tak výborně, že se nakonec přece jen trochu uklidnila. Pokusil se dokonce nasadit jí zutý střevíček, ale Markéta prohlásila, že v tom případě omdlí.

- Dobře, ale jak se chceš dostat domů? dožadovala se řešení Jo.

- Nenápadně... nikdo nesmí nic poznat... ani paní Gardinerová, prohlašovala Markéta.

Bylo to k zbláznění.

Najednou se Josefína rozzářila.

- Už to mám! Tys mi půjčila jednu svou rukavici a já ti zato půjčím jeden svůj střevíc. Je starý a rozšlapaný, nějak se v něm domů dostaneš. Tadeáš nám pomůže.

Samozřejmě, řekl Tadeáš, zatímco pod stolem probíhala mezi sestrami výměna střevíců. I když byl Josefínin střevíc pořádně rozšlapaný, přece jen Markéta při odchodu z večírku znatelně belhala. Josefína zas nehorázně zkoušela v sestřině lakované lodičce. A tak se vraceli z novoročního večírku jako podivuhodná trojice. Uprostřed šel Tadeáš a z každé strany podpíral jednu belhající a sténající dívku. I když Marchův dům nebyl daleko od Gardinerů, proklela za tu cestu Jo nejméně padesátkrát všechny krásné, ale malé boty, které jsou dobré jenom k tomu, aby z „opravdické dámy“ udělaly mrzáka.

Když se před dveřmi rozloučily s Tadeášem, nevydržela Jo v sestřině střevíci ani o vteřinu déle a doskákala domů po jedné noze.

V chodbě už bylo děvčatům hej. Jenom v punčochách se potichoučku spícím domem vkrádaly do své ložnice. Ale stačilo, aby malinko vrzly dveře, a už se na posteli vztyčily jako kukačky obě mladší sestry a ozvaly se rozespalými a zvědavými hlasy:

- Jaké to bylo na večírku? Povídejte!

To už si Markéta mazala puchýře na patě tinkturou a Jo seděla na své posteli a kartáčovala si vlasy.

- Jaké to bylo na večírku? Bylo to bezva, holky. Nejsou na zeměkouli dvě opravdické mladé dámy, které by se mohly bavit na novoročním večírku líp než my, i když jsme si připálily vlasy, měly každá jednu cizí rukavici a jednu cizí botu a já navíc díru na šatech. Jestli se nám bude dařit v příštím roce, jako se nám dařilo na večírku, tak tedy těbůh... pronesla slavnostně Josefína, padla obličejem do polštáře a musela se smát, smát, smát...

KAPITOLA 4

O RUKÁVNÍKU, KTERÝ HŘEJE, ALE DÁ SE DOKONCE I JÍST - A NAVÍC O TOM, JAKÉ TRÁPENÍ MOHOU MÍT DĚVČATA S MRZUTOU TETIČKOU, BEZNOHÝMI PANENKAMI A KONEČNĚ S MALINKO ROZPLESKLÝM NOSEM

Svátky uběhly jako mávnutí proutku.

- Proč je každý všední den nejmiň o polovinu delší než neděle? naříkala Markéta. - Jak jsem se těšila, že si o vánocích odpočinu, a už abych se znova připravovala do té roboty.

- Dovedeš si představit, že by pořád byly jen vánoce a Nový rok? To by bylo blaho, ale takhle? mávla rukou Jo a zívla.

- Zase bychom se asi tak netěšily, jako se těšíme teď. Ale stejně: kolik děvčat nemusí chodit do práce?! Sedí si doma, nebo jdou na procházku, čtou si, nebo si lámou hlavu před plným šatníkem a nevědí, co vzít na sebe, vzdychla si Markéta a přišívala na staré všední šaty vypraný límeček, aby tak zachránila, co se zachránit dalo.

- Člověk by neřekl, jak dokáže zlobit vlastní teta, přidala se k nářkům Jo. - Co mě to jen napadlo, že jsem k ní šla do zaměstnání? Radši bych skládala uhlí, prala velké prádlo nebo drhla schody. Pořád je to lehčí než dělat společnicí tetičce Marchové. Jenže nemůžeme pořád jen vzdychat a hekat. Podívej se na maminku, co má starostí, a přece si nikomu nestěžuje a pořád se usmívá. Musím se to od ní naučit.

- Teta Marchová je úplně nic proti čtyřem čertům, které hlídám já! ohradila se Markéta. - Když si vzpomenu, co se s nimi nazlobím, nejradši bych ze všeho utekla. Proč si vlastně přišívám na šaty límeček, když mě čeká taková práce? Nikomu nezáleží na tom, jestli vypadám dobře, nebo ne. Nejmiň ze všeho to zajímá rodinu Kingovu a jejich čtyři povedené potomečky.

Ještě chvilku se Markéta rozhořčovala nad svým špatným osudem, ale pak uložila jehlu s nití a nůžky do zásuvky šicího stolku a zásuvku se j zlostným zabouchnutím zavřela.

Celý život se budeme takhle dít, až z nás budou škaredé a staré j babky. Je to spravedlnost? Někdo má peníze a jde si z jedné zábavy do druhé. A my? Jenom samá práce a práce a práce...

V celém domě vládla zvláštní neradostná nálada. Markéta už vlastně s kyselým obličejem vstávala. Ale také ostatní sestry byly od samého rána jakési podrážděné a uchystané se hádat. Dokonce i hodná a mírná holčička Líza nestála zanic. Bolela ji hlava. Lehla si tedy na pohovku a hrála si s panenkami, aby přišla na jiné myšlenky. Amy zuřila jak tygřice, protože na poslední chvíli zjistila, že se přes svátky nic, ale dočista nic nenaučila z matematiky, ačkoliv měli hned první den psát kompozici. A navíc ne a ne najít galoše. A venku bylo bláta po kolena!

Jo se chovala jako mizerně vychovaný kluk, hvízdala, mlátila dveřmi a tropila rámus, který šel každému na nervy. Dokonce i maminka byla tentokrát malinko mrzutá, protože narychlo před odchodem do zaměstnání potřebovala dopsat psaní tatínkovi.

- Takhle namíchanou rodinu jsem už dlouho neviděla, řekla nahlas Josefína, které došla trpělivost, protože za tu chvilku, co byla vzhůru, stačila převrhnout kalamář, utrhnout si tkaničku u boty a spálit si jazyk horkým čajem.

- Jenomže nejnamíchanější z nás jsi ty, osočila sestru Amy a přitom jí padaly slzy do sešitu a rozmazávaly číslice matematického příkladu.

K tomu všemu se mezi nábytkem pletlo asi pět malých koťat, která jen a jen překázela a očekávala, že si s nimi někdo začne hrát. Jedna z kočiček dokonce vyskočila na opěradlo židle a vydrápala se na Markétina záda.

- Jestli neodstěhuješ tyhle protivné kočky do sklepa, tak je utopím, rozlítla se Amy na sestru Lízu, vášnivou milovnici zvířat.

Ačkoli na tom nebylo nic veselého, Jo se nemohla udržet smíchy. Markéta se rozčilovala, Líza všechny obviňovala z ukrutnosti a Amy naříkala nad příkladem, protože už tak zhloupla, že nedokázala vypočítat, kolik je devětkrát dvanáct.

- Děti, děti, copak tady nemůže být ani chvilku ticho? zlobila se paní Marchová, která už potřetí musela přeškrtnout napsanou větu. Pak se najednou uprostřed psaní popadla za hlavu a běžela do kuchyně, kde se v troubě pekl jablkový závin.

- Zaplaťpánbůh nespálil se!

Za chvilku jej nesla voňavý a horký na míse do jídelny. Odjakživa se tady v Marchově rodině říkalo horkému závinu „rukávník“. Mělo to svůj význam. Protože děti odcházely z domu skoro na celý den, dávala jim maminka s sebou veliký kus srolovaného a nádherně vypečeného závinu. Když venku mrzlo, člověk si čerstvě upečeným koláčem opravdu ohřál ruce jako rukávníkem.

Markéta popadla svůj kousek „rukávníku“, oblékla kabát a loučila se ve dveřích.

- Ahoj, maminko, maminečko! A nezlob se, že jsme byly ráno tak protivné. Vrátime se a budeme milé jako andílci. Tak už pojď, Jo! A ty, Lízo, se starej o svoje kočičky a přestane tě bolet hlava.

- Proč jsme dneska tak mrzuté, když jsme si přece řekly, že hrajeme hru „na poutníka“ a budem přitom hodnější a laskavější? zeptala se smutně Líza odcházejících sester a měla vážný a vyčítavý pohled.

Ještě na rohu ulice se Jo i Markéta ohlédly zpátky k domu a uviděly maminku v okně. Zamávaly na pozdrav a čekaly chvíli, až také maminka zdvihla lehce dlaň a usmála se. Opakovalo se to každý den v roce a oběma děvčatům se zdálo, že by bez toho úsměvu a pohybu ruky nedokázaly jít dál, protože maminčin úsměv - ať už měly třeba i nejmizernější náladu - znamenal jistotu, že tento den, jakkoliv těžký a nepříjemný, nebude trvat věčně a na jeho konci zas bude domov a maminka.

Ulice byla zavátá a vítr honil sněh ze strany na stranu.

- Patří nám to, řekla s upřímností Jo. - Patřilo by nám i mizernější počasí, protože jsme rozmazlené holky. Takové fifleny, které dovedou jen hekat...

- Podívej, jestli chceš, říkej si fiflena, ale já nic takového nejsem. Mě laskavě vynech, ohradila se Markéta.

- Ale jsi! Od rána jsi mě otravovala řečmi a vzdycháním nad těžkým osudem a nad tím, že nemáš co na sebe. To mně je úplně jedno. Když na to přijde, natáhnu si na sebe pytel a budu se schválně od rána do večera smát. Takhle: ha ha ha, he he he...

- Jsi směšná, Josefíno! Uvědom si to!

- Jsem radši směšná, než otrávená a namíchaná. Přece nechceš, abych se tvářila ustaraně jako strašidlo. Nebo jako ty. Nemrač se! Ukaž schválně, jestli to umíš? Ahoj!!! Jo ještě poklepala sestru na rameno a pak se každá z nich na konci ulice dala jiným směrem. Každou hřál v ruce teplý jablkový koláč a každá se snažila být veselá, i když tak ukrutně foukal vítr, padal sněh a v dohledu byl den plný práce - spousta děvčat stejně starých jako Markéta a Josefína zatím o práci nevěděla dočista nic a znala jen bezstarostný život.

Když před dvěma roky těžce ochořela maminka pana Marche, stála její nemoc tolik peněz, že nestačily jen úspory. Marchovi museli prodat všechny cennější předměty, které se v rodině dědily už z pokolení na pokolení, a ještě si vydlužili na dům. Paní Marchová tehdy dokonce odnesla klenotníkovi i svůj starodávný prstýnek a náušnice zdobené pomněnkami z tyrkysů. Nic nepomohlo a babička stejně těžké chorobě podlehla.

- Netrap se, tatínku, řekla tenkrát Markéta, když se vrátili z babiččina pohřbu. Najdu si zaměstnání a začnu vydělávat. Ušetřím nějaké peníze a pomůžu vám splácet dluh.

- A co já? Myslíš, že budu sedět doma, vyšívat monogramy na kapesníky a dívat se, jak maminka obrací v ruce každý dolar? přidala se k sestře rozčilená Josefína.

- Jste strašně mladé, měly byste se učit, a ne už mít naše starosti, řekl smutně tatínek. Ale maminka jako vždycky řešila i tuhle těžkou chvíli svou podivuhodně jasnou a statečnou povahou.

- Myslím, že jste se rozhodly správně, pověděla děvčatům. - Člověk není nikdy příliš mladý na to, aby se učil samostatnosti a odhodlání. Půjdem pracovat všechny tři, obrátila se na tatínka. - Nebudeme se dívat, jak se trápíš starostmi o peníze a o nás. Nepamatuju si, že by někoho ubylo, když přiložil ruku k dílu. Je pravda, že jsme přišli o všechny peníze, ale nestydím se za takovou chudobu a jsem hrdá na to, že dokázal obětovat všechno, aby ses pokusil zachránit život své matky. Jsi spravedlivý a my tě za to musíme mít rádi.

Tak to řekla maminka. A Markéta, Josefína, Amy i Líza najednou pocítily, že své rodiče nemohou zklamat, že se musí naopak chovat stejně statečně, jako se v těchto časech chovají oni.

Markéta si našla místo vychovatelky dětí v bohaté rodině pana Kinga. Neměla sice velký plat, ale připadala si nádherně dospěle a důležitě, když jednoho dne po večeri položila své první vydělané peníze na stůl, kolem kterého seděla celá rodina.

- Jsou to tvoje první peníze, řekla jí zvláště tichým a rozechvělým hlasem maminka. - Kup si za ně látku na letní šaty. Tak dlouho už si přeješ modré šaty s bílými puntíky...

Tatínek vstal od stolu, šel k oknu a dlouho si čistil nos kapesníkem. Neobrátil se do místnosti, ačkoli promlouval k Markétě, ale pořád se díval z okna, za kterým přece nebylo nic než tma a tma.

- Jsi hodná, Markéto, ale my všichni víme, jak máš ráda hezké věci. Nesmíš si zkazit radost z prvních peněz, které sis vydělala.

- Mám šatů plnou skříň, rozčilila se Markéta. - Stačí mi nový límeček nebo nová stuha do pasu. Zač mě máte? Copak myslím jen na parádu? Ne, tyhle moje první peníze patří nám všem dohromady a hrozně mě urazíte, jestli budete dál mluvit o pitomých šatech s bílými puntíky.

Ach, jak to byl krásný večer a jak se všichni chovali k Markétě pozorně a s jakou pýchou k ní vzhlížela maličká Líza.

Ještě před spaním přišla za sestrou, dlouze si ji prohlížela a pak svým tichým hláskem řekla:

- Ty jsi ohromná, Markéto. Ty jsi vážně ohromná! Kdybys věděla, jak bych si přála být taková jako ty...

Když už pak všude zhaslo světlo a celý dům spal, Markéta se stále ještě dívala do stropu a myslela na svoje peníze. Ale teď uprostřed ticha a samoty byla sama k sobě daleko upřímnější a nebála se přiznat, jak ráda by vlastně měla modré puntikované šaty a jak je těžké položit první výplatu na stůl, když je tolik krásných věcí, po kterých toužíme. Den co den opatrovala rozmazlené děti v domě pana Kinga a byl to dům bohatě a nádherně zařízený. A starší sestry jejich svěřenců neměly žádné jiné starosti než co si vzít na sebe, kam jít do divadla a jak utrácet peníze. Markéta o tom nikdy doma nemluvila. Snažila se v sobě potlačit závist a nespokojenost, ale bylo naprosto přirozené, že ve svých sedmnácti letech alespoň potají toužila po krásných věcech, veselých přátelích a veselých večírcích, po vzdělání a po šťastném, bezstarostném životě.

Zatímco se Markéta trápila se zlobivými ratoolestmi pana Kinga, chodila Josefína ošetřovat tetu Marchovou, která už pět let špatně chodila a potřebovala čilou a pracovitou ošetřovatelku. Teta Marchová byla bezdětná stará vdova, žila v blahobytu, nikdy nemusela počítat peníze a ke všemu trpěla chorobnou dobročinností. Když viděla, v jak těžké situaci jsou Marchovi, dala se slyšet, že se postará o budoucnost jedné z jejich dcer a že ji přijme za vlastní.

- Nikdy! řekla tenkrát tetě Marchové maminka. - Máme čtyři děti a dokážeme se o ně postarat, i když to bude těžké. Možná že dětem daleko víc pomůže chudoba uprostřed šťastné rodiny než bohatství v cizím domě.

To se ví, že tetu Marchovou takové mínění k smrti urazilo. Dva měsíce na nikoho z Marchovy rodiny nepromluvila. Ale pak jednou, když ji hospodyně vezla na procházku parkem, potkala Josefínu, a přece jen se s ní dala do řeči. Hubená drobná tvářička děvčete se jí tak zalíbila svou upřímností, že se stará paní rozhodla nabídnout jí místo společnice.

Jo nebyla zvlášť nadšená, ale nakonec místo přijala. Bylo až neuvěřitelné, jak se svou mrzutou a nedůtklivou příbuznou dokázala dobře vyjít. Ne že by mezi nimi čas od času neproběhla malinko ostřejší rozprava. Jednou dokonce Josefína přišla domů a prohlásila, že jí teta neuvidí ani paty. Ale už za dva dny přišel od staré paní plačtivý dopis a v něm samé „achich“ a „ochich“, a tak se Jo znovu vrátila, protože koneckonců si už na retu Marchovou a její „mouchy“ zvykla a měla ji svým způsobem ráda.

Je ovšem třeba povědět, že největším lákadlem v tetině domě byla pro Josefínu úžasná knihovna, plná dobrých a vzácných knížek, které za svůj život shromáždil nebožtík strýček March. Jo si na toho starého dobráčka dodnes pamatovala. Dokud byl živ, mohla si jako malá holčička hrát v jeho vznešené knihovně a stavět si z naučných slovníků domy a města. Dneska už strýčkovy knihy zajímaly Josefínu docela jinak. Jak ráda postávala před zaplněnými policemi a probírala jeden svazek po druhém. Kdykoliv si teta Marchová zdímla nebo když měla návštěvu, se kterou chtěla o samotě klábosit, už spěchala Jo do knihovny mezi své milované knížky. V rohu místnosti stálo obrovské křeslo, kterému kdysi strýček říkával „spací vagón“. Jo dokázala složit pod sebe své dlouhé nohy a schoulit se v hlubinách „spacího vagónu“ do klubíčka a číst, Číst, číst... Ale každá slast, jak známo, má svůj konec. A tak se stávalo, že právě v okamžiku, kdy kapitola románu byla nejnapínavější, ozval se z tetina pokoje pronikavý hlas: - Josefíno... Josefíno...

Byl konec se čtením. Od téhle chvíle zas udílela paní Marchová generálským tónem své povely:

- Vykoupej psa, Josefíno! Přines mi pletení a natoč další přadeno vlny do klubíčka, Josefíno! Předčítej mi noviny, Josefíno!

Práce u tety byla především zdoluhavá a nudná. Hodiny se vlekly nemožně pomalu a každá z nich měla dvakrát tolik minut, co jich má hodina strávená v neděli doma. A přitom Josefína z hloubi duše toužila vykonat něco velkého, co by vzbudilo obdiv lidí. Ale copak může někdo vykřikovat obdivem nad vykupaným pudlem nebo nad sebelíp namotanou vlnou?

Ne, dokud budu tvrdnout u tety, svět se o mně nedoví, říkala si s lítostí Jo. Jednou ovšem musí přijít čas, kdy dokážu věci, nad kterými bude lidstvo vrtět hlavou. Jediné, co ji utěšovalo, bylo pomyšlení, že si sama dokáže vydělat na živobytí a že pomáhá tatínkovi a mamince v jejich starostech.

- Nestěžuj si, říkala často sestře Josefíně drobounká a útlocitná Líza. - Kdybys věděla, jak ti závidím! Všechny někam chodíte, jenom já ne.

Byla to pravda.

Líza měla odmalička plachou a bojácnou povahu. I když byla nadaná a pracovitá, trpěla nevýslovně pomyšlením, že nedokáže ve škole odpovídat bez zaškobrtnutí. Z představy, že bude spolužačkám i profesorům svou zajímavostí k smíchu, Líza vlastně nakonec ochořela. Rodiče ji museli ze školy vzít, a dokud byl tatínek doma, učila se s ním a na konci roku jen skládala ve škole závěrečné zkoušky. Když ovšem otec odešel do války a maminka se dvěma sestrami musela do práce, rozhodla se Líza, že i jejich čtrnáct let stačí k tomu, aby nějak pomohla. Začala se tedy starat o domácnost.

Udělám všechno, aby to u nás doma bylo hezké a útulné, předsevzala si a byla šťastná, přešťastná, když se pak večer s maminkou sešly u stolu, na kterém byl čistý, nažehlený ubrus, váza s květinami uprostřed a talíře se skromnou večeří kolem.

Přítom Líza nikdy nemyslela na odměnu za svou trpělivou a pečlivou práci, přála si jenom, aby ji všichni měli rádi, a protože ji opravdu všichni ze srdce milovali, byla spokojená a nepoznala v pilném denním shonu, co je to nuda a osamělost.

Měla svůj malý svět, který vyplňovali vysnění přátelé, a když tak byla většinu dne sama doma, alespoň se nestyděla, že si ještě teď hraje s panenkami. Měla jich šest a starala se o ně láskyplně jako o skutečné děti. Nebyly to žádné krásné panenky, ale škaredé, otlučené a roztrhané loutky, tak jak je postupně její sestry odkládaly, když už odrostly dětským hram. Ale právě proto je Líza tak milovala. Vždycky měla slabost nejen pro ubohé a odstrkované lidi, ale i pro ubohé a odstrčené věci.

Všem svým šesti chudinkám teď šila šatečky a vázala jim pentle do potrhaných vlásků. Jedné z panenek, té nejubožejší, které kdysi Josefína ze zvědavosti rozpárala břicho i hlavičku a utrhala ruce i nohy, musela Líza ušít krajkový čepeček, aby zahalil strašnou ránu na temeni. Jenomže pak byla panenka spíš podobná mrzáčkovi než dětské hračce. Proto ji uložila do nejlepší postýlky, takže panence vykukovala z nadýchaných peřinek jen hlava v čepečku a byla to vlastně od toho okamžiku velice roztomilá panenka, pokud jste ji ovšem nechtěli vidět celou. Líza ji taky milovala ze všech panenek nejvíc, i když se ke všem šesti chtěla chovat stejně laskavě a spravedlivě.

- Jsi můj chudáček a musíš se uzdravit, hovořila s ní nahlas, když nikdo nebyl doma, a vynášela pak postýlku na okenní římsu, kam padalo slunce, jako by skutečně věřila, že čerstvý vzduch je zázračný a nemocné panence možná právě na čerstvém vzduchu narostou nové ruce a nohy.

Ale i Líza, právě tak jako její ostatní sestry, měla svá tajná trápení, protože přes všechnu svou dobrotu nebyla žádný andílek, ale docela obyčejné děvče. Už od svých osmi let si ve skrytu duše přála chodit do hudební školy a hrát krásně na klavír. Jenomže na hodiny ve škole nebyly peníze a už vůbec se nedalo pomýšlet na nový klavír.

Maminka znala tuhle její slabost, a jednou se dokonce prořekla. Bylo to večer, kdy Líza seděla před staříčkým a nemožně rozhrkaným pianinem a procítěně hrála tatínkovu zamilovanou písničku.

- Bože, jaký krásný klavír má teta Marchová a od strýčkovy smrti na něj nikdo nesáhl. Co kdyby...? načala maminka větu, které každý rozuměl, ale která nikdy nenapadla právě tetu Marchovou.

A Líza toho večera jen níž sklonila svůj drobný a něžný obličej nad klávesnicí, aby nikdo nezahlédl, jak se jí zamžily oči.

Ale to byly vlastně úplně tajné slzičky a o těch nikdo nevěděl, protože jinak si Líza od rána do večera zpívala jako ptáček a nikdy nebyla večer tak unavená, aby si ještě před spaním nesedla k pianu a mamince i sestrám něco nezahrála. A také vždycky na konci každého dne, když spouštěla víko na zažloutlé klávesy, nezapomněla říci:

- Uvidíte, že se jednou naučím pořádně hrát. Jenom musím vydržet...

Maminka Marchová měla všechny své dcery stejně ráda, ale nejvíc ji dojímala právě Líza. Když se tak na ni občas dívala, říkala si v duchu:

Kolik je na světě takových děvčat jako ona, plachých a tichých, které přitom dokážou žít nezištně a obětovat se pro druhé! A pro jejich skromnost vlastně nikomu ani nepřijde na mysl, jak dobré jsou to duše a s jakou samozřejmostí samy sebe rozdávají bližním. Jsou jako ptáček, který zpívá v klicce vedle okna, a teprve když přestane cvrlikat, lidé v domě si uvědomí, že je náhle bez něho prázdno a smutno.

Právě tak jako její tři sestry, měla svá skrytá toužení i nejmladší Amy. Zeptat se jí zničehonic: - Co tě trápí?, byla by jistě bez vteřinky zaváhání řekla: - Můj nos.

Když byla Amy ještě úplně malá, chovala ji Josefína v náručí a zakopla o truhlík. Holčička padla obličejkem na hranu židle a pěkně si natloukla. Tomuhle nešťastnému pádu kladla Amy za vinu, že nemá "řecký nos", protože po jiném nose, než je „řecký“, netoužila.

- Jsi blázen, vadila se s ní Josefína. - Co se ti na tvém nose nelíbí? Nemá ani velký jako brambor, ani není červený jak jahoda, tak co?

V nejhorším případě bych řekla, že je to nos jako knoflík. Ale co máš proti knoflíkům?

Amy pochopitelně takové řeči nepotěšily. Aby se alespoň trochu utěšila, pokreslila hromady papíru krásnými řeckými nosy.

No ne! Ty jsi náš Rafael! smála se Jo, když poprvé odhalila sestřinu kreslířskou vášeň. Ale Amy se tím nedala zaplat' pánbůh odradit. Byla nejšťastnější, když si kreslila a malovala. Nakreslila si obrázky ke všem svým pohádkovým knížkám. Šlo to dokonce tak daleko, že si vyzdobila ilustracemi učebnici matematiky a pokreslila zadní strany všech map ve svém zeměpisném atlasu. Protože se však výborně učila a měla ve škole vzorné chování, odpustili jí učitelé ledacos. Amy měla zkrátka vzácný dar být milá a příjemná, a tak ji učitelé i spolužačky milovali a obdivovali její půvabné chování i spoustu vědomostí. Krom svého kreslířského talentu dokázala se naučit ještě asi dvanáct písniček na klavír, slušně háčkovala a ve francouzštině uměla dokonale vyslovit dobré dvě třetiny slůvek. Řekněte mi, není to dost?

Kdykoli přišla řeč na šaty nebo na účes, zamyslela se Amy půvabně a pak s tklivým povzdechnutím pronesla:

- Dokud jsme měli peníze, dostávala jsem každý rok na velikonoce nové šaty. A protože každou chvíli byla řeč o něčem takovém, dokázala Amy s neodolatelným půvabem vzdychat před každou druhou větou a dojímalá tím své spolužačky k zbláznění.

- Jaká je hezká, i když nemají žádné peníze! vzdychaly stejně melancholicky jako ona její přítelkyně.

- A jak by asi vypadala, kdyby byli bohatí, áááách...

Když se to vzalo kolem a kolem, Amy byla zrovna tak na nejlepší cestě k rozmazlenosti, protože jí opravdu každý dělal pomyšlení, a tak její marnivost a drobné sobectví vesele kvetly. Bylo vlastně dobré, že jí občas nedostatek peněz v pravou chvíli malinko srazil hřebínek. Amy například musela nosit šaty po své sestřenici. Ke všemu maminka téhle sestřenice neměla za pětník vkusu a Amy trpěla jak Job, když jí teta se slavnostním proslovem odevzdávala šaty, které dokonce i Josefíně připadaly ještě tak dobré pro strašáka do zelí. Ve skutečnosti to byly šaty z velice dobré a jistě drahé látky, ale tetička musela být nejspíš barvoslepá a dávala dohromady barvy, o kterých se současné módě ani nesnilo. Amy to uráželo k smrti a její „umělecký“ cit trpěl nevýslovně. Nejhorší na věci ovšem bylo, že teta tvrdě vyžadovala, aby si Amy okamžitě šaty oblékla a šla v nich do školy. Každý takový dar děvče pokaždé oplakalo. Ostatní sestry ji obvykle utěšovaly, jenom Josefína neměla pro tyto duševní problémy pochopení.

- Já se ti divím, vrtěla hlavou. - Mně osobně je docela jedno, jestli mám na sobě pytel od brambor, nebo košili po dědečkovi. Nesmíš hned kvůli všemu vyvádět! Představ si, oč horší to má Marie Parkerová. Když jsou v módě dlouhé šaty a Marie zlobí, maminka jí šaty hned zkrátí. Někdy je to úplná hrůza, protože už se nedá co zkracovat. A Marie zlobí a zlobí a její maminka zkracuje a zkracuje. To jsou u mě nerváky! Ale tohle? Nezáleží na šatech, záleží na tomhle, klepala si Josefína významně na čelo.

Nech mě..., prosím tě, nech mě, odháněla ji pokaždé Amy a svěřovala se daleko raději nejstarší sestře. Tím víc lpěla na Josefíně Líza. Pověděla jí o každém svém trápení a Josefína zase naopak snesla od Lízy daleko víc pravdy než od kohokoliv jiného z rodiny. A tak vlastně každá ze starších sester měla za důvěrnici jednu mladší a na oplátku se o ně staraly s mateřským porozuměním a bylo to přesně tak, jak to má v dobré rodině být...

KAPITOLA 5

O TOM, ŽE TEN, KDO SI ŘÍKÁ O KRÁSNOU POHÁDKU, MŮŽE SLYŠET I HORŠÍ VĚCI O SOBĚ

- Nevíte něco zajímavého? začala obvykle Markéta, když se po večeři posadily s maminkou k šití nebo háčkování a pletení. - Dneska jsem měla tak mizerný den, že jsem ze všeho mrtvá.

- Zato já jsem měla s tetičkou Marchovou povyražení, začala se chichotat Josefína. - Už čtrnáct dní jí musím předčítat největší pitomost pod sluncem, nějaký zamilovaný román, který se jmenuje „Karolína“. Schválně čtu tak skomíravým hlasem, aby teta usnula. A když vidím, jak zavírá oči, hned si vezmu nějakou bezvadnou knížku, kterou si schovávám pod polštářem na židli, a zuřivě čtu, dokud se tetička neprobere. Jenomže dneska jsem četla „Karolínu“ tak uspávacím způsobem, že šly mrákoty nejen na tetu, ale taky na mne. A jako z udělání, zrovna ve chvíli, kdy sebou teta trhla a otevřela oči, jsem zívala na celé kolo. Víte, co se mě zeptala? Jestli náhodou nechci tu knížku spolknout... Tak jsem tetě řekla, že chci, aby už byl konec trápení s nemožnou Karolínou. Neumíte si představit, jak se teta rozlítla. Kázala mi půl hodiny, že bych se měla nad sebou trochu zamyslet. To, co mi říkala, byla taková nuda, že během svého vlastního mravoličného kázání usnula znovu. Hned jsem vytáhla zpod polštáře „Vikáře Wakefieldského“ a četla ho tak rychle, jako by nade mnou bičem praskal. A přitom jsem pořád jedním okem zírala do knížky a druhým na tetu. Když jsem přišla k místu, kdy směšnou náhodou všichni spadnou do vody, úplně jsem zapomněla na tetu a začala jsem se nahlas smát. V tu ránu byla tetička vzhůru. Ale možná tím, že si zdřímla, měla lepší náladu a povídá: Nechceš mi přečíst kousek z té pochybné a směšné knížky? Četla jsem jako pánbůh. Když jsem přišla na hodně napínavý odstavec, schválně jsem zvedla hlavu a docela nevinně se ptám:

Neměla bych přestat? Bojím se, tetičko, že vás to unavuje.

Hned vám chytla do ruky pletení, které jí při napjatém poslouchání vypadlo z ruky, podívala se na mne přes brejle a zavrčela: Dočti kapitolu, děvenko, a nebuď hubatá...

- To jsem zvědavá, jestli teta dokáže přiznat, že se jí pořádná knížka líbí víc než „Karolína“? napadlo Markétu.

Josefínu to rozveselilo.

- Spadly jste z višně, jestli myslíte, že teta připustí svůj špatný vkus! Neprozradí se slovíčkem, ale snad už bude pokoj s „Karolínou“. Když jsem odcházela domů, musela jsem se vrátit zpátky do pokoje pro zapomenuté rukavice. A co vidím? Teta byla tak začtená do „Vikáře“, že si mě zapomněla všimnout. Jak nádherně by si naše tetička mohla žít, kdyby byla trochu rozumnější. K čemu jsou jí peníze, když se neumí zasmát a zaradovat? Jsme vlastně mnohem bohatší než ona.

Jak se daly sestry do povídání, nevěděly obvykle kdy přestat. Markéta souhlasila s Josefínou, že mít peníze neznamena vždycky štěstí. V rodině, kde pracovala, jeden z nejstarších synů se dostal do otcovy zásuvky a vzal odtud vkladní knížku. Když se pak na věc přišlo, pan King se tak rozčilil, až jej mohla ranit mrtvice. Kdekdo v domě lomil rukama, paní Kingová plakala a děti se bály promluvit. Pan King nakonec zabalil synovy věci do kufříku a vyhodil jej z domu. Stál pryč na schodech a křičel: - Jsme bohatá a vážená rodina a nemůžeme si dovolit nějakou ostudu!

- Náš tatínek by takovou věc nikdy neudělal, mínila Líza. - Musí být hrozné odejít s kufříkem z domu a nevědět kam.

- Jenomže u nás by nikdo nesáhl na tatínkovy peníze, dokazovala Jo. - Za prvé proto, že vůbec žádné nemáme. A pak taky proto, že je hnusné vzít si cizí peníze. To radši budu do zhloupnutí předčítat tetě Marchové a pár dolarů si sama vydělám.

- Amy měla jako vždycky na věc vlastní názor. Zdálo se jí, že ostuda doma je mnohem snesitelnější, protože se o ní veřejnost nedozví. Daleko horší je ostuda před třídou, řekla a tak vážně přitom pokyvovala hlavou, jako by ostudy doma i ve třídě měla za sebou celý kopec.

- Tak třeba co se dneska stalo Zuzaně! Přišla vám do školy a měla strašně krásný prstýnek s červeným srdíčkem. Pořád jsem se jí musela dívat na prst a říkala jsem si, bože, ten prstýnek je nádherný! Jak bych si přála být Zuzana Parkinsonová! Ale dlouho jsem si to nepřála, protože v hodině matematiky Zuzana nakreslila pana učitele Davise, udělala mu nos jako meloun a nad to napsala: Milé žačky, moje oko a můj nos nad vámi bdí... Ale pan učitel Davis to uviděl a řekl Zuzaně, aby mu papír hned odevzdala. Bylo to strašné, mohla jsem hanbou omdlít. A víte, co pan Davis Zuzaně udělal? Před celou třídou jí vynadal a pak ji zatahal za ucho. Ke všemu musela do konce hodiny stát na hanbě a držet na rukou pravítko. Už jsem jí vůbec nezaviděla, protože bych takovou ostudu ani nepřežila.

Do zamyšleného ticha, které na chvíli zavládlo, se ozval něžný hlásek Lízy.

- Já jsem taky měla dneska jeden zážitek, zapípala nesměle. - Chtěla jsem vám to povědět už před večeří, ale pak jsem zapomněla. Byla jsem dopoledne nakoupit maso a u řezníka jsem viděla starého pana

Laurence. On mě neviděl, protože jsem stála stranou. Vtom přišel k pultu malý kluk a přinesl zpátky maso, které předtím koupil. Řekl, že jeho maminka vzkazovala, aby maso bylo libové, a že to, které poslal pan Cutter, je tučné a že je ho taky o pěkný kus míň. Neumíte si představit, jak pan Cutter řádl. Mlátil balíčkem masa o řeznický špalek a křičel na toho chlapce: Vyříd' mamince, že za málo peněz je málo muziky. Já se kvůli vašemu kousku masa nezblázním, hulákal tak strašně, až jsem se třásla a ten chlapec se mnou. A víte, co udělal starý pan Laurence? Podal chlapci svůj balíček masa, které si předtím koupil, a řekl mu: Jdi a zanes to mamince, je to pěkné libové maso. A ten chlapec poděkoval, vzal maso a šel domů a pan Laurence si vzal jeho balíček a chtěl odejít. Jenomže pan Cutter to vůbec nedovolil.

Přece se nepřipravím o zákazníka, jako jste vy? dokazoval panu Laurenceovi. Ale pan Laurence mu řekl: Zákazník jako zákazník, pane Cutter. A šel. To je přeci pěkné, že Tadeášův dědeček se zastane malých dětí, ne?

Po Líze přišla na řadu maminka. Malinko se zamyslela a pak začala.

- Dneska jsme v dílně šily vojenské flanelové košile. Když jsem je pak žehlila, padl na mne ukrutný strach o tatínka. Říkala jsem si, jak bychom byly opuštěné a jak by nám bylo opravdu zle, kdyby se mu něco stalo. Já vím, že je hloupé takhle uvažovat a trápit se, ale nemohla jsem si pomoci. A pak se mne zeptala stará paní Greenová, nač myslím. Pověděla jsem jí to. A ona mi řekla: Vidíte, paní Marchová, já nemám muže a do války šel můj jediný chlapec. Až si budete chtít stýskat, vzpomeňte si na mne. A pak už nemluvila, jen žehlila a skládala ty vojenské košile a já jsem si uvědomila, že opravdu nemám právo naříkat, protože přijdu večer domů a tady jste vy, a tak jsem vlastně bohatá a šťastná proti těm, kteří jsou dočista sami.

Paní Marchová se na dlouhou chvíli znovu odmlčela.

- Vzpomínáš si, maminko, jak jsi nám, dokud jsme byly maličké, vždycky povídala takové pohádky, které sis sama vymyslela? zeptala se Jo.

- Řekni nám nějakou i teď. To přece nevádí, že jsme vyrostly.

A paní Marchová se zasmála a opravdu začala.

- Tak poslouchejte. Žily byly jednou čtyři sestry. Ty se mohly vždycky dosyta najíst, měly se do čeho obléknout a žily v domově svých rodičů, kteří je milovali. A přesto těm děvčatům něco chybělo, nebo si to občas v koutku duše myslely.

Když maminka došla ve vyprávění až sem, Markéta se pátravě rozhlédla po ostatních děvčatech a pak se zas honem sklonila nad svým šitím.

- Ty dívky se opravdu snažily být hodné a pracovité a každé ráno, když vstávaly, měly dokonce spoustu dobrých předsevzetí. Je ovšem pravda, že se jim vždycky nepodařilo svá dobrá předsevzetí splnit. Co chvíli si naopak s povzdechnutím uvědomovaly, že by si strašně přály mít tohle nebo tamto a že by také rády dělaly spoustu věcí, které si mohou dovolit jejich bohaté přítelkyně. A jak tak vzdychaly, často se stalo, že jim během stýskání utekla příležitost něco zajímavého prožít nebo něčím užitečným zlepšit svůj všední den. Jedenkrát se vydaly na návštěvu ke staré moudré babičce, která se vyznala v lidských osudech a dovedla poradit i nespokojeným lidem.

Co máme dělat, abychom byly šťastné? zeptaly se.

Babička se na ně usmála a pak jim pověřila:

Až se zas budete trápit něčím, co vám chybí, zkuste se dobře podívat na lidi kolem sebe. Ale nejen na ty, kterým občas závidíte. Najděte v sobě odvahu vidět život takový, jaký opravdu je. Pak možná poznáte, že štěstí žilo s vámi pod jednou střechou, ale vy jste je nevnímaly.

Při těchto slovech Josefína pozdvihla k mamince hlavu a byla by jistě něco ráda pověřila. Jenomže maminka naznačila vlídným pokývnutím, že jejímu vyprávění zdaleka ještě není konec.

- Protože dívky, o kterých slyšíte, byly rozumné, poslechlly moudrou stařenku a už brzy se ukázalo, že jejich osud zdaleka nebyl nešťastný, protože skutečné neštěstí vypadá jinak. Jedna z dívek si třeba poprvé uvědomila, že peníze nedokážou zahnat hanbu a zklamání ani z domu boháčů. A její mladší sestra zas pochopila, že má stokrát víc důvodů být šťastná i se svým občasným trápením než její stará, nemocná a mrzutá tetička, která nikdy neměla nedostatek, a přece se nenaučila vnímat radosti života. A třetí děvčátko, které si občas uprostřed vaření a poklizení připadalo jako Popelka, muselo přece večer co večer vidět, jak šťastné jsou její sestry, když se posadí po celodenním trmácení k prostřenému stolu, a také ono pochopilo, že často je větší štěstí dávat než očekávat dary. Dokonce i čtvrtá ze sester si musela ve škole všimnout, že ani nejkrásnější prstýnek nezachrání svou majitelku před ostudou. A tak si všechny čtyři svorně předsevzaly, že přestanou potají i nahlas vzdychat a stýskat si, že si budou vážit toho, co mají, a že se dokonce vynasnaží, aby si to vždycky zasloužily. A já jsem si jista, že ty dívky nikdy nezapomněly na stařenčinu radu a mely ji do konce života před očima, ukončila paní Marchová svoje vyprávění.

Chvíli bylo ticho, ale pak se malinko dotčeně ozvala Markéta.

- Ale to není žádná pohádka, tys nám slíbila vymyšlené vyprávění, a zatím jsi mluvila o nás.

- Mně se to zrovna líbilo, pronesla nesměle Líza. - Přesně takhle by nám povídal tatínek, kdyby s námi byl doma.

- Já nevím, proč se rozčilujete, řekla káravě Amy svým sestrám, ačkoli se vlastně nikdo nerozčiloval.

- Já si dám ode dneška velký pozor, aby se mi nestala taková ostuda jako Zuzaně.

Dostaly jsme do těla a patří nám to, vyslovila se jako poslední Josefína. - A jestli tady začne někdo zase vzdychat a slzet nad svým osudem, zazpíváme mu to, co zpíval vždycky tatínek, když jsme si rozbily koleno a potom hekaly. Alou, holky! vyzvala Jo sestry, dala dirigentské znamení a najednou jim bylo veselo a nikomu nic nechybělo. Všechna trápení odešla a pokojem se vznášel smích a zpěv:

Bulí, bulí bulíček, koupíme mu dudlíček, až se pěkně vybulíííí, koupíme mu cibuli...

KAPITOLA 6

SÁHODLOUZE VYPRAVUJE O PŘÍSNÉM DĚDEČKOVÍ, ZE KTERÉHO SE NAKONEC VYKLUBAL HODNÝ STARÝ PÁN

Venku padal sníh, mrzlo, jen praštělo, a Markéta se srazila v chodbě přede dveřmi s Josefínou.

- Kam se ženeš? zeptala se a hleděla nechápavě na sestřinu výstroj.

Jo měla na hlavě tatínkovu beranici, na sobe odložený maminčin kabát, dlouhý až ke kotníkům, v jedné ruce třímala koště a ve druhé lopatu.

- Jdu se proběhnout, řekla a mrkla šibalsky okem.

- V tomhle? žasla Markéta. - Jak chceš běhat v galoších, když jsou nejmní o tři čísla větší? Spíš v nich plaveš, než chodíš! Kdybys radši zůstala v tomhle počasí sedět doma u kamen...

- Nejsem žádná kočka, která se povaluje v teple za pecí. A mráz mi nevádí a sníh mi taky nevádí. Aspoň si něco užiju, vytahovala se Josefína.

Markéta tedy pokrčila rameny a šla si domů číst knížku.

Zato Josefína poletovala kolem domu a odhazovala sníh ostošest. Zašla dokonce až na zahradu a i tam odházela chodníček, aby se Líza mohla se svými panenkami za poledne trochu projít na sluníčku a na čerstvém vzduchu. A když už pracovala na zahradě, nezapomněla vyšlapat ve sněhu cestičku až k živému plotu, za kterým byl pozemek a dům starého pana Laurence. Marchův rodinný domek a vůbec všechny okolní vilky v téhle předměstské čtvrti stály v zahradách zarostlých starými košatými stromy. Ulice byly tiché a působily venkovským dojmem. Josefína milovala zahrady i ovzduší těchto končin a ze všeho nejraději se dívala přes hradbu živého plotu na krásný Laurenceův dům, na skleníky, v nichž se i v zimě zelenaly tropické rostliny, a na zahradu, o kterou pečoval zahradník. Těšilo ji hledět na okna zastřená bohatě našasnými záclonami a představovat si, jak asi nádherné to musí být za nimi. A přece si pokaždé uvědomila, že dům i přepečlivá zahrada působí strohým a neživým dojmem. Chyběly tu děti, které by se honily po trávníku, a chyběla tu také laskavá tvář maminky za některým oknem. Jo nechápala, proč v lak velkém a bohatém stavení bydlí jen dva lidé: starý pan Laurence a jeho vnuk. Říkala si někdy, že to snad ani není obyčejný dům pro obyčejné lidi, ale spíš zakletý zámek, nad kterým se vznáší nějaké zvláštní a trochu smutné tajemství nebo zlé kouzlo. Starého přísného pána se bála, ale o to víc toužila uvidět Tadeáše, s nímž se seznámila na večírku u Gardinerů. Už mnohokrát kula plány jak to zaonačit. Ale plány jsou jedna věc a skutečnost bývá mnohdy docela jiná. Tadeáš se prostě neobjevoval.

Možná že odcestoval, že je zas daleko ve světě, v jiné zemi a v jiné škole, aby se naučil nějakou novou řeč, myslela si často. A přece, zrovna nedávno, když se spolu s Amy a Lízou koulovaly v zahrádce za domem, zahlédla Jo za jedním oknem v prvním patře chlapcovu snědou tvář. Byla to smutná chlapecká tvář a Josefína ho velice litovala.

Určitě by se rád kouloval s námi, říkala si, ale nemůže nebo nesmí, protože jeho dědeček je až moc přísný a jistě si myslí, že chlapci a děvčata se nemají koulovat, ale učit německy, anglicky nebo třeba tatarsky, protože i tatarština je rozhodně užitečnější než nějaké hloupé koulování.

Josefině bylo nanic, když si představila, že by žila v domě s tak přísným dědečkem. V tu chvíli jí i odhazování sněhu a zametání chodníku v maminčině zimmniku a tatínkově beranici připadalo jako nejpříjemnější zábava, a čím víc si lámala hlavu Tadeášovým osudem, tím větší měla zlost na jeho dědečka. Dokonce jí napadlo, že vezme koště, zaklepe na krásné dveře jeho domu a řekne mu od plic, co si o tom všem myslí. Jenom se bála, jak by nad takovým rozhodnutím lomila rukama její sestra Markéta, jak by se chytala za hlavu a vykřikovala:

- Bože, zas ty tvoje vylomeniny.

A jak tak uvažovala a uvažovala, vidí najednou, že se otvírají dveře domu a starý pan Laurence v zimmniku s kožišinovým límcem kamsi odchází.

V tu chvíli se Josefína rozhodla. Rozhrnula živý plot, prošla na druhou stranu a pak s koštětem pomalu obcházela vznešený dům a hleděla pozorně do všech oken, jestli se v některém z nich přece jen nepohne záclona a za ní se nevynoří Tadeášova tvář. Dole v přízemí byly spuštěné okenice, a život jako by tam vymřel.

A pak to přišlo. V rohovém okně nahoře se objevila černá kudrnatá hlava.

To je on, uvědomovala si Josefína. Chudáček! Jak tam smutně stojí, s čelem opřeným o sklo. Takový smutný, zasněžený den, a Tadeáš je úplně sám v celém velkém a smutném domě. Přece ho tak nenechám. Musím mu dát najevo, že jsem tady aspoň já a že na něj myslím, řekla si.

Sehnula se, nabrala plnou hrst sněhu, udělala z ní velkou kouli a tu hodila směrem k rohovému oknu.

Tadeáš se malinko lekl, pak prudce otočil hlavu k Josefíně, začal se usmívat a hned otevřel okno.

- Zdravím tě, mávala mu Jo vstříc koštětem a klidně chlapci tykala. - Co se stalo, že se neukazuješ? Už jsem si myslela, že jsi pod drnem...

Tadeáše její hubatost potěšila a rozesmála.

- Měl jsem chřipku, křičel na Jo stále ještě ochraptělým hlasem.

- Čtrnáct dní jsem nesměl z domu, ale už je mi líp. I hlas mám v pořádku.

- Ani bych neřekla. Skuhráš jako havran. A není ti dlouhá chvíle? Připadala bych si ve vašem domě jako v hrobě.

- Já si tak připadám, ale co se dá dělat?

- Povídáš si aspoň někdy s dědečkem?

- Ani ne, řekl smutně Tadeáš. - Dědečka zajímají jiné věci.

- A to si nemůžeš nikoho pozvat? zeptala se nenápadně Jo.

- Rád bych, ale mám málo kamarádů. A potom, když kluci přijdou, nadělají moc rámusu. Dědeček to nemá rád.

- A proč si nepozveš nějakou krásnou slečnu? Třeba mě? Podívej, jak nádherně vypadám! smála se Josefína a postrčila si násadou koštěte tatínkovu beranici do týla.

- A ty bys vážně přišla? řekl váhavě Tadeáš. Moc ráda, přiznala se Jo bez mučení. - Jenom se musím napřed maminky zeptat. Naše maminka hodná a jistě mi to dovolí. Ale slib mi, že hned zavřeš okno, abys znovu nedostal rýmu a kašel. Budu zpátky dřív, než řekneš švec...

Josefína si hodila koště přes rameno a uháněla domů. Tadeáš najednou nevěděl co dřív, tak rychle se snažil dát svůj pokoj do pořádku, protože Tadeáš - jak ostatně co chvíli tvrdila paní Marchová - byl "pravý džentlmen" a nemohl připustit, aby „mladá dáma“ vstoupila do neuklizeného pokoje. Sotva stačil srovnat rozházené knížky, už přišla nahoru služebná a ohlašovala „slečnu Marchovou“.

- Pěkně vítám, řekl, když se Jo objevila ve dveřích.

Měla tváře červené mrazem a rozčilením, ale chovala se velice přirozeně. Ze všeho nejdřív odevzdala Tadeášovi dary: misku přikrytou talířkem a beranici, ve které se krčila tři Lízina koťátka.

- Tady jsou dárky od naší rodiny. Maminka tě moc pozdravuje, Lída ti půjčuje na odpoledne svoje koťata, aby ses trochu rozveselil, a od naší Markéty nesu pudíng. Máš štěstí, že ho dneska nepřipálila. Nejsou to zvláštní dary, ale co se mohlo za tu chvíli dát dohromady, uznej...?

Josefína vyklopila kočičky na koberec a hned se ukázalo, že živý pozdrav od Lízy je k nezaplacení. Jedno kotě začalo rozvazovat Tadeášovi tkaničku od boty, druhé se mu lísalo k noze a třetí se procházelo po pokoji, jako by tu bylo odjakživa.

- Pudíng musíš hned sníst, doporučovala Jo. - Podívej se, jak ho Markéta nazdobila. Otrhala celou jednu pelargónii. Listy dala kolem dokola misky a sem doprostřed kvíteček. To samozřejmě nech stranou, přeci bys nejedl pelargónie, vysvětlovala Josefína s naprostou vážností, což Tadeáše přivádělo k většímu a většímu smíchu.

- Tak bych řekla, pokračovala Jo v monologu, - že po pudíngu budeš mít lepší hlas. Kdybys slyšel, jak já falešně zpívám! A věříš, že po pudíngu je to lepší?

Teprve teď si Josefína stačila prohlédnout pokoj.

- Tomuhle říkám bydlení, podotkla uznale. Obešla místnost a lehce se dotýkala nábytku dlaní. - Ty židle musely ale stát, co? My máme jen jednu takovou židli, ale nesmí se na ní sedět, padá jí noha.

- Je tu nepořádek, omlouval se Tadeáš. - Kdybych byl věděl, že přijdeš...

- Jenom si, prosím tě, nedělej hlavu, poradila mu rozšafně Josefína. - Tohle dáme do pořádku za minutu. Ty si srovnej věci na stole a já trochu zametu popel před krbem, prohlásila, a než se Tadeáš vzpamatoval, už měla v ruce lopatku a smetáček.

Skutečně. Za pět minut byl pokoj v nejlepším pořádku. Dokonce i polštáře na pohovce Josefína načechrala a narovнала nad krbem obrázek, který visel nakřivo.

- Teď je to tu jako v zámku, libovala si a klidně vyzvala Tadeáše, aby se ve vlastním pokoji posadil.

- Vážně, pokoj je úplně jiný, souhlasil překvapeně Tadeáš. - Ale teď už si snad sedneš i ty, ne? Aspoň by se patřilo, abys jako host seděla a já tě bavil.

- Co tě napadá? rozhorlila se Josefína. - Ty jsi stonal a já jsem tu proto, aby ses trochu bavil ty. Nechceš předčítat? Jsem na to zvyklá. Mám totiž děsně starou a mrzutou tetu a musím jí předčítat od rána do večera...

- Vypadám snad jako stará mrzutá tetka? zeptal se dotčeně mládenec. - Ne ne! Tady se nebude číst! Chci si povídat.

- To jsi neměl říkat, varovala ho Jo. - Ty nevíš, co to je, když já začnu vykládat. Jestli mě včas nezastavíš, budu, jak říká naše maminka, mlít pantem až do soudného dne. A moje sestra Lída tvrdí, že nikdy neslyšela nikoho povědět tolik slov za minutu, kolik jich stačím říct já.

- Líza? zeptal se Tadeáš. - Ta holčička, co má vždycky růžové tváře? Často ji vidím, jak nosí košík s nákupem.

- Jasně, to je naše Líza! Nejhodnější sestra pod sluncem, můj miláček, víš? A taky mamčin miláček. A vůbec miláček naší rodiny. Kdybys ji znal lip, byla by i tvůj miláček, protože si nedovedu představit, že by naši Lízu někdo neměl rád.

- Znáš i tvou nejstarší sestru, je moc krásná. A ta s kudrnatými vlasy je Amy...?

- Jak můžeš vědět, že Amy je kudrnatá... a že se jmenuje Amy?

Tadeáš upadl na okamžik do rozpaků.

- Rád se dívám k vám na zahradu, když tam jste. A slyším, jak na sebe voláte. Nezlob se na mne pro mou zvědavost, ale když je večer a vy zapomenete zatáhnout záclonu, je vidět až k vám do pokoje. Není to slušné dívat se do oken sousedů, ale já se k vám rád dívám. I když neslyším, co si povídáte, vidím, že je u vás vždycky veselo. A večer, když rozsvítíte lampu, je mi vždycky líto, že sedíte kolem maminky a povídáte si a já tu jsem sám a jen se dívám. Kolikrát jsem si říkal, že se to nemá, že není správné dělat takové věci, když o tom nevíte..., ale nedokážu se nedívat.

Tadeáš najednou zesmutněl. Hleděl rozpačitě na svoje ruce a bylo znát, že se pokouší najít správná slova pro to, co by rád řekl, ale že je nenachází.

- Víš, já jsem svou maminku ani pořádně neznal. Umřela, když mi bylo pět...

Josefína poslouchala a najednou měla srdce strašně vysoko, až někde v krku. A v očích měla slzy a strašně si přála tomu chlapci, který seděl naproti ní, nějakým způsobem pomoci. Maminka ji vychovala k naprosté upřímnosti, a tak se nestyděla ani za slzy, ani za to, že hledí na Tadeáše láskyplným pohledem. Byl přece nemocný a opuštěný a mluvil smutným chraptivým hlasem a co mu byl platný velký a krásný dědečkův dům, když mu chyběla maminka a sestry nebo bratři a když se musel večer s lítostí dívat do rozsvíceného okna úplně obyčejného a chudého domova, kde sice nebyly drahé věci, ale zato tam byla pohoda a vzájemná láska.

- Už nikdy nezatahnu večer záclonu, řekla Josefína Tadeášovi tak tichým a něžným hlasem, jakého málokdy byla schopna. - A neboj se k nám dívat oknem. Ty bys vlastně měl přijít na návštěvu, a ne se jenom dívat. Naše maminka je ohromná a jistě by tě měla ráda. Kdybys věděl, jak umí vyprávět! A pak by ti taky naše Líza zazpívala, Amy ti namaluje obrázek a já s Markétou, když budeš chtít, ti zahraju divadlo. Jistě by se ti u nás líbilo. Jenom nevím, jestli něco takového váš dědeček dovolí. Moc se pana Laurence bojím, vypadá tak přísně, že bych strachem umřela, kdyby na mě promluvil.

- Dědeček není tak přísný, jak vypadá, ujišťoval Josefínu Tadeáš.

- Do mých věcí mi vlastně ani nemluví. Jenom by nebyl rád, kdybych obtěžoval cizí lidi...

- Co říkáš? Cizí lidi? ohradila se Josefína. - Copak my jsme cizí? Žijeme přece v sousedství. A jak by mohl tebe nebo vašeho dědečka napadnout, že obtěžuješ? Známe všechny svoje sousedy a já, Amy, Markéta i Líza jsme si vždycky přály poznat i tebe. Pořád jsem si říkala jak to udělat, abych si s tebou mohla promluvit, přiznávala se s naprostou upřímností Jo. - Bylo mi líto, že jsi pořád sám doma. Copak ty nemáš kamarády?

Tadeáš se snažil Josefíně vysvětlit, že dědeček je starý samotářský pán, který se zabývá jen svými knihami a sotva ho zajímá cokoliv jiného.

- A můj učitel, pan Brooke, k nám do domu jenom dochází, ale bydlí jinde. Někdy bych se rád s někým prošel nebo si povídal, ale nemám s kým. Většinu času jsem opravdu sám, přiznával se Tadeáš. - Sedím tady ve svém pokoji a krátím si chvíli, jak se dá.

Takový život si Josefína ani nedokázala představit.

- Umřela bych na tvém místě. Musíš si přece najít kamarády a chodit mezi ně. Někdy mi napadlo, že jsi trochu nesmělý, ale tím by ses neměl trápit. To tě přejde, když budeš chodit mezi lidi, uvidíš...

Tadeáš se kupodivu nemohl na Josefínu pro její otevřenou prostořekost zlobit. Jenom se vlastně trochu začervenal, když mluvila o nesmělosti, a na chvíli se rozpačitě odmlčel.

- Chodíš ráda do školy? zeptal se najednou. Nejspíš toužil změnit téma rozhovoru.

- Copak o to, chodila bych ráda, ale nemůžeme si to dovolit. Nemáme peníze. Tatínek odešel do války. Jakkak by se maminka stačila o všechno sama postarat? Našla jsem si zaměstnání. Děláme společníci jedné naší staré tetě, co jsem ti o ní říkala. Ne že bych ji chtěla pomlouvat, je hodná, ale strašně mrzutá a divná.

Jak rád by se byl Tadeáš zeptal na nějaké podrobnosti, ale byl příliš přísně vychovaný, než aby se odvážil plést se do soukromých záležitostí jiných lidí. Raději mlčel a poslouchal, jak Josefína popisuje nervózní tetičku, jejího pudlíka, který je tak sádelnatý, že nemůže chodit, a také papouška, který mluví a nadává v několika řečech. Nejvíce se ovšem Tadeáš bavil, když Jo barvitě líčila, jak jednou přišel k tetičce obstarožní pán v plném lesku a s obrovskou kyticí, aby se ucházel o její ruku. Uprostřed vzletných řečí mu zničehonic vletěl na rameno mluvící papoušek a strhl ubohému nápadníkovi s hlavy paruku. Tadeáš se smál, že sotva popadal dech.

Už vlastně ani nemohl, už si opřel hlavu o opěradle křesla a otíral si slzy, když vtom zaklepala na dveře pokoje hospodyně a vyděšeně se ptala, jestli není „mladému pánovi“ Špatně. Josefína, povzbuzená úspěchem své historky, nebyla k umlčení. Povíдалa o všem možném,

o mamince, o sestřích, o tom, jak si doma hrají, jaké mají životní plány a jak se strachují o tatínka. A nakonec znovu přišly na řadu knížky, které milovala nejen Jo, ale také Tadeáš.

- Nechceš se podívat na dědečkovu knihovnu? zeptal se a nemohl učinit Josefíně lákavější nabídku.

- Nemusíš se bát, dědeček odešel, jsme lady v domě jenom my dva a hospodyně.

- Když jde o knihovnu, nebojím se ani čerta, natož vašeho dědečka, chvástala se rozkurážená Josefína a hrnula se za Tadeášem, který její nebojácnost velmi obdivoval, i když si přece jen v koutku duše myslel, že by se i Josefína možná dědečka bála, kdyby jej zastihla ve špatné náladě.

Knihovna pana Laurence Josefínu nadobro uchvátila. Něco takového jaktěživa neviděla. Nekonečné řady knih od podlahy až ke stropu a mezi nimi v policích sošky a drahocenné předměty. V rohu knihovny starodávný skleník plný míšeňského porcelánu a zlacených skleniček. Ale to všechno nebylo nic proti krbu, jehož římsu zdobily holandské kachlíky s modrými obrázky větrných mlýnů a květin.

- Tak tohle mě úplně dorazilo, vzdychla si upřímně Josefína, zabořila se do obrovského koženého křesla, hleděla z jednoho předmětu na druhý a přitom nedokázala povědět, co se jí líbí víc.

- Ach Tadeáši, ty přece nikdy nemusíš být smutný. A i když jsi nejsmutnější, stačí si sednout v téhle knihovně a jistě se ti zdá, že jsi v nebi. Mně to tak alespoň připadá.

- Nezlob se, ale to je nesmysl. Člověk nemůže žít jenom z knížek. Mám knížky rád, ale někdy se mi stýská po lidech a po přátelích, jako jsi třeba ty, namítl Tadeáš, usadil se naproti Josefíně na malý stoleček a chtěl ještě cosi říci, když se dole v hale ozval zvonek.

Josefína vyskočila a přitiskla si dlaně k obličejům.

- A je to tady, hlesla vyděšeně. Dědeček, že ano?

- A proč ne třeba dědeček? musel se smát Tadeáš. - Není to tak dlouho, co jsi mi tvrdila, že se nebojíš ani čerta.

Tadeáš vzal Josefínu za loket a přinutil ji, aby si sedla zpátky do křesla. Jenomže Jo ho chytla za ruku, jako by hledala záchranu.

Asi se vašeho dědečka přece jen bojím, půjdu radši domů. Vytratím se jako myška, určitě si mě ani nevšimne.

- Nepustím tě, prohlásil Tadeáš. - Jsem rád, že tady jsi a že si spolu povídáme. Jenom mám strach, jestli jsem tě moc nenudil, nejsem nejlepší společník. Úplně jsem zapomněl na nemoc, je mi, jako bych byl vůbec nestonal.

Do knihovny však znovu vstoupila se zaklepáním hospodyně.

- Přišel se na vás podívat pan doktor, řekla a Tadeáš poprosil Josefínu, aby jej na malou chvíli omluvila.

- Jen si jdi, moc ráda si tu chvíliku poseď, je tu jako v bavlnce, libovala si Jo. - A taky se porozhlídnou po knížkách, když dovolíš.

Tadeáš samozřejmě „dovolil“ a na okamžik zmizel.

Když osaměla, vstala Josefína z nádherného, měkounkého křesla a obešla pokoj. Podlahu pokrýval koberec, hustý a vysoký jako tráva. Měl dokonce i zvláštní tlumenou barvu, jakou mívá mech podél lesních cest. Nad krbem visel velký obraz ve zlatém rámu a z něho shlížela zamyšlená tvář starého pana Laurence. Jo si ji prohlížela dlouho a pozorně, a když pak uslyšela, jak se otvírají dveře, byla si tak jista, že se to vrací zpátky Tadeáš, že se ani neotočila.

- Kdyby se tvůj dědeček tvářil vždycky takhle, řekla, - ani bych se ho možná nebála. Má docela milý pohled, i když trochu přísný. Vypadá jako panovník. Když nám ve škole při dějepise vykládali o nějakém panovníkovi, vždycky jsem si ho aspoň představovala nějak takhle, ukázala Jo na portrét. - Tvůj dědeček se mi docela líbí, ale náš dědeček byl přece jen daleko hezčí...

- Děkuju vám, slečno, ozval se hluboký hlas za ní, a když se Jo s úlekem obrátila, stála tváří v tvář skutečnému panu Laurenceovi. Zrudla tak strašně, že měla tváře ohnivější, než byl jeden ze sametových polštářů na židli před krbem. Jakmile si uvědomila, co vlastně řekla, roztlouklo se jí srdce tak divoce, že jeho bušení připomnělo zvuky, jaké vycházely z Marchova dvorečku, když maminka klepala při velkém úklidu koberce.

Ted' bych měla prásknout do bot, říkala si v duchu Josefína, ale věděla, že by to bylo nejen zbabělé a nevychované, ale že by navěky byla sestřím k smíchu. Snad proto se statečně rozhodla pohledět starému pánovi do očí a napravit, co se ještě vůbec napravit dalo. Hned v první chvíli, kupodivu zjistila, že oči živého pana Laurence jsou daleko laskavější než ty, které se na ni dívaly z obrazu nad krbem. Dokonce v nich nacházela i jiskřičku smíchu, a tak její strach pomalu mizel. Jen hluboký hlas, který ted' znovu promluvil, byl ještě o poznání hlubší než předtím.

- Tak vy se mě bojíte, že?

- Moc ne, jenom trochu...

- Váš dědeček byl opravdu hezčí než já?

Josefína ze sebe nevypravila slovíčko, jen nepatrně přikývla hlavou.

- Ale aspoň malinko bych se vám přece jen rád líbil...

- To se mi líbí, připustila Jo.

Panu Laurenceovi se její odpovědi zřejmě zamlouvaly. Podal Josefíně ruku a srdečně se s ní pozdravil. Ještě dlouho nepouštěl její dlaň ze své, pozorně si prohlížel chytrou dívčí tvář i upřímné šedé oči a pak řekl:

- Myslím, že máte povahu po svém dědečkovi. Podobná jste spíš mamince. Ale váš dědeček byl nesmírně ušlechtilý a vzácný člověk, znal jsem ho a vždycky jsem si ho vážil pro jeho statečnost a čestnost.

Taková slova Josefína ráda slyšela. Bylo příjemné slyšet tak pěkné věci o dědečkovi, kterého i ona sama milovala.

- Co jste tu vlastně vy dva spiklenci dělali? zeptal se pak pan Laurence naoko přísným hlasem.

- Zametala jsem sníh kolem domu a napadlo mě podívat se na Tadeáše. Zdálo se mi, že vypadá smutně, jak tak stál za oknem a díval se ven. Nikdy jsem ho neviděla s nějakým kamarádem. Proto jsem přišla. Nezlobíte se? Chtěla jsem vám vlastně taky poděkovat za nádherné vánoční překvapení, které jste nám poslal, začala Josefína překotně ujišťovat pana Laurence. Ale ten jen odmítavě zavrtěl hlavou, jako by slova díků nerad poslouchal.

- Taková maličkost ani nestojí za řeč. Vás přece taky těší, když můžete udělat někomu radost. Viděl jsem, jak jste s maminkou nesly na Štědrý den spoustu dárků k paní Hummelové. A mně zase napadlo, že bych já mohl na oplátku udělat radost vám. Obdivuju vaši maminku, je statečná a jednou bych jí to rád osobně řekl. Ale mohl bych vás teď pozvat na čaj, slečno Marchová? Vy jste nás poctila, jak říkáte, "sousedskou návštěvou" a já bych vám rád nabídl „sousedské pohoštění“, zasmál se starý pán a s malinko starodávnou úklonou dvorně nabídl Josefíně rámě.

- Když jinak nedáte, řekla Jo, protože ji nic chytřejšího nenapadlo. Přijala ruku pana Laurence a už si představovala, jak budou žasnout doma, až všem poví, jak vznešeně rozkládala a jak „elegantně“ se chovala v nádherném domě sousedů.

Amy z toho bude úplně na větvi, myslela si v duchu, protože zrovna Amy si tak ráda hrála na "mladou dámu".

Když oba, Josefína i pan Laurence, vycházeli z knihovny, srazili se s Tadeášem, který právě vyběhl ze svého pokoje. Když uviděl dědečka s děvčetem v důvěrném zavěšení, nezmohl se na slovo. Zíral užasle z jednoho na druhého a vrtěl hlavou.

- Nevěděl jsem, že jsi už doma, dědečku, vykřikl a pořád se ještě nedokázal vzpamatovat. Ke všemu si musel všimnout, kolik práce dá Josefíně, aby se nedala do hurónského smíchu.

- Aha, ty jsi nevěděl... Napadlo mě to hned, když jsem viděl, jak bereš schody po čtyřech. Když jsem doma, chodíš jak sedm drahých let. Ale teď na tobě vlastně ani není znát, že jsi stonal. Nemohl bych tě pozvat na odpolední svačinu s jednou velice milou a velice dobře vychovanou mladou dámou? zeptal se ještě pan Laurence a naznačil vznešeným gestem ruky, že se právě s řečenou „mladou dámou“ ubírá do jídelny.

Tadeáš se skutečně tvářil tak vyjeveně, jako by vlastního dědečka viděl poprvé v životě. A jen díky tomu, že se loudal o tři kroky pozadu, se Josefíně podařilo zadržet smích.

Nad šálkem čaje toho starý pán příliš nenamluvil. Spíš mlčky pozoroval oba mladé lidi a byl potěšen neobvyklou živostí svého vnuka, který proti němu jindy sedával vážně a zamyšleně.

Tak tahle veselá a rozzářená tvář je nás Tadeáš, myslel si. Náš melancholický a málomluvný Tadeáš. Možná že to děvče má pravdu, připouštěl. Snad by skutečně potřeboval víc přátel.

Josefína se panu Laurenceovi líbila. Dokonce nacházel půvab i v její mladé neohrabanosti a také v tom, jak upřímně a bez ostychu říkala to, co si opravdu myslela. V určitých okamžicích shledával v jejím chování téměř cosi chlapeckého a tím si také vysvětloval, že si s Tadeášem rozumí líp, než by to patrně dokázalo za tak krátkou chvíli jiné děvče.

A právě tak, jako si Josefínu prohlížel starý pán, sledovala pozorně i ona jeho.

Je dobře, že to nejsou žádní nafoukanci, myslela si. Kdyby se chovali namyšleně, utekla bych a už nikdy bych nepřekročila jejich práh...

Když dopili čaj, chtěla se Josefína rozloučit, ale starý pan Laurence ji ještě pozval do skleníku. Jo vstupovala dovnitř jako do pohádkové země. Venku za tabulemi skla se chvěla zahrada se zasněženými stromy, ale tady uvnitř voněl vlhký vzduch jarem a nad hlavami návštěvníků visely girlandy kvetoucího keře. Pan Laurence utrl několik větviček s něžnými květy.

- Odevzdejte je, prosím, vaší mamince a vyříd'te, že lék, který poslala Tadeášovi, výtečně zapůsobil.

- Lék? zeptala se malinko nechápavě Josefína.

- Ano, lék, řekl starý pán. - Když se teď dívám na svého vnuka, řekl bych, že už je úplně zdrav.

Do domu se vraceli velkou halou, v jejímž rohu stálo nádherné piano.

- Ty taky hraješ? zeptala se Jo Tadeáše.

Tadeáš neodpověděl, ale sedl si k nástroji, odkryl klávesnici a začal hrát jednu z Mendelssohnových Písní beze slov. Hrál výtečně a klavír měl nádherný, čistý zvuk.

Ach, proč tu není se mnou Líza a nemůže poslouchat, jak zní dobrý klavír, myslela si Jo a nemohla se dost vynadívát ani na klavír, ani na Tadeáše, který hrál opravdu nádherně a co chvíli otočil svou kudrnatou hlavu k děvčeti a ve snědém obličejí mu zasvítil šťastný úsměv.

Když Tadeáš dohrál, neudržela se Josefína, položila kytici vedle sebe a začala nadšeně tleskat.

- Nebuďte, prosím, tolik nadšená, pokusil se ji mírnit pan Laurence. - S mým vnukem nebude k vydržení. Nemám sice nic proti tomu, jak hraje na klavír, jenom bych si přál, aby stejně obstojně zvládl i jiné důležité věci.

Hodiny na krbu odcinkaly pátou a Josefína se už opravdu chystala k odchodu.

- Děkuju vám za návštěvu a těším se, že zase brzy přijdete, paní doktorko Jo, řekl s hranou vážností starý pán. - A moc pozdravuju vaši maminku i vaše sestry.

Tadeáš vyprovázel Josefínu až k domovním dveřím. Byl stále stejně příjemný a milý jako předtím, ale přece jen se usadil v jeho obličejí jakýsi smutný stín.

- Něco tě mrzí, vidím to, řekla mu Jo. - Odpoledne jsi byl jiný než teď. Stalo se něco? Nebo jsem se tě nějak dotkla?

Zavrtěl hlavou.

- Ne. Byla jsi strašně milá a těšilo mě, že tu jsi. Je mi líto docela jiné věci. Dědeček nemá rád, když hraju na klavír.

- Proč?

- Nevím, jak bych ti to řekl. Jednou se to stejně dozvíš. Nebudeš se zlobit, že tě nedovedu přes zahradu až k vašemu plotu? Bojím se, abych se znovu nerozstonal.

- Ani bych ti nedovolila vyjít ven z domu, řekla přísně Jo. - Nejsem přece žádná milostslečna, která by nedošla pár kroků domů sama. Nikdy bych si neodpustila, kdyby ses nastydl. Dávej na sebe pozor, Tadeáši. Musíš mi to slíbit, ano?

- Slibuju, řekl chlapec a zdvihl s úsměvem dva prsty pravé ruky k jakési přísaze. - A ty mi zase slib, že brzy přijdeš.

- Tady je moje ruka. Ale musíš se i ty ukázat u nás. Až to řeknu sestrám, nebudou rozčilením spát. Dobrou noc, Tadeáši.

- Dobrou noc, Josefíno.

Tadeáš se za ní ještě dlouho díval zasklenými dveřmi. Neodešel dřív, dokud nezahlédl, jak se za děvčetem zavírají vrátka zahrady. A když pak vyšel nahoru do svého pokoje, viděl, že u Marchů nezastřeli okno velkého pokoje záclonou, a zdálo se mu, že to zařídila právě Jo, aby neměl pocit samoty a mohl si třeba myslet, že sedí spolu s nimi kolem večerního stolu.

Když Josefína do nejmenších podrobností vypověděla sestrám i mamince, jaké bylo odpoledne u Laurenceů, byly by se všechny nejraději oblékly a šly na návštěvu do velkého domu hned. Paní Marchová se už upřímně těšila, jak si jednou popovídá se starým pánem. Markéta umírala nadšením při představě, že se projde uprostřed zimy skleníkem plným květín, Líza skoro dostala horečku z vyprávění o skvostném koncertním křídle a umělecká duše nejmladší Amy zatoužila zhlédnout u sousedů všechny krásné obrazy, sochy i porcelán.

Jenom jedna otázka neopouštěla vzrušenou mysl Josefíny. Proč starý pan Laurence nevidí rád svého vnuka u klavíru. A tehdy paní Marchová dětem pověděla, že Tadeášův otec se oženil s vynikající italskou klavíristkou a že to vlastně učinil proti vůli pana Laurence.

- Teď už vím, po kom má Tadeáš tak snědou pleť a tak krásné černé oči, vzdychla nadšeně Josefína. - Jistě je podobný mamince, vůbec nevypadá jako dědeček.

- Tadeášova maminka byla krásná a nadaná, řekla ještě paní Marchová a vyprávěla dál velice tragický příběh Tadeášových rodičů a jeho malé sestry. Když mladý pan Laurence s holčičkou vyprovázel svou ženu klavíristku na koncertním zájezdu, zahynuli všichni tři při železničním neštěstí.

Jakmile došla maminka ve vyprávění až sem, musela si Líza utřít slzy zástěrou a také Josefína popotahovala, jako by měla rýmu.

- Vzpomínám si, že Tadeáš, který se narodil v Itálii, měl odmalička slabé zdraví, pokračovala paní Marchová. - Nejspíš proto se o něj jeho dědeček tak bojí a také si možná namlouvá, že k neštěstí nemuselo dojít, kdyby se byla chlapcova matka vzdala hry na klavír a věnovala se jenom rodině. Ale to je přece osud, který by mohl potkat každého z nás. Jenomže kdo to panu Laurenceovi, který ztratil syna, dokáže vymluvit? A kdo ví, jestli se nebojí, že mu hudební nadání odvede i posledního nejbližšího člověka, který mu zůstal.

- Takový nesmysl! rozčilila se Josefína. - Chudáček Tadeáš! Tak proto ho nenechá pan Laurence hrát na klavír nebo se na něj mračí. Ale kdo smí Tadeášovi zakazovat hudbu, když ji má rád?

A proč se má pořád učit jiné věci a proč má jít na universitu, když je mu určitě z university nanic už teď?

- Čtu hrozně ráda o Itálii a o Italech, vzdychla si sentimentálně Markéta. - Italové mají něco do sebe. Ty zvláštní oči a ta tmavá pleť! A dovedou se taky jinak chovat než my. Tak nějak procítěně nebo...

Markéta ani nestačila domluvit. Josefína jí vpadla do řeči s takovou vášnivostí, že z ní šel strach.

- Co ty víš o jeho očích? zdvihala rozčileně ruce nad hlavu. - Nebo o jeho chování? Když se to vezme, ani jsi s ním dohromady nemluvila!

- Já? ohradila se uraženě Markéta. - Tak abys věděla, mluvila jsem s ním na večírku. A chovat se dovede rozhodně líp než ty! A myslí mu to líp než tobě, protože ty máš vážně nejdelší vedení na světě. Tys třeba vůbec nepochopila, co ti říkal starý pan Laurence o „léku“, který Tadeášovi maminka poslala.

- Tak padlá na hlavu zase nejsem, vyskakovala Jo. - Myslel tím samozřejmě pudíng, cos uvařila, ale proto se nemusíš vytahovat.

- Pudíng! Já se zblázním! vykřikovala Markéta. - Myslel tím tebe, naivko! Ty ani nepoznáš, když ti někdo skládá poklonu, a budeš nás poučovat!

- Myslel tím mě? vykulila nechápavě oči Jo, protože něco podobného jí opravdu nepřišlo ani na rozum.

- To jsou všechno nesmysly! Přestaň otravovat hloupými řečmi. A nekaz mi náladu. Tadeáš je bezvadný kamarád a líbí se mi. A nepotřebuju k tomu tvoje sentimentální řečičky o poklonách a tak dále a tak dále! A teď ho budu mít ještě radši, když vím, že nemá maminku a nesmí hrát na klavír. Vid', že ho smím pozvat k nám? obrátila se Jo na paní Marchovou.

Paní Marchová složila šití do košíčku na stole a pohladila Josefínu po tváři.

- To víš, že ano. Tvůj kamarád je přece přítel nás všech, celé naší rodiny. A Markéta by si měla pamatovat, že děti mají zůstat dětmi tak dlouho, jak je to jen možné...

- Neříkejte Josefíně dítě, když je starší než já, a já žádné dítě nejsem, vložila se dotčeně do hovoru Amy.

Možná že by se byly sestry ještě chvíli škorpily, ale celé vyprávění obrátila jako obvykle úplně jinam zamyšlená a zasněná Líza.

- Zrovna jsem myslela na hru „na poutníka"... A víte, co mi napadlo? Jestli se jednou dostanu do Laurenceova domu a uvidím jejich klavír, bude to, jako bych ve hře „na poutníka" přišla do paláce krásy v „rajském městě".

Nezapomeň, že do "rajského města" se dostaneš jenom cestou, která vede kolem "dračí jeskyně" nebo kolem „jámy lvové“, zasmála se Josefína.

KAPITOLA 7

POTVRZUJE PRAVDIVOST PŘEDCHOZÍ KAPITOLY O DĚDEČKOVĚ PROMĚNĚ

Jak týdny běžely, podívaly se do domu pana Laurence od Marchů už všichni, jenom Líza ne. Obejít živý plot mezi zahradami a zazvonit táhlem u vstupních dveří bylo pro ni skutečně stejně těžké jako vstoupit do „dračí jeskyně“ nebo se přiblížit k jámě plné lvů.

Dokonce i maminka Marchová přijala pozvání starého pána a nad šálkem čaje spolu zavzpomínali na minulé časy. Tadeáš byl přátelstvím s děvčaty přímo nadšen a mluvil o tom s kdekým. I panu učiteli Brookovi prozradil, že lepší kamarádky v životě neměl, a pan Brooke si to zase vysvětlil tak, že Tadeáš nikdy nepoznal maminku a neměl sestry. Jedno se panu učiteli Brookovi ovšem nelíbilo. Že teď se učil Tadeáš s ještě menším nadšením než dřív.

- Lidé jsou daleko zajímavější než všechny moje učebnice dohromady, vysvětloval chlapec učiteli a pokoušel se tím omluvit svůj nezájem.

- Jistě, život i lidé jsou velice zajímaví, uznával učitel, - ale mladý člověk má ještě jiné povinnosti a nesmí je zanedbávat.

Přišla chvíle, na kterou se nedalo dlouho čekat. Jednoho krásného dne stanul pan učitel Brooke před panem Laurencem a se zklamáním i trpkostí si postěžoval, že Tadeáš tráví daleko víc času u Marchů než doma nad učebnicemi.

- Snad je to proto, že celou zimu stonal, mínil starý pán. - I paní Marchová si myslí, že k tomu, aby nabral sílu, potřebuje trochu zábavy a pohybu. A paní Marchová je moudrá paní. Řekl bych, že dětem rozumí víc než kdo jiný, dodal a myslel tím: víc než on i s učitelem dohromady.

Co tedy zbývalo panu Brookovi než souhlasit. A tak Tadeášovi i děvčatům nastaly nádherné časy, plné veselých her, sáňkování, bruslení a příjemných večerů ve velkém pokoji u Marchů. A přitom zas naopak byly trvale otevřeny dveře Laurenceova domu. Markéta si často přicházela do skleníku pro květiny a její pokojík se podobal menšímu květinářství. Jo se pustila do knihovny starého pána a četla jako o závod. Kdykoliv pak nahlas pronášela kritiky přečtených románů, pan Laurence se přímo popadal smíchy za břicho a volal: - Už dost, už dost, nebo umřu...

Amy se pokusila okopírovat portrét pana Laurence a všichni se shodli na tom, že sice vyvedla v barvách podobu docela jiného pána, ale i tak že je obraz podivuhodný. Jenom Líza ne a ne najít odvahu k návštěvě velkého domu.

- Vidíš, tys první řekla, že je to „zámek blaženosti“ a budeš poslední, kdo tam vejde, zjišťovala Jo.

- Nedá se nic dělat, ty naše vystrašená chudinko, než že tě popadnu za křídlo a dostrkám až k Laurenceovým.

Co si Jo usmyslela, to taky dokázala provést. Chytla jednou Lízu za ruku a opravdu ji dovlekla až do velkého domu. Jenomže naneštěstí pan Laurence byl právě v zahradě, šel potichu za děvčaty, pozoroval jejich neobvyklé počínání a nejspíš jen tak pro legraci, aby je malinko pošádlil, vybafl znenadání hlubokým hlasem Ha!

Líza na vteřinu hrůzou zkameněla, ale pak hup! hup!, přeskočila plot, utekla domů, schovala se ve svém pokojíku a tam sama sobě slíbila, že už ji nikdo v Laurenceově domě neuvidí, i kdyby tam měli klavír s pozlacenými klávesami. Bylo zbytečné jí domlouvat a vysvětlovat, že pan Laurence nemyslel svoje Ha! nijak zle.

Nejvíce celá záležitost samozřejmě mrzela starého pána. Rozhodl se, že ji co nejdříve musí napravit. Napřed se ovšem poradil s paní Marchovou.

- Myslím, že byste k nám měl přijít „jako docela náhodou“ na návštěvu, radila mu maminka. - Budeme si povídat o všem možném a já pak zavedu řeč na hudbu, vy se přidáte a uvidíme.

Stalo se. Pan Laurence dovedl neobyčejně zajímavě vykládat o tom, kde všude ve světě byl. Když k tomu ještě zavzpomínal na slavné zpěváky, které slyšel zpívat, na překrásné koncertní síně, ve kterých byl, na proslulé hudební nástroje, které viděl při svých cestách po Evropě, Líza, která do té doby seděla jako putička v nejdlehlším koutku, najednou neodolala a začala se i se svou stoličkou přisunovat pomalu blíž a blíž. Na konci vyprávění seděla už vlastně u nohou starého pána, hleděla na něj očima dokořán otevřenými a tváře měla červenější než panenské jablíčko.

Pan Laurence byl tentokrát ovšem opatrnější a předstíral, že Lízu vůbec nevidí. Jen ve své řeči přešel na Tadeáše, na jeho obtíže s učením a najednou, jako by se nechumelilo, řekl paní Marchové:

- Nevím, jak je to možné, ale dřív jsem musel svého vnuka odhánět od klavíru, ale teď už jsem ho neslyšel hrát, ani si nepamatuju. Je to svým způsobem škoda, když se na dobrý nástroj dlouho nehraje. Nechtěla by k nám občas zaběhnout některá z vašich dcer a trochu si zabrnkat?

Jak to pan Laurence řekl, Líza vstala ze stoličky, hleděla upřeně na starého pána a musela tisknout ruce dlaněmi k sobě, aby nezatleskala samou radostí z pomýšlení, že si někdy opravdu zahraje na dobrém a ušlechtilém nástroji.

Ale pan Laurence zas jakoby nic pokračoval v řeči a ujišťoval maminku, že vůbec není třeba se v jeho domě na někoho obracet anebo s kýmkoliv o hraní napřed mluvit.

- Ať vaše děvčata zkrátka přijdou, až budou mít chuť hrát, sednou si v hale za klavír a mohou koncertovat podle libosti. Moje pracovna je na druhém konci domu v prvním patře a Tadeášův pokoj v podkroví, tam teprve žádný zvuk nedolehne. Samozřejmě, jestli vaše dcery nemají o tuhle nabídku zájem, nebudu se zlobit, nikdo prostě nepřijde a my zapomenem, že jsme o něčem podobném vůbec mluvili, že? dodal na závěr pan Laurence.

V témž okamžiku se jeho velké silné ruky chopila drobná ručka Lízy a holčička obrátila vzhůru svůj vzrušený pohled.

- Ale pane Laurenci, já bych měla moc veliký zájem...

- Tak vy jste ta klavíristka, kterou občas slyším, když je vaše okno otevřené? zeptal se starý pán. - Je mi líto, že jsem vás tuhle tak postrašil, možná že jste si chtěla právě zahrát...

- Když říkáte, že mě nikdo opravdu neuslyší, zahraju si moc ráda pípala tenounkým hláskem Líza a sama přitom žasla nad svou odvahou.

- Neuslyší vás živá duše, holčičko, ujišťoval ji pan Laurence.

- Když mám práci v knihovně, nerušil by mě ani řezník pan Cutter, kdyby v naší hale zpíval svým strašným hlasem operní árii. A pan Cutter má přece hlas, kterým by mohl budit mrtvé, my dva jsme ho měli potěšení slyšet, když v krámě okřikoval toho malého chlapce, že? připomenul starý pán Líze příhodu, kterou společně zažili při prvním setkání.

- Jste velice laskavý, pane Laurenci, zašeptala Líza, podala starému pánovi ruku a ten její malou něžnou ručičku přijal a objal dlaněmi. Dlouze si děvčátko prohlížel, pak mu odhrnul s čela spadlý pramínek vlasů a řekl hlasem, jaký u něho doposud nikdo neslyšel:

- Měl jsem vnučku, která se vám podobala...

Zničehonic se pak pan Laurence obrátil, v chůzi se odporoučel a odešel.

Toho večera se svěřila Líza všem svým panenkám s velkou a vzácnou novinou a v noci pak mluvila i ze spaní, a když ji sestry vzbudily, aby se uklidnila, vykládala jim rozespalým hláskem, že už ve snu hrála na Laurenceův krásný velký klavír.

Hned na druhý den, když Líza zjistila, že Tadeáš s dědečkem kamsi odešli, hodila si přes ramena vlněný šál a pomalu, pomalounku se přibližovala k velkému domu. Třikrát obešla zahradu, než konečně našla odvahu vstoupit. Vklouzla do haly jako myška a tam uviděla klavír, o jakém se jí nemohlo zdát ani v tom nejkrásnějším snu. Na jeho desce leželo několik sešitů s veselými a lehkými skladbičkami. Líza jeden ze sešitů nesměle otevřela, pak se pomalu přesunula k židličky a po chvíli váhání se zlehýnka dotkla kláves mohutného nástroje. Zvuk, který se rozlehl místností, byl tak čistý a krásný, že Lízinu mysl zalila neskonalá radost. Už zapomněla na svůj ostych i na strach, i na to, že hraje na cizí klavír v cizím domě, a na celém světě vlastně byla jen ona s hudbou, kterou nekonečně milovala.

Do konce toho dne pak chodila Líza jako ve snách. Když maminka a sestry večeřely, ona seděla mlčky nad nedotčeným talířem a jenom se nepřítomně a šťastně usmívala.

Ne, už se ničeho nebála, už věděla, že zítra, pozítří, kdykoli v budoucnu, klidně projde mezerou v živém plotě, vstoupí beze strachu do velké prostorné haly a usedne za klavír.

A protože Líza byla skutečně tichá a nenápadná jako myška, nikdo ji vlastně neviděl do Laurenceova domu vstupovat a zase odtud odcházet, její přítomnost prozrazoval jen jasný a melodický zvuk klavíru a zdálo se, že je to hudba, kterou nevyluzuje lidská bytost, ale nějaký neviditelný a nepostizitelný hudbymilovný skřítek.

Líza netušila, jak často otevírá starý pán dveře knihovny a naslouchá zvuku melodie, která stoupá vzhůru domem a naplňuje prostor nebývalou radostí. Dokonce ji ani nenapadlo, že další a další notové sešity, které nacházela na desce klavíru, tu někdo musel zanechat a že ten někdo je Tadeáš. Kdykoli pak s ním mluvila o hudbě, nic se nestyděla přiznat se k tomu, jak je teď šťastná. A protože Líza přijímala každé, i to nejmenší štěstí s vděčností a toužila se o ně rozdělit s bližními, dalo se říci, že skrze ni se dotklo štěstí všech obyvatel obou domů.

- Víš, co udělám, maminko? svěřila se jednou. - Ráda bych potěšila pana Laurence, a protože nemám peníze na velké dary, vyšiju mu pantofle. Myslíš, že bude rád?

- Jistě, ujistila ji maminka. - Pan Laurence je starý člověk a potkalo ho mnoho zlých věcí. Myslím, že přijme rád i maličkou pozornost. Jestli chceš, pomůžeme ti všechny. Budou to krásné pantofle od rodiny Marchovy.

Nikdo si neumí představit, kolik vášnivých debat proběhlo mezi sestrami při vybírání vzorku. Jo byla nápadem s domácími střevíci tak nadšena, že nemohla první večer vzrušením ani usnout.

- K panu Laurenceovi se hodí bačkory, na kterých bude vyšitá kytička fialek na zvláštním tmavohnědém podkladě, mínila.

Amy se to dotklo.

- Tak za prvé, k panu Laurenceovi se nehodí bačkory, ale pantofle nebo domácí obuv. V „zámku blaženosti“ se přece nechodí v bačkorách. Bačkory mají taky obvykle bambuli, a ne vyšitou kyticí fialek.

- To je řečí, rozhorlila se Josefína. - A přitom jde o slovíčka. To jsi celá ty. Budiž, vyšijeme panu Laurenceovi „domácí obuf“, vykřikovala s důrazným „f“ na konci.

Maminka koupila potřebné věci, látku i vyšivací bavlnky, a práce šla děvčatům od ruky jedna radost. Líza vyšívala od rána do večera a sestry jí pomáhaly jen s nejsložitějšími místy vzorku.

Když bylo hotovo, položila Líza překrásně barevné pantofle doprostřed stolu a sestry i s maminkou se nemohly vynadívát a vynadivit.

- K takovým pantoflím by se hodila báseň, šlela Josefína a už byla ochotna sednout a složit něco jako „ódu na domácí obuv“.

- Myslím, že bude stačit dopis, usměrnila ji maminka. - A dopis napíše Líza, protože pantofle byly její nápad.

Líza opravdu napsala kratinký a prostý dopis, zabalila dárek do hedvábného papíru a Tadeáš slíbil, že pantofle tajně propašuje do dědečkovy ložnice a položí je na jeho noční stolek. Až se starý pán probudí, jeho pohled padne na balíček s překvapením.

- Co asi řekne? uvažovala Líza a nemohla příštího dne ani dospát. Jenomže pan Laurence se neozval a neobjevil. Zrovna tak další den.

Panebože, jestli jsme ho neurazili? lekala se v duchu Líza. Kvečeru si vyšla na procházku do parku s nemocnou panenkou, která neměla nohy ani ruce. Když se pak vracela, viděla v okně velkého pokoje hlavy všech svých sester.

- Honem! křičely jedna přes druhou. - Máš tady něco od pana Laurence...

Líza se mohla zbláznit zvědavostí. Vpadla do domu jako vítr a proběhla ve vteřině chodbou. Ve dveřích ji popadla Josefína, zakryla jí oči a vtáhla sestru do pokoje. Vedla ji až kamsi do rohu a pak řekla slavnostním hlasem:

- Podívej...

Líza se podívala a najednou si musela sednout. Hlava se jí zatočila úžasem i štěstím. V rohu pokoje stálo maličké pianino se dvěma vyřezávanými stojánky na svíce. Na lesklém víku ležel dopis, nadepsaný velkým, energickým písmem: SLEČNE ELIŠCE MARCHOVÉ

- Slečně Elišce Marchové? zasténala Líza a držela se za spánky, jako by měla padnout do mdlob.

- To jsem přece já!

- Ano, to jsi ty, jásalý sestry a Jo tančila po pokoji, přičemž vždycky hrozilo nebezpečí, že něco povalí a rozbije.

- V obálce je klíček od piana, prozrazovala Líze Amy. - Neboj se, nedívaly jsme se dovnitř, ale klíček je přece znát po hmatu.

- Proboha, už ten dopis otevři, nebo mi lupne rozčilením v bedně, hlaholila Josefína.

Fuj! Ty máš ale výrazy! neodpustila si napomenout sestru Amy, ačkoli i ona byla zvědavostí napůl bez sebe. Konečně tedy otevřela Líza obálku a rozložila dopisní papír. V tu chvíli se dala Josefína do nehorázného smíchu, protože list začínal oslovením: Moje milá malá madame...

- Ježíši Kriste, já puknu... madame... madame... To je nádhera: naše Líza je madame...

- No ne? hlesla se zjevnou závistí Amy. - Kdyby mi tak někdo chtěl napsat „madame“... Hned je vidět, že pan Laurence má vychování.

- V životě jsem měl už spoustu pantoflí, četla nahlas Líza. - Ale žádné nebyly tak krásné, jako jsou ty, které jste mi poslala Vy. Navíc Vám musím prozradit, že fialky jsou moje oblíbené květiny a tyhle vyšité mi zvlášť budou připomínat něžnou dárkyni. Moc jsem uvažoval, čím bych Vám udělal radost i já. Doufám, že se neurazíte a dovolíte "starému pánovi" - i když není tak hezký, jako byl Váš dědeček - aby Vám na oplátku daroval to, co kdysi patřilo malé- vnučce, kterou miloval a - bohužel - ztratil. Se srdečným poděkováním a přáním všeho nejlepšího zůstávám Váš vděčný přítel a uctivý služebník Jakub Laurence...

Líza se dojetím a vzrušením při čtení dopisu celá rozechvěla.

- Víš, jaká je to pro tebe čest? zdůrazňovala Josefína, které předtím Tadeáš vyprávěl o tom, jak zemřelou holčičku pan Laurence velice miloval. - Každou maličkost po své vnučce starý pán ochraňuje jako drahocennost a teď ti věnoval její piano. Nejspíš proto, že máš oči, jaké měla ona, a stejně miluješ hudbu...

Markéta si neustále docela zblízka prohlížela pianino, hladila rukou ozdobné stojánky i zlacenou vyřezávanou růži nad stojánkem na noty.

- Nikdy jsem neviděla nic nádhernějšího, opakovala donekonečna.

Amy zas nebylo možno odtrhnout od dopisu.

- Váš uctivý služebník Jakub Laurence... opakovala si znovu a znovu. - Až tohle zítra povím děvčatům ve škole, zblednou závistí.

Když se tedy všechny dost vynadávaly na půvabný dar, bylo samozřejmé, že Líza musí k pianinu usednout a vyzkoušet je. Nástroj zněl čistě a přitom něžně, jak se ostatně na pianino malé holčičky slušelo. Líza se probírala klávesnicemi tak láskyplně, že je spíš hladila, než na ně hrála. Sestry se nad ní skláněly a jedna přes druhou vzdychaly blahem. - Ach, to je nádhera! Ach, to je nádhera...

- Za takový dar by se mělo poděkovat, řekla jen mimochodem Josefína, protože znala sestřinu plachost a nedokázala si představit, že by se Líza skutečně k takovému činu odhodlala. Jaké ovšem bylo její překvapení, když Líza s naprostou samozřejmostí vstala a se zářícíma očima prohlásila:

- Ano, půjdu poděkovat, a hned teď. Když to neudělám okamžitě, dostanu strach a bude pozdě...

A pak už bylo vidět jen drobnou postavičku děvčátka spěchajícího kolem živého plotu ke dveřím Laurenceova domu.

- Tak tohle mi vzalo dech, lidičky, vrtěla hlavou Josefína. - Dovedete si představit, že naše ustrašená Lízinka jde někomu slavnostně poděkovat? Myslím, že jí ten dar nějak pohnul rozumem...

Vidět tak Josefína svou sestru zblízka, byla by patrně oněměla úžasem. Protože Líza nejen klidně prošla halou, ale bez nejmenšího zaváhání si to rovnou namířila k pracovně pana Laurence a tam hezky nahlas zaklepala. Zevnitř se ozvalo strohé:

- Dále!

Takový tón by byl ještě docela nedávno připravil Lízu o poslední špetku odvahy, ale tentokrát holčička otevřela dveře, vešla dovnitř, podala překvapenému panu Laurenceovi ruku a hlasem, v němž byl jen docela nepatrný stín rozechvění, řekla:

- Chtěla bych vám poděkovat, pane... pane...

Byla by jistě chtěla povědět daleko víc, ale starý pán na ni hleděl s takovým dojetím a vroucností, že bylo zbytečné pokračovat dál. Když si ještě k tomu Líza vzpomněla na mrtvou vnučku, kterou tak miloval, padla panu Laurenceovi kolem krku a přitiskla svou tvář k jeho. A možná že právě to znamenalo daleko víc než sáhodlouhé řeči a díky. Upřímná vděčnost děvčátka byla přesvědčující. Něco se stalo, nějaké ledy se prolomily a zábrany padly, starý pán, zdánlivě strohý a přísný, zapomněl na své dosavadní způsoby, držel v náručí Lízu a objímal v ní vlastně svou ubohou vnučku. A bylo jasné, že od tohoto okamžiku už jeho vztah k Líze bude docela jiný a že to je proměna, která potrvá, co oba živi budou, protože laskavost a láska zbavily holčičku strachu a její vděčnost překonala odměřený chlad, jímž starý pan tak často uváděl lidi kolem sebe do rozpaků. Když se nakonec rozloučili, vyprovodil pan Laurence Lízu až k brance mezi zahradami, pohladil ji po tváři a přitiskl s dvorností kavalíra její drobnou ruku ke svým rtům. A Líze se to převelice líbilo, protože pan Laurence byl krásný starý pán, a jak se pak za ním dívala, říkala si, že jde vznešeně jako král z pohádky.

Josefína, která se sestrami sledovala celý výjev z okna, se samou radostí roztančila pokojem. Amy div nepadla do mdlob úžasem a Markéta sepjala ruce nad hlavou a prohlásila, že tohle je buď zázrak, nebo znamení, že s tímto světem se děje cosi neobyčejného.

KAPITOLA 8

O TOM, JAK DALEKO MÁ PŘEŽVÝKAVEC Z ÚDOLÍ POKORY DO RAJSKÉHO MĚSTA

Jednoho krásného dne se Amy dívala z okna pokoje na tichou ulici a uviděla Tadeáše, který okolo přejížděl na koni v jezdeckém kabátku a čapce se štítkem.

- Josefino, pojď se podívat. Tadeáš jede na koni a vypadá nádherně jako Kyklop.

- Kyklop? chytala se stropu Josefína. - Zase nevíš, co mluvíš. Uvědom si, že Kyklop měl jenom jedno oko. A jestli sis dobře všimla, Tadeáš má dvě a náhodou moc pěkné.

Josefína zkrátka nestrpěla, aby se někdo čímkoli jejího přítele dotkl.

- Já prosím nic neříkám o jeho očích. Chtěla jsem jenom povědět, že krásně jede na koni, a nevím, proč se kvůli tomu hned čertíš.

- Takže sis nejspíš spletla kentaura s Kyklopem, chechtala se Jo.

- Ty aby ses hned neposmívala. No bože, kentaur nebo Kyklop! mávla Amy rukou nad sestřinou zlomyslností. Ale pak se zamyslela a dodala zasněně: - Chtěla bych mít ty peníze, co stály Tadeášovy jezdecké kalhoty... Mám samé dluhy a kapesné dostanu až příští měsíc.

- Dluhy? zeptala se znepokojeně Markéta. - Co ty můžeš mít za dluhy?

- Amy si hluboce vzdychla. Jsem už děvčatům dlužna nejmíň dvacet žvýkacích gum. Chtěla bych je vrátit, ale kde vezmu peníze? Kdyby se to dozvěděla maminka, ta by mi ale dala! Ach bože, jaká já jsem nešťastná!

- Já nevím, co je v tom za blaho, pořád přezvykovat. Je to hnusné a vůbec se mi to na děvčatech nelíbí.

- Nelíbí... Tobě se to nelíbí, ale u nás ve třídě jsi bez žvýkací gumy nemožná. Při vyučování si přilepíme žvýkačku pod desku lavice, ale když zazvoní, hned začnem všechny žvýkat. A když má jedna spolužačka ráda druhou, musí jí dát půlku své žvýkačky. Když se s ní hněvá, tak si nechá žvýkačku celou. Kdybys věděla, kolik žvýkaček jsem už od děvčat dostala! Ale zatím jsem nevrátila ani jednu. Je to ostuda, protože každý čestný dluh má člověk vracet, ale kde mám vzít najednou peníze na dvacet žvýkaček?

- Kolik stojí dvacet žvýkaček? zeptala se Markéta a vytáhla z kapsy peněženku.

- Ty bys mi půjčila?

- Proč myslíš, že o tom mluvím? Tvoje dluhy jsou přece i naše ostuda!

- Půl dolaru stačí. Ještě by zbyla jedna žvýkačka pro nás dvě.

- Děkuju, odmítla Markéta. - Budu klidně bez tvé žvýkačky živa. Ale uvědom si, prosím tě, že nemám takových půldolarů nazbyt...

Druhý den se přihrnula Amy do třídy a okázale rozbalila na lavici krabičku se čtyřiadvaceti žvýkačkami. Hned byla kolem ní hromada kamarádek a všechny se naráz začaly k Amy chovat s neobyčejnou pozorností. Káťa Brownová ji pozvala na malý večírek, Marie Kingsleyová jí půjčila až do konce vyučování náramek z korálků, a dokonce i posměváček Janička Snowová, která si z Amy vytrvale dělala legraci pro její „bez-žvýkačkový stav“, byla najednou dočista jiná a začala se Amy s nápadným důrazem ptát, jestli nepotřebuje opsat těžkou domácí úlohu z matematiky.

Jenomže Amy nebyla na hlavu padlá a neměla taky tak krátkou paměť, aby si nevzpomněla, jaké škaredé poznámky měla zrovna tahle Janička Snowová na adresu děvčat, která „poznají po čichu, kdo má zrovna žvýkačku, a dovedou tak loudit, že by ji vymámily dokonce i od toho, kdo žádnou žvýkačku nemá“.

V tuhle chvíli byla tedy na koni Amy a dala Janičce najevo, že nestojí o její matematické příklady.

Jako z udělání měla Amy toho dne samé štěstí. Tak třeba přišel do školy pak inspektor, prohlédl si na chodbě výstavku žákovských prací a j velice pochválil obrázky, které nakreslila Amy. Jenomže na to už neměla Jana Snowová nervy.

Podívejme se na tu Marchovou, říkala si v duchu a umínila si, že vymyslí něco, čím by si to s Amy vyřídila, jak se říká „i s úroky“. A opravdu vymyslela!

Jen co po přestávce zazvonilo a do třídy vstoupil přísný učitel matematiky pan Davis, přihlásila se Jana a s ufnukanou tváří žalobníčka hned dala k lepšímu, že Marchová má v lavici balík žvýkaček. Byla to pomsta velmi přesně propočtená, protože zrovna přednedávnem vyhlásil pan učitel Davis, že na místě potrestá každého, kdo jeho zákaz poruší. Kdykoliv si pan učitel Davis usmyslel, že bude bojovat proti nějakému nešvaru, bylo jisté, že zvítězí. Dokázal odhalovat i ty nejmenší přestupky. Zachytával tajná psaníčka a k posměchu všech je nahlas předčítal. Při psaní kompozic bezpečně postihl i nejdůmyslnější tahák. Zakazoval ve svých hodinách smích a posunky a dělal zkrátka všechno, aby udržel stovky neposedných žákyň školy na uzdě. I když měl pan Davis nesporně velké znalosti matematiky, řečtiny i latiny, chyběla mu potřebná dávka laskavosti, bez které se dobrý vychovatel neobejde. Podobal se spíš přísnému krotiteli lvů než pedagogovi. Byl nervózní až běda, neustále hřímal a vyhrožoval a měl dny, kdy řádl jak černá ruka.

Takový den měl, bohužel, i dnes. Janička Snowová si tedy vybrala opravdu nejprůhodnější chvíli.

Těsně předtím, než se přihlásila, stačila Amy své sousedce v lavici pošeptat, že „Davis dneska určitě vstal z postele levou nohou“. Ke všemu pan učitel vypadal zuřivě, jako by jej bolely nejméně všechny horní zuby.

V okamžiku, kdy Jana vyřkla slovo „žvýkačka“, vybuchl pan Davis jako sud benzínu. Praštil pěstí do stolku, až nadskočila třídní kniha.

- Tak je to tedy, vážené dámy! zahřimal a chudinky „vážené dámy“ potily hrůzou krev.

Čtyřicet párů očí se strachem vzhledlo k zesinalé tváři učitele.

- Slečno Marchová, račte na stupínku! A přineste laskavě balík žvýkaček, který vás zajímá víc než matematika!

- Neber všechny..., radila neslyšně ubohé Amy sousedka.

Bůhsud! kde se v Amy vzala taková duchapřítomnost, že skutečně j z balíčku vytáhla pouhých pět žvýkaček. Pomalu se přisoukala ke stupínku a položila je před matematika.

Jestli má jen kousek srdce v těle, nemůže přece tyhle žvýkačky zničit, zvláště když jsou v tak nádherných papírcích a když voní jako pomeranč... myslela si.

Netušila, že vůně, kterou pan Davis přímo z duše nenávidí, je právě vůně pomerančových žvýkaček.

- To je všechno? ozval se jeho hromový hlas.

- A-a-a-ani ne..., vykoktala Amy.

- Okamžitě přineste všechny ostatní, pravil pan Davis a ťukal přitom tak mocně ukazovákem do desky stolu, že s takovou silou nedokázal mlátit zobákem do dřeva ani ten nejmocnější datel.

Co se dalo dělat než poslechnout. Amy obrátila zoufalstvím oči v sloup.

- Jste si jista, že je to opravdu všechno?

- Všechno, pípala v slzách Amy.

- V tom případě vemte ty hnusné věci, otevřete okno a vyházejte je ven..., nařídil pan Davis.

Zatímco zdrcená Amy vyhazovala své milované žvýkačky z okna, vznesl se nad mnoha lavicemi hluboký vzdech. Jedna vášnivá milovnice žvýkaček dokonce zaslzela, protože venku pršelo a bylo jasné, že déšť za pár minut rozmáčí barevný obal žvýkaček a zničí drahocenný obsah s pomerančovou vůní.

Když se Amy chtěla vrátit do lavice, zadržel ji pan Davis a dovršil svou pomstu.

- Pamatujete si, slečno Marchová, co jsem v téhle třídě nejméně desetkrát řekl o žvýkačkách?

- Ano...

- Mohla byste to opakovat?

- Ano, prosím... řekl jste..., že... že se nerad díváte na padesát přežvýkavců...

- Velice správně, slečno. A řekl jsem navíc, že potrestám každého přežvýkavce tím, že bude stát do konce hodiny na hanbě a držet přitom v ruce nástěnný obraz zaživačského traktu přežvýkavců, který visí tamhle na stěně. Račte jej, prosím, sejmut...

Amy s tvářemi rudými zahanbením šla ke stěně a sňala kartón, na němž byly barevně zachyceny všechny části žaludku přežvýkavců: bachor, kniha, čepice i slez.

- Výborně, mnul si nice pan učitel Davis. - A teď si stoupněte sem vedle tabule a tady zůstanete i s tímto skvělým výtvarným dílem až do konce hodiny...

Bylo to strašné. Stát takhle tváří v tvář celé třídě, a k tomu ještě s potupným obrazem v ruce, připadalo nebohé Amy k uzoufání. Měla zprvu pocit, že umře hanbou, ale jenom strašný a šířavý vztek na užalovanou a zlomyslnou Janu jí umožnil přečkat nekonečné chvíle potupy. Nikdy si nedovedla Amy představit, že patnáct minut, které chyběly do konce vyučování, může trvat tak dlouho. Stála na stupínku nehybně jak socha a měla tak bledý obličej, že se o ni začaly všechny její přítelkyně bát. Věděla, že na tuhle hodinu hanby do smrti nezapomene. Byla to pro ni vlastně nejtrpčí životní zkušenost. Do svých dvanácti let žila v rodině, kde se nesetkala se zlomyslností anebo s touhou někomu ublížit. A teď najednou stála na pranýři, trpěla a věděla navíc, že se budou trápit i její sestry, až jim poví o svém ponížení.

Do očí se jí draly slzy, myslela na to, co řekne maminka, a zároveň nemohla pochopit, jak je možné, že ji takhle ponížil právě pan učitel Davis, který k ní býval obvykle vlídnější než k ostatním děvčatům, protože patřila k nejlepším žákám v matematice.

Když konečně zazvonilo, řekl pan Davis:

- Můžete jít...

Ale všichni ve třídě si museli všimnout, že už mluví jinak než předtím a že je jaksí nesvůj. Nemohl nevidět zraněný a nešťastný pohled děvčete. Amy bez jediného slůvka popadla svou tašku, naházela do ní knihy a sešity a vyběhla ze školy jako smyslů zbavená.

Doma se zhroutila na pohovku a nebyla dlouho schopná povědět, co se vlastně stalo. Líza konejšila plačící sestru něžnými domlouvami, hladila jí usazené tváře a říkala:

- Podívej se, Amy, přinesla jsem ti koťátko, aby ses potěšila, přestaň přece plakat! Ale to všechno bylo marné...

- Kdyby bylo po mém, dala bych pana Davise zatknout, vykřikovala Josefína a mávala přitom pěstí směrem k oknu. - Prosím, ať si zabavuje žvýkačky, ale nesmí přece nikoho tak strašně ponižovat.

- Je správné, žeš odešla ze školy, schvalovala sestřino počínání Markéta. - Přála bych vašemu učiteli, aby odešly všechny jeho žáčky a on musel svou odpornou třídu zavřít. Nejenže tě ponížil, ale ještě ti vzal všechny žvýkačky, které stály mého půl dolaru, ach bože... vzdychla mučednický až z hlubin své duše.

Ale nakonec se do rozpravy přidala i maminka a její řeč už zdaleka nebyla taková, jak Amy očekávala.

- Koneckonců mi není líto tvých žvýkaček, řekla paní Marchová, protože jsi porušila příkaz pana Davise. Vědělas dobře, že nesnese, aby se při vyučování žvýkalo, a musíš se tedy s nějakým, trestem smířit.

Amy užasla. Znovu začala ronit nepřetržitý proud slz, vzlykala do kapesníku a vyčítavě se obracela na matku.

- Ty máš snad radost z toho, že mě pan Davis urazil před celou třídou? To jsem si nemyslela...

- Budu k tobě upřímná, řekla děvčeti paní Marchová. - V poslední době se mi zdá, že si o sobě myslíš víc, než je zdrávo. Neměla by ses nad sebou trochu zamyslet? Jsi schopná a nadaná, ale to ještě nic neznamena. Zнала jsem spoustu nadaných lidí, a přece jejich nadání nakonec k ničemu nebylo, protože jim chyběla trocha skromnosti. Nehrozí přece žádné nebezpečí, že by tě ve škole přehlíželi. Mají tě rádi. Dokonce i pan učitel Davis uznává, že matematiku ovládáš. Není tedy k tobě nespravedlivý. A když se to tak vezme kolem dokola, nechtěla jsi na sebe upoutat pozornost spolužáček tím nej povrchnějším způsobem? Kupovat si přátelství úplatami není zrovna nejlepší. Máš přece tolik jiných dobrých vlastností, pro které si zasloužíš, aby tě lidé měli rádi. Ale nezapomínej na skromnost.

I když to možná vypadá staromódně, řekla bych, že skromnost patří k nejkrásnějším ctnostem mladých lidí.

Do debaty se přidal i Tadeáš, který doposud tiše seděl naproti Josefíně, se kterou si přišel zahrát partii šachů.

- Máte asi pravdu, paní Marchová. Znáám jednu holčičku, která ohromně hraje na klavír. Ale nikdy se tím nechlubí, a kdyby ji někdo pochválil, snad by mu ani nevěřila, tak je skromná.

Chudinka Líza vůbec nepochopila, kam Tadeáš míří. Projevila naopak nadšené přání se s holčičkou, která tak pěkně hraje, seznámit.

- Možná že bych od ní ledacos pochytila. Co se může člověk naučit jen sám od sebe?

- Ale vždyť ty ji znáš a učíš se od ní víc než od kohokoliv jiného, zasmál se chlapec tak srdečně, že v tu chvíli i Líza poznala, o kom byla I vlastně řeč. Začervenala se jak růžička a zakryla si v rozpacích tváře dlaněmi.

Josefíně se strašně líbila Tadeášova dvornost. Dívala se na něj s obdivem a pýchou a za to, že byl tak hodný k její sestře, nechala jej vyhrát. A protože po všem, co tu bylo řečeno o Líze, jejím nadání a skromnosti, se vůbec nedalo počítat s tím, že by něco zahrála, navrhla Jo, aby si pohostinsky sedl ke klavíru Tadeáš. Jak byla šťastná, že se nezdráhá! A jak I byla pyšná, že on, její přítel, má tak pěkný zvukný hlas a dovede tak výtečně hrát!

Tadeáš musel mít toho dne zvlášť dobrou náladu, protože zpíval I jako ještě nikdy předtím. Když skončil, ozval se potlesk jak v koncertní síni a Josefína hleděla na všechny přítomné šťastným a rozzářeným pohledem, jako by chvála, kterou sklídl on, patřila i jí.

Toho večera, když už Tadeáš odešel a děvčata s maminkou ještě seděla kolem stolu, položila Amy mamince neobvyklou otázku.

- Myslíš, že je Tadeáš vzdělaný? chtěla vědět.

- Jistě, pověděla jí paní Marchová. Měl štěstí, že mu jeho rodina mohla poskytnout všechno, co mladý nadaný chlapec může od života očekávat. Jestli jej dědeček nezkazí příliš velkou pozorností a obdivem, bude z něho jednou správný člověk.

- A o něm bys neřekla, že je namyšlený a neskromný? naléhala dál na maminku Amy.

- Ne, odpověděla s rozhodností maminka. Vůbec není takový. Proto je nám s ním dobře a máme ho rádi...

- Je ohromné, když je někdo vzdělaný a dobře vychovaný a nevytahuje se, vzdychla si Amy.

- Přesně tak, souhlasila paní Marchová. - Kdyby se vychloubal, poznaly bychom to na jeho řeči i chování, ale on nám je milý, protože má spoustu dobrých vlastností a ty nevystavuje při každé příležitosti na odív.

- To by bylo hloupé a taky směšné, dodala Jo. - Musela bych se nahlas smát, stejně jako bych se smála, kdyby k nám Tadeáš přišel a měl na sobě všechny svoje hezké šaty a nasadil si třeba na hlavu všechny svoje klobouky a čepice, jenom abychom si jich nezapomněly všimnout.

Představa Tadeáše Laurence v pěti kloboucích byla tak nádherná, že lekce o pokoře skončila hlasitým smíchem děvčat. Ale byl to smích osvobozující a odnesl s sebou předchozí zklamání a dalo se povědět, že toho dne prošla Amy ve hře „na poutníka“ slzavým údolím pokory a přiblížila se o znatelný kousek blíž ke svému rajskému městu.

KAPITOLA 9

VE KTERÉ JOSEFÍNA NA SMRT ZANEVŘE NA SESTRU AMY, POSEDLOU ZLÝM DUCHEM

Jednou v sobotu vešla Amy do pokoje sester a viděla, že se někam chystají.

- Kam jdete? ptala se jich v jednom kuse, ale Markéta i Josefína mlčely, jen se smály pod vousy a schválně a na zlost si vytrvale šeptaly.

- Nebuď zvědavá, budeš brzo stará! Až budeš větší, můžeš mít řeči..., posmívala se menší sestře Josefína. Nemohla si na ní vymyslet nic horšího.

- Nech nás a nestrkej nos do našich věcí, přisadila si ještě Markéta.

Amy to pochopitelně na smrt urazilo a rozhodla se, že zůstane v pokoji sester tak dlouho, až jejich plány odhalí. A protože věděla, že hlavně Markéta neudrží jazyk za zuby, začala žadonit a doprošovat se:

- Miláčku, dušičko, řekni mi, kam jdete, a já půjdu s vámi, ano? Vid', že řekneš! Co mám pořád doma dělat sama? Líza sedí u klavíru a věčně břinká a já jsem taková smutná a opuštěná chudinka, přece bys na mě nebyla zlá...

- Já bych ráda, ale nedá se nic dělat, bránila se Markéta. - Nejsi pozvaná, a to je chyba.

- Že se vybavuješ, skočila nejstarší sestře do řeči Josefína. - Je malá, ať pěkně sedí doma! Až vyroste, bude si taky chodit po světě jako my. Ale teď vypadni! okřikla dotírající Amy. Aha! Jdete někam s Tadeášem. Dobře jsem se včera dívala, jak si s ním pořád šuškáte. Taký jste hned přestali, když jsem přišla do pokoje. Že je to tak?!

- To se ví, že jdeme s Tadeášem, ale už, prosím tě, neotravuj, vážně...

Amy sice mlčela, ale dusila se vzteky. Pak si všimla, jak bere Markéta ze zásuvky krajkový bílý kapesníček.

- Už to mám! Jdete do divadla! vykřikla. - Jenom si nemyslete, že se dám jen tak odbýt. Půjdu s vámi, ať chcete nebo ne. Proč já mám sedět doma, když vy se bavíte? Děvčata i naší třídy taky smejí chodit do divadla. A peníze na lístek mám v prasátku. Stejně jste škaredé holky, když se mnou takhle zacházíte. To jsem si o vás nemyslela!

- Uklidni se a přestaň vyvádět, okřikla sestru Markéta. - Máš rýmu, že sotva mluvíš, a půjdeš večer do divadla...? Počkej si a můžete jít s Lízou na dětské představení příští sobotu odpoledne.

- Copak jsem mrňavá, abych musela chodit odpoledne na pohádky? A proč mám chodit do divadla s Lízou, když vy si chodíte s Tadeášem? Vemte mě s sebou! Už mám dost čaje s medem a kapesníků, potřebuju se trochu povyrazit a hned mi bude dobře. Uvidíš, že budu zdravá, než bys řekla švec, naléhala Amy dál na nejstarší sestru.

Však taky Markéta pomalu, ale jistě začínala „měknout“.

- Co myslíš, nevezmeme ji přece jenom s sebou? obrátila se na Josefínu.

- Když půjde Amy, nepůjdu já, prohlásila tvrdě Jo. - A když nepůjdu já, Tadeáš se určitě bude zlobit, uvidíš. Taký je hrozně neslušné brát s sebou kdekoho, když Tadeáš pozval jenom nás dvě. A vůbec, obořila se Josefína na Amy, - jednou se řeklo, že budeš doma a basta!

Tenhle tón už Amy vůbec nesnášela. Začala se klidně obouvat a prohlásila, že do divadla půjde, i kdyby hrom bil a trakaře padaly. A konečně, kdo má peníze na lístek, může si jít kam chce a kdy chce.

- A já ti říkám, že budeš pěkně sedět doma a běda, kdyby ses objevila v divadle, rozzlobila se už docela vážně Jo. - Lístky jsou vyprodané a my máme jen tři místa. Jestli půjdeš s námi, bude ti Tadeáš muset nechat svoje sedadlo a on je tak slušný a hodný, že by to snad udělal. Ale v tom případě já jdu hned domů, vyhrožovala, a její zlost rostla a rostla, protože se ke všemu ještě při zašívání rozpárané rukavice píchla do prstu.

Amy, která seděla na podlaze a oblékala si střevíc, se dala do pláče. Marně se jí snažila Markéta domluvit. Nic naplat. Ale pak klaply domovní dveře a přicházel Tadeáš. Markéta s Josefínou si oblékly kabáty a opustily slzící sestru, která se už vůbec nesnažila dál předstírat uhlazené způsoby. Naopak. Docela záměrně vyváděla jako malé a rozmazlené dítě. Když Markéta, Tadeáš a Jo vycházeli z domu, stačila Amy v jedné botě vyběhnout na balkón a výhrůžně křičela:

- Tohle si vypiješ, Josefíno Marchová, a budeš pěkně litovat! Počkej, co ti udělám!

- Pitomost! halekala směrem k balkónu Josefína a udělala na sestru dlouhý nos.

Představení bylo nádherné. Ale ať se Josefína jak chtěla soustředovala na děj hry, přece jen měla hlavu plnou Amy. Ke všemu se představitelka hlavní role Amy podobala a měla stejně světlé a kudrnaté vlasy.

Co myslela tím Josefíno Marchová, ty budeš pěkně litovat! opakovala si v duchu Josefína několikrát během večera.

Ne že by se Jo s Amy nikdy předtím nepohádala. Už tisíckrát si vjely do vlasů, protože obě měly svou hlavu. Jejich spory vybuchovaly jak uragán, ale hněv nikdy netrval příliš dlouho a pak se obvykle za své chování styděly. Zvlášť Josefína se nikdy nedokázala dlouho zlobit a uměla nejen uznat svou vinu, ale byla schopna se dokonce mladší Amy omluvit. Ostatní sestry se čas od času shodovaly na tom, že vlastně je dobré se s Josefínou pohádat, protože deset minut po hádce je hodná a líbezná jak anděl. Chudinka Jo se skutečně z upřímného srdce snažila být hodná neustále, ale nějaký zlý duch, který dřímал na dně její jinak láskyplné duše se občas probal a zle zapracoval.

Jak dlouho bude trvat, stýskala si Jo na konci každého záchvatu sebekritiky, než se naučím krotit svou mizernou povahu?

Když divadlo skončilo, doprovodil Tadeáš obě dívky domů. Amy stále ještě seděla v jednom střevíci na pohovce a s uraženým a zlověstným výrazem hleděla do stránek otevřené knihy. Nezdvihla od čtení pohled a nepromluvila slovíčko. Zato Lída napjatě čekala na návrat sester a chtěla znát podrobnosti hry. Povídání nebralo konce, a když si pak Josefína šla svléknout sváteční šaty a chystala se uložit je do skříně, její pohled padl na otevřenou zásuvku prádelníku. Věci uvnitř byly ve strašném nepořádku. Někdo obrátil zásuvky vzhůru nohama. Josefína vrhla na Amy vyčítavý pohled, zběžně urovnala krabičky s drobnými tretkami a řekla si, nic: se neděje, náš drahoušek se trochu vzteká a řádil ve skříně...

Teprve druhý den poznala Jo, jak zle se mýlila. Zjistila totiž, že Amy řádila nejen v zásuvce, ale i v nočním stolku, kam Josefína ukládala své dopisy a vůbec nejmilejší a nejtajnější věci.

Bouřku, jaká se strhla, jen tak někdo v domě nepamatoval. Markéta, Lída i Amy seděly právě ve velkém pokoji, když se ve dveřích objevila na smrt bleďá Josefína.

- Která z vás mi vzala deník? zeptala se rozechvělým hlasem.

Markéta i Lída odpověděly téměř jednohlasně: - Já ne...

Jen Amy mlčela a neřekla ani slovíčko. Jedné věci si ovšem každý mohl všimnout: její tvář zalil neobvyklý ruměnek.

Jo byla několika skoky u sestry, popadla ji za ramena a řekla:

- Amy, ty máš můj deník?!

- Nemám...

- Kam jsi ho dala?

- Nikam...

- Lžeš. Sprostě lžeš! křičela Josefína a z jejího výrazu šla hrůza.

- Nelžu... Nech mě! Tvůj deník mi může být ukradený, nikdy mě nezajímá a je mi jedno, kde se povaluje.

- Řekni, kde je! Ty o něm moc dobře víš a já z tebe duši vytřepu, jestli budeš mlčet.

Tehdy sebou Amy zlostně škubla, vymanila se ze sestřina nepříjemného objetí, vstala a začala křičet nepřírozeně vysokým hlasem:

- Vzteká se můžeš, ale svůj hloupý deník už nikdy nenajdeš, protože shořel v kamnech. Tak!

Josefína zbledla ještě víc. Už měla tváře bílé jak papír, rty se jí chvěly a v očích se zajiskřily slzy.

- Ne. Tos nemohla udělat! Víš, pro koho jsem deník psala? Pro latinka! Aby věděl, jak jsme žily, až se vrátí domů. Aby si mohl přečíst, co jsme dělaly každý den, když tady nemohl být s námi. Tys nemohla spálit můj deník, řekni, žes jej schovala...

- Spálila. Neschovala... opakovala tvrdě Amy. - A řekla jsem ti předem, že budeš litovat, až uvidíš, co se stane. Nemůžeš se divit! Spálila jsem tvůj deník, protože jsi byla protivná a sprostá.

Josefína měla najednou nepřítelny pohled a sesouvala se pomalu k zemi. Padla tváří dolů a plakala hlasitým, zoufalým pláčem, jakým dovedou naříkat jen docela malé děti.

- Jsi zlomyslná holka a já ti to do smrti neodpustím. Tatínku, tatínku, kdybys věděl, co se stalo... naříkala jako smyslů zbavená. Markéta s Lízou se ji pokusily uklidnit a zvednout. Když se Jo konečně vzpamatovala, udeřila sestru přes tvář a pak utíkala pryč odtud a vzhůru do podkrovní komory, kam se uchýlovala ve chvílích největšího blaha i nejhlubšího hoře.

Dole se zatím bouřka trochu utišila, protože přišla z práce paní Marchová. Když jí děti řekly, co se stalo, sedla si ještě v kabátě a v klobouku do křesla, otírala si čelo kapesníkem, vrtěla hlavou a obracela svůj nechápavý pohled k Amy.

- Jak jsi to mohla udělat... jak jsi jen mohla?

Maminka dobře znala Josefínin deník. Věděla dokonce, co pro její dceru ten nešťastný spálený sešit znamená.

- Copak nevíš, že Josefínin deník je vlastně její každodenní dopis tatínkovi? A že si do něho přepsala několik povídek, na kterých trpělivě a dlouho pracovala? Jednu z těch povídek chtěla dokonce poslat do dětského časopisu a těšila se, že ji otisknou. To, cos udělala, to není jen křivda na vlastní sestře, ale na nás všech.

Paní Marchová byla tak smutná jako nikdy předtím. Líza seděla v koutku a plakala do dlaní, jako by jí umřelo nejmilejší koťátko, a Markéta jen nad tím vším nešťastně vrtěla hlavou. Teprve teď si Amy stačila uvědomit, co vlastně provedla. Strašná lítost zaplavovala její drobný hrudníček a pomyšlení, že ji nikdo nebude mít rád, dokud svou vinu neodčiní, bylo nesnesitelné. Věděla, kde najde Josefínu, a pomalu, krok za krokem stoupala schodištěm vzhůru k půdě. Konečně stanula před sestrou.

- Prosím tě, Jo, odpusť mi, jestli můžeš... Je mi hrozně líto, že...

Josefína ležela na staré pohovce jako bez života. Ani neotevřela oči, jen řekla sestře hluchým a bezbarvým hlasem:

- Nikdy... nikdy ti to neodpustím. Zmiz!

V domě panovalo stísněné ticho. Žádné z děvčat se nepokoušelo Josefínu usmířovat. Příliš dobře ji znaly a věděly, jak je citlivá. To, co Amy provedla, bylo příliš zraňující. Hořkost, která se v ní usadila, potřebovala tas. Nic jiného nemohlo Josefíně pomoci než právě čas.

Opravdu, nebyl to příjemný večer, i když se nahodilému pozorovateli mohlo zdát, že všechno je stejné jako obvykle. Sestry seděly kolem stolu a zabývaly se šitím, maminka jim nahlas předčítala, ale nemělo cenu si zapírat, že klid a mír domova něco zle narušilo.

A když přišla chvíle večerní písničky, všem bylo nedobře u srdce. Líza jenom lehounce brnkala do kláves, ale nezpívala. Josefína zůstala sedět strnule jako socha, Amy vytrvale slzela do kapesníku a jenom paní Marchová s Markétou se pokoušely zachránit, co se dalo, a dvojhlasně zpívaly. Ale snad právě proto že se snažily vnést do ovzduší večera jinou notu, zněl jejich zpěv nepřírozně a oba hlasy, jindy tak příjemné, spolu vůbec neladily.

Ještě před zhasnutím přišla za Josefínou maminka, přisedla k ní na postel, hladila dcerku po tváři a něžně jí domlouvala:

- Dám ti radu, Jo, pamatuj si, že člověk nemá dopustit, aby nad jeho hněvem zapadlo slunce. Pokus se odpustit své sestře ještě dřív, než usneš, a zítra vstávej s úplně čistým svědomím a dobrou náladou.

Pane bože, jak si Josefína přála poslechnout maminku, položit si hlavu na její klín a vyplakat se ze své bolesti a hněvu, ale zdálo se jí, že slzy znamenají slabost, a ona nechtěla v žádném případě působit dojmem slabého člověka. Musela se ukrutně přemáhat, aby jí nevhrkly slzy do očí, ale Jo vždycky dokázala to, co si usmyslela, a tak i tentokrát nedala na sobě vůbec znát, jak je nešťastná. A protože věděla, že Amy ji nepřetržitě sleduje a čeká na první příležitost, aby se usmířila, řekla schválně hodně nahlas a se záměrnou krutostí:

- Amy je hnusná holka a nezaslouží si, abych jí odpouštěla. Nezapomenu do smrti smrt'oucí na to, co mi udělala...

Když zhaslo světlo, také Amy se ještě pokoušela litovat svého činu, ale nemohla. Prostě to nešlo. Byla naopak tak pobouřená neústupností starší sestry, že se sama cítila velice uražená.

Tak divně tedy končil dnešní den. Nikdo ve tmě nepromluvil jako obvykle, nikdo se nesmál do polštáře. Totam bylo obvyklé večerní žvatlání a jen pomalu přicházel spánek, který nikoho nemohl potěšit...

KAPITOLA 10

VYPRÁVÍ O TOM, JAK TENTOKRÁT ZASE JOSEFÍNA BOJOVALA SE „ZLÝMI HLÁSKY“

Jak řekla maminka, kdo s hněvem usíná, musí s hněvem vstávat. Tak už to na světě chodí. Jo se vyhrabala z teplých peřin namračená jak bubák. Pokusila se uvařit ke snídani kakao a připálila mléko. Pak šla k tetě a teta byla o mnoho mrzutější než jindy. Když se konečně odpoledne vrátila domů, měla pocit, že sedí ve vosím hnízdě. Markéta jen vzdychala, Líba se ani nezasmála a jen zamyšleně zírala kamsi z okna a Amy se dala několikrát slyšet, že jsou sice lidé, kteří rádi mluví o tom, jak máme být hodní a laskaví ke svým bližním, ale sami se tím jaktěživi nedokážou řídit.

- Tady je ale zábava, postěžovala si nahlas Josefína. - To jdu radši za Tadeášem a zeptám se, jestli nemá chuť si zabruslit. Přece se nebudu dívat na vaše dlouhé obličejce, řekla a šla.

Ještě ani nezapadly za Josefínou dveře a už si Amy přisadila:

- Ehm... Všimly jste si? Kolikrát mi říkala, že mě vezme s sebou na brusle? Jenomže naše Josefínka ráda slibuje, ale nerada sliby plní. Za chvíli led roztaje a já jsem si vlastně ani jednou nezajezdila. Ale ať si! Přece se nebudu bavit s tak protivnou holkou!

Markétu to samozřejmě rozzlobilo. Nemohla pochopit, že sestra, která tak šíleně Josefíně ublížila, má vůbec odvalu se tvářit, jako by naopak Josefína ublížila jí.

- Ty máš ale divnou povahu, řekla. - Jak si můžeš myslet, že tě někdo bude obskakovat, když mu uděláš takovou ohavnost. Uvědom si konečně, co pro Josefínu její deník znamenal! Kdybych byla na tvém místě, šla bych hned teď za ní a čekala na první vhodnou chvílečku, abych ji mohla odprosit.

Amy neřekla nic, ale to, co jí Markéta pověděla, nemohla zahnat z hlavy. Už strašně toužebně čekala, až jí Josefína odpustí. Chvilími se jí zdálo, že nemůže žít se svým špatným svědomím, a sestřino mlčení jí připadalo horší než nejkrutější trest.

Vyšla na chodbu, vzala z háčku svoje brusle, oblékla si teplý svetr a pomalu se loudala k řece. Na lavičce před kluzištěm viděla Josefínu s Tadeášem. Už měli brusle na nohou, když se ke břehu došourala provinile Amy. Josefína ji musela zahlédnout, ale tvářila se, že Amy je průhledná jako sklo.

Tadeáš vstal z lavičky, aby opatrně prozkoumal led podél kraje. Stála na něm vrstva vody, protože po období štíplavých mrazů přišla náhlá obleva.

- Podívám se ještě, jak to vypadá uprostřed řeky, řekl a vzdaloval se rychle od břehu. Měl na hlavě beranici a na sobě kožíšek s bílým límcem, ve kterém vypadal jak kozák.

Josefína si velice dobře všimla, jak Amy usedá na pařez při břehu a připíná si zkrehlými prsty k botám brusle. Ale považovala zřejmě za nutné nevšímat si obtíží své sestry. Měla z nich dokonce zlomyslnou radost.

Jen ať se trápí, když je taková... ať jí třeba omrznou ruce nebo ať hned spadne a namele si. Čím víc, tím lip. Pořád to bude docela maličký trest za to, co udělala ona mně, říkala si v duchu, a jak v sobě jitřila včerejší křivdu, její zlost na sestru už neznala mezí.

Tadeáš mezitím objel celé kluziště a vrátil se k Jo.

- Musíme se držet u kraje, vprostředku už je led tenký a popraskaný, upozorňoval.

Amy, která se konečně odvážila sestoupit z břehu na kluzkou zamrzlou plochu, měla tolik práce s tím, aby se vůbec udržela na nohou, že nestačila vnímat, co Tadeáš říká. Josefína ji sice sledovala a všimla si dobře, že Amy klidně opouští bezpečný okraj u břehu a směřuje doprostřed kluziště, ale nějaký mizerný a zlý hlásek, který se v ní vrtěl vždycky, když se užírala zlostí, jí šeptal:

- Nevšímej si té hloupé Amály, jen ať si jde, kam chce, ať se třeba parádně vymáchá, když je taková...

Tadeáš byl kdesi daleko, na druhém konci zátoky, Jo se rozhodla jet za ním a Amy, ta bláznivá holka, se potácela na bruslích zrovna poblíž místa, kde byl led tenký jak skořápka.

To už měla Jo tisíc chutí křiknout na ni, ale přece jen mlčela jakoby nic. Vtom se jí zastavilo srdce. Stačila ještě zahlédnout, jak Amy rozhodila ruce, jak se propadá a mizí pod praskajícím ledem. Vystříkla voda a Josefíně se zadřel hluboko do mozku strašný a zoufalý výkřik. Chtěla zavolat, ale oněměla hrůzou a nevydala ze sebe ani hlásek. Chtěla se taky rychle rozjet k místu, kde ještě před chvílí viděla svou sestru, ale nohy se nepohnuly. Tam, kde Amy zmizela, modrala se na ledové kře jenom pletená zimní čapka se směšnou bambulkou na temeni.

Ale byl tady, zaplaťpánbůh, Tadeáš. Projel kolem zkamenělé a nehybné Josefíny jako blesk, uháněl směrem k místu, kde zmizela Amy, a volal:

- Rychle, sežeh nějakou tyč nebo větev, rychle... pospěš si...

Nikdy potom si nedokázala Jo uvědomit, kde se v ní přece jen nabrala síla k tomu, aby se pohnula a aby skutečně neuvěřitelně rychle dojela zpátky k lavičce u břehu, kde ležela Tadeášova hokejka. Během

několika vteřin se pak vracela k nebezpečnému místu. Tadeáš ležel na tenkém ledě a pomalu se posunoval k otvoru, ve kterém zmizela Amy. Když mu Josefína hodila hokejku, obratně ji zachytil a přisunul k děvčeti, kterému bylo vidět nad hladinou jen vyděšený obličej. Teprve za chvíli se podařilo vytáhnout nešťastnici z vody na led.

Amy byla úplně modrá spíš strachem než zimou.

- Kabáty! křikl Tadeáš. - Naše kabáty!

Josefína je okamžitě přivezla z lavičky a zabalila do nich Amy. Tadeáš děvčeti mezitím stahoval s nohou boty a brusle.

O pár minut později byla už Amy doma. Pokoj byl okamžitě vzhůru nohama a všichni se snažili ji co nejrychleji uložit do postele. Markéta prolévala sestru horkým čajem, Tadeáš jí vysoušel vlasy ručníkem, Líza se snažila zahřát dlaněmi prochládlé nohy, ale nejvíc ze všech se o ni starala Josefína. Sama vypadala hrozně, byla bledá, mokrá a měla utrženou kapsu u svetru, jak se jí Amy při vytahování z vody pokoušela zachytit.

Když konečně děvče usnulo a když se i Tadeáš rozloučil a v domě zavládl klid, paní Marchová, která seděla na židli vedle postele, zavolala Josefínu a ovázala jí ruce, odřené od ledu.

- Řekni mi, maminko, neumře Amy? zeptala se Jo a po tvářích se jí koulely slzy.

- Pusť takové věci z hlavy, usmála se maminka. Bude mít nanejvýš ještě větší rýmu a kašel. Je dobře, že jste ji navlékli do svých kabátů a rychle přivedli domů.

Jo se dlouho dívala do klidné tváře spící Amy a nepřestávala plakat. Teprve teď si najednou ke své hanbě uvědomila, jak strašné věci přála sestře a jak dokázala být zatvrzelá a nelaskavá.

Věděla, že se jí uleví, jenom když na sebe do posledního zbytečku špatných myšlenek všechno poví.

- Zachránil ji Tadeáš, maminko. Ne já. Já jsem si jednu chvíli přála, aby spadla do vody a třeba se za trest utopila... Jak je to možné? Kde se ve mně vzala tak hnusná povaha? Já bych tak chtěla být hodná, a nejsem, vidíš, že nejsem! Ach maminko, maminečko drahá, řekni mi, co mám udělat, abych byla jiná a trochu lepší?

Paní Marchová k sobě přitáhla rozcuchanou hlavu Josefíny a líbala její uslzenou tvář tak něžně, že Jo plakala víc a víc.

- Už to je dobré, že se nebojíš přiznat, jaká jsi a nač jsi myslela. Člověk dokáže napravit všechny svoje chyby, ale nejprv si je musí umět přiznat..., utěšovala dcerku.

- Jenomže ty ani netušíš, jaká já jsem zlá. Když mám zlost, je mi všechno jedno a dokázala bych ublížit i nejhodnějšímu člověku. Strašně se bojím, že jednou provedu něco hrozného a zkazím si tím život a každý mě bude pro mou povahu nenávidět. Prosím tě, maminko, pomoz mi a udělej něco, ať jsem jiná.

Maminčina dlaň vytrvale hladila neposedné vlasy plačící Josefíny.

- To víš, že ti pomůžu, holčičko. Ale jestli už nikdy nechceš prožít tak strašný den, jako byl dnešní, musíš si do smrti pamatovat tohle odpoledne. A nikdy už nedopusť cokoliv podobného. Všichni máme svoje chyby, Josefino, a někdy jsou to daleko větší chyby než tvoje. A mnozí lidé s nimi bojují celý život. V tuhle chvíli si myslíš, že jsi nejhorší tvor pod sluncem. Jestli tě můžu utěšit, k něčemu se ti přiznám. Byla jsem kdysi stejná, jako jsi dneska ty...

- To není pravda, maminko, vrtěla odmítavě hlavou Jo. - Tys nikdy nemohla být tak zlá jako já. Ty se přece ani zlobit neumíš.

- Už čtyřicet let se snažím změnit svou povahu, Jo, ale zatím jsem se naučila jen některé své vlastnosti ovládat. Nic víc. Skoro každý den mě popadne zlost na něco nebo na někoho, ale snažím se ji nedávat najevo. A pořád ještě doufám, že se odnaučím být zlostná, i kdyby mi to trvalo dalších čtyřicet roků.

Bylo ohromné štěstí mít takovou maminku, jako byla paní Marchová. A Josefína si náhle uvědomovala, že trpělivost a pokora osoby, kterou milujeme, je tím největším ponaučením. Žádné pokárání nezmuže víc, než dokáže účast a důvěra drahého člověka. To, že se ta dobrá a vzácná maminka dokázala přiznat k nedostatkům, které trápily i její dceru, byl největší dar, jaký může matka dítěti odevzdat.

- Uvidíš, že budu trpělivá, maminko, stejně trpělivá jako ty, i když to možná čtyřicet let nevydržím, protože čtyřicet let si ani neumím představit. Jenom mi řekni, jak to děláš, když tě chytí zlost? Nikdy jsem na tobě nepoznala, že se zlobíš.

- Ze všeho nejdřív se musíš naučit držet jazyk za zuby a nepovědět to, co bys tak ráda řekla, protože hněvivým slovem se dá nejvíc ublížit. A když někdy mám pocit, že se mi nepodaří mlčet, že na to nemám sílu, pak radši na chvíli odejdu, zavřu se třeba do kuchyně a tam vyhubuju sama sobě, že jsem taková slabota slabá a povaha nedobrá, vzdychla si paní Marchová, ale hned se usmála, jako by zahнала zlé pomyšlení.

- No právě, ale mlčet je pro mne ze všeho nejtěžší, přiznala se Josefína. - Ošklivé slovo mi vyletí z pusy dřív, než si to uvědomím. A potom začnu mluvit a mluvit a jsem protivná jak činže a mám radost, že jsem aspoň slovem někoho urazila. Jak ses naučila mlčet?

- Já? zamyslela se paní Marchová. - Pomáhala mi v tom nejdřív moje maminka... Ale potkalo nás neštěstí a maminka umřela. Bylo mi tenkrát o málo víc než tobě. .. Neumíš si představit, jak to bylo hrozné, jak jsem se trápila, když už nebyl nikdo, komu bych se mohla svěřovat s tím, jaká vlastně jsem. Někdy se mi zdálo, že mi snad nic na světě nepomůže, ale pak přišel váš otec a už jsem nebyla sama a on byl zrovna tak trpělivý jako předtím moje maminka. A také jsem mu mohla povědět to, co se špatně jiným lidem říká. Někdy je opravdu těžké být dobrý sám od sebe. Potřebuješ k tomu druhého člověka. A když se takový člověk objeví, je to velké štěstí. Kdybys věděla, jak často se mi právě proto stýská, že je táta tak daleko od nás. Zvláště když mám velké starosti a když nám třeba chybí peníze, ukáže se zase moje staré trápení. Jsem totiž odjakživa netrpělivá a strašně těžko snáším, když vám nedokážu dát hned teď všechno, co potřebujete. Ale já vím, že to zase překonám, protože trpělivost, kterou nemám já, má tatínek. Ten nikdy nebyl závistivý, i když já jsem taková leckdy byla. A nikdy si nestěžoval. Vždycky doufal v lepší časy i lepší lidi, pracoval a díval se s důvěrou do budoucnosti. A já bych se styděla chovat se ve špatných časech jinak, než se chová on. Vždycky mi říkal: Proč se trápíš svými špatnými vlastnostmi, které nestojí za řeč, když máš daleko víc těch dobrých! Ty odevzdej dětem. A tak jsem se o to snažila a kvůli vám jsem se ovládala, když mi nebylo dobře nebo když jsem ztrácela trpělivost. A vy mě za to máte rády a to je ta největší odměna...

- Kdybych aspoň byla z polovice tak hodná jako ty, maminko, posteskla si Jo.

- Ty? Ty budeš daleko hodnější, ujistila ji paní Marchová. - Musíš si jen dávat pozor na svoje „zlé hlásky“, jak říkal tatínek. Protože ty dokážou lidem zkazit celý život. Dneska jsi dostala výstrahu a pamatuj si to!

- Slibuju ti to, řekla Josefína. - Umluvme si nějaké znamení a ty mi je vždycky dej, kdybych začala řídit. Já si náhodou moc dobře pamatuju, že tatínek k tobě někdy přišel a položil ti ukazováček na nos a přitom se na tebe zasmál. Že to něco znamenalo?

Paní Marchová se dala do tichého šťastného smíchu. Pak také položila ukazováček na Josefínin nos a řekla:

- Čeho všeho si děti nevšimnou? A jak potom máme před nimi utajit svoje chyby? To se ví, že mě tím tatínek občas napomínal. Znamenalo to: uvědom si trošku, co se chystáš ve zlosti udělat, a chyt' se za nos! Neumíš si představit, kolikrát mě ten posunek uchránil před zbytečným zlobením, dodala ještě maminka, ale to už se nesmála. Naopak. Zastřel se jí pohled a zachvěly se jí rty.

- Neměla jsem o tom mluvit, vid'?' lekla se Josefína.

- To nic, uklidnila ji paní Marchová. - To mi jen přišlo líto, že tu tatínek není. Moc často mi chybí, i když se tvářím, jako bych si se vším věděla rady...

V tom okamžiku se začala Amy ve spánku vrtět a hluboce si vzdychla.

Josefína se nad sestrou sklonila a měla v tváři výraz, jaký u ní paní Marchová neznala.

- Nechala jsem včera zapadnout nad svou zlostí slunce, řekla a dotkla se ukazovákem svého vlastního nosu.

- Nechtěla jsem nikomu odpouštět, a kdyby nebylo Tadeáše, mohly se stát strašné věci... Už nikdy nebudu tak zlá.

Pak se naklonila nad tvář spící sestry a lehounce ji pohladila. Neřekla ani slovo, a přece maminka věděla, že všechno je odpuštěno a zapomenuto a že tohoto dne slunce nad hněvem sester nezapadlo.

KAPITOLA 11

VE KTERÉ SE CHYSTÁ MARKÉTA NA PŘEPYCHOVOU NÁVŠTĚVU A TOUŽÍ PO MASLIČKÁCH NA NOČNÍ KOŠILI

Už dobrý rok se přátelila Markéta s Annou Moffatovou a celou tu dobu od ní dostávala pozvání k návštěvě. Moffatovi bydleli v překrásné vile blízko města, měli spoustu služebnictva a vedli rušný život. Nebylo týdne, kdy by nehostili ve svém domě některou z mladých přítelkyň svých dcer.

Návštěvy, veselé večírky a taneční zábavy byly u Moffatů stejně samozřejmé jako tichý, pokojný a skromný běh života u Marchů.

V prvním dubnovém týdnu po velikonocích dostala Markéta znovu lístek s vyčítavou poznámkou Anny Moffatové:

„Tak dlouho už tě zveme a zatím jsi se neobjevila. Přijed', přijed' na několik dnů, všichni se na tebe těšíme a doufáme, že Tě Tvoje maminka určitě pustí.“

V tu dobu právě onemocněly Kingovy děti spalničkami a Markéta měla volno.

- Tomuhle říkám šťastná náhodička, jásama Markéta a balila si kufřík. Všechny tři sestry ji celou tu dobu obletovaly a pomáhaly jí, jak jen mohly, dát dohromady chudou a dost obnošenou garderobu.

- Když si vzpomenu, že sedm dnů nebudeš nic dělat, jen se „bezva“ mít, skoro ti závidím, vzdychala Jo a skládala do kufříku sestřiny sváteční bílé „popelínky“. Prováděla to s takovým nadšením a zápallem, že její dlouhé hubené ruce poletovaly nad kufříkem jako větrný mlýn.

- Počasí bude nádherné, dokazovala přitom sestře. Měla k takovému proroctví pádný důkaz. Tetu Marchovou totiž poprvé v tomhle roce přestalo bolet revmatické koleno, které bylo v otázce počasí prokazatelně neomylné.

Líza pečlivě srovnávala do nejpěknější krabičky, kterou doma našla, stužky a korále své nejstarší sestry.

- Panebože, kdyby se mi taky někdy poštěstilo jet k Moffatovým na návštěvu a nedělat nic jiného než se parádit a parádit a chodit na procházky a bavit se na večírcích... posteskla si Amy a chystala sestře ozdobné pouzdro se šitím, protože šatník děvčat Marchových se bez vytrvalého šití a opravování neobešel.

- Já bych si zase přála, abychom na návštěvu mohly jet všechny, řekla upřímně Líza, která byla šťastna jen tehdy, když byli šťastni i lidé kolem ní.

To ovšem nebylo možné. Moffatovi pozvali na návštěvu právě jenom Markétu.

- Budu vám psát každý den, slibovala Markéta, jako by Moffatovi bydleli na druhém konci světa, a ne pouze o pár kilometrů dál. - A napíšu vám o každé maličkosti, abyste měly pocit, že jste na návštěvě se mnou. Vždyť si to taky zasloužíte, snad bych se ani nemohla vypravit, kdybyste mi nepomohly, a hlavně mi nepůjčily všechny svoje pěkné věci, dodala a přehlédla znovu skromňoučkou výbavu, kterou sestry poskládaly z nejrůznějších kousků svého oblečení.

- Půjčila ti máma něco z pokladničky? vyzvíдалa Amy.

Každý v tomto domě věděl, že pokladnička paní Marchové se otvírá jen ve vzácných okamžicích a že v ní je pár šperků, jeden medailónek po babičce, divadelní kukátko, vějíř vyřezávaný ze slonoviny, ozdobný hřeben do vlasů a krajkový šál pro večer.

- To všechno vám jednou rozdělím, slibovala občas maminka, a jakkoliv byl obsah cedrové skříňky chudý, sestry nahlížely do útrob prosté „klenotnice“ s posvátným úžasem.

- Maminka mi půjčila vějíř a modrou šerpu. A pak mi dala s sebou svoje nejtenčí punčochy a byla by mi přešla i krásné staré šaty z fialového hedvábí, jenomže by se musely zúžit a zkrátit a na to nebyl čas, prozrazovala děvčatům Markéta a dodala s hluboce procítěným „ách“, že se musí spokojit s obvyklými „popelínkami“.

- Víš, jak nádherně budou vypadat, až si pod ně vezmeš moji bleděmodrou mušelínovou spodničku? spínala ve svátém nadšení ruce Josefína. - Je mi hrozně líto, že se mi utrhl zapínání z náramku. Ten by se ti přece taky ohromně hodil, nepřestávala litovat.

Josefína totiž s ukrutnou radostí půjčovala a rozdávala svoje věci, bohužel, obvykle jim právě chybělo zapínání, přezka, knoflík, poutko nebo vůbec měly jinou zásadní vadu.

- Čekala jsem, že mi maminka půjčí perlový náhrdelník s náramkem, řekla s netajenou lítostí Markéta.

- Ale ona si myslí, že perly se pro mladé děvče nehodí. Řekla mi, abych si na sobotní večírek u Moffatů vzala bílé šaty a ozdobila si výstřih čerstvou růží, protože květiny prý jsou to nejhezčí, čím se můžu ozdobit. A Tadeáš hned slíbil, že mi krabici nejkrásnějších růží v sobotu dopoledne po hospodyně pošle, utěšovala se vzápětí Markéta.

V kufříku tedy byly světlešedé vycházkové šaty, modrá sukně s krajkovou blůzkou a „popelínky“ s vypůjčenou spodničkou od Josefíny. Amy nabídla sestře navíc nový slaměný klobouk a Líza přinesla ze své

skříňě malou vyšívanou kabelku.

- Ach, ty fialové šaty mohly krásně vypadat, říkala co chvíli Markéta, ale sestry ji nepřestávaly ujišťovat, že bílé jsou daleko hezčí, v těch že vypadá téměř stejně dobře jako anděl.

Chystání nebralo konce. Ještě pořád zbýval problém s deštníkem, protože jediné dva deštníky v domácnosti u Marchů byly už trochu obstarožní. Jeden měl pokřivený drát a ve druhém, hedvábném, nadělal díry nějaký hnusný a zlomyslný mol. Třetí, úplně nový deštník, ztratila Amy nedávno kdesi v obchodě.

- Vem si ten čínský hedvábný! Když je zavřený, vypadá moc hezky a díry od molů není vidět. A pršet nebude, za to ručím, protože znám kolena naší tetičky, tvrdila s určitostí Josefína.

Už se zdálo, že nic nechybí k tomu, aby Markéta byla dokonale šťastná, když přišla na přetřes noční košile.

- Chtěla bych mít na noční košili růžové mašličky, viděla jsem takovou košili ve výkladní skříni v obchodě vedle divadla a skoro jsem pak nemohla v noci usnout, stýskala si Markéta.

- Mám nějaké mašličky ve svém šití, napadlo Josefínu. - Ale jsou červené, to se nehodí?

- Zbláznila ses? Červené mašličky na noční košili? Takový nevкус! křičovala se Amy.

- No bůž, ohradila se uraženě Jo. - Kdyby šlo o mě, klidně bych si na noční košili přišila mašličky z hnědých tkaniček od bot. Copak tě někdo v noci uvidí?

- My jsme chudá rodina, my nemusíme mít vůbec žádné mašličky na noční košili, prohlásila nakonec s obvyklou skromností a upřímností Líza. - Buď ráda, že máš plný kufr krásných věcí a nevymýšlej si, napomenula ještě sestru. A protože ona sama byla vždycky příkladně skromná, nenašla Markéta odvahu jí odporovat.

Když příštího rána, plného slunce, Markéta odcestovala, hleděla za ní paní Marchová ještě dlouho oknem.

- Co se ti nelíbí? zeptala se jí Josefína.

Bojím se, že se vrátí a bude nespokojená s tím, co najde tady u nás, v obyčejném domě. Všimla jsem si už mockrát, že se snadno zhlíží v drahých a přepychových věcech a že nedokáže rozlišit pozlátko od podstatných věcí života, řekla zamyšleně maminka. A měla pravdu.

KAPITOLA 12

O TOM, JAK JE TĚŽKÉ „CIZÍ PEŘÍ“

Moffatovi byli velice zámožní a žili dost lehkovážným způsobem. Nevníмали cenu peněz a jejich dcerky neznaly nic jiného než zábavu a zas jen zábavu. Nebylo divu. Povinnosti doma neměly žádné, a tak se staraly hlavně o to, jaké šaty se právě nosí, který účes je modernější, kdo má elegantnější kočár a kde se pořádá jaký večírek.

To všechno se samozřejmě líbilo i Markétě a nedokázala v prvním nadšení vůbec rozpoznat, že Moffatovi nejsou nijak zvlášť vzdělaní a chytří lidé. Dala se klidně oklamat tím, že svou povrchnost dovedou opentlit nejdražším oblečením od nejdražšího krejčího ve městě. Bůhsud, jak se jen mohlo stát, že tahle chytrá Markéta, kdykoli zapadla do jejich společnosti, začala se okamžitě nepřírozeně chovat a vyumělkovaně mluvit, pletla do každé věty francouzská slovíčka a vedla nekonečné hovory o parádě. Ale to zdaleka nebylo nejhorší. Markéta se u Moffatů naučila závidět. Čím krásnější věci kolem sebe viděla, tím víc se užírala závistí. Když si uprostřed veselé společnosti vzpomněla na domov, začala se vlastně stydět.

Žijeme nemožně jako úplně nekulturní chudáci, Tíkala si a hrozila se okamžiku, kdy se vrátí a znovu překročí práh všedního života a stejně všedního domu.

Proč nemáme peníze, proč pořád a do úmoru přeshíváme svoje obnošené šaty a proč se musím otravovat s Kingovic dětmi? opakovala si v novém a půvabném prostředí třeba desetkrát za den, i když na stesky nebylo zvlášť mnoho času, protože se neustále něco zajímavého dělo. Dopoledne se Markéta s Moffatovými děvčaty projížděla kočárem po městě, večer se spěchalo do divadla nebo do opery a ještě po divadle se dům hemžil mladými lidmi, v salóne se tančilo při klavíru a stůl byl plný krásného porcelánu, broušených sklenic, dobrého jídla a pití.

Pan Moffat znal kdysi pana Marche a měl Markétu velice rád. I paní Moffatová se k ní chovala s mateřskou příchylností a říkala s oblibou:

- Ty nás malý sirotečku...

Narážela tím nejspíš na to, že pan March je ve válce. Ale Markéta trpěla ve skrytu duše podezřením, že tohle oslovení má ještě jiný význam a že se také dotýká chudoby Marchova domu.

Dny plynuly rychle a v samém nicnedělání. Než se Markéta stačila ohlédnout, byla tu sobota a blížil se večírek na rozloučenou. Od samého rána se mezi děvčaty mluvilo jen o tom, kdo si jaké šaty obleče.

Budu úplně nemožná v těch svých ošoupaných „popelínkách“, říkala si Markéta a měla náladu pod psa. A protože její přítelkyně se smály a štěbetaly docela bezstarostně, zachvacoval ji hrozný pocit roztrpčenosti. Před polednem přišla do pokoje dívek služebná a přinesla velkou krabici. Dřív než vůbec stačila povědět od koho a pro koho krabice je, otevřela Anna Moffatová víko a s nadšením hleděla na nádhernou kytici růží.

- Tak tohle mi mohl poslat jedině Jiří Kehon, prohlásila s jistotou.

- Ale ty květiny jsou pro slečnu Marchovou a tady je pro ni dopis, řekla služebná.

Hlouček děvčat strnul úžasem.

- Tak ty máš ctitele? obrátily se všechny naráz k Markétě. Jak to, že jsi nic neřekla?

- Jakéhopak ctitele? bránila se Markéta. - Lístek je od maminky a květiny mi posílá můj kamarád Tadeáš Laurence.

- No ne! Dopis od maminky a růže od kamaráda! zatvářila se trochu ironicky Anna a neměla nic lepšího na práci než běžet s tou novinou k paní Moffatové.

Paní Moffatová kupodivu okamžitě projevila o Tadeáše zájem.

- Tak ty znáš, drahoušku, starého pana Laurence a jeho vnuka? Tón její řeči byl najednou docela jiný než předtím a také si kupodivu tentokrát odpustila svého „sirotečka“ a nahradila ho „drahouškem“.

- Ano. Známe pana Laurence i Tadeáše. My chodíme k nim a oni zase k nám. Tadeáš mi slíbil tyhle růže už před týdnem, když jsem odjížděla, pověděla na sebe všechno Markéta.

- Co kdybych ještě teď poslala mladému panu Laurenceovi pozvánku na večer? Je to výborná rodina, každý ve městě mluví o nich s úctou, pravila s vlídností a uznáním paní Moffatová.

- To by bylo krásné, chérie, řekla slečna Bella, francouzská sestřenice Anny Moffatové. - Ráda bych uviděla nápadníka naší Markéty...

Tak tohle Markétu dorazilo.

- Proboha, co si hned nemyslíte? Tadeáš je opravdu můj kamarád. A květiny neznamenaají nic zvláštního. Chodíme si pro ně do Laurenceova skleníku docela klidně, kdy nás napadne, tak jako chodí Tadeáš klidně k nám, když je mu smutno.

Markéta si mohla říkat co chtěla, každý si v téhle společnosti stejně myslel, své. Paní Moffatové dokonce vůbec nešlo z hlavy, jak paní Marchová při všech svých starostech stihne myslet ještě na budoucnost svých dcer a jejich nápadníky. Potomek starého Laurence nebyl totiž v jejích úvahách k zahazení jako nápadník ani pod střechou bohatého domu. Za hodinu už odvážel kočár srdečný dopis a pozvánku pro Tadeáše.

Celé odpoledne se v pokoji děvčat klábosilo o šatech.

- Co si večer oblečeš? chtěla vědět Anna.

- Svoje staré bílé popelínové šaty, řekla Markéta lhostejným tónem, i když měla neobyčejně stísněný pocit.

- A nemůžeš si poslat domů pro jiné? divila se Anna Moffatová.

- Já nemám žádné jiné, pokoušela se s dost velkou námahou vysvětlit Markéta. Jenomže Anna prostě nechápala, že někdo může mít jen jedny sváteční šaty.

- Ty nemáš jiné? Ale to je smutné...

- Mám nápad, vpadla jí do řeči Bella. - Zrovna jsem dávala stranou své modré šaty, vyrostla jsem z nich, ale jsou pořád jako nové. Uděláš mi ukrutnou radost, chérie, když si je vezmeš...

- Jsi moc milá, ale mně je opravdu jedno, že mám jen jedny staré šaty. Proč by to mělo trápit vás? ohradila se Markéta.

- Ne ne! Musíš si vzít moje krásné modré šaty a já tě sama vystrojím. Bude z tebe dokonalá mladá krasavice. Dovedu si představit, jak všichni budou zírat, až tě přivedu do salónu, přesvědčovala ji vytrvale a s nadšením Bella. Uvedla tím Markétu do nepřekonatelného pokušení. Představa „dokonalé mladé krasavice“ byla silnější než její hrdost.

Dvě hodiny před večírkem se zamkla Bella s Markétou v pokoji. Rozhodla se nejprve natočit jí krásné hedvábné vlasy, splývající volně k ramenům, do drobných lokýnek. Markéta hleděla s úžasem do zrcadla na svou vlastní hlavu. Měla ji zničehonic kudrnatou jak perzián.

V příštím okamžiku se nad toaletním stolem vznesl oblak pudru a růžová plet' děvčete nepřirozeně zbělela.

- Nevypadám jako po chřipce? troufala si podotknout.

- Je to zajímavé, tvrdila Bella. - Nikoho už nezajímají tváře jako slabikáře, v módě je bledá plet'. Když si trochu přibarvíš rty, budeš vypadat jako madona...

Nakonec ještě sešněrovala Markétu do bleděmodrých šatů, tak těsných, že se v nich sotva dalo dýchat. Ale ještě pořád nebyl všemu konec. Bella ověsila svou oběť spoustou náramků, řetízků a všelijakých broží. Dokonce se rozhodla navléknout Markétě náušnice. Když ovšem zjistila, že ta „Marchovic chudinka“ nikdy žádné nenosila a nemá propíchnuté ušní lalůčky, byla zoufalá jako umělkyně, které osud nedovolil ukončit mistrovské dílo. Překrásná krajková štola hozená přes ramena smířovala Markétu s dosavadním utrpením v úzkém živůtku. A střevíčky z atlasu na vysokém tenounkém podpatku ji oslnily jako splněný dávný sen. Bella si ji nakonec prohlédla s nadšením, s jakým holčičky pozorují panenku oblečenou do nových šatů.

- Jsi šarmantní, prohlásila nadšeně, - trés jolie..., nestačila se divit a spínala nadšením ruce. - Jenom dávej pozor při chůzi, zdáš se mi nejistá na těch podpatcích. Trochu se bojím, abys nezakopla.

Nejdřív se musela Markéta ukázat děvčatům. Jak tak šla, poskakovaly jí lokýnky nad čelem, cinkaly řetízky i náramky, šustilo hedvábí a cvakaly podpatky.

Tak teď jsem tedy dokonalá „mladá krasavice“, říkala si v duchu. Srdce jí bušilo až někde v krku. Přítelkyně se pochopitelně rozplývaly nadšením a Markéta na jejich žádost přecházela od okna ke dveřím a ode dveří k oknu, natřásala se a pyšnila cizím peřím jako chlubitá vrána v bajce a dívky přitom nadšeně štěbetaly jako hejno strak.

Bella přijímala slova chvály za svůj „mistrovský kousek“ a tak se opájela úspěchem, že znovu a znovu vylepšovala některé drobnosti v Markétině vzhledu. Hned jí připjala do vlasů stříbrného motýlka navíc a hned zase přišpendlila k výstřihu další růži.

Když konečně zazvonil v salónu zvonek a oznamoval začátek večíрку, vešla dovnitř s ostatními dívkami i Markéta, ověšená cetkami jako vánoční stromeček.

- Nevypadám jak blázen? zeptala se zoufale před vstupem Anny Moffatové.

- Vypadáš jako Pařížanka! Bella má ohromný vkus, nezapomeň na to. Všechny Francouzky mají něco, čemu se říká „šmrnc“. Jenom nebuď taková nejistá.

v salóně už se scházeli hosté. Hned v prvních okamžicích Markétu napadlo, že drahé šaty musí mít určité nějaké zvláštní kouzlo. Měla pocit, že každý si ji pozorně prohlíží a že se k ní všichni chovají s daleko větší úctou, než kdyby měla na sobě své „popelínky“. Představilo se jí několik mláďenců a bavili ji všelijakými bláznivými, ale příjemnými řečičkami. Všimla si také, že o ni projevují zájem starší dámy, sedící na pohovkách kolem stěn. Zaslechla dokonce, jak se jedna z nich ptá paní Moffatové:

- Kdo je ta nápadná dívka v modrých šatech?

- Ale to je náš drahý „siroteček“, Markéta Marchová. Její otec šel dobrovolně do války, představte si! Spořádaná rodina, ale postihlo je neštěstí a jsou bez peněz. Matka dělá, co může. Moje dcery se snaží Markétě Marchové její osud ulehčit, je taková milá, že ano? Zajímá se o ni dokonce mladý Laurence Proč ne? Byla by to pro ni výborná partie.

- Mladý Laurence? Neříkejte, divila se starší dáma a nasadila si brýle, aby mohla lépe posoudit vlastnosti, které se líbí „mladému Laurenceovi“.

Markéta sama nepřestávala žasnout nad tím, jak snadno a rychle se dokázala vžít do role vznešené mladé dámy. Dařilo se jí to výborně i navzdory tomu, že ji tlačil jako obvykle levý střevec a že se jí neustále pletla pod nohy vlečka. Právě když se vybavovala s jakýmsi dost omezeným mladíkem a pokoušela se o společenský smích, poněvadž se jí zdálo, že v tak vznešené společnosti by se měla dívka zdvořile zasmát i nepovedenému vtipu, vstoupil do salónu znenadání Tadeáš. V tu ránu bylo po smíchu a Markéta oněměla. A totéž se vlastně stalo i Tadeášovi. Ani on se zprvu nezmohl na slovo, tak ho rozvrátila nepochopitelná proměna děvčete. Nedokázal se ubránit určitému výrazu zklamání a nespokojenosti nad tím, že prostá, milá a krásná Markéta mohla z vlastního rozhodnutí přijmout tak povrchní? roli v téhle hře „na horních deset tisíc“. A i když Tadeáš neprojevil svůj názor nějakou příkrou změnou chování, přece zahlédla v jeho pohledu záblesk, který se dal lehce vysvětlit jako pohrdání a možná i stud. Jak si v tu chvíli horoucně přála mít na sobě svoje obyčejné staré „popelínky“! Pokusila se alespoň něčím zachránit situaci a zapomněla přitom úplně, že v tomto domě se nepokládá za slušné a vznešené komukoliv příliš bouřlivě projevit své přátelství. Vrhla se k Tadeášovi s takovým nadšením, jak tomu byla zvyklá, kdykoliv se s ním setkala doma.

- Tadeáši! Drahý Tadeáši, jsem tak šťastná, že tě vidím! volala mu vstříc, ale pak si všimla, s jakou poťouchlostí sleduje tenhle výjev přátelství Bella a jak zároveň obrací oči v sloup, aby naznačila vedle stojící Anně Moffatové, že „tohle je vážně chování jak v tržnici“.

Bohužel, jeden posunek nafoukané slečinky stačil k tomu, aby Markéta ztratila samu sebe a vrátila se znovu k pravidlům vznešenosti.

- Už jsem se začínala bát, že nepřijdete, řekla blahosklonným tónem dospělé dámy a pohrozila Tadeášovi ukazováčkem levé ruky, kterou měla plnou chřestících náramků.

- Ani se mi zvlášť nechťelo, ale poslala mě Josefína, abych jí mohl vyprávět, jak vypadáš a jak si žiješ.

- Nebylo by lepší si dnes večer vykat? doporučila mu nenápadně Markéta a podívala se pak na Tadeáše tak nemožným šibalským pohledem, že mu dalo neslýchanou práci nezačít se na plné kolo smát.

- Nejspíš se Josefíně přiznám, že jsem vás vůbec nemohl poznat, slečno Marchová, protože vypadáte nejmní o deset let starší a jste skoro stejně důstojná jako jedna naše teta, před kterou se nikdo ani neodvažuje promluvit. Povím jí taky, že... že... Tadeáš upadal do svých rozpaků víc a víc, krčil jen rameny, hledal vhodná slova a kroutil si knoflíkem u manžety košile. - Povím jí zkrátka, že jsem se vás skoro bál, vyhrkl a měl najednou tváře červenější, než je mívala Líza, a to bylo co říct.

- Nemluvte nesmysly, Tadeáši, chichotala se Markéta, a jak potřásala hlavou, poskakovaly jí nad čelem všechny ty bláznivé kudrlinky, kterými ji předtím vyzdobila přítelkyně. - Tyhle šaty jsem si oblékla jen tak z legrace a líbí se mi to. Myslím si, že by Jo pěkně zírala, kdyby sem mohla na chvilku přijít, ne? ptala se a doufala, že se Tadeáš o jejím nádherném vzezření konečně vyjádří.

- Myslím, že by opravdu zírala, souhlasil bezděčně...

Jeho odpověď nemohla samozřejmě Markétu ani trochu uspokojit. Ve snaze slyšet to, nač čeká, začala na mládence útočit ještě naléhavějšími otázkami.

- Vám se takhle nelíbím? Jistěže ano...!

- Nelíbíte, řekl Tadeáš a pokrčil omlouvavě rameny.

- Ani trochu?

- Ani trochu...

Sledovala jeho pohled. Hleděl nepřátelsky na její nakadeřenou hlavu a na šaty plné cetek. Nemohl nic zastírat, byl už takový.

- A proč ne? dorážela Markéta, ovšemže marně. Tadeáš prostě mlčel.

- Tak nezdořilého mladého muže jsem v životě neviděla, řekla uraženě a odešla k oknu vedoucímu k terase, především také proto, aby se trochu nadýchala čerstvého vzduchu. V těsných, ušněrovaných šatech jí bylo nesnesitelně vedro, a navíc jí vhnálo krev do hlavy nesnesitelné Tadeášovo chování.

Tak tohle má u mě schované, to mu neodpustím, říkala si v duchu, ale zároveň ji trápilo pomyšlení, jestli přece jen celek, jimiž ji Bella vyparádila, není víc než dost. Nebylo lepší je odmítnout? Nechtěla jí Bella vlastně touhle nemožnou nádhrou ublížit? Markéta si přitiskla hlavu na studenou okenní tabulku a vůbec nevnímala, že se salónem rozlehla melodie valčíku, který si tak oblíbila. Rozvrácená a nejistá si sama sebou hleděla ven do zahrady, když vtom se kdosi dotkl jejího ramene.

Tadeáš!

Kajícím se před dívkou uklonil.

- Nešla byste si se mnou zatančit? Je mi líto, že...

Markéta jej nenechala domluvit.

- K čemu vám to bude dobré, jít tančit s takovým strašidlem, pane Laurenci?

- Řekl jsem jenom, že se mi v těchhle šatech a takhle učešaná vůbec nelíbíte. Ale nemusím se dívat na to, co se mi nelíbí. Oči máš pořád stejně hezké, Markéto.

Markéta vzala Tadeáše po těch slovech kupodivu na milost. Tančili tak půvabně, že se za nimi každý díval. Kdykoliv doma u Marchů hrála Líza na klavír, Markéta s Tadeášem tančili a byli výtečně sebraní. Zdálo se, že se zrovna vznášejí, a Markéta dočista zapomněla, co si před chvilkou řekli. Teprv když valčík skončil, obrátila se na Tadeáše s prosbou, jestli by raději nemohl doma u Marchů mlčet o tom, jaký byl dnešní večírek a jak Markéta vypadala.

- Maminka by nikdy nepochopila, že to všechno byl jen hloupý žert. Moc by ji nejspíš trápilo, že jsem tu ve vypůjčených šatech. Určitě se jí přiznám, až se vrátím, ale udělám to sama, nerada bych, kdybys. ..

Tadeáš jí podal ruku na důkaz, jak hodlá držet slovo.

- Kdyby se ptali, stačí říct, že jsem vypadala docela dobře a že jsem se stejně dobře bavila, ano?

Tadeáš zase rozpačitě pokrčil rameny. Nezdálo se mu totiž, že by se Markéta nějak zvlášť dobře bavila a rovnou se jí na to zeptal,

- Máš možná pravdu, přisvědčila mládenci. - Tak jsem se na dnešní večírek těšila, ale teď najednou začínám mít všeho dost. Sama sebe, svých nemožných kudrlinek i těch šatů. Kdybys věděl, jak se mi v nich špatně dýchá! Ach bože, proč jenom nemám na sobě „popelínky“. V těch mi vždycky bylo tak dobře. Vážně, mám už toho všeho tady až po krk.

Ale pak přišel pro Markétu Edy Moffat, kterému slíbila tři tance, a když dotančili, nabídl jí šampaňské víno a Markéta zase zapomněla na své rozpoložení a znovu si namlouvala, že večírek je krásný a ona že je přece jenom dokonale vyhlížející mladá dáma.

Ještě než odešel, přišel se Tadeáš s Markétou rozloučit.

- Nevím, ale na tvém místě bych nepil tolik vína, řekl. - Bude tě zítra strašně bolet hlava, uvidíš...

- Váš přítel vede řeči jak farář, smál se Edy a schválně nalil Markétě další skleničku. A Markéta pila a pila, jako by chtěla zapomenout nejen na špatné pocity na dně svého svědomí, ale také na všechno, co jí dnes Tadeáš pověděl.

Odmítavě mávla rukou, když viděla jeho vyčítavý pohled.

Nechte mě být, Tadeáši. Edy má pravdu. A vůbec, chci si dneska užívat. Až bude po večírku, vrátím tohle „cizí peří“ a od zítřka budu zase zoufale spořádaný Marchův siroteček a budu vyučovat spořádanosti dětičky pana Kinga, smála se zvláštním nepřírozeným způsobem a Tadeáš si přál, aby už byl zítřek a neměl vůbec chuť se na Markétu dál dívat.

Až do večere tedy Markéta tančila, štěbetala a chichotala se jako všechna ostatní děvčata a měla možná i trochu v hlavě ze spousty šampaňského vína a bylo to vidět nejen na jejím chování, ale také na tom, jak špatně tančí. Navíc se každou chvíli kvůli těsnému živůtku musela jít nadýchat čerstvého chladného vzduchu na terasu. Jak tam tak stála, zaslechla majora Lincolna, který mluvil opodál se svou matkou. Nemohli ji vidět, a tak upřímnost jejich rozhovoru byla pro Markétu zdrcující.

- Z toho krásného děvčete udělali pěkného hasťosa, řekl major Lincoln. - Nikdy nepochopím, jak se mohla ověsit takovou spoustou cetek. Viděl jsem ji nedávno v divadle. Kdekomu se líbila a lidé se za ní otáčeli, má pozoruhodně zajímavý obličej. Ale dneska? Hrozně! Chtěl jsem ti ji představit, ale přešla mi chuť. Chová se jako bezduchá loutka.

Pro Markétu bylo hrozné takové řeči poslouchat, ale zaboha nedokázala odejít. Slyšela ještě třaslavý hlas paní Lincolnové, rozebírající složité poměry rodiny Marchovy, a jedna z těch vět se jí vryla do paměti jako neodpuštělná hrubost.

- Jakápak nešťastná rodina? mínila paní Lincolnova. - Její matka si moc dobře ví rady. Nemohla přece vyhlédnout pro dceru lepší partii, než je mladý Laurence. Nemluv mi o neštěstí a o nešťastné rodině. Ti vědí jak na věc a mají svoje „plány“, dodala paní Lincolnová na závěr rozhovoru a pak se svým synem odkráčela zpátky do salónu.

Jak ráda by byla opustila Markétu dům teď, uprostřed večera. A jak těžké pro ni bylo přečkat pod jeho střechou celou noc až do příštího rána.

Když konečně uléhala v pokojíku pro hosty s hlavou těžkou šampaňským i zklamáním, měla pocit strašné hořkosti a toužila po jediném: být už doma mezi svými. Ohavné modré šaty a hromadu půjčených šperků mohla ze sebe svléknout, ale pozůstatky podivného a nedobrého večera jí zůstaly vězet v hlavě i v srdci jako hanba, které se člověk léta nezbaví.

KAPITOLA 13

LÍČÍ NÁVRAT MARNOTRATNÉ DCERY

V okamžiku, kdy překročila Markéta se svým kufříkem práh domova, pomyslela si, jak je krásné vrátit se mezi své nejdražší, kterým nemusíme nic předstírat a kteří nás přesto milují se vším, co je v nás dobré i špatné.

- Tak co, nezapomněla jsi na nás? zeptala se maminka, když po večeři usedly kolem krbu. - A nelituješ, že je tu všechno obyčejné, staré a nemoderní?

- Naopak. Všechno mi připadá daleko krásnější než před týdnem, kdy jsem odešla. A nejvíc se mi líbí, že i když třeba zrovna všichni mlčíme, člověk ví, že tu není sám. Ale u Moffatů je to docela jinak. Tam může být nejveselejší večírek a na něm dvacet lidí, a vy přesto máte pocit, že jste na opuštěném ostrově.

Paní Marchovou Markéta velmi potěšila tím, co řekla. Právem se totiž obávala, že se její dcera zhlédne v bohatství a přepychu Moffatova domu, protože měla odjakživa ráda pěkné a drahé věci a měla také ráda společnost a obdivné pohledy lidí.

Maminčiny oči však často poznají, čeho si jiný sotva všimne. A Markéta měla v obličeji jasně napsáno, že cosi není úplně v pořádku. Když mladší dvě sestry odešly spát a když už se také Josefíně začala klížit víčka, Markéta si zničehonic sedla na nízkou stoličku vedle maminčina křesla.

Něco se ti přihodilo? zeptala se maminka. Josefína se maminčiny otázky tak polekala, že se raději chystala k odchodu.

- Nechoď, obrátila se k ní Markéta. - Ty mi nevadíš, nechtěla jsem jenom před Amy a Lízou mluvit o tom, jaké strašné hlouposti jsem vyváděla u Moffatů.

- Ale prosím tě! Nepřeháníš? řekla povzbudivě paní Marchová.

- Kdybyste věděly, do jakých šatů mě navlékly! A namalovaly mě, nakudrnatily mi hlavu jako ovci, a těch náramků a prstýnků! Určitě jsem vypadala hloupě jako figurína ve výkladní skříni. Divím se, že vám Tadeáš nic neřekl, skoro se mi zdálo, že jsem jej tím urazila. Mlčel, ale já na něm vždycky poznám, co si myslí, i když ani nepípne. Vypadala jsem zkrátka jak hlupák, ale nikdo mi to nepověděl, všichni mi do očí lichotili a vykládali nesmysly. Nechala jsem ze sebe udělat šaška a urazila jsem tím vlastně taky vás...

- A to je všechno? chtěla vědět Josefína.

Sestřino zoufalství jí připadalo příliš veliké pro takovou maličkost. Ani maminka ostatně nevěřila, že Markéta už na sebe řekla všechno.

- Tebe trápí určitě ještě něco navíc, Markéto...

- Ano, trápí. Zasllechla jsem pana Lincolna. Povídal si se svou matkou o mně a o naší rodině. A mluvili hlavně o tom, že máš nějaké „plány“ se mnou a Tadeášem. Tadeáš je kamarád nás všech a nechodí k nám proto, že s ním máme nějaké „plány“. Je přece sprosté takhle někoho podezírat.

- „Plány“ s Tadeášem? popadala se za hlavu Josefína a byla tak rozčilená, že vyskočila ze své židle a přecházela sem tam po pokoji. - Proč jsi hned nešla k panu Lincolnovi a neudělala rámus? Někdo si pomlouvá naši rodinu a ty se ani neozveš!

- Nedokázala jsem to. Měla jsem zlost sama na sebe, nechtěla jsem jejich hloupé řeči poslouchat, ale nakonec jsem ani nepohnula prstem. Stála jsem za dveřmi terasy jako zkamenělá.

- Ale až já uvidím pana Lincolna! Ať si mě nepřeje, bouřila se Josefína. - Tak my podle něj nejspíš chytáme do pastí chudáčka Tadeáše a chceme mu nasadit chomout! Cha-cha-cha! To je povedená historka, a až to Tadeášovi řeknu, skácí se smíchy...

- Jestli něco řekneš, nikdy ti to nezapomenu, zapřísahala sestru Markéta.

Paní Marchová měla zvláštní zamyšlený výraz.

- Myslím, že největší chybu jsem udělala já. Neměla jsem tě k Moffatům pouštět. Znam přece tenhle druh lidí. Jsou na první pohled roztomilí a dovedou se ve společnosti bavit, mají spoustu peněz, ale zároveň jim něco chybí. Nejspíš vkus. Ne ten, podle kterého si vybírají klobouky a kravaty, ale vkus, jaký by jim umožnil jednat správně s mladým člověkem. Ani vám, děti, nedokážu povědět, jak mě mrzí, že jsem už napřed neodhadla, jak dopadne Markétina návštěva u Moffatů.

Maminka měla skutečně zamžené oči, a to mohlo oběma děvčatům srdce utrhnout.

- Proboha, mami, jestli se tím někdo nesmi trápí, pak jsi to přece ty! vrhla se k paní Marchové Markéta. - Byla to moje vina, že jsem si neuměla srovnat v hlavě, co se hodí a co ne. A možná že to bylo právě k něčemu dobré. Aspoň jsem si uvědomila, jaká jsem hloupá husa. Proto ti všechno povídám. Mohla jsem mlčet, ale bylo by to ještě horší. Chci, abys věděla, jak jsem se celý ten týden chovala. A musím se dokonce ke své hanbě přiznat, že se mi u Moffatů spousta věcí líbila.

- Ale to je docela v pořádku, řekla na to maminka. - Komu z nás by se nelíbilo žít občas v pěkném domě, mezi spoustou veselých lidí? Důležité ovšem je, abys dovedla posoudit jejich řeči i chování a vybrala si přesně jen to, co stojí za pozornost. Jednou sama poznáš, že určitý druh chvály je úplně bezcenný, a přestaneš ho vnímat. Je ti sedmnáct let a jsi hezká, jenomže o to ses nijak nezasloužila, to je půvab každého mládí. Pokus se, aby tě lidi obdivovali také za vlastnosti, ke kterým jsi nepřišla tak lehce.

Markéta mlčela. Měla nad čím přemýšlet. A Josefína si založila ruce za zády, chodila sem tam po pokoji a nepřestávala se divit. Ne, takhle svou sestru neznala. Něco se muselo v uplynulém týdnu stát, když tak náhle zmoudřela.

- Řekni mi, maminko, máš opravdu nějaké „plány“, o kterých mluvil pan Lincoln se svou matkou? chtěla ještě vědět Markéta.

A paní Marchová řekla:

- Ano. Mám své plány a nemám jich málo. Všichni rodiče mají nějaké představy o budoucnosti svých dětí. Takové představy mám samozřejmě i já, ale ty se kupodivu moc liší od „plánů“ pana Lincolna a paní Moffatové. A já ti o nich povím, nejen proto, že ses mě zeptala. Byla bych stejně jednoho krásného dne začala sama od sebe, protože už nejsi takové dítě, abys mi nemohla rozumět. A je taky dobře, že tu s námi sedí Josefína, protože i jí se moje „plány“ týkají. Byla bych moc šťastná, kdybyste je znaly. Já sice mohu mít klidně moře „plánů“, a přece nebudou k ničemu, když vy s nimi nebudete souhlasit.

Jo měla samou zvědavostí oči kulaté jak knoflíky. Představovala si jako obvykle bůhvíjaké tajemství a její romantická duše se tetelila vzrušením.

Moc bych si přála, začala se vši vážností paní Marchová, - aby moje dcery byly hezké, hodné a vzdělané a aby je lidé měli rádi. Chtěla bych, jako to asi chtějí všechny matky, abyste celý život mohly v dobrém vzpomínat na svoje dětství i na mne a na tatínka. A taky mi záleží na tom, abyste vedly užitečný život, ve kterém by bylo dost místa na vážné věci na radost. A samozřejmě by mě rmoutilo, kdyby vás potkala starost a trápení. Nic z toho, o čem mluvím, se nedá koupit za peníze. Ale nejvzácnější dar, který vás může potkat, je hodný a láskyplný muž. Je samozřejmě, že děvčata ve vašem věku touží se zamilovat. Musím se vám přiznat, že jsem opravdu citlivá, když jde o vaši budoucnost. Ale tahle citlivost nemá nic společného s představou, že si vás vezme bohatý člověk a zahrne vás přepychem. Ani ten nejnádhernější a nejbohatší dům nemusí být tím, čemu se říká domov. Peníze jsou potřebná a cenná věc, to vím sama nejlíp, řekla maminka s trochu trpkým úsměvem, ve kterém bylo obsaženo všechno, i starosti posledních let. - Ale nikdy bych je nepokládala za hlavní hodnotu života. Radši vás uvidím ve skromném prostředí, ale šťastné a spokojené než oblečené do drahých šatů, obklopené přepychem, ale bez vlastní cti a bez duševní pohody.

Markéta věděla, že maminka má pravdu. Přece se však nedokázala vyhnout otázce, která ji zajisté v hloubi duše trápila.

- Bella říká, že chudé děvče nemá zvlášť velkou naději na to, že se vdá, myslíš, že má pravdu?

Josefína nečekala, až paní Marchová odpoví na sestřinu otázku. Vyskočila dotčeně ze židle, rozhodila rukama a měla stejně bojovný výraz jako o vánocích, když ve své vlastní hře hrála hrdinného Roderiga.

- Vyříd' té své hloupé Belle, že radši zůstanu starou pannou, než bych běhala za nějakým ženichem!

- Správně! připojila se k ní klidným hlasem maminka. - Máš pravdu, Jo. Je lepší zůstat sama a neztratit svou cenu než se podbízet a vyměnit důstojnost za peníze. Je mi líto děvčat, která nemyslí od rána do večera na nic jiného než na to, jak ulovit „dobrého“ ženicha. Naučte se žít a pracovat tak, aby jednou vaše děti a váš muž měli pěkný a šťastný domov. Ale vždycky si pamatujte, že ať už s vámi bude cokoli, já s tatínkem zůstaneme ve štěstí i v neštěstí vašimi spolehlivými kamarády. A když se to tak vezme, každý z nás má nejen svoje přednosti, ale také své chyby, a proto se mi už za nic neomlouvěj, Markéto. To, co se ti přihodilo, není tak podstatné, a já strašně věřím, že na vás čtyři budeme s tátou vždycky pyšní.

Paní Marchová nečekala na žádné ujišťování ani na jakoukoliv vděčnost za to, že dokázala být v každé situaci tak nádherně velkorysá. Vstala z křesla, beze slova pohládila Markétu i Josefínu po tváři a zmizela za dveřmi ložnice.

Naše máma je nejúžasnější máma pod sluncem, vzdychla si blaženě Josefína. - A ty jsi, Markéto, stejně ohromná holka a já vás mám všechny tak ráda, že nechci žádné ženichy ani vidět, protože by jen přišli, některou z vás odvedli a tím by vlastně zkazili naši bezvadnou rodinu. Nemyslíš?

Nemyslím, zavrtěla hlavou Markéta. - Třeba to budou hodní chlapci, a tak mamince a tatínkovi přibudou k nám děvčatům ještě čtyři synové, řekla a velice si přála, aby to tak bylo.

KAPITOLA 14

O VOLBĚ ČESTNÉHO ČLENA TAJNÉHO KLUBU A TAKÉ O POŠTOVNÍM ÚŘADĚ, KTERÝ VISEL NA PLOTĚ LAURENCEOVY ZAHRADY

- Mám ráda červen, protože v červnu kvetou pivoňky, prohlásila Markéta.
- A já mám ráda červen, protože v červnu jsou nejdelší dny a je dost času i na zábavu, dokazovala Josefína.

Práce bylo sice nad hlavu, ale ani se zábavou to nebylo špatné. Tak se třeba musela dát do pořádku zahrada. Maminka to vyřešila chytře: každé z děvčat dostalo čtvrtinu pozemku a s tím si mohlo nakládat po svém. Na ploše jedné velké zahrady tak vznikly čtyři načisto různé a vzájemně se nepodobající zahrádečky. Lišily se od sebe stejně jako povahy jejich majitelů.

- Rozoznala bych zahradnictví každé z vás, i kdyby bylo v Číně, smávala se vždycky maminka, a měla svátou pravdu.

Markéta pěstovala spoustu růží, pivoňek a jiřin. Byly to květiny, které milovala a kterým dávala přednost před čímkoliv jiným. Zato Josefína se chovala jako pravý výzkumník. Každý rok se pokoušela o něco nového. Tohoto léta očekávala velkou úrodu slunečnic a těšila se, jak si na jádrech pochutnají ptáčky, o které pečovala, a především její milovaná „teta sýkorka“, která hnízdila přímo pod střešinou domu a pilně se starala o hladové krčky potomstva.

Líza se věnovala starodávným kytičkám. Na úzkých záhoncích jejího pozemku rostla rezeda, levandule, hrachor i macešky, ale byl tu i boží dřevce, který rádi ozobávali ptáci a pak ještě zvláštní huňatá rostlinka, které Líza říkala zaječí ouško a která z nějakých důvodů lákala koťata.

Amy měla na své zahrádce besídku, hustě obrostlou růží z Jericha, která za večera omamně voněla. Ve stínu mezi besídkou a plotem rostlo bujně kapradí a vysoké bílé lilie.

Zkrátka a dobře, zábav bylo tolik, že se jimi dal zaplnit i ten nejdelší červnový den. Sestry zahradničily, procházely se, veslovaly na řece, když bylo pěkné počasí, anebo se bavily doma, když přišly letní bouřky a přeháňky. Ani o hry, které se daly provozovat u kulatého stolu ve velkém pokoji, nebyla nouze. Ovšem hrou ze všech nejmilejší byla hra na „K. P.“ Kdo vlastně tuhle záhadnou hru vymyslel? Stalo se to takhle:

Každá doba má nějakou svou módu. Jednou se hraje jo-jo, jindy černý Petr, pak přijde čas, kdy každý, kdo má nohy jen trochu zdravé, skáče přes švihadlo. Nu a v době, o které je řeč, si všechny děti hrály na tajné spolky. Jaký div, že se i sestry Marchovy rozhodly takový tajný spolek založit. A protože všechny vášnivě milovaly Dickensovu knížku Klub Pickwickův, nazvaly svůj nově založený tajný spolek začátečními písmeny románu. Scházely se skoro celý rok sobotu co sobotu na velké verandě a tam schůzovaly. Každá schůze měla svůj přísně dodržovaný program. Sedělo se kolem stolu, na němž ležel vedle lampy sešit nadepsaný Sborník Klubu Pickwickova. Redaktorkou sborníku byla pochopitelně Josefína, u nikoho jiného se totiž neprojevoval literární talent tak jasně a přesvědčivě. Schůze začínaly úderem sedmé hodiny a každá z účastnic si před začátkem uvázala na čelo stuhu ozdobenou písmeny K. P. A protože předsedou jakýchkoli klubů bývají obvykle nejstarší a nejdůstojnější osoby, hlavou tohoto klubu se stala Markéta. Zastupovala samotného pana Pickwicka. Josefína - literární talent rodiny - vystupovala v roli Augusta Snodgrasse, buclatá a růžová Líza předstírala, že je Tracy Tupman a poslední ze sester, Amy, přijala úlohu Nathaniela Winklea, což bylo naprosto správné a odpovídající, neboť Amy se v životě, stejně tak jako pan Winkle na stránkách románu, vždycky snažila dělat věci, o kterých neměla potuchy.

Prvním bodem pořadu schůze byla četba nejnovějšího pokračování klubového časopisu, jehož hlavním a mnohdy jediným dopisovatelem byla Josefína. Tak například na dnešní schůzi si pan Pickwick-Markéta důstojně nasadil brýle, rázně zaklepal na stůl, odkašlal si a hlubokým hlasem začal číst Zprávy ze společnosti:

- Oznamuje se, že pan Tracy Tupman vynášel nový způsob praní prádla, který je tak dokonalý, že z nočních košil zmizí při vyvážení kytičky...

- Pan August Snodgrass budí pozornost na ulici tím, že chodí s rukama v kapsách a hvízdá si vytrvale píseň „Mládí, kam jsi prchlo do dále“.

- Nathaniel Winkle si vytrvale plete cizí slova a ještě vytrvaleji jich používá, čímž proslul nejen doma, ale i ve škole, kde posledně při hodině kreslení tvrdil, že málokterý člověk má semetrickou tvář.

Na tomhle místě Společenských zpráv se pan Pickwick pokusil předčasně ukončit předčítání, ale byl upozorněn Augustem Snodgrassem-Josefínou na odstavec, v němž stálo, že Samuel Pickwick by měl omezit čas spotřebovaný na ranní garderobu, aby mu zbyly alespoň tři minuty na snídani.

Když předseda dočetl zprávy, zabouřil verandou potlesk. O slovo se přihlásil pan Snodgrass-Josefína.

- Pane předsedo, vážení pánové, řekl s jistotou, která mohla být oslňující i za řečnickým pultem parlamentu. - Mám pro vás návrh. Naskýtá se nám možnost přijmout dalšího člena, který si tuto čest nesporně zaslouhuje, protože by náš klubový život obohatil a úroveň našeho literárního časopisu svými příspěvky zajisté zvýšil, ačkoli se to může zdát při jeho dnešních hodnotách téměř už nemožné...

- Slyšme, slyšme, zahlekala Amy čili pan Nathaniel Winkle.

- A kdo je ta skvělá osoba?

- Nikdo jiný než náš soused pan Tadeáš Laurence, zahřímala zvýšeným hlasem Jo. Její prohlášení nezbudilo kupodivu takový ohlas, jak předpokládala. Ticho, které následovalo, bylo zkrátka a dobře rozpačité.

No tak! Holky! Mějme rozum a přiberme do Klubu Tadeáše, dožadovala se najednou docela obyčejným prosebným hlasem Josefína. Bylo to vlastně hrozně směšné, Liza se musela tajně smát do kapesníku, ale nahlas neřekl nikdo nic. Předseda Pickwick zaklepal paličkou na maso na stůl.

- Dávám o návrhu hlasovat, prohlásil. - Kdo je pro, ať řekne ano. Kdo je proti, ať řekne ne...

Proti byla Markéta i Amy.

- Jsme zásadně proti přijímání kluků. Moc dobře je známe. Ne berou nic vážně a náš Klub by tím utrpěl.

- Přesně tak, souhlasil pan Pickwick-Markéta. - Už vidím, jak by se Tadeáš posmíval našemu časopisu a jak by si z nás utahoval.

- Nesmysl! vrhla se zuřivě do debaty Josefína a úplně vypadla z role ctihodného a rozvážného pana Snodgrasse. - Moc dobře víte, že Tadeáš takový není. A pak - našemu časopisu Tadeáš jedině pomůže. Stejně každý pozná, že je to holčičí časopis. Tadeáš už pro nás udělal tolik věcí, že do Klubu každopádně patří. Jestli o tom budem takhle dlouho klábosit, může se stát, že ani členství nepřijme, a já se pak propadnu hanbou, vážně... holky!

Josefinin projev zapůsobil. Dokonce i pan Tupman-Líza, trvale mlčící a spíš jenom naslouchající člen Klubu, se přihlásil o slovo.

Opravdu si myslím, že by se měl stát Tadeáš členem, pronesla svým tichým hláskem, a protože vždycky trochu přeháněla, pokud šlo o prokazování pozornosti milým osobám, navrhla dokonce, aby byl Tadeáš přijat do Klubu třeba i s dědečkem.

- Výborně, Tupmane, vykřikla nadšeně Josefína a běžela potřást Líze rukou. - Tomuhle říkám inteligentní slovo! Bude se hlasovat znovu! A uvědomte si, že je to „náš“ Tadeášek, a pak jistě řeknete ANO!

- Ano! Ano! Ano! zazněly všechny tři hlasy najednou.

Výborně! A protože - jak říká Winkle - je správné chytat čas býka za rohy, dovolte, abych vám našeho nového člena představila, prohlásila vzrušeně, šla otevřít dveře komory, vedoucí právě sem na verandu, a ukázala dovnitř. Na hromadě starých krámů seděl na pytlí plném odstřížků a hadříků Tadeáš, úplně mrtvý zadržovaným smíchem.

Mezi členstvem Klubu nastalo zděšení.

- Zrada! Zrada! vykřikovala Markéta a ukazovala na Josefínu.

- Jak jsi mohla dopustit, aby nás poslouchal vetřelec!

- Žádný vetřelec, ale nový člen Klubu, bránila se Jo. Ale to už seděl Tadeáš na páté židli u stolečku a pan Snodgrass-Jo mu vázal kolem čela klubovou pásku s odznakem.

- Váš úskok, vy dva ničemové, nemá obdobu, popadal se za hlavu pan Pickwick, chtěl naježít obočí a zuřivě se zamračit, ale namísto toho se mu na tváři rozhostil docela jiný výraz a ten se podobal spíš úsměvu než čemukoli jinému.

Nový člen se zřejmě na přijetí do Klubu připravil už předem. Vstal, uklonil se čtyřikrát a pak pronesl důstojným hlasem svou vstupní řeč o tom, jakou ctí je mu tento okamžik.

- Na začátečníka se v tomto prostředí chováte celkem obstojně, pokynul mu rukou pan Pickwick-Markéta. - Jenom nevíme, v čí roli hodláte v naší hře vystupovat.

- Jsem, prosím, Samuel Weller, nejponíženejší sluha vás všech, řekl Tadeáš a uctivě se uklonil.

- Výborně! Výborně! jásala Josefína a Tadeáš jí za takové přivítání vřele stiskl ruku.

- Chtěl bych se jenom vaší vznešené společnosti omluvit za způsob, jakým jsem vstoupil. Celý plán si vlastně nevymyslel zde přítomný pan Snodgrass, ale já.

- Slyšme, slyšme, hučela Amy i Markéta.

- Na vašem místě bych nesvalovala všechno jen na sebe, přerušila jej odmítavě Jo. - Moc dobře víte, že schovávačku v komoře mezi starými krámy jsem vymyslela já.

- Neposlouchejte ji, pane předsedo, ohrazoval se nový člen. - Já jsem darebák, co všechno spískal, ale bylo to naposled a chtěl bych vás ujistit, že ode dneška odevzdám všechny svoje síly i talent vašemu... ne, řeknu už klidně... našemu Klubu.

Líza byla Tadeášovým chováním tak nadšena, že tleskala téměř za každým slovem.

- Nevyrušovat, sakra! rozhorlil se Snodgrass a Tadeáš po malé zdvořilé úkloně pokračoval.

- Dlouho jsem uvažoval, jak vám mám poděkovat za prokázanou čest, hovořil tedy dál pan Weller-Tadeáš. - Nakonec jsem se v rámci prohloubení přátelských styků mezi sousedními národy rozhodl vybudovat na dolním konci našich zahrad hned u plotu poštovní úřad. Bude to krásná, výstavná budova s visacím zámkem. Vybavil jsem ji všemi vymoženostmi poštovní přepravy. Dovolte, abych vám předložil plán, řekl a položil na stůl čtvrtku papíru, na které byla nakreslena budka pro špačka. Kruhový otvor dole byl uzavřen zátkou, zato ve stříšce Tadeáš vyřízl otvor pro zasouvání dopisů.

- Jak vidíte, do schránky je možno vkládat nejen psaní, ale i objemnější předměty, jako například knížky, rukopisy článků pro klubový časopis a vůbec všelico jiného. A protože každý národ bude mít od úřadovny svůj klíč, bude to ohromné. Dovolte, abych vám za prvé odevzdal váš klíč a za druhé abych se posadil.

- Když Sam Weller-Tadeáš položil na stůl klíček, mohli ostatní členové Klubu nadšením rozházet verandu.

- Myslím, že nikdy nebudem svého rozhodnutí litovat, zhodnotil pan Pickwick závěrem zasedání vstup nového člena.

Ach, jakou to vyslovil pravdu! Protože nejen toho dne, ale nikdy v budoucnu nemusel žádný svého ANO litovat. Žádný klub na světě nehostil taky oddanějšího, veselejšího a lepšího člena. Oč byly schůze od toho dne zajímavější a jak skvěle prospíval časopis, když do něho psal Tadeáš! Josefína, která k němu byla odjakživa malinko nekritická, dokonce nepřestávala tvrdit, že Tadeáš patří k nejlepším spisovatelům světa.

A to už vůbec netřeba mluvit o tom, jak dokonalé zařízení byla pošta.

I když byla docela maličká, prošlo skrze ni tolik všelijakých psaníček a balíčků jako kteroukoli řádnou poštou. Stačilo ji otevřít a mohli jste se přesvědčit sami. Jednou obsahovala první jednání zbrusu nové tragédie, jindy kravatu nebo báseň, ale v jejích útrobách se objevovaly i docela neobvyklé věci, jako například sklenice malinové zavařeniny, semínka řeřichy, noty i medové perníčky, pozvánky i sáhodlouhé dopisy s ilustracemi. Jednou našla Líza v budce téhle „mezinárodní pošty“ dokonce i štěňátko.

Starému panu Laurenceovi se vynález tak zalíbil, že nelenil a co chvíli vložil do schránky na adresu děvčat nějaký záhadný balíček s příjemným obsahem nebo blahopřejný telegram ke svátku paní Marchové. A to ještě nikoho ani ve snu nenapadlo, kolik láskyplných psaníček zprostředkuje tahle malá pošta v příštích letech.

KAPITOLA 15

PŘINÁŠÍ NÁVOD NA „PUMPRDENTNÍ OBĚD“ S PUDINGEM PRO KONĚ

- Zdravím vás, mládeži a hlásím, že vypukly prázdniny, prohlásila jednoho nádherného červencového večera Markéta, když se vrátila od Kingů, kteří toho dne i s dětmi odjeli na dva měsíce k moři a před Markétou se rozprostřel nedohledný počet volných dnů.

S podobnou zprávou přišla i Jo od tety Marchové.

- Strašně jsem se bála, že bude chtít, abych jela na dovolenou s ní, pokřičovala se Josefína ještě dodatečně. - To by bylo pěkné povyražení, chodit po lázeňské promenádě a popíjet minerálku, brrrr! Ke všemu je v Plumsfieldu zábava jak na hřbitově, žádné divadlo, žádní kluci a děvčata, jenom penzistky a plukovníci ve výslužbě. Zaplat'pánbůh že už tetička a jejích sedm kufrů uhání k Plumsfieldu beze mne.

Jo si lehla na pohovku a odpočívala. Tetina lázeňská výprava ji jaksepatří zmohla. A protože Josefína ze samé radosti, že i jí nastanou prázdniny, byla na tetičku jako med, mohlo dojít k pěkným složitostem. Stará dáma byla totiž tak okouzlena ochotou a zdvořilostí své malé společnice, že si to vyložila po svém jako neodolatelnou náklonnost a smutek z odloučení.

- Poslechni, Josefíno, ale ty můžeš jet klidně se mnou, jestli... řekla dokonce děvčeti a naznačila tím, že není nic snazšího než přibalit další kufrý a odcestovat společně.

Jenomže tetička nestačila své pozvání ani dokončit a Jo byla už za horami lesy.

- Však jsem si taky povídala, co že tak uháníš, jako by tě honil medvěd. Chudinko malá, tys ale musela vystát strachu, utěšovala odpočívající sestru Líza.

- Vůbec se ti nedivím, taky jde na mě z tetičky hrůza, připojila se k rozhovoru Amy. - Když ji vidím o berlích maširovat po pokoji, bojím se, že začnou padat obrazy ze stěn. Má chuži jako grenadýn...

- Tak nevím, chtěla jsi říct bernardýn, nebo granátník? Když ty chceš něco vtipně podotknout, potřeboval by mít člověk po ruce slovník cizích výrazů, obracela oči v sloup Josefína. - Ale dneska na nějakém slovíčku nezáleží, je tak horko, že se potím, když jenom myslím...

Jak tak sestry odpočívaly a hověly si v horkém červencovém podvečeru, začaly si povídat, jak se chystají prožít své prázdniny.

Markéta navrhovala, aby se především ráno dlouho vyspávalo a potom přes den jenom tak lenošilo.

- Když si představím, že celou zimu musím vstávat za tmy a vztekat se s cizími neposlušnými dětmi, mám chuť se aspoň o prázdninách do sytosti vyspat, uvažovala v hlubinách houpacího křesla.

- Pošla bych nudou, kdybych měla jen spát a spát. Představuju si prázdniny docela jinak, rozkládala Jo a opisovala přitom rukou ve vzduchu jakési kroužky. - Hned ráno, jak vstanu, vezmu si ranec knížek, krajíc chleba s máslem a vylezu na jabloň za besídkou. Tam, kde je mezi větvemi to nádherné sedátko, uvelebím se a budu číst a číst a číst a jíst chleba s máslem a k tomu přikusovat jablka, kterých je na každé větvi metrů. Až přečtu všechny knížky a dojím poslední jablíčko, bude nejspíš konec srpna...

- Víš co, Lízo? obrátila se Amy na sestru. - My dvě se taky nebudeme o prázdninách učit. Budem si jenom hrát a odpočívat jako Jo s Markétou, chceš?

Líza si přece jenom nebyla dost jista, jestli proti takovému způsobu života nebude mít námitky máma.

- Moc ráda bych měla trochu víc času než teď, přiznávala se, - protože chci nacvičit dvě hezké písničky, a pak bych taky potřebovala něco ušít chudinkám dětem, vzdychla si a myslela na svoje ubohé panenky.

Když paní Marchová vyslechla představy svých čtyř dcer o tom, jak mají vypadat opravdické prázdniny, zdálo se jí, že nedělat nic celé dva měsíce je přece jen trochu mnoho.

- Zkusila bych na vašem místě odpočívat a lenošit dejme tomu týden. Uvidíte pak samy, jak se vám takový život bude zamlouvat. Já osobně si myslím, že pořád si jen hrát a nepracovat je stejně špatné jako pořád pracovat a vůbec si nehrát...

Jo, která mezitím uchystala džbán ledové vody s citrónem, nalila každému plnou skleničku a svůj pohárek pozdvihla k přípitku:

- Ať žije zábava! Pryč s otravnou dřinou!

A právě tahle věta měla předznamenat nejnádhernější prázdniny pod sluncem.

První den lenošení byl ohromný. Také dalšího rána vstala Markéta až po desáté hodině a pořád ještě byla první vzhůru. Chtěla si uvařit trochu čaje, ale vařit čaj přece není žádné lenošení, je to práce, napadlo ji.

Ne, stačí mi jenom houska a hrníček mléka. Vaření se odkládá na neurčito, řekla si.

Ukousla si nanejvýš dvakrát a jaksi jí nechutnalo. Nejspíš proto, že byla sama a pokoj byl rozházený a neútulný. Líza neutírala prach, Amy nechala ve váze staré uvadlé růže a ty vydávaly zvláštní melancholickou hřbitovní vůni. Ke všemu nebyl na stole kloudný kousek volného místa, protože kam se člověk podíval, ležely Josefíniny knížky.

Jediný prostor, kde se jakžtakž dalo příjemně posedět, byl vlastně maminčin „šicí koutek“ u okna do zahrady. Markéta si tedy sedla na křesílko paní Marchové, chvíli zívala a pak se dala do uvažování, jaké letní šaty by si měla koupit za ušetřené peníze.

Teprve za dlouhou chvíli se přištrachala do pokoje Josefína. Dopoledne se vypravila s Tadeášem na lodičky k řece a odpoledne vylezla na svoje „jabloňové sedátko“ do koruny stromu a četla knihu širý svět.

Líza se pokusila nejprve udělat pořádek ve své skříni s hračkami. Vyházela všechno na koberec, ale když bylo načase Urovnat věci zpátky do přihrádek, přepadla ji taková nechut' hrabat se ve starých krámech, že nechala hromadu hromadou a šla si raději hrát na piano. Hrála jaksi neslaně nemastně a jediné, co ji utěšovalo, bylo pomyšlení, že jsou prázdniny a že si dala závazek vůbec neumývat nádobí.

Mezitím se Amy pečlivě oblékla, učesala si krásně vlasy a svázala je pentlí a pak šla do besídky a dala se do kreslení. Nesedla si jenom tak, ale rozložila se naopak velice dekorativně do dveří altánku, aby si jí musel všimnout každý, kdo půjde kolem zahrady. A že si jí někdo všimne, o tom byla hluboce přesvědčena. Nedovedla si prostě představit, že někdo mine altánek s půvabnou dívkou, kreslící do náčrtníku, a nezeptá se alespoň v duchu: Kdopak je ta půvabná mladá umělkyně? Když ovšem za celé parné dopoledne přešel kolem jen malý chundelatý pes a ani ten neprojevil zájem o její dílo, vydala se Amy na nepovedenou procházku, která skončila prudkým letním lijákem a umáchanými šaty.

- Tak jak se vám líbí tenhle prázdninový způsob života? zeptala se při odpoledním čaji paní Marchová, a její čtyři dcery ji kupodivu ujistily, že výborně.

- Ale to jsem moc ráda, řekla maminka a měla takový zvláštní pohled, plný utajovaného smíchu.

- Hlavně když se nenudíte...

Ještě před večerem se rozhodla Markéta ušít si z kousku bleděmodrého mušelínu blůzku, ale bůhsud' jak se to stalo, snad že nebyla dost pozorná, nedostávalo se jí látky na jeden rukáv. Takové zjištění je mrzuté a pokazí člověku celý den. Josefína si zas na lodičkách spálila nos a z dlouhého čtení na jabloni ji rozbolela hlava jako střep. Amy se zoufalstvím zjišťovala, že promoklé šaty se jí srazily a že vůbec nemá co na sebe, až půjde na návštěvu ke Kateřině Brownové. Ale přesto všechno večer znovu ubezpečily sestry matku, že takové maličkosti nestojí za řeč a že prázdninový pokus s nicneděláním se daří přímo báječně.

- Výborně, libovala si maminka a odešla do ložnice, kde se něčím zabývala, což jí její dcery začaly potají závidět. A to byl teprve začátek týdne.

Nikdy jsem vlastně nezažila větší otravu, připustila si alespoň v duchu už ve středu Josefína. Ke všemu počasí nestálo zanic a vůbec se nedalo odhadnout, jak bude za hodinu. V celém domě zavládla zvláštní mrzutá nálada. Všechny byly nedůtklivé a stačilo slůvko, aby vypukla hádka.

Markéta se pokoušela za každou cenu došít špatně nastříhanou blůzu a kazila ji trucovitě víc a víc. Josefína už měla knížek po krk a dolehla na ni tak mizerná nálada, že se pohaštěla i s dobromyslným Tadeášem. Jednu chvíli ji dokonce napadlo, že taková otrava nebyla ani s tetičkou Marchovou.

Snad jediná Líza neztrácela svůj obvyklý výraz, nejspíš proto, že jaksi zapomínala na zásadu „Ať žije zábava! Pryč s dřinou!“ a sem tam něco užitečného udělala.

Zato s Amy nebylo k vydržení. Jakmile zůstala sama a nikdo se jí neobdivoval, připadala si ztracená a zapomenutá. Nemohly ji utěšit panenky ani pohádkové knížky a kreslit se taky dalo jen chvíli.

Ani jedna ze sester si zkrátka nechtěla přiznat, že už má pokusu s nicneděláním dost, jenom toužebně čekaly na konec týdne, aby si alespoň v duchu mohly říci, zaplat'pánbůh že je těch nudných sedm dnů za námi.

Zato paní Marchová se nepřestávala bavit. A protože měla smysl pro humor, rozhodla se, že neblahý pokus svých dcer ukončí způsobem, na který jen tak nezapomenou.

Když v sobotu děvčata vstala podle své zásady až někdy v půl jedenácté, zjistilo se, že v kuchyni už není dočista nic k jídlu. Ani chleba, ani housky, ani kapka mléka v konvičce.

- Proboha, co zase tohle znamená? rozčilovala se Josefína a hledala maminku. Jenomže po paní Marchové nebylo vidu ani slechu. Jo vyběhla nahoru pod střechu do maminčiny ložnice, ale už za chvíli přišla schlíple do kuchyně mezi sestry.

- Mamince nic není, je úplně v pořádku, ale řekla, že chce hrát naši hru s námi a že bude taky přes sobotu a neděli lenořit. Nekoupila chleba ani mléko a zůstane v posteli. Bude si čist. .. Není to zvláštní? Nikdy předtím taková nebyla. Jenom za mnou ještě volala, že si jistě nějak poradíme.

- Ale to je přece nápad! Úplně mě svrbí dlaně, jak ráda bych už něco dělala, vyhrkla Markéta, ale hned se opravila: - Totiž ráda bych se bavila zas trochu jinak...

Všechny čtyři si začaly namlouvat, že maminčin nápad má něco do sebe a že se budou smět chovat jako dospělé hospodyně. A když si maminka odpočívá, není přece nic nádhernějšího než se starat o dům podle vlastního uvážení.

- No, jen se tak neradujte, napomínala je Líza, která byla zvyklá pomáhat. - Však samy uvidíte, že domácnost není žádná legrace.

Josefína se vydala ze všeho nejdřív na průzkum zásob v komoře.

- Není to tak hrozné, hlásila. - Ujišťuju vás, že můžeme dokonce bez chození na nákup uchystat mámě „pumprdentní“ snídani i oběd.

- Jak může děvče tak škaredě mluvit, dělala se Amy, která slovo „pumprdentní“ přímo nenáviděla. Ale to už se Josefína s Markétou točily v kuchyni kolem kamen a Líza s Amy měla prostřít stůl.

Už za půl hodiny byla snídane hotova. Josefína si uvázala na hlavu čepeček z čisté utěrky, naskládala věci na podnos a vplula k paní Marchové s oznámením, že „služebnictvo se nechá poroučet a přeje paní pěkný dobrý den“.

Je pravda, že čaj byl slabý, omeleta malinko připálená, ale maminka přijala snídani s nadšením i úžasem, a teprve když Josefína odešla, musela se dlouho a dlouho smát do cípku polštáře. Pak se napila jen čaje a přikusovala k němu sušenky, které měla na misce vedle nočního stolku. Omeletu nabídla s taktem a docela tajně ptáčkům-zpěváčkům a ti ji na římse před okny rádi sezobali.

Hlavní kuchařkou se stala z vlastního rozhodnutí Markéta. Ale čím větší byla její odvaha a plány na začátku, tím hůř snášela neúspěchy, které se, bohužel, hrnuly jeden za druhým.

Z kuchyně se ozýval nepřetržitý nárek.

- Nic si z toho nedělej. Nech všeho a vydávej jenom rozkazy jako paní domu. Já uvařím oběd a vůbec! Než bys řekla švec, udělám pořádek v kuchyni, utěšovala sebevědomě sestru Josefína, ačkoli sama ve skutečnosti nedovedla kromě vajíček natvrdo uvařit nic.

Markéta kupodivu její nabídku přijala bez sebemenších pochybností a šla trochu uklízet dům, jak sama řekla. Byl to poněkud neobvyklý způsob uklízení, i když na druhé straně bylo možno přiznat, že je rychlý a neunaví. Markéta prostě zametla smetl pod skříně a pod pohovku a místo utírání prachu malinko stáhla rolety, takže v příjemném pološeru viděl každý nejdál na svůj nos, ale žádné smetíčko nemohl zahlédnout, i kdyby stokrát chtěl.

Josefíně se v kuchyni náramně zamlouvalo. Začala umývat nádobí, ale uprostřed práce ji napadlo, že vlastnoručně uvařený oběd by byl skvělá příležitost jak si udobřit Tadeáše. Sedla si tedy klidně vedle dřezu plného hrnků a začala psát dopis s pozváním na oběd a ten pak odnesla na „poštovní úřad“ mezi oběma zahradami.

Markétu její plán trochu znepokojil.

- A co chceš vůbec uvařit, když si zveš hosta? chtěla vědět.

- Žádné strachy, mávla rukou Josefína. - Mám hovězí konzervu a fůru brambor. Z další konzervy udělám hráškovou polévku, na zahradě je výtečný hlávkový salát, ten pokapu citrónem a nakonec bude pudink, čerstvé jahody a černá káva. Za takový jídelní lístek by se nemusel stydět ani hotel první třídy, uznáš!

Markétu sestřino nadšení mírně znervóznilo.

- Nebereš si toho trochu moc? Zatím jsem tě viděla jen jednou opékat topinky a ty byly černý jak uhel. Ale proč si s tím konečně dělám starosti já? Tadeáše sis pozvala ty, a když bude oběd mizerný, padne hanba na tvou hlavu. Kdybych ti mohla radit, řekla bych: Zeptej se napřed maminky...

Maminky! Maminky... říkala si v duchu nazlobená Josefína. To se ví, že se zeptám maminky, ale snad mám taky trochu fantazie. Pro jistotu však přece jen zašla do ložnice a svěřila se paní Marchové se svým plánem.

- Uvařte si, děti, nač máte zrovna chuť, se mnou si nedělejte starosti. Mne pozvala na oběd má přítelkyně a vy si opravdu můžete dělat, co je vám libo, řekla s milým úsměvem maminka a Josefíně z její dobré nálady trochu naskakovala husí kůže.

- Budu si ještě chvilku číst a pak zmizím, dodala ještě paní Marchová a dala tím nepřímou najevo, že už by opravdu byla ráda sama.

Takové chování u maminky nikdo jaktěživ nepamatoval. Josefínu to do jisté míry rozvracelo a ohromovalo jako nějaký neznámý přírodní úkaz. Dívala se užasle jako malá Afričanka, když vidí poprvé v životě sníh.

Tohle se mi přestává líbit, myslela si, když se vracela zpátky do kuchyně. Připadám si jako v blázinci. Každý si chce jenom číst nebo ležet v posteli, dokonce i maminka, která byla odjakživa první vzhůru a poslední šla spát. Jestli to bude ještě dlouho trvat, pak radši napíšu tetě, že za ní přijedu do Plumsfieldu.

Josefína měla pravdu. V celém domě panovala divná a neobvyklá atmosféra. Něco jako bezvládí. Nikdo neudílel příkazy a nikdo za nic nezodpovídal. Každý si mohl dělat co chtěl a byla to taková nuda, že žádný už vlastně nechtěl nic. Ke všemu se ozval z pokoje ukrutný nárek malé Lízy, a když polekaná Josefína vrazila dovnitř, našla plačící sestru, jak stojí nad klíčkou, ve které ležel mrtvý kanárek Píp.

- Co se mu jen, chudáčkovi, mohlo stát? stála holčička a pokoušela se kanárka oživit.

- Pošel, řekla vzrušeně Jo. - Pošel, protože jsme na něj zapomněly. Nemá v mističce ani zrní, ani vodu.

Jsme úplní vrazi. Tak tohle ještě chybělo. Dej ho do krabičky a musíme jej pochovat na zahradě, dřív než si toho maminka všimne.

- A myslíte, že je opravdu mrtvý? Co když ho zahřejeme v troubě? Třeba by obživil, mínila Amy.

- To tak! rozčilovala se Jo. - Napřed ho, chudáka, utrápíme hladu a pak ho navrch ještě upečem v troubě. Neopovažuj se!

- Ušiju mu rubášek a už nikdy, nikdy nechci mít kanárka, slzela vytrvale Líza. - Jsme zlé, ošklivé holky a patří nám, že umřel...

- Uklidni se! nabádala sestru Josefína. - To víš, že je mi Pipa líto, protože za to nemůže, ale ani se mu nedivím. Když se tak podívám kolem sebe, co je tu za nepořádek, nejradši bych posla taky. Jenomže nade mnou by nikdo neplakal, v tomhle domě je totiž už každému všechno fuk.

- Vystrojím mu krásnější pohřeb, než jaký měla loni kočka Mínda, slibovala nebožtíčkovi Líza a vložila ptáčka do krabice od rumových pralinek.

- Jdi si chystat pohřeb a já jdu vařit, už je mi špatně, když si pomyslím, že za dvě hodiny přijde Tadeáš a v kuchyni to vypadá jako v kůlně. Josefína se opásala zástěrou a zrovna se chystala domýt nádoby, když zjistila, že voda je studená a v kamnech zhaslo. No nic, řekla si, zatopím znovu, a než se voda ohřeje, skočím do obchodu pro jahody.

Nákup jí nijak nezlepšil náladu. Jahody byly nezralé a zelené jako hrášek. Jo jednu okusila a otrásla se. Tak tohle bude opravdu povedený moučník, napadlo ji. Doma se mezitím ohřála voda, Josefína umyla nádoby, a právě když přistavila na kamna hrnek s mlékem na puding, nahlédla do kuchyně maminka v plášti a v klobouku.

- Mějte se tu dobře, děti, a ať se vám povede oběd, šveholila vesele. - Abych nezapomněla, možná že se tu zastaví slečna Crockerová, chodívá vždycky v sobotu kolem poledne. Pa, zakývala ještě paní Marchová na pozdrav a zmizela. Když za ní zapadly dveře, zmocnil se děvčat pocit bezradnosti, jaký ještě nezažily. První se probírala Markéta, když ucítila zápach připáleného mléka.

- Ježíši Kriste, puding! zalomila rukama Josefína.

- Ježíši Kriste! Slečna Crockerová! zabědovala zároveň s ní Amy, která uviděla oknem přicházející kostnatou a vysokou postavu. Josefína skutečně nedokázala určit, co je horší, jestli připálený puding, nebo vyzáblá stará panna se špičatým nosem a slídívkým pohledem, kterému nic na světě neušlo. Kdykoli sestry na slečnu Crockerovou začaly soptit, nabádala je maminka, aby se ovládly a chovaly se k ní jako ke starému opuštěnému člověku.

- Čert vem puding, slečnu Crockerovou i tyhle prázdniny! neodpustila si Josefína. Návštěvnice pochopitelně hned při vstupu do domu prohlásila, že „tady něco páchne, jako by se pálilo koňské kopyto“.

- Ano, je to koňský puding, prohlásila drze Josefína. To ovšem slečnu neodradilo. Sedla si naopak na židli doprostřed kuchyně, nasadila si brýle a přísně jako dozorce sledovala každý pohyb děvčat.

Ne, opravdu není možné vypovědět, kolik nepřítelů se vejde do jednoho dopoledne. Neustále se něco páliło buď na kamnech, nebo v troubě, slečna Crockerová vedla řeči, Líza zpívala vedle v pokoji táhlým hlasem přesmutnou písničku a šila kanárovi rubáš a Jo ke svému úžasu zjišťovala, že vaření je jedna z nejsložitějších záležitostí na světě. Oběd, který vytvořila, vstoupil ostatně do historie Marchovy rodiny jako nezapomenutelná událost. Hovězí maso se rozvařilo na samé nitě, v hráškové polévce plavaly černé kousky upražené cibulky, koňský puding nemohlo vylepšit ani rajské ovoce, natož zelené jahody. Salát byl jako z udělání hořký a brambory se nedovařily.

- Kdo bude mít hlad, může se dorazit chlebem, rozhodla se tvrdě Josefína a začala nosit na stůl. Upachtěná a mrzutá se pak dívala na Tadeáše, jemuž jídlo z talíře vůbec neubývalo, i na slečnu Crockerovou, která přímo s ďábelskou radostí neustále čichala ke každému soustu a vrtěla přitom hlavou.

Je zle, říkala si Josefína při pohledu na ni, dneska odpoledne už bude kdekdo vědět, jak se u nás vaří. Chudinka Tadeáš se snažil odvádět pozornost od nemožného jídla všelijakými příběhy, ale bylo to pramálo platné. Korunu nasadil tomuhle podařenému obědu koňský puding s nedozrálými jahodami. Ve snaze zachránit, co se dá, posypala Josefína jahody mořem cukru. Škoda jen, že nedávala pozor na misku, ze které cukr brala. Když slečna Crockerová ochutnala první lžičku jejího moučníku, obrátila oči v sloup jako před žlučnickým záchvatem a vzápětí vypila půllitr vody...

- Něco se stalo? zeptala se zdvořile Jo.

- Spletla sis cukr se solí, zašeptala Líza.

- Do prkvančic, zaklela od plic Josefína a opravdu si uvědomila, že miska se solí leží ve skříni těsně vedle misky s cukrem. Bylo to vážně na oběšení. Ale vtom zachránil situaci Tadeáš a udělal to tak prostě a přesvědčivě, že mu Jo nemohla být do smrti dost vděčná. Nechal stranou veškeré společenské zvyklosti a jednoduše se dal do obrovského smíchu. Byl to smích tak nakažlivý a osvobozující, že se k němu přidávalo jedno děvče za druhým a nakonec se chichotala i „Krokerka“.

Tehdy odnosila Jo se stolu všechny talíře s nepovedeným „pumprdentním“ obědem a nabídla hladovým hostům prachobyčejný chleba s máslem, sýr a sardinky. S jakou chutí se teprve teď dali všichni do jídla! A jak bylo najednou všem dobře a veselo. Jen slečna Crockerová se brzy odporoučela a bylo na ní vidět, že oběhne za hodinu půl města a bude roznášet podrobnosti o kuchařském umění Josefíny Marchové.

Odpoledne pozvala Líza zbývající přítomné na kanárčí pohřeb. Odbýval se vzadu v zahradě za kapradím. Když zmizela krabička s tělem malého nebožtíka pod mechem, zabodla Líza na čerstvý hrob křížek z březových větviček a ten ještě ozdobila věnečkem z macešek. Na plochem náhrobním kameni ležel papír s nápisem, který složila Josefína během vaření:

Zde leží náš drahý Pip, ať je mu pod drnem lip!

Hořce ho želíme,
v srdci jej nosíme,
kéž najde po smrti klid...

Divný konec divného týdne se konečně přiblížil. Po kanárším pohřbu zmizela uplakaná Líza ve svém pokojíčku. Chtěla si na chvilku lehnout, ale pak ji napadlo, že pokoj opravdu potřebuje uklidit, a dala se do práce, která ji nejen byla příjemná, protože Líza byla odjakživa pracovitá, ale ještě navíc blahodárně zahнала zármutek nad skolem ptáčka. Amy a Markéta hned pomohly odklidit zbytky nepodařené hostiny a pustily se do nádobí. Tadeáš zase pozval Josefínu na procházku, aby se také ona vzpamatovala. Když se paní Marchová navečer vrátila a našla dům uklizený a svoje dcery v pilné práci, nemusela dlouho přemýšlet a poznala, že se její záměr vydařil.

Když pak po večeri padl na zahradu i dům soumrak, vytrácela se jedna sestra po druhé na verandu, kde překrásně kvetly a voněly popínavé růže. Poslední přišla maminka, sedla si do proutěné židle a zeptala se dětí:

- Jakkak jste spokojené se svým pokusem? Doufám, že v něm budete pokračovat.
- Já? Nikdy, ozvala se s rozhodností Josefína. - Byl to nejhorší týden v mém životě.
- Mně se taky nelíbil, přiznávala Markéta a k ní se přidaly i ostatní dvě dívky.
- Už mám toho lenošení až po krk a těším se, že konečně začnu něco pořádného dělat, rozhodla se Jo.
- Proč ne? souhlasila maminka. - Mohla by ses klidně přes prázdniny naučit vařit aspoň nejobyčejnější

jídla.

Paní Marchová měla sice v tu chvíli tisíc chuti se zasmát, protože pochopitelně hned odpoledne musela na ulici vyslechnout referát slečny Crockerové o kuchařském nadání své dcery, ale pak se ovládla a tvářila se jakoby nic. Jenomže Markéta příliš dobře maminku znala a viděla jí až do duše. Snad právě proto se rovnou zeptala:

- Poslouchej, maminko, vid', že jsi dneska odešla schválně a nechala nás v tom až po uši?

Paní Marchová nezapírala.

- Ano, řekla. - Chtěla jsem, abyste samy přišly na to, co bych vám jen těžce mohla dokazovat. Že totiž volný čas je daleko příjemnější, když si ho člověk zaslouží. Když udělám všechnu svou práci, připadá mi každá chvilka desetkrát krásnější, než kdybych celý den seděla a zírala pánu- bohu do oken. Až budete mít zas někdy pocit, že máte práce nad hlavu, vzpomeňte si, co je to za nudu, nemít do čeho píchnout.

- Ode dneška budu pracovitá jako včelička, vážně, slibovala Josefína. - A taky se naučím vařit a pak vás teprve pozvu na pořádný oběd.

- Probůh, to nepospíchá, volala Markéta a chytla se za žaludek.

- Spíš ti dám jinou radu: sedneme si spolu a ušijeme pro každou z nás zástěru a chňapku na držení horkých hrnců. Beztoho jsem se dneska při odtahování koňského pudingu z plotny pořádně popálila.

- Myslím, že bych taky měla míň brnkat na piano a víc se učit, zjišťovala ve všeobecném návalu sebekritiky holčička Líza.

To se ví, že v takovou chvíli nemohla zůstat pozadu ani Amy.

- A víte co já? Naučím se obšívát knoflíkové dírky a dám si opravdu větší pozor na cizí slova. ..

- Tak tohle se mi líbí, pochvalovala si maminka, - a myslím, že ten pokus byl užitečný pro všechny. Ale jsem ráda, že už se nebude opakovat. Byl i pro mne k nepřekání. Jenom mi, prosím vás, slibte, že teď nezačnete dělat opačnou chybu a nebudete se honit jako otroci a pořád mluvit o práci. Na konci každého dne má člověk vědět, že tu byl nejen pro práci, ale i pro radost. A jenom ten, kdo s časem zachází rozumně, zná jeho cenu. Možná že to zní nudně, ale je to tak. Vy jste k tomu dneska ostatně dospěly samy. Na takový den se nemá zapomínat...

Je pravda pravdoucí, že Markéta, Amy, Josefína i Líza si ještě po desítkách let dokázaly vybavit v paměti tenhle večer s maminkou, jejími laskavými slovy i s vůní růže, která se v girlandách pnula kolem verandy.

KAPITOLA 16

O TOM, ŽE POŠTOU MŮŽE PŘIJÍT NEJEN POZVÁNÍ NA VÝLET, ALE TAKY JEDNA LICHÁ RUKAVICE A STARÝ KLOBOUK

Každý týden se starala některá ze sester o „poštovní úřad“. Tentokrát byla právě na řadě Líza. Vykonávala tu práci s obzvláštní pečlivostí a chodila k budce téměř každou hodinu. Když v ní našla hodně zásilek, pokládala to i za svůj osobní úspěch. Se stejnou starostlivostí připomínala sestrám, aby napsaly dopis Tadeášovi nebo poslaly malou pozornost starému panu Laurenceovi. Jednoho dne uprostřed prázdnin přiběhla s rukama plnými balíčků i obálek.

Nejdřív odevzdala paní Marchové růžičku, kterou jí den co den posílal Tadeáš. Pak ohlásila slavnostním hlasem:

- Slečně Markétě Marchové! Dopis a rukavička, prosím...

- Jak to, že jenom jedna? divila se Markéta. - Zapomněla jsem přece u Laurenceů obě dvě, vím to určitě. A teď mi přišla jen jedna? Žes jednu ztratila někde cestou?

Líza naslinila dva prsty pravé ruky, což podle ní patřilo k náležitostem přísahy a zdvihla je nad sebe:

- Na poště byla jenom jedna, čestné slovo.

Jestli Markétu něco obzvlášť zlobilo, pak to byly liché rukavice. Měla zvláštní talent je někde zapomínat a nebylo divu, že celá jedna zásuvka v její skříni byla plná osamocených rukavic.

- Tak tomuhle nerozumím, ale vím docela určitě, že u Laurenceů jsem měla ještě obě dvě, řekla a otevřela dopis. Už jak jej četla, naskočily jí na tvářích vzrušením červené skvrny.

- Píše ti Tadeáš? chtěla vědět Amy, ale Markéta zavrtěla hlavou. V obálce byl jen překlad krásné Schubertovy písně, kterou měla moc ráda. Podpis chyběl a písmo nebylo Tadeášovo.

- Myslím, že tohle poslal nejspíš pan Brooke, řekla Markéta zamyšleně a pak si dlouho, předlouho slova písně znovu pročítala.

Paní Marchová se na dceru podívala neobvyklým zkoumavým pohledem.

Už to není žádné dítě, už je z ní krásná dospělá dívka, myslela si. Přijde den a někdo si ji z tohohle domu odvede.

- Dva listy pro doktorku Josefínu Marchovou, ohlašovala dál vysokým hláskem Líza. - Pak je tady ještě kniha a strašně starý, směšný klobouk. Není to vlastně klobouk, ale hučka. Ani se nevešel do schránky, kus trčel ven.

Jo okamžitě vyskočila od stolku, kde něco psala.

- Ten Tadeáš je ale mizera! vrtěla hlavou. - Zrovna včera jsem mu povídala, že by se měly zas jednou nosit klobouky se širokánskou střechou. Jak vyjdu na sluníčko, spálí se mi nos nadranc. Tadeáš mi radil, co je ti po módě, nos klidně na hlavě velký klobouk, když ti to pomůže. A já jsem mu řekla, že je to fakt a že mi móda může být ukradená. Když na to přijde, nasadím si klobouk velký jak kolo od vozu. A vidíte! Poslal mi tuhle příšeru, aby vyzkoušel, jestli jen tak nemluví do větru. Chudáček Tadeáš, ten bude koukat, až mě uvidí, chtěla se Jo a opravdu si nasadila na hlavu tu nemožnou věc a honem se dala do čtení dalšího dopisu. Hned na začátku poznala, že jí ho napsala maminka. Protože se styděla takové psaní číst před očima všech, vyběhla nahoru do komory s třínohou pohovkou a zavřela za sebou dveře na zástrčku.

„Moje milá Jozefínko,“ psala jí máma. „Vím, že některé věci nerada slyšíš, a tak Ti musím alespoň napsat, že z Tebe mám poslední dobou velkou radost. Pamatuješ, jak jsme si spolu v zimě, když spadla Amy na kluzišti do vody, povídaly o tom, že každý člověk musí poznat sám sebe a snažit se ovládat svou povahu? Myslím, že se ti to daří. A píšu Ti těch pár řádek proto, abys věděla, že to, co se daří Tobě, je i můj úspěch. Tak vydrž! Ahoj, máma.“

Josefína si lehla na pohovku, dívala se do stropu komory a měla pocit, že se vlastně vznáší. Byla prostě šťastná, ale ne nějakým obvyklým způsobem. Člověk přece může být šťasten mnoha způsoby. Štěstí třeba je, když dostanete nové boty. Nebo když vás někdo přede všemi pochválí. Ale tohle bylo štěstí v obálce, kterou poslala maminka, a psaní patřilo jen a jen Josefíně. Když se tedy Jo do sytosti nabažila pochvaly, otevřela i druhé psaní. Bylo od Tadeáše. Psal o tom, že jej navštíví několik známých děvčat a chlapců z Anglie.

„Rád bych s nimi zítra něco podnikl,“ svěřoval se Josefíně. „Co bys řekla výletu do Dlouhé zátoky? Jeli bychom tam na lodičkách, uvaříme si oběd na ohni, a když bude hezky, zůstanem až do večera venku. Půjde s námi i pan Brooke, aby „držel na uzdě mládence“, jak se vyjádřil dědeček - a Kát'a Vaughnová zas bude dělat gardedámu Vám děvčatům. Musíte přijít samozřejmě všechny, ne aby se Líza vymlouvala! Slibuju, že ji nikdo nebude škádlit. O jídlo a všechno ostatní se postarám - jenom určitě přijďte. Ahoj! Tadeáš.“

Jo se mohla zbláznit nadšením. Brala schody dolů po třech a vpadla do pokoje jak uragán. Hned zvěstovala sestrám novinu a v tu ránu byl v domě halas jak na jarmarku.

Jediná Markéta si jako obvykle začala lámat hlavu tím, jestli Tadeášovi kamarádi z Anglie nebudou příliš škrobení. Trpěla totiž utkvělou představou, že každý Angličan je přísný a pohybuje se upjatě, jako by spolkl pravítko.

- Víme o těch lidech vůbec něco? zeptala se Josefína.

- Jenom to, že budou čtyři. Kateřině je dvacet roků, dvojčatům Fredovi a Frankovi je čtrnáct a nejmenší z nich je devítiletá Gizela. Tadeáš se s nimi kamarádil, když chodil do školy v Anglii. Má moc rád oba kluky, jenom Kát'a mu někdy připadá divná, ale snad taky záleží na nás, aby taková nebyla, mínila Jo.

Sotva tedy padlo rozhodnutí, že se pojedí tábořit do Dlouhé zátoky, nastaly starosti s oblečením. Začala s nimi jako obvykle parádnice Amy.

- Vezmu si ty proužkované kanafasové šaty s nabíranými rukávy, oznamovala všem důležitě, jako by zrovna na tom závisel úspěch výletu.

- A já si vezmu staré námořnické šaty, i když jsem si je loni roztrhla o plot, prohlásila Jo. - Aspoň se nebudu bát, že si je teprv roztrhnu nebo že je uválím. Ale teď jde o jinou věc. Povídám vám, že když nepůjde Líza, zůstanu doma taky.

Líza upadla do nemožných rozpaků jako vždycky. Tváře měla rozčilením úplně malinové a ne a ne se vyslovit, jestli opravdu půjde.

- Když já se stydím, opakovala vytrvale a vyžadovala ujištění, že na ni nesmí nikdo z kluků promluvit, protože by ji v takovém případě ranila mrtvice. - Pana Brooky se nebojím, prohlásila, toho mám ráda, nikdy si ze mne neutahuje. Ale předem vás upozorňuji, že si sednu někde vedle vás, uvařím třeba na ohni jídlo, ale hrát si a zpívat s vámi nebudu.

- Prokristapána, ty bys neměla mít jméno Líza, ale Stydlínka, házela rozčileně rukama Jo. - Když jsi ale takové trdlo, slibuji ti za všechny, že nám bude úplně jedno, jestli si sedneš s námi, nebo o kilometr dál než my. Můžeš si dokonce nalepit vousy a hodit přes hlavu ručník, aby nikdo nepoznal, že jsi Líza Marchová.

- Nechte mě na pokoji, kňourala Líza. - Když si na někoho zvyknu, tak mi už nevádí. Podívejte se, co mi napsal pan Laurence! pochlubila se a ukázala svoje psaníčko z bohaté poštovní zásilky. - Zve mě, abych dneska navečer přišla a zahrála mu. Pana Laurence se nebojím.

Maminka vyslechla vzrušené jednání s úsměvem a teprve teď poprvé promluvila.

- Máte před sebou nádherný výlet, ale v tom případě byste si měly připravovat věci, nemyslíte? A možná i trochu poklidit dům, aby to u nás, až ráno vyrazíte, nevypadalo jak po bitvě.

- Prima, zsalutovala Jo. - Hlásím, že přestanu psát dopis a vyměním pero za koště. Ale ještě mi dovolte, abych zítřejšímu výletu už dneska provolala třikrát: Zdar, zdar, zdar!!! Nazdááár...

KAPITOLA 17

VYPRAVUJE, CO SE DÁ PROŽÍT V JEDNOM PRÁZDNINOVÉM DNU, A NAVÍC LÍČÍ KROKETOVOU VÁLKU MEZI ANGLIÍ A AMERIKOU

Když se příští den rozednilo a první slunce padlo oknem do pokoje děvčat, muselo se rozhodně pobavit tím, co tu bylo k vidění. Markéta měla hlavu košatou od samých natáček, Josefína si zase přes noc léčila opálený nos silnou vrstvou bílého krému. Líza si vzala k sobě do postele bezrukou a beznohou panenku, aby jí alespoň takhle vynahradila dlouhý den odloučení. Všechny ovšem překonala Amy, kterou neustále v hlubinách duše trápil její „nepovedený nos“. Nasadila si na něj už večer kolíček na prádlo a byla přesvědčena, že až ráno vstane, bude její nos vypadat rozhodně lip a nebude tak rozplesklý.

Když se tedy ráno slunce rozveselilo pohledem na spící osazenstvo, začalo zářit, jak by řekla Josefína, „na plné pecky“. První se probírala Markéta. Okamžitě běžela k oknu, a když uviděla venku jasnou a svěží oblohu, hned vzbudila ostatní.

- Vstávejte, chaso, musíme si pospíšet, vykřikovala, a hned bylo v pokojíku rušněji než v úle. Jako obvykle se nejrychleji oblékla Líza.

- Sedni si k oknu a podávej hlášení, co se děje u Laurenceů, nařídila jí Josefína.

Líza tedy seděla u okna jako námořník ve strážním koši a bedlivě sledovala svět kolem.

- Pozor! Hospodyně už skládá do košů jídlo a nádobí... Teď si pan Laurence prohlíží oblohu, směje se a něco říká. Nejspíš že bude krásně. Proč s námi nejde taky pan Laurence? Honem se pojdte podívat, teď vyšel z domu Tadeáš a má na sobě námořnické tričko. Bože, tomu to sluší...! sténala Líza a všechny sestry se opravdu alespoň na okamžik natlačily do okna a vzdychaly nad tím, jaký je Tadeáš krasavec.

Za chvíli zahlédla Líza před domem dva chlapce. Jeden z nich měl nohu v sádře a belhal se o berličce, zato druhý poskakoval jako sídlo.

- Ten se mi nelíbí, prohlásila, - ten mě jistě bude pošťuchovat. Budu se radši bavit s jeho bratrem s berličkou.

Pak ještě Líza uviděla ve skupině mladou vysokou dívku, malou holčičku a kupodivu i Edyho Moffata.

Před zrcadlem v pokoji sester Marchových byla toho rána taková tlačénice jako nikdy jindy.

Markéta se neustále ptala sester s tragicky vážným výrazem:

- Vypadám dobře?

- Vypadáš nádherně, ujišťovala ji Amy, ale říkala to jen aby řeč nestála, protože se vlastně nestačila na sestru ani podívat, tak vytrvale totiž pozorovala ze všech stran a pomocí dalšího malého zrcátka i z profilu svůj nos. Nedalo se, bohužel, tvrdit, že by kolíček na prádlo dělal s nosem zázraky.

Skutečné zděšení zavládlo v okamžiku, kdy si Josefína s naprostou vážností nasadila na hlavu pekelně škaredý klobouk, který jí včera poslal Tadeáš poštou.

- To nemyslíš vážně? ujišťovala se Markéta, která si potrpěla na dobré oblečení.

- Nestarej se o můj klobouk, ohrazovala se Jo. - Náhodou mi sedí. Je to vynikající klobouk, protože dobře stíní a je lehčí než períčko. Co je komu do toho, jak v něm vypadám. Aspoň bude nějaká legrace. A vůbec, nikdy mi v životě nebylo v žádném klobouku lip, prohlásila s naprostou rozhodností, a aby sestru nazlobila pokud možno ještě víc, dívala se do zrcadla vždycky zároveň s Markétou a říkala:

- Ach, to je klóbrc jako noha!

Konečně odbily hodiny osmou a sestry opustily dům a přecházely zahradou vstříc sousedům. Tadeáš už jim běžel naproti a vypuklo představování.

Markétě spadl kámen ze srdce, když zjistila, že slečna Kateřina, přestože je z Anglie, vypadá jako obyčejná smrtelnice, Edy se kolem Markéty neustále otáčel a nepřestával jí dokazovat, že přišel jen a jen kvůli ní.

Odlišný názor na Kateřinu měla ovšem Jo. Zdálo se jí, že rozumí rozpakům, s nimiž o Kátě mluvil Tadeáš.

Je opravdu hrozně nepřírozená, myslela si. Jenom nemohla pochopit, proč se chce lišit od ostatních právě tímhle způsobem. Amy se okamžitě spřátelila s malou Gizelkou a Líza, i když zatím nepromluvila ani slůvko, dala aspoň pohledem najevo chlapci s berličkou, že je jí milý.

Upovídaná a rozesmátá společnost pak zaplnila dva velké rybářské čluny a starý pan Laurence jim od břehu mával tak dlouho, dokud nezmizeli v ohybu řeky.

Tadeáš a Josefína veslovali v jedné lodi a Edy s panem Brookem na druhé.

Jak se dalo čekat, Josefínin klobouk slavil od prvopočátku obrovský úspěch. Díky jemu zmizely vstupní rozpaky okamžitě, protože nebylo možné vidět d'ábelský „klóbrc“ a nesmát se.

- Uvidíte, hlaholila Jo při veslování, - že kdyby přšelo, schováte se pod něj všichni, jen to hvízdne...

Slečnu Kateřinu Josefínu slovník nepřestával vyvádět z úžasu. Výraz „klóbr“ patrně slyšela poprvé v životě. A co teprve, když děvčeti při veslování vyklouzlo veslo a ozvalo se upřímné zahromování „do prkvančic“! Právě tak udiveně zírala na Tadeáše, který se obrátil na svou spolu- veslařku s prosbou:

- S dovolením, kamarádko, nemohla bys odstěhovat svou ctěnou nožku o kousek dál?

Kateřina si vůbec nedovedla představit, že by se, dejme tomu s ní, někdo odvážil hovořit o její ctěné nožce. Prohlížela si přes obroučky brýlí všechny účastníky výletu a došla sama pro sebe k názoru, že jsou sice trochu divní, ale že je s nimi koneckonců zábava.

Markéta, která seděla ve druhém člunu, byla úplně bez sebe blahem. Oba veslaři, Edy i pan Brooke, ji docela zjevně a bez zábran obdivovali a dávali jí to najevo i tím, že se předháněli ve sportovním výkonu. Dobromyslný a trochu příliš jednoduchý Edy přitom neustával vtipkovat, ale pan Brooke mlčel, usmíval se a jeho chytré hnědé oči hleděly na děvče způsobem, který prozrazoval, že je mu Markéta víc než příjemná. Největší starosti byly s Fredem, divokým dvojčetem, které se chovalo tak, jako by nešlo o nic jiného než co nejdřív loďku převrátit.

K Dlouhé zátoce nebylo daleko. Vynořila se před nimi znenadání a přivítala je překrásným zeleným pažitem, uprostřed kterého vznešeně vévodily staré košaté duby.

- Jsme na místě, zahlekal Tadeáš směrem k druhému člunu a naznačoval veslem, kde mají přistát.

Bylo rozhodnuto, že velitelem výpravy bude pan Brooke, jeho pobočníkem Tadeáš, chlapci že se rozdělí o pomocné služby a „dámy“ že jsou prostě dámy a budou se mít jednoduše dobře.

Než se dívky stačily vzpamatovat, už stál pod jedním dubem stan, ve kterém měli výletníci najít útočiště v případě deště, pod druhým dubem se objevil rozprostřený ubrus, naznačující, že tady bude jídelna, a vedle - u třetího dubu - budovali mládenci táborovou kuchyň s ohništěm.

Na travnaté rovině vyznačil pan Brooke a Edy kroketové hřiště a upevnili tam branky.

- Teď ráno, dokud ještě není horko, si zahrajem, a teprve potom se dáme do vaření, prohlásil pan Brooke-velitel a všichni byli bouřlivě pro.

- Navrhoval bych, aby hrála Anglie proti Americe, řekl Tadeáš, a jeho návrh byl přijat okamžitě. A protože za Anglii mohli hrát jedině Káťa a Fred, posílil jejich družstvo pan Brooke, který si samozřejmě jako spoluhráčku vybral Markétu. Za Ameriku nastoupil Tadeáš, Edy, Amy a Josefína. Angličané nehráli nejhůř, ale americkému náporu nemohli odolat. Nejzuřivější bitvy sváděla Josefína, kdykoli se střetla s Fredem. Šla z ní hrůza, svůj „klóbr“ si přivázala k hlavě šátkem, a když náhodou její střela minula branku, klela ta něžná dívenka jako námořník. Skutečným božím hněvem ovšem vzplanula, když si Fred při střelbě pomohl tím, že malinko přisunul kouli k pálce špičkou boty.

- Tak tohle ne, mladíku, rozčilovala se Jo. - Takhle se možná hraje někde za mořem, ale my si to nenecháme líbit... my nejsme padlí na kokos... Krokot se hraje pálkou, a ne nohama. Teď jsem na řadě já a basta!

- Jak to? Já jsem přece nehrál nohou! hájil se Fred. - Ustupte, slečno, prosím, o kousek dál, abych mohl pokračovat.

- Prosím, řekla velice nahlas a velice našťavaně Jo. - My jsme doma, nás tady kdekdo zná, my si nemůžeme dovolit švindlovat...

- Odpusťte, ale my taky nejsme mužstvo anglických lazarů, my si můžeme dovolit ustoupit a vůbec neztratíme na důstojnosti, procedil mezi zuby Fred a schválně odpálil kouli ne do branky, ale na úplně opačný konec hřiště.

O Josefínu se pokoušely mrákoty. Podívala se s opovržením na Freda a pak zuřivě praštila pálkou do branky.

Ten nafoukaný anglický kluk si myslí, že mě převezl, říkala si v duchu. Ale on mě ještě nezná...

Počítala do deseti, jak ji to vždycky učila maminka, a když se pak stačila ovládnout, šla hledat kroketovou kouli. Potřebovala několik úderů, než se dostala zpátky na místo, kde byla prve, když ji Fred podvedl. Zápas se chýlil ke konci. Zbýval poslední úder a na řadě byla Jo. Všichni se shromáždili kolem ní, aby sledovali, s jakým úspěchem vystřelí na branku.

- Račte, prosím, jistě budete mít štěstí, neopomněl si malinko přijdi! Fred.

- Nespoléhám se na štěstí ani na to, že si nikdo nevšimne, jak si pomáhám nohou. Hraju podle pravidel, řekla Jo a rozmáchla se. Koule bezpečně zapadla do jamky.

- Sláva, zajásal Tadeáš a už už se rozbíhal, aby Josefínu objal, ale pak jej napadlo, že není dobré radovat se tak bouřlivě z porážky hostů. Když došel k Jo, potřásl jí rukou a řekl:

- Byla jsi ohromná...

Dokonce i Markéta, která hrála v družstvu Angličanů, přišla sestře blahopřát.

- Byl to nervák, pošeptala jí, - ale jsem na tebe hrozně pyšná. Všichni jsme viděli, že Fred švindluje, tím víc jsem se bála, co uděláš...

- Vsolila bych si nejradši pár pohlavků, vrtěla přesto nespokojeně hlavou Josefína. - Proč mi dá vždycky takovou práci se ovládnout?

Ale to už pan Brooke oznamoval, že je třeba myslet na oběd.

- Jídelníček je bohatý: obložené chleby, ovoce a limonáda. Chybí jen uvařit kávu. Tadeáš rozdělá oheň a přinese vodu, teď jde jen o to, kdo umí kávu nejlíp uvařit.

Amy, Líza i Markéta se nezdržely hlasitého smíchu a začaly ukazovat na Josefínu.

- Umí skvěle uvařit i pudíng, prozrazovala Markéta. Chtěla původně říci „koňský pudíng“, ale nemínila se Josefínu dotknout.

Menší děd nanosily suché větvičky na oheň, voda na kávu už bublala v kotlíku, Kateřina si kreslila do skicáku a Frank se odbelhal stranou k Líze, která seděla na palouku a pletla z trávy podložky pod talíře.

Velitel Brooke nakonec rozložil jídla a nápoje na ubrus ozdobený listím a květinami, Jo postavila doprostřed konvici s kávou a začala hostina. Zábava u „stolu“ byla výborná a výbuchy smíchu dokonce přivábily starého krotkého koně, který se pásal v lukách kolem nedaleké usedlosti, a tři malé venkovské děti, které se právě odněkud vracely.

- Myslí, že tu mají sjezd nejen koně a děti z okolí, ale taky všichni mravenci, housenky a včely, smála se Jo, když zjistila, jaká havěť se odevšad hrne na ubrus a vniká do misek s jahodami.

- Mimochodem, nepotřebuješ k jahodám sůl? zeptal se jakoby nic Tadeáš a nabízel Josefíně s vážným obličejem slánku. Ale Jo se neurazila a jedla dál s Tadeášem z jednoho talíře, protože nádobí pro všechny nestačilo a jídla byly úplně hory.

- Děkuju, řekla neméně vážným a společenským tónem. - Mám mnohem radši jahody s housenkou, zrovna takovou, jakou se chystáte sníst a nevíte o tom.

Skutečně, Tadeáš si vůbec nevšiml, že drží v ruce nádhernou jahodu s housenkou. Lekl se tak, že jahodu štitivě odhodil bůhvíkam.

- Vidíš, to máš za to, že sis dovolil urážet můj božský oběd, chechtala se Jo, až jí klobouk na hlavě poskakoval.

- A co budeme dělat dál? zeptal se Tadeáš, když oběd zmizel, jako by se rozplynul, a na ubrusu zůstaly jen prázdné talířky.

Můžeme si zahrát nějakou hru, ale měla by být tak zábavná, aby se Kateřina přestala nudit, pošeptala mu Jo.

Bylo to přesně tak. Slečna Káťa dávala už hodnou chvíli najevo, že řeči, které se tu vedou, jsou na ni trochu dětinské.

- Myslel jsem, že se bude bavit s panem Brookem, prozradil Josefíně Tadeáš, - ale ten se točí od rána jenom kolem tvé sestry a možná že právě to se Kateřině nelíbí.

Aby ještě zachránil, co se zachránit dalo, vstal, přešel ke Kátě a zeptal se, jestli nezná nějakou zajímavou společenskou hru.

- Samozřejmě že znám, řekla. - Můžeme si zahrát třeba „povídám, povídám pohádku“. Není to nic těžkého. Někdo z nás začne vypravovat příběh. Může to být jakákoliv hloupost. Jen si dá pozor, aby na nejnapínavějším místě vyprávění přerušil. V tu chvíli mu skočí do řeči soused a pokračuje stejným způsobem. Když se to dělá vtipně, je hra velice zábavná a všichni se dobře baví. Začněte, pane Brooku, vyzvala pak Káťa dost panačnickým tónem. Markéta se nad takovou nevyzrálou pozastavila.

Ale pan Brooke, který ležel v trávě blízko Markéty, přijal Kátino vyzvání se samozřejmostí. Nepřestával se usmívat svým obvyklým laskavým úsměvem, díval se kamsi na řeku a začal:

- Je to už velice dávno, co žil v jedné zemi mladý rytíř. Ale jak roky plynuly, zdálo se mu, že život není takový, jak očekával, a proto se vydal do světa za štěstím. Putoval dlouhá léta a mnoho věcí uviděl a zkusil, až došel do nádherného zámku, kde žil starý a dobrý král.

Rád bych vstoupil do vašich služeb, řekl králi ten rytíř, a král souhlasil. Mám ovšem jednu podmínku. V mé stáji je koník, který neposluhává. Žádnému se zatím nepodařilo jej zkrotit. Nechceš se o to pokusit?

Rytíř nabídku přijal. Každý den vyvedl koníka na nedohledné louky pod zámek a tam se pokoušel hříbátko ochočit. A kdykoli se navečer vracel, míjel starý polorozpadlý dům, obrostlý zahradou. Jak tak jednou jel zase kolem, uviděl za oknem domu líbeznou dívčí tvář. Přesně o takové dívce se mu zdávalo a možná že právě kvůli tomu, aby ji našel, se vydal do světa. Začal pátrat v sousedství a brzy se dozvěděl, že v domě bydlí ne jedna, ale několik sester, kterým vládne podivný člověk.

Ty ubohé dívky musí od rána do večera příst a nikdy nevycházejí ven, řekli tomu rytíři lidé.

Jednou se tedy rozhodl zaklepat na dveře domu a ty se před ním nárazem otevřely...

Přesně na tomhle místě se pan Brooke maličko odmlčel a do řeči mu skočila Káťa.

- Uviděl před sebou čarokrásnou dívku a ta jej uvítala srdcervoucím výkřikem: Konečně... konečně...!

Sotva Káťa začala, už každý poznal, že ze všeho nejradši čte francouzské zamilované romány, kterým Josefína říkala „sladřáky“.

- To jste vy, má lásko? zvolal hrabě Gustav a padl dívce k nohám.

O vstaňte, vstaňte, nešťastníku, vyzvala jej dívka a vztáhla k němu ručku bělejší než mramor...

Já se z toho zblázním, myslela si v duchu při tomhle dojímavém vyprávění Josefína, ale Káťa procítěně pokračovala:

- Nevstanu, dokud mi neprozradíte, jak Vás mohu vysvobodit, za: přísahal se rytíř. Kde je ten tyran, který vás nutí, abyste mu sloužila?

- Ve světle fialovém salónu. Je hnusný, ale nesmíte se ho bát, jestliže mě chcete zachránit před zoufalstvím a smrtí.

- Jdu, moje drahá, a nic mě nezastaví. Raději zahynu, než bych vás nechal napospas tomu ničemovi, zvolal Gustav a vydal se na cestu do světle fialového salónu. Prudce otevřel dveře a vtom...

Díky tomu, že slečna Káťa v tomhle okamžiku musela nadechnout, vpadl jí do řeči Edy:

- ...a vtom dostal do hlavy ránu řeckým slovníkem, který po něm hodil jakýsi stařík v černém haveloku. Jenomže pan Gustav „Tenaten“ se okamžitě vzpamatoval, i když měl na čele bouli větší než holubí vejce. Chytil tyrana do svých svalnatých paží a vyhodil jej zavřeným oknem. Pak se poklusem vracel k nebohé dívce, ale co vidí? Dveře jsou na tři západy. To Gustav „Tenaten“ nestrpěl. Utrhl z nejbližšího okna záclonu, udělal si z ní provazový žebřík a rozhodl se proniknout do krásčina pokoje zvenčí. Bohužel, vpůli cesty pod ním záclony praskly, žebřík se rozpadl a ubohý Gustav se zřítíl ze svahu, na kterém dům stál, a padl do řeky, která tekla kolem. Jenom díky tomu, že dovedl plavat jako kachna, unikl Gustav smrtelnému nebezpečí. Dostal se zpátky na břeh a pak hurá! - znovu za ubohou dívkou. Jenomže u dveří síně na něj číhali dva hromotluci, každý držel v ruce klacek a chystali se Gustava zabít. Gustav měl ovšem sílu jak lev. Zničil ty chlapíky dvěma skvělými hmaty a řítíl se dál, k pokoji své milované. Když konečně vystoupil na poslední schod, zůstal stát, protože to, co uviděl, mu vzalo dech...

- ...proti němu stála postava v bílém, pokračovala Markéta, tvář měla zastřenou závojem a v rozechvělé ruce držela lampu. Pokynula Gustavovi, aby ji následoval. A Gustav šel a ona se před ním vznášela chodbou, která byla tmavší než... než...

Markéta tak prožívala svoje vyprávění, že najednou nemohla z místa, a alespoň na chvilku jí vypomohla Jo, když zašeptala:

- ...než železniční tunel...

- Ale ne tunel! Tunel se nehodí do románu. Tmavší než hrobka, opravila se Markéta a rozvíjela svou romantickou vidinu.

Po obou stranách stály hrůzostrašné postavy v brnění a se spuštěným hledím, všude kolem bylo mrtvé ticho, lampa vydávala zelenavé světlo a vznášející se postava konečně dovedla Gustava ke dveřím, za kterými se ozývala sladká melodie klavíru. Už už chtěl Gustav vstoupit, ale postava mu zatarasila dveře a pohrozila mu... pohrozila mu...

- ...pohrozila mu ta-ba-těr-kou... řeka Josefína strašným hrobovým hlasem, který všechny rozesmál. A když už jednou vpadla do hry, hned pokračovala:

- Račte si šnupnout, rytíři! vybídla Gustava. Ten se nenechal pobízet, opravdu si dal šnupeček a pak sedmkrát kýchl tak hromově, až mu uletěla hlava. Ha, ha, zasmála se bílá paní a podívala se klíčovou dírkou na ubohou dívku, která usilovně předla. Pak sebrala tělo bezhlavého Gustava a hodila je do bedny, kde bylo dalších jedenáct bezhlavých rytířů, natlačených jako sardinky. Ti se všichni zdvihli a...

Než se tentokrát stačila Josefína nadechnout, skočil jí do řeči pro změnu Fred:

- ...dali se do kvílení. A kvíleli tak hlasitě, že je zaslechla i malá husopaska, která kolem hnala sto vykrmených husí. I zašla do domu, a když vyslechla bezhlavé chudáky, zeptala se jich, z čeho by jim měla udělat nové hlavy, když o staré přišli.

Tvoje husičky ti dají radu, vědí všechno, poradila jí vlaštovka, která měla v chodbě nade dveřmi hnízdo. Když se husopaska svých husí zeptala, všech sto otevřelo naráz zobáky a zakejhalo. ..

- Ze zelííí, ze zelííí, děvenko..., pohotově pokračoval Tadeáš.

- „To je božská rada,“ zajásala husopaska, běžela do své zahrádky, uřízla tam dvanáct hlávek zelí a nasadila je na krk bezhlavým rytířům. Když měl Gustav zase hlavu, zaradoval se a běžel zpátky ke dveřím, za kterými předla dívka jeho snů:

Nemohla byste mi, drahousku, otevřít, zavolal něžným zelným hlasem.

Nemohla, ozvalo se zevnitř, nemám totiž klíč. Ale utrhněte z okna v chodbě záclonu, udělejte si z ní provazový žebřík a vlezte za mnou oknem, chrabrý Gustave. Gustav tedy utrhl záclonu a upletl z ní žebřík jako prve a chystal se vylézt za kráskou oknem jako prve. A jestli se mu to podařilo, to vám poví Frank...

Chudáček Frank se tím vyzváním na smrt vyděsil a stačil jen zakoktat, že nic nepoví, protože hru „povídám, povídám pohádku“ nerad hraje.

- Takže Gustav navždycky zůstane trčet uprostřed provazového žebříku? ozval se pan Brooke, který stále ještě hleděl kamsi na řeku a hrál si s kvítkem pampelišky.

- Řekl bych, že krásná panna konečně přišla k rozumu, otevřela okno a pomohla Gustavovi dovnitř dřív, než podruhé spadne, zasmál se Tadeáš, přimhouřil oko a hodil po Markétě kuličkou bodláku.

- To byla ale pitomost! nepřestávala se divit Josefína. - Nejspíš tuhle hru neumíme hrát.

- Prosím, když se vám nelíbí tahle hra, můžeme začít jinou, řekla nedůtklivě Káťa. - Víte, co je „pravda“?

- Doufám, řekla Markéta.

- Ale já myslím hru „na pravdu“.

Ukázalo se, že hru na pravdu kromě Káti zase nikdo nezná.

- Všichni položíme ruce střídavě na sebe a pořadatel řekne nějaké číslo. Nesmí být vyšší, než je počet rukou. Pak se ruka za rukou uvolňuje a ten, na koho padlo číslo, musí pravdivě odpovědět na otázku, kterou dostane. Je to ohromně zábavné, ujišťovala Kateřina.

Ke hře se přihlásila jenom Jo, Tadeáš, Fred a Edy Moffat. Los padl na Tadeáše.

- Je na světě někdo, komu by ses chtěl podobat? Myslím nějaký vzor, zeptala se Josefína.

- Jistě. Můj dědeček a Napoleon...

- Kterou dívku z naší společnosti pokládáš za nejhezčí? vyzvídal Edy.

- Markétu...

- A kterou máš nejradši? chtěl vědět Fred.

- Josefínu, to je samozřejmé...

Ježíši Kriste, to jsou ale vážně hloupé otázky, čertila se Josefína, když všechny ostatní rozesmála Tadeášova upřímnost.

- Zkusme to znovu, navrhoval Fred. Tentokrát padl los na Jo.

- Co je vaše největší nectnost? zeptal se Fred.

- Prchlivost a netrpělivost. ..

- Jaké máš tajné přání? chtěl vědět Tadeáš.

- Přála bych si nové tkaničky do bot, odsekla mu Jo.

- To není pravda, trval na svém Tadeáš. - Řekni pravdu!

- Chci být geniální. Nechtěl bys mě náhodou obdarovat kouskem svého génia? vybafla Jo na tazatele.

- Které vlastnosti nejvíc obdivuješ na mužích? položil jí další otázku Edy.

- Odvahu a čestnost, řekla bez rozmyšlení. Pak ještě dodala:

- A trpělivost...

Při třetím kole hry „na pravdu“ vyšla Fredova ruka.

Tadeáš se naklonil k Josefíně a pošeptal spiklenecky:

- Teď mu to vrátíme.

- Nešvindloval jste při kroketu? vyrazila Jo okamžitě do útoku.

- Ne, odmítl Fred.

- Ale ale! Jenom si lip vzpomeňte, drahý Angličánku, pohrozila mu Jo.

- Tahle hraje děsně nudná, řekl Fred a nafoukl uražené tváře. - Co kdybychom se radši zeptali tady v sousedním stavení, jestli se smíme projet na koni, který se pase za námi na louce?

Všichni mladší členové společnosti souhlasili, jen Markéta, pan Brooke a Káťa zůstali dál sedět v trávě pod dubem. Káťa znovu vzala do ruky tužku a skicák a Markéta ji s obdivem sledovala. Pan Brooke držel v ruce otevřenou knihu, ale nečetl.

- Umíte překrásně kreslit, řekla Markéta Kateřině s neskryvanou závistí. - Škoda, chtěla bych to taky umět.

Slečna Káťa mínila blahosklonně, že přece není těžké dát se zapsat do nějaké školy nebo alespoň kursu kreslení.

- Všechno jde, když má člověk chuť, podotkla rozšafně, jako by jí bylo nejmíň o dvacet let víc. Bylo těžké jí vysvětlit, že někdy nestačí chuť, ba dokonce ani talent. Alespoň ne v tom případě, když nejsou na podobnou školu peníze.

- Nemám vlastně ani čas, pokusila se obejít skutečnou příčinu Markéta. - Jsem zaměstnaná jako vychovatelka, ráno jdu z domu a večer se vracím.

Kateřině připadalo hrozné, že někdo v sedmnácti letech pracuje od rána do večera, a účast, kterou měla ve tváři, byla jistě upřímná. Tím víc se dotkla Markéty. V tu chvíli zdvihl pan Brooke oči od knihy a vmísil se do řeči poznámkou, že americké dívky mají rády nezávislost a nebojí se práce. Že ostatně tyhle vlastnosti pomohly ženám prvních přistěhovaleckých rodin přestát neuvěřitelně těžká léta. - Nevím jak vy, obrátil se pan Brooke přímo na Káťu, - ale já si opravdu vážím jen těch žen, které si dokážou samy vydělat na živobytí.

- Jistě, přisvědčila poněkud chladně slečna Káťa. - Kdo by si jich nevážil? Konečně i u nás v Anglii je spousta mladých žen, které podobně jako slečna Markéta pracují ve šlechtických nebo obchodnických rodinách a každý si jich váží, protože samy pocházejí z dobrých rodin a mají výtečnou výchovu i vzdělání.

Ne, tohle neměla říkat, myslela si v duchu Markéta. A neměla se přitom tvářit tak lidumilně. Nic tak člověka neuráží jako lítost. Ale proč lítost? Co je k politování na tom, že se živím a nevisím na krku tatínkovi a mamince? opakovala si, ale zároveň na ni padal jakýsi pocit méněcennosti před sebevědomou anglickou slečinkou.

Pan Brooke musel mít dost podobné pocity, protože se rozhodl zavést rozhovor úplně jinam.

- Jak se vám líbil překlad té německé písně, slečno Markéto? zeptal se.

- Moc. Moc se mi líbil. Byla jsem ráda, že rozumím obsahu, protože melodie je překrásná.

- Vy neumíte německy? pozastavila se Káťa.

- Ne zvlášť dobře, přiznala se Markéta. - Dokud byl tatínek doma, učil nás německy, ale teď je to těžké. Odešel do války a sama se cizí řeč těžko naučím.

- Nechcete to zkusit se mnou? zasmál se povzbudivě pan Brooke a ukázal na knížku. - To je Schillerova Marie Stuartovna, můžeme začít s učením hned tady, dodal.

- Ne, prosím vás, tady ne, začervenala se Markéta, protože jí bylo protivné ukazovat svou nemohoucnost v přítomnosti upjaté Angličanky.

- Ale to je nesmysl, stydět se, pokárala ji Káťa. - Chcete, abych vám dodala odvalu? Schválně přečtu napřed kousek já a pak se pokusíte vy, řekla, vzala panu Brookovi knihu z ruky a začala. Měla bezvadnou výslovnost, ale nečetla ani tak kvůli Markétě jako kvůli panu Brookovi. Chtěla se prostě ukázat.

Když skončila, podala knihu dívce.

- Začněte tady, řekl pan Brooke a ukázal na jeden odstavec dlouhým stéblem trávy. - A nebojte se chyb! Chyby překonáte, jen když se nebudete bát. Slečna Káťa taky kdysi začínala, jistě si vzpomene na svoje začátky a nemůže čekat, že budete číst tak jako ona před chvílí...

Markéta se poslušně dala vést dlouhým stéblem trávy a pomalu, ale s dobrým přízvukem četla svým příjemným hlasem verše. Za chvíli už dočista zapomněla, že tu není sama, že má dva posluchače. Pan Brooke vlastně přestal sledovat řádky a s potěšením se díval do půvabné a soustředěné dívčí tváře.

Čte výborně, myslel si v duchu a hned vzápětí sám sobě položil otázku, jestli jej k tomu, aby se Markétu ujal, vedla jen čistá „láska k učení“.

Dokonce slečna Káťa odložila kreslení. Pozorovala čtoucí dívku pana Brooky s jistým podezřením.

- Na vašem místě bych se učila němčině velice pilně, řekla, když Markéta skončila. - Vychovatelka se bez znalosti nejméně dvou řečí neobejde. Alespoň u nás v Anglii ne.

Pak si najednou vzpomněla, že se půjde podívat za „dětmi“, a zase to udělala způsobem, který nebyl dost vhodný. Bylo to, jako by vstala a řekla:

- Přece se nebudu dívat, jak spolu cukrujete, pane učiteli a vážená slečno vychovatelko!

Markéta se neubránila trpkosti.

Nechápu, že osoba, která chodila jen do samých slavných škol, neví jak se chovat k lidem, kteří na to jednoduše neměli..

- Mně nemusíte nic říkat, já už jsem těchhle způsobů u podobných lidí zažil dost a dost, řekl pan Brooke.

- Jsou věci, které se nenaučíte v Oxfordu ani v Cambridgi a váš otec může být přitom kancléřem státního pokladu. Buďte klidná, Markéto, a věřte taky trochu sama sobě. Nedejte se ovlivňovat lidmi, jako je slečna Káťa... Důležité je, abyste dělala svou práci ráda a dobře a taky abyste měla radost ze svých žáků, jako mám třeba já radost z Tadeáše. Bude mi smutno, až jej za rok opustím, řekl zvláštním tónem pan Brooke a soustředěně hloubil jamku do mechu.

- Tadeáš půjde na vysokou školu? zeptala se Markéta, ale hrozně toužila položit panu Brookovi docela jinou otázku, třeba takovou, co bude s ním, až skončí u Laurenceů?

- Ano, Tadeáš půjde na universitu. A já? Přihlásím se nejspíš jako dobrovolník do armády..

- Budete jako náš tatínek, schvalovala jeho záměr Markéta. - Jen aby se vám nic nestalo!

- Jste hodná, řekl tiše pan Brooke a bylo vidět, že se chystá mluvit dál, ale nebylo to možné, protože se přibližoval Edy v sedle starého koně a za ním se s křikem hrnuli ostatní.

- Jezdíš taky na koni? zeptala se malá Gizela Amy Marchové.

- Já? Hrozně ráda. Jenomže koně nemáme, máme jen Jablůňku, řekla Amy.

Holčičku Gizelu moc zajímalo, jestli je Jablůňka poník, nebo osel.

- Ani poník, ani osel, smála se Amy. - My totiž máme doma jen staré sedlo po dědečkovi, který kdysi na vojně sloužil u jezdeckva. A v zahradě nám roste nízká a křivá jablůň a jedna její větev je prohnutá jako koňský hřbet. Na tu větev zavěsila Josefína sedlo a my, když se nám zachce, vylezení nahoru a jezdíme „na Jablonce“.

Bylo zvláštní, že Gizela, zvyklá na koně a na projížďky v parku, v hloubi duše záviděla Amy i jejím sestrám Jablonku a staré sedlo po dědečkovi.

Zatímco se všichni vesele vybavovali, seděl jediný Frank s berličkou opřenou o kmen djibu sám a sám stranou. Uviděla jej Liza, hned přešla k chlapci a nesměle se zeptala, jestli si může přisednout.

- Ale jistě, řekl Frank. Budu moc rád, když si tu vedle sedneš a budeš mi něco povídat.

Liza si tedy přisedla, jen zaboha nevěděla čím začít. Vyprávět něco cizímu chlapci bylo pro ni stejně těžké jako pronášet na veřejnosti přednášku a mluvit navíc latinsky. Jenomže neměla kam utéci a koneckonců se sama Frankovi nabídla.

- A co by tě zajímalo? zeptala se a moc si přála, aby chtěl slyšet o něčem, co ona dobře zná.

Chlapec s berličkou si ovšem nejraději povídal o kroketu, veslování nebo lovu, zkrátka o tom, co se svou pochroumanou nohou nemohl provozovat. Byly to přesně věci, o kterých neměla Liza ani ponětí.

- V životě jsem na lovu nebyla, řekla tedy s naprostou upřímností.

- A tys na nějakém, lovu byl? zeptala se a vyslovila tím nejhorší otázku, kterou mohla chlapci položit. Ukázalo se totiž, že právě na lovu utrpěl Frank těžký úraz. Ještě dnes, když si na to vzpomněl, zesmutněl tak, že Liza měla chuť dát si pohavek za svou neomalenost. Hledala v duchu usilovně způsob jak zavést rozhovor jinam a nakonec si vypomohla tím, že kdysi čirou náhodou četla knihu o prérii.

Od lovu k prerii není přece tak daleko, napadlo ji. - Stejně si myslím, řekla tedy Fredovi, - že kanadští jeleni jsou mnohem krásnější než naši ohavní buvolové...

Franka její zjištění právě tak zaujalo jako ohromilo. Ale byl ochoten okamžitě pokračovat v řeči o buvolích a bylo zřejmé, že o nich skutečně mnoho ví. Josefína, která náhodou běžela kolem pro zatoulaný krocketový míč a zaslechla úryvek rozhovoru, se nestačila divit.

- To mě podržte, hlásila pak ostatním, - naše Liza je zakopaný společenský talent. V životě mi nenapadlo, že by si mohla s někým vyměňovat názory na buvoly. A vida...!

Dokonce i Gizela, která seděla s Amy v trávě a vyráběla z žaludových kalíšků čajovou soupravu, si musela povšimnout, že už dávno neviděla Franka tak veselého a spokojeného. Amy, nadšená konverzačními úspěchy své sestry, prohlásila, že Liza, když chce, je úplně fanatická. Chtěla samozřejmě povědět fantastická, ale protože Gizela nejspíš neznala ani jeden, ani druhý výraz, bylo to za jedny peníze.

Slunce pomalu začalo klesat k západu a nádherné odpoledne se nepozorovaně proměňovalo v podvečer. Byl čas složit stan, naskládat do zavazadel ubrus, nádobí, koše i krocketové náčiní a myslet na návrat.

Zpáteční cesta po proudu řeky byla rychlá a čluny letěly jak šípy. Edyho se zmocnila při pohledu na Markétu, usmívající se vytrvale na pana Brooka, tesklivá nálada a začal zpívat jakousi tklivou serenádu s ještě tklivějším refrénem:

- Sám, sám, ach, bohužel, tak sám..., zpíval procítěně a tvářil se jako tragéd.

Když pak značně falešně, ale o to hlasitěji spustil:

- Ach, proč jsem mladý, proč mi jen srdce plá, když ty mě nevidíš a jsi tak zlááá, tak zlááá...? nemohla se už Markéta ani pan Brooke ovládnout a vybuchli nehorázným smíchem. Zdálo se jim totiž nemožné, že by Edy zpíval něco tak směšného a myslel to doopravdy.

- Nikdy jsem nevěděla, že jste takový herec, mohl byste okamžitě vzít roli v každé veselohře, řekla Markéta Edymu v domnění, že jej tím potěší, ale zatím mu zasadila poslední ránu.

Rozloučili se na trávníku před domem pana Laurence, kde se ráno sešli. Bylo to loučení veselé i malinko smutné, protože Tadeášovi přátelé se už nazítří vraceli zpátky do Anglie. Dokonce i slečna Kateřina si ? přestala hrát na dospělou, přísnou slečnu, objala jednu sestru po druhé a řekla:

- Nikdy na tenhle den nezapomenu, byly jste všechny moc milé.

A Markéta si musela všimnout, jak nápadně stejný názor projevuje pan Brooke...

KAPITOLA 18

O MÝTINCE NAD ŘEKOU, ODKUD JE VIDĚT „VZDUŠNÉ ZÁMKY“

Tadeáš se kolébal v houpací síti, zavěšené mezi dvěma kmeny ve stínu košatých kaštanů. Listím nad jeho hlavou probleskovalo žárem vybledlé srpnové nebe a zahrada ležela v poledním slunci líně a bez hlesu. Tadeáš spustil jednu nohu ze sítě, komíhal s ní sem a tam a síť se pohupovala jen docela nepatrně jako paluba lodi na širém moři.

Ano, bylo by lepší, kdybych teď ležel někde na palubě uprostřed Tichého oceánu a nemusel se otravovat tady, říkal si v duchu a byl mrzutý, a vlastně i rozhněvaný na celý svět. Už od rána měl mizernou náladu. Do ničeho se mu nechtělo, nejméně do učení. Poprvé za dlouhý čas se mu dneska podařilo rozhněvat pana Brooka. Ale jako by na tom nebylo dost, popadla Tadeáše chuť popudit všechny lidi kolem sebe.

Protože věděl, jak dědeček nesnáší jeho hru na klavír, schválně si sedl a nejméně celou hodinu přehrával jakousi Bachovu fugu. A pak vrátil oběd a urazil tím hospodyni. A byl zlý na psa a odmítl si hrát s kočkou, která se mu lísala k noze. A pak si lehl do houpací sítě a myslel rozmrzele na to, že v posledních dnech neudělal ani kousek pořádné práce a jenom vlastně lenoší.

Tadeášova nálada byla tak špatná, že dokonce zanedbával i své malé sousedky. Teprve teď, když se podíval směrem k jejich domu a průhledem v záplavě temnozeleného listí viděl, že všechny čtyři sestry někam odcházejí. První, čeho si musel všimnout, bylo jejich neobvyklé vzezření.

Propánajána, co si to zase vymyslely? uvažoval. Měly na hlavách něco jako staré pánské klobouky, přes rameno si nesly plátěné brašničky - a co Tadeáše nejvíc udivilo - každá z nich se opírala o hůl. Markéta si navíc nesla podušku, Josefína knihu, Líza košíček se šitím a poslední kráčeľa Amy s náčrtníkem. Zdálky vypadaly jako přírodovědecká expedice, která se vydává na cestu do pralesa.

Jak to, že mě nepozvaly? napadlo ze všeho nejdřív Tadeáše. Jsou to pěkně falešné kamarádky, řekl si a měl ještě větší zlost než před chvílí. Ale protože zvědavost je mnohdy silnější než hněv, přestal se brzy houpat a rozhodl se, že půjde za děvčaty, která viděl odcházet směrem k řece.

Nejdřív ovšem zaběhl domů, vzal z věšáku hned za vstupními dveřmi dědečkův slaměný klobouk se zelenou stuhou a nasadil si jej, pak ještě vytáhl ze stojanu na deštníky hůl a teprve potom klusal směrem k pěšině. Zdálo se mu totiž, že hra, jejíž smysl zatím nepochopil, se bez klobouku a bez hole neobejde. Když vyběhl až na stráž nad domem a prošel mladým borovicovým lesíkem, uviděl uprostřed travnatého palouku sestry ve stínu nízkého keře. Markéta seděla na polštářku a vyšívala. Měla na sobě růžové šaty a vypadala v nich uprostřed zeleně jako růžička. Líza obcházela kolem a sbírala na samém kraji borovicového lesa spadlé šišky, protože se chystala vyrábět z nich ozdobná zvířátka. Amy si kreslila kapradí a Josefína, jako největší dramatický talent, procítěně předčítala.

Vypadaly tak spokojeně, že Tadeáš dlouho nenašel odvalu mezi ně vpadnout. Ale pak se stalo, že Líza se na své cestě za borovými šiškami dostala až do jeho těsné blízkosti a málem o něj zavadila. Lekla se, chudinka, tak strašně, že ani nenašla sílu nahlas vykřiknout a jenom vypískla jak myška.

- Odpuť, Lízo, že jsem tě polekal, omlouval se Tadeáš, opustil konečně svůj úkryt a přiblížil se k sestřám.

- Nevěděl jsem, jestli se nebudete zlobit, když...

- Jen pojď dál, když už jsi tady, zamračila se na oko Josefína. - To jsem si nemyslela, že tě budou bavit holčičí hry. Ale rovnou ti říkám, najdi si nějakou zábavu a nevyrušuj, protože tady se pilně pracuje a lenoši nejsou vítáni, připomněla mu s přísným důrazem.

- Beze všeho, hrnul se mezi děvčata Tadeáš a posunul si slamák do týla.

- Jen mi musíte povědět, jestli mám šít, sbírat šišky, kreslit anebo dělat všechno dohromady?

- Ze všeho nejdřív, si sundej svůj tralaláček, protože to nesnesu, tvářila se Jo jakoby namíchaně.

- Přece víš, že od směšných klobouků jsem tady já. To za prvé. A pak se posad' a dočti místo mě tuhle kapitolu.

- A mohl bych vědět, co jste za spolek, že se u vás nesmí sedět jen tak a koukat pánubohu do oken?

- Jestli ti to stačí, můžeš si třeba myslet, že jsme „spolek pilných včeliček“.

Tak to je přesně spolek, ve kterém by mě viděl rád nejen dědeček, ale i pan Brooke. Velice vám děkuju za poctu, že mezi sebe přijmete starého lenocha, řekl s úklonou Tadeáš, vzal od Josefíny knihu a začal číst. Kapitola nebyla zaplaťpánbůh dlouhá. Když ji dočetl, začal se znovu vracet k záhadě, nač si to vlastně děvčata hrají.

- Myslím si, že je to nějaká hra, ke které patří i vaše klobouky a hole a brašny... naléhal.

První se dala obměkčit Markéta.

- Řekneme mu to? obracela se na sestry.

Nejzuřivěji byla proti Amy.

- Ne ne! vykřikovala. - Určitě by se nám vysmál.

To ovšem bylo zase úplně jedno Josefíně.

- Když se bude chtít smát, ať se směje! Že to někomu může vadit? Důležité přece je, co si myslíme my.

A protože i Líza se dala slyšet, že by Tadeáš mohl docela krásně hrát jejich hru s nimi, zvláště když už si vzal i klobouk a hůl, začala Josefína kamaráda do pravidel hry pomalu zasvěcovat.

- Už spoustu let, v zimě i v létě, si hrajeme „na poutníkovu cestu“. Dočetly jsme se o té hře v jedné krásné dětské knížce, víš?

- Víím, řekl Tadeáš a hned na samém začátku tím Josefínu úplně vyvedl z míry.

- Nemůžeš nic vědět, protože je to naše tajemství. Ledaže by to nějaká povídalka upovídaná prozradila... řekla a podívala se přísně na sestry. V tu ránu byla Líza červenější než vlčí mák.

- Prozradili mi to dobří duchové, pokoušel se zachránit situaci Tadeáš, ale to už bylo úplně zbytečné.

- Řekla jsem to já předešlým, když jste odešly ke Gardinerům a Tadeášovi bylo smutno. Na lidi, kterým je smutno, přece máme být hodné, to taky patří ke hře, obhajovala se holčička.

- Jsi jako slepice! Všechno vykotkodákáš, rozčilovala se ještě chvíli Josefína, ale pak mávla rukou.

- No a co? Aspoň se nemusím zdržovat vysvětlováním, jak se hra „na poutníka“ hraje. Týden po začátku prázdnin jsme si řekly, že musíme udělat spoustu práce a že nepromarníme ani chvíli nějakým chytáním lelků. A vidíš, prázdniny pomalu končí a my jsme skoro se vším hotovy. Tak jsme si vyšly na procházku sem na vršek, protože i ten patří do naší hry, a říkáme mu KRÁSNÁ VYHLÍDKA. Schválně se podívej támhle tím směrem dolů. Uznáš, že je to nádhra. Jak daleko je odtud vidět! A vždycky, když se odtud díváme, říkáme si, Že se nám tu líbí a že tady chcem žít...

Tadeáš vstal, aby se podíval z KRÁSNÉ VYHLÍDKY do kraje. Pod kopcem v podzimním slunci jiskřila řeka a za loukami na jejím druhém břehu rostlo velké město. A daleko za městem se zdvihalo vysoké pohoří a zapadající slunce barvilo jeho vrcholky zlatorůžovým leskem.

- Není to krása? zeptala se Josefína a Tadeáš řekl:

- Je to krása...

- Vymyslely jsme si, že ty hory tam vzadu jsou vlastně věže nádherného NEBESKÉHO MĚSTA, a když tu sedíme a díváme se na ně, představujeme si, jak to město asi vypadá, jaké jsou v něm domy a jací lidé v těch domech žijí, a přejeme si, abychom se tam jednou podívaly...

- Ale já bych stejně radši zůstala tady a bydlela v nějakém domečku a chovala slepice a husy a prasátko, řekla věcně a zároveň velice něžně Líza.

- Máš pravdu, souhlasila s ní Markéta, - tohle místo je lepší než nějaký vysněný kraj. Zdá se mi užitečnější žít v tomhle světě než snít o nějakém neskutečném.

Jenom Josefína zatím neříkala nic a vytrvale hleděla až k obzoru, na němž se rýsovaly růžové věže NEBESKÉHO MĚSTA.

- Stejně by se mi líbilo, kdyby všechny vzdušné zámky, které jsme si už vymyslely, skutečně někde existovaly a my jsme se do nich, když si to zasloužíme, jednou třeba i podívaly, vzdychla si zamyšleně. Ale Tadeášovi se zdálo, že to není možné.

- Postavil jsem si už tolik vzdušných zámků, že bych si skoro nedovedl vybrat. Anebo těžko... moc těžko..., řekl a vytrvale házel šištičky po veverce, která se před chvílí objevila na jedné borovici.

Markéta s Tadeášem nesouhlasila. Člověk přece musí mít nějakou představu, která je mu ze všech nejmilejší a kterou se obírá, když uvažuje o budoucnosti.

- Jenom se zamysli, vybídla chlapce, - a poznáš, že takovou představu máš i ty.

- Nechtěj, aby se nám zpovídal, když my samy mlčíme, mínila Josefína a jistě měla pravdu. - Kdopak by rád na sebe prozrazoval své nejtajnější přání?

- Abyste věděly, nejsem zase takový tajnůstkář, ohradil se Tadeáš, lehl si naznak do trávy, hebké a zelené jak koberec, a začal mluvit o svém nejmilejším snu.

- Ze všeho nejdřív bych chtěl jezdit po světě a uvidět všechno, co se vidět dá. Ale nakonec bych se rád usadil v Německu a studoval hudbu, jako kdysi moje maminka. A pak by ze mne byl virtuos, slavný hudební virtuos, a jezdil bych po velkých městech a hrál před spoustou lidí a ti by mi tleskali a obdivovali mě. Nikdy bych se nemusel starat o peníze a žil bych jen pro to, co se mi líbí a co mám rád.

Ted' víte, jaký je můj nejmilejší vzdušný zámek...

Když Tadeáš domluvil, ještě dlouhou chvíli bylo ticho.

Markétě se Tadeášovo tajemství líbilo a chystala se prozradit i své, jen hledala nejvhodnější okamžik. Aby zakryla rozpaky, ovívala se listem kapradí, které se chvělo jak rajčí pero.

- Když vidím, jak se naší rodině těžce žije, myslím na to, že bych ráda jednou bydlela v pěkném domě s krásným nábytkem a velkou zahradou... Nemusela bych počítat peníze jako maminka a taky bych si v jednom kuse nemusela pořád přešívát jedny a tytéž šaty. Prostě bych si žila.

To by se mi líbilo. Nebyla bych přitom líná a zahálčivá, ale dělala bych stejně jako Tadeáš jen to, co mne baví... A všichni by si mě vážili a měli mě rádi.

- To není špatný vzdušný zámek, tam bych šel klidně i za vrátného, zasmál se souhlasně Tadeáš.

- Nemyslím, že jsi docela upřímná, vytkla sestře Josefína, které se zdálo, že Markéta zamlčela to hlavní.

- Jak tě znám, vsadila bych krk, že si svůj dobře zařízený vzdušný zámek neumíš představit bez hezkého a hodného muže a bez dětí.

Markéta neměla tyhle řeči ráda a hned poprosila Josefínu, aby jí do jejích představ nemluvila.

- Já ti taky nemíním dokazovat, že ty budeš mít ve svém zámku jen koně, sud inkoustu a dva vagóny knih.

- Ale jen to pověz, proč ne? Dokonce se přiznám, že bych chtěla mít ne jednoho koně, ale plnou stáj nádherných arabských koní. A v sudě nebude obyčejný inkoust, ale zázračný inkoust a tím budu psát jen vele- díla, přinejmenším tak vynikající jako Tadeášova hra na klavír. A pak bych taky chtěla udělat nějaký velký a hrdinský čin, jenomže nevím jaký. Nejspíš se opravdu stanu slavnou spisovatelkou. To by se mi vážně líbilo nejvíc. Moje romány si budou lidi rvát z ruky a čtenáři budou šílet a knihkupci budou šílet. A já budu sedět a psát a psát. To je můj největší sen, abyste věděli...

Líza svou představou vzdušného zámku všechny dojala. Byl prostinký jako ona sama.

- Já bych chtěla zůstat tady v našem domě s tatínkem a s maminkou a vedla bych jim domácnost. Bude mi stačit, když se budeme mít rádi a nikdy se nerozloučíme.

- Ty vážně po ničem jiném netoužíš? zeptal se jí Tadeáš.

- Ne. Dřív jsem si ještě přála mít pořádný klavír, ale od toho dne, kdy mi dal váš dědeček malé pianino, mi opravdu nic neschází a jsem šťastná.

Takže zbývala už jen Amy. Její „prostinké“ přání bylo: stát se nejslavnější malířkou na světě.

- My jsme ale neskromná cháska, spráskl ruce Tadeáš a rozesmál se, až padl naznak do trávy.

- Jak ti budem říkat, Amy, až se staneš světoznámou malířkou? Paní mistrová, ne?

- Já vážně nevím, co je víc k smíchu, jestli akademická malířka Amy Marchová, nebo klavírní virtuos Tadeáš Laurence? vykřikovala Josefína a na důkaz dokonalé choromyslnosti těch představ zakokrhala na list jítroce jako kohout. Pak se uklidnila a pohládila Lízu po tváři.

Ty jsi jediný rozumný člověk v tomhle spolku a možná že my všichni dopadnem proti tobě jako chudáci. Jestli budeme ještě za deset let živi, musíme se sejít zase tady na téhle mýtině a povíme si, co se z nás opravdu stalo.

Proboha, za deset let! děsila se Markéta. - To budu stará jak Metuzalém. Bude mi dvacet sedm!

- Co chceš? My s Tadeášem už taky budeme pěkní starci nad hrobem! Já určitě budu mít brýle a on vousy, chichotala se Josefína. Líze bude dvacet čtyři a Amy dvacet dva let. Společnost k popukání, uznáte!

Tadeáš se smál, ale zároveň ho znepokojovalo pomýšlení, jestli přece jen za těch deset roků dokáže něco, nač by mohl být hrdý.

- Bojím se, že mi příštích deset let uteče jako letošní prázdniny. Jsem lenoch a dědeček má pravdu...

- Nejsi lenoch, ale máš moc zájmů a na nic se nedokážeš pořádně soustředit, mínila Josefína. - Měl by ses vrhnout vždycky jen na jednu věc, ale dělat ji zato pořádně.

- Já bych vážně chtěla! Jenomže jde o to, na co se mám soustředit? Dědeček chce, abych se stal obchodníkem, a přitom dobře ví, že nenávidím obchod a že bych chtěl studovat hudbu. Ale o tom zase nechce slyšet on. Řekl jsem si, že v jednom se mu podřídím: půjdu na universitu a vydržím tam čtyři roky. Jenom kvůli němu. Proč si vzal do hlavy, že ze mě musí být obchodník? Už můj táta kvůli tomu odešel z rodiny. Kolikrát jsem si myslel, že taky uteču, ale je mi dědy líto, protože by zůstal docela sám.

Tadeáš měl najednou tak vzrušený a bolestný výraz, že všechny polekal.

Panebože, říkala si zprvu jen pro sebe Jo, jestli se starý pan Laurence aspoň trochu neumoudří, dopadne to špatně a Tadeáš jednoho krásného dne opravdu zmizí. A proč by si koneckonců nemohl rozhodnout o svém vlastním životě? Odvážila se dokonce povědět to nahlas.

- Máš pravdu a já na tvém místě bych asi odešla.

Tenhle její názor ostatní sestry vyloženě pobouřil.

- Jak můžeš někomu takhle radit? A jakým právem? Víš, co si bereš na svědomí? Tadeáš by se naopak měl snažit alespoň v něčem splnit dědečkovu přání a on pak jistě uzná, že taky sám musí trochu ustoupit. Nevěřím, že by pan Laurence byl tak nespravedlivý, aby trestal vnuka za to, že si vybere práci, jaká se mu líbí. Ale musí samozřejmě vidět, že Tadeáš bere svoje povinnosti aspoň trochu vážně, pokusila se urovnat situaci Markéta a myslela to dobře, protože sama už věděla, jaký je rozdíl mezi tím, co by člověk rád, a co musí. - Dědeček by určitě zemřel, kdybys od něho odešel. Copak bys vůbec mohl žít s takovým pomýšlením? To, prosím tě, vypusť z hlavy. Nemám ráda, když mě někdo poučuje, a taky nechci poučovat tebe. Ale neměl by sis někdy víc všimnout pana Brooka? Neděláš mu v poslední době žádnou radost, mohl by tě klidně nechat plavat, má svých starostí dost, ale on přesto myslí jen na to, jak by ti pomohl...

To Tadeáše dopálilo. Co se mu Markéta plete do jeho věcí? Když se to vezme kolem dokola, Josefína má svým způsobem pravdu, dokonce možná větší než Markéta.

- Co ty víš vůbec o panu Brookovi? zaútočil.

- Stačí mi jen to, co jsem o něm slyšela od pana Laurence, ohradila se Markéta. - Jak se staral o nemocnou maminku a odmítl výbornou nabídku do ciziny, protože nechtěl odejet z domova. A jak dobře se chová ke staré tetě, která jeho matce dosloužila! Ale musel mi to povědět někdo jiný, protože pan Brooke o takových věcech nemluví, považuje to za samozřejmé. Je skromný, trpělivý a hodný, abys věděl.

- Nemám nic proti tomu, že pan Brooke je hodný, souhlasil Tadeáš. - Ale dědeček o něm mluví v jednom kuse a já bych řekl, že mi to dělá naschvál. Koho baví pořád poslouchat: Podívej se na pana Brooka!

Všimni si, jak je pan Brooke pracovitý! Vem si příklad z pana Brooka...! Dědeček je do pana Brooka blázen, dokonce ani s vaší maminkou se nebaví o nikom jiném. Chudák pan Brooke by se nejspíš oběsil, kdyby slyšel dědečkovy chvalozpěvy, ale mne už to števe...

- Je zvláštní, že to dáváš najevo spíš panu Brookovi než dědečkovi. Já bych se na jeho místě s tebou tak netrápila, odsekla Markéta.

- Ale jděte, slečno! Tak já pana Brooka trápím? A on si vám snad stěžoval?

- Stačí ho vidět, když od vás jde, mínila Markéta. - Dřív býval docela jiný, veselejší...

- Já zase vidím, že má hned lepší náladu, když se přiblíží k vašemu domu, neudržel se Tadeáš. - A nikdy se nezapomene uklonit, když tě za- hlídne. A jak jsem si všiml, ty jsi pokaždé u okna, když jde pan Brooke od nás. Však už jsem to říkal tady Jo.

- Ty jsi vlastně pěkná klepna, Tadeáši. Jak se může tvrdit, že největší klepny jsou děvčata! zčervenala až po kořínky vlasů Markéta. - Nemáš asi nic na práci, když ti zbývá tolik času sledovat, jak se chová pan Brooke, když jde kolem našeho domu...

- Mysli si třeba, že ho sleduju jako přírodní úkaz. Někdy se mi zdá, že kdyby pan Brooke byl barometr, měnilo by se počasí mezi našim a vašim domem úplně neuvěřitelně. V zahradě u Laurenceů: zataženo až bouřливо. Na chodníku před Marchovým domem: slunné krásné počasí, vlahý vánek povívá záclonou v okně slečny Markéty...

- Neurázej... A vůbec! O tohle přece vůbec nešlo. Chtěla jsem ti jen říct, že toho, co ti radila Josefína, bys možná brzy litoval. Mám tě ráda, Tadeáši, jako bratra, a proto ti říkám, co si myslím.

Tadeáš se ještě chvíli mračil, ale pak řekl:

- Odpuť, jestli jsem se trochu utrl. Ale mám už od rána mizernou náladu. Nevšimej si toho. Co mám udělat, aby ses nezlobila?

Markéta mu podala velké přadeno vlny. - Můžeš mi to podržet, požádala ho věčně. - Nezapomeň, že jsi upadl do „spolku pilných včeliček“. - A co my? My jsme vosk? Co uděláš pro nás? zeptala se Josefína.

- Co si budete přát, dámy... jsem váš služebník, dostával Tadeáš už docela správnou náladu.

- Můžeš mi recitovat nějakou báseň. Ať je krásná, ale taky mravokárná. Po tom, jak jste se tu bavili s Markétou, si přeju aby básně byly především mravokárné...

- Prosím, souhlasil uctivě Tadeáš, držel na rukou přadeno vlny tak, aby Markéta měla s navíjením pokud možno co nejmíň práce, a ukrutně vážný, tragickým hlasem přednášel „Baladu o neposlušném Jeníčkovi...“

- U studánky stojí Jeníček, je mu teskno... rozbil džbánek...

Balada měla bouřlivý úspěch. Pasekou se rozléhaly výbuchy smíchu a čas tak krásně plynul. Najednou slunce zapadalo a kdesi zvonil zvon. Bylo třeba složit věci a vrátit se domů. Tadeáš se nabídl jako prvotřídní „mezek“ a pochodoval v čele zástupu, ověšen kabelami, košíky a vyzbrojen slunečníkem.

- Vezmete mě příště zase s sebou?

- Když budeš poslouchat dědečka a pana Brooka, tak ano... zavadila ještě o minulý rozhovor se smíchem Markéta.

- Prosím ano...! Bude ze mne jedna z nejpilnějších včeliček. Možná že dokonce začnu nosit sukně.

- Proč ne? V tom případě tě naučím plést kostkované punčochy. Slyšela jsem, že ve Skotsku si pánové sami pletou podkolenky. Už té vidím v kostkované sukni a vlastnoručně upletených podkolenkách, popadala se za břicho Jo, a když se pak rozloučili u domovní branky, ještě dlouho mávala rozpletenou ponožkou za Tadeášem.

Za letních večerů bývala okna obou domů dokořán. Od Marchů se nesly ztichlou zahradou zvuky klavíru. To Líza hrála svou „malou večerní hudbu“ a v přítomí své pracovny seděl u okna pan Laurence a poslouchal. Tadeáš sledoval jeho zamyšlenou tvář a vzpomněl si na odpolední rozhovor s Markétou.

Nač asi dědeček myslí? napadlo ho, protože výraz starého pána byl neobvykle měkký a něžný. Asi vzpomíná na malou holčičku, kterou měl kdysi moc rád a která už nežije, řekl si a najednou se styděl za to, že by byl tak krutý a jednoho dne dokázal klidně zmizet ze života opuštěného člověka také on sám, a ještě navíc z příčin, které mu v důvěrné atmosféře tohoto večera připadaly najednou docela malicherné.

KAPITOLA 19

PROZRAZUJE TAJEMSTVÍ, KTERÉ NA ZAČÁTKU VYPADALO JAKO NÁVSTĚVA U ZUBNÍHO LÉKAŘE

Podzimní dny se krátily a byly citelně chladnější. V pokoji se už občas muselo večer zatopit, ale Josefína den co den stále ještě vysedávala ve své podkrovní komůrce, nabalená ve starých svetrech a ponožkách.

- Že tě baví trucovat mezi starými krámy. Co tam vlastně podnikáš? ptaly se občas sestry, ale Jo vytrvale odpovídala jedinou větou:

- To je moje tajemství...

Vždycky po poledni se vybledlé a vlažné sluníčko dvě tři hodiny opíralo o střechy a svítilo oknem komory přímo na třínohou pohovku. Na té ležela Josefína na břiše a psala, psala, psala. Popsaných listů byla už plná podlaha a plné víko starého lodního kufříku. Konečně však přece jen přišel den, kdy Jo dopsala poslední větu a za ní vykroužila tečku. Hotovo. Teď došla řada na opravu pravopisných chyb, na správné umístění čárek a uvozovek. Nakonec své opravené „dílo“ znovu pečlivě přepsala, vložila do obálky a obálku zasunula do dvířek starých vyhozených kamen, která stála v rohu komory. Používala jich jako tajné zásuvky psacího stolu. Koho v domě by mohlo napadnout, že nejlepší schránkou na úschovu tajemství jsou stará Vysloužilá kamna?

Příštího dne ráno vybrala z kamen své písemnosti, oblékla se a zmizela z domu nepozorovaně jako duch. Měla štěstí, omnibus do města právě přijížděl. Skočila do něho a o půl hodiny později už kráčela rušnou ulicí vedle hlavního náměstí a zastavila se až před domem s číslem šestnáct. Protože byla nehorázně pověřivá, plivla třikrát přes pravé rameno. Odjakživa jí to nosilo štěstí. Teprve potom vešla dovnitř. Schodiště bylo temné a nepříjemné. U jedné dveří ve druhém patře se zastavila, ale vtom zaslechla, jak někdo za nimi zakašlal. V tu ránu ji popadl takový strach, že se obrátila a po dvou schodech zas uháněla dolů. Chvilku se procházela před domem a hledala odvahu vstoupit znovu. Když se podruhé octla přede dveřmi označenými velkou tabulkou, zdálo se jí, že za nimi slyší kroky, a vyděsila se stejně jako předtím. Tentokrát potřebovala k nahromadění odvahy ještě delší procházku. Jak tak přecházela kolem domu sem a tam, četla si všechny tabulky po straně vrat a nejdéle postávala u té, která oznamovala, že v domě má ordinaci zubní lékař, jakýsi pan Hoppe, a že tento pan Hoppe ordinuje denně od 10-16 hodin. Pod nápisem byl namalován skvělý vzorek umělého chrupu.

Je mi strachy tak špatně, že bych radši šla k zubaři než do těch tmavých dveří ve druhém patře, říkala si v duchu Jo a netušila, že nějakou prazvláštní shodou okolností půjde v tuhle dobu stejnou ulicí i její kamarád Tadeáš, že se zastaví na protějším chodníku a bude bedlivě sledovat její podezřelé a nepochopitelné počínání.

Když tedy Josefína potřetí zapadla do domu, přešel Tadeáš až ke vratům domu a umínil si, že tu počká.

Josefína šla určitě k zubaři, uvažoval logicky při pohledu na reklamní štít. Podle zoufalého výrazu v jejím obličejí hádal, že jí budou trhat nejméně polovinu zubů.

Co kdyby se jí udělalo špatně? pomyslel si. Bude tu aspoň někdo, kdo jí pomůže domů.

Za deset minut se Josefína vyřítla z vrat. Byla rozpálená, jako by právě prošla těžkou životní zkouškou, a narazila rovnou na Tadeáše.

- To jsi ty? zeptala se hlasem, ve kterém se zračilo ledacos, jenom ne radost nad tímhle setkáním.

- Chudinko, chytil ji Tadeáš účastně za ruku. - Bolelo to?

- No..., odpověděla mu jaksi neurčitě.

- Ale šlo to aspoň rychle. Nebylas uvnitř ani čtvrt hodiny...

Vydali se na cestu ulicemi. Tadeáše ještě zajímalo, proč šla Josefína sama, proč neřekla rovnou, aby ji vyprovodil?

Nechtěla jsem, aby někdo něco věděl.

- Ty jsi zvláštní..., divil se Tadeáš. - Nač takové tajnosti s trháním zubů? Taky mi vloni trhali stoličku.

Napřed měla Jo tisíc chutí zeptat se Tadeáše, jestli náhodou nespadl z jahody, ale pak jí to přišlo ukrutně k smíchu a rozhodla se ve hře pokračovat.

- Chtěla jsem si původně dát vytrhnout dva zuby, ale to prý musím aspoň týden počkat...

Tadeáš jenom nechápal, co je na tom tak veselého, a tušil nějakou zradu.

- Máš něco za lubem, vid? naléhal na děvče. Ale Jo se smála a smála.

- Za lubem nemám nic. Ale zajímalo by mě, kde ty se bereš v téhle ulici, a k tomu naproti kavárně, kde se hraje kulečník? Nedal ses na nějaké chuligánství?

- Promiňte, slečno, ale proč myslíte hned na nejhorší? zeptal se dotčeným tónem Tadeáš. - V protějším domě je nejen kavárna, ale - kdybyste dávala větší pozor skutečně na všechny domovní vývěsky - taky šermírna. Měl jsem trénink. Můžeš jít příště se mnou a uvidíš!

- Šerm? No to jsem ráda, řekla s ulehčením Josefína a byla opravdu moc ráda, že Tadeáš nebyl v herně, kam často a s oblibou chodila spousta mladíků a mezi nimi i Edy Moffat.

- Můžeš mě naučit šermovat, a až budeme zas někdy hrát doma divadlo, dejme tomu Hamleta, ty budeš představovat Laerta a šermířská scéna bude tak nezapomenutelná, že se obecenstvo utleská.

Když si Tadeáš představoval Hamleta v provedení Josefíny Marchové, mohl se skácet smíchem. Vůbec mu nevadilo, že se za nimi lidé na ulici otáčejí. Ale pak zničehonic přestal, chytil Jo za předloktí a přinutil ji, aby se na chvíli zastavila.

- Proč jsi řekla prve: To jsem ráda...?

- Byla jsem opravdu ráda, že jsi nebyl v herně, a doufám, že tam nebudeš chodit nikdy...

- Co je špatného na kulečnicku? bránil se Tadeáš. - Máme ho dokonce doma, ale tam mě nikdy nenapadne si zahrát. Je nuda hrát kulečnick s dědečkem. Ale proč ne s dobrými kamarády? Zrovna třeba s Edym Moffatem.

Josefína sama sobě nedovedla nikdy vysvětlit, proč nemá mladého Moffata ráda. A teď, když slyšela jeho jméno, šel jí na nervy ještě víc.

- Už tě vidím, jak chodíš s Edym Moffatem po kavárnách a jsi stejně protivný jako on. O ničem jiném neumím mluvit než o kartách, o kulečnicku a o penězích. Kdyby to byly aspoň peníze, které si sám vydělal, ale Edy má rád hlavně tatínkovy peníze. Bože, Tadeáši, kdybys věděl, jak si přeju, abys byl jiný!

- Co tím myslíš? Jak jiný?

- Jiný než je Edy Moffat... Slušnější...

- Člověk se může pobavit, a přesto být slušný, nepřeháníš? A Edy- mu náhodou křivdíš!

- Nekřivdím mu ani já, ani naše maminka a ta vůbec nechce, aby k nám Edy chodil. Ona jistě ví proč. Kdybys byl takový jako on, taky by tě k nám nikdo nezval.

Tadeáše zamrzela taková řeč. Vůbec se mu v poslední době zdálo, že se o něj zbytečně kdekdo stará. No bože! To je toho! Občas si zalenošit nebo si vyhodit z kopýtky není přece žádný smrtelný hřích, tak proč tolik řečí kolem? Ze všeho nejvíc mu ovšem vadilo, že teď začíná stejným způsobem i Josefína, na které mu záleželo.

- Takže vy všichni vlastně chcete, aby ze mě byl svatoušek, co?

- Kdybys byl svatoušek, vůbec bych se s tebou nebavila, protože svatoušky nesnáším zrovna tak jako povedené kamarády Edyho Moffata. Já chci, abys byl takový, jako jsi, když...

- Když co?

- Když jsi docela obyčejný. Když si třeba někdy povídáme a ty se vůbec nesnažíš vypadat lepší...

Dokud budeš takový, budu ráda. Když si jenom představím, co dokážou peníze... Víš, co udělal nejstarší syn pana Kinga, kam chodí naše Markéta? Pil, hrál karty a nakonec ukradl vkladní knížku, aby mohl zaplatit dluhy.

- Vypadám na to?

- Vůbec ne..., ale někdy si strašně přeju, aby tvůj dědeček nebyl bohatý a ty abys měl zrovna tak málo peněz jako já. Pak bych byla docela klidná.

Tadeáš se na Josefínu udiveně podíval a musel naprázdno polknout, tak ho její upřímnost vyvedla z míry. Pak se zeptal docela tiše, aby snad nezaplášil její sdílnost, jestli má starosti kvůli němu?

Ano, řekla mu, kvůli tobě, když začneš být nespokojený a když se mračíš. Máš strašně tvrdou hlavu a já se bojím, že uděláš hloupost a pak další a ještě další...

Měla jsem možná mlčet a neříkat nic, myslela si Jo, když pak dlouho a mlčky kráčeli vedle sebe. Kdykoli zavadila pohledem o Tadeášovu tvář, zdálo se jí, že má dotčený a ukřivděný výraz.

Budeš pokračovat v žalozpěvu? chtěl vědět.

- Proč v žalozpěvu?

- Napadlo mě, že bych v tom případě jel radši omnibusem. Jinak bych tě moc rád doprovodil a řekl ti zajímavou věc...

- Že váháš? Víš přece dobře, jak jsem zvědavá!

- Budeš žasnout! Ale něco za něco. Napřed pověz, cos dělala v tom domě. V tom je nějaké tajemství?

- Nemám žádné tajemství. Jsou jenom věd, o kterých nerada mluvím.

- Aha! Nepovíš. .. No dobře. V tom případě budu taky mlčet.

- Jak myslíš! Kdo ví, jestli stojí tvoje tajemství vůbec za to, provokovala Josefína.

- Aby ne! Je to senzace a ke všemu o někom, koho moc dobře znáš. Tak začni!

- Musíš mi nejdřív slíbit, že budeš držet jazyk za zuby, naléhala Josefína a Tadeáš se samozřejmě dušoval, že bude mlčenlivější než hrob a že se navíc nikdy nebude Josefíně vysmívat.

Jo dlouho zpytavě hleděla na kamaráda, pak se k němu naklonila a sdělila tajuplným hlasem, že vůbec nebyla u zubaře, ale v redakci časopisu pro dívky.

- Odevzdala jsem jim dvě povídky a za týden se mám zeptat, co tomu říkají. Představ si, že až za týden!

Taková věčnost. Nebudu ani spát, ani jíst a možná že za ten týden vyrostu netrpělivostí o pět centimetrů...

Tadeáš měl oči navrch hlavy. Chvilí trvalo, než se vzpamatoval, ale pak vysekl před Jo hlubokou poklonu a řekl hlubokým hlasem:

- Slečno Marchová, dovolu, abych ve vás pozdravil slavnou americkou spisovatelku. Ruku líbám, zahalekal jako na lesy a vyhodil do vzduchu čepici.

- Neplaš se, uklidňovala jej Jo. - Kdo ví, co z toho vůbec bude? Ale to nevádí! Řekla jsem si: Teď, anebo nikdy! Jednou přece začít musím, ne? Doma jsem neřekla ani slovo. Kdyby se nakonec dozvěděly, že povídky nevyjdou, byly by hrozně nešťastné a litovaly by mě. To nesnesu, chápeš? Radši bych držela pár pohlavků než se nechat litovat...

Tadeáš vytrvale vrtěl hlavou nad tajemstvím, které mu Jo prozradila.

- Když si představím, že tvoje jméno uvidím v časopise?! Uznej, že by to byl důvod k oslavě. Byl bych na tebe ohromně hrdý, Jo. Chodil bych po světě a každému bych se chlubil: Josefína Marchová, víte, ten nový talent, to je moje nejlepší kamarádka.

Josefína měla pocit úžasné lehkosti. Skoro se jí zdálo, že nechodí, že se spíš vznáší. Ale pak si vzpomněla, že teď je řada na Tadeášově tajemství. A byla vlastně ráda, že přijde na jiné myšlenky a snáz se dočká příštího týdne. Měla ovšem podmínku: trvala na tom, aby si Tadeáš nic nevymýšlel, aby tajemství, které jí poví, bylo do posledního písmenka pravdivé.

Tadeáš neřekl všechno najednou. Napřed se dlouho dušoval, že by se nerad mýlil, ale - zkrátka a dobře po dlouhém okolkování se zeptal Josefíny:

- Nechybí náhodou... náhodou... tvój nejstarší sestře jedna rukavice?

- Samozřejmě že chybí. Jednu našla Líza v budce poštovního úřadu, ale druhá zůstala asi u vás.

- Kdepak! Totiž, je u nás v domě, ale nemá ji ani dědeček, ani já.

- Co je to za nesmysl? zlobila se Jo. - Kde tedy je?

Tadeáš se k dívce naklonil a cosi jí pošeptal.

- Ne!... řekla Jo. - Tomu nevěřím!

- Určitě. Viděl jsem ji na vlastní oči v kapse pana Brooka. Vypadla mu, když hledal kapesník. Není to trochu moc romantiky na důstojného pana učitele?

Josefína stála jak zkamenělá. To, co Tadeáš řekl, se jí vůbec nezdálo romantické, ale hloupé. Hloupé a ohavné.

- Měl jsi radši mlčet. Nechci poslouchat takové nesmysly a panu Brookovi to vytmavím, až jej potkám! Ten ať si mě nepřeje!

Proboha, Jo, nesmíš mu prozradit, že něco vím a že jsem to řekl tobě.

- Jenomže já jsem ti neslibovala, že budu mlčet. A vyprosím si, aby se pan Brooke tak choval. Co si vůbec ten člověk představuje? Že snad k nám jednoho krásného dne přijde a odvede si Markétu? Jakým právem? Nepustila bych ji. Rozumíš? Já mám Markétu ráda a Líza ji má ráda a maminka i Amy. Víš, jak by u nás bylo smutno, kdyby odešla?

- Jak ty jsi směšná, Josefíno, řekl Tadeáš. - Co až si jednou přijde někdo pro tebe?

- Toho chudáka bych ráda viděla, rozčilovala se Jo a pouštěla kolem sebe hrůzu. - Hodila bych po něm pantoflem a rohožkou...

Tadeáše ta představa rozesmála.

- Za pár let ti to připomenu, chichotal se, ale Jo ho úplně probodávala rozhněvaným pohledem, rozhazovala rukama a klepala se na čelo.

- Tak tohle je to tvoje tajemství! Já idiotka se mu zpovídám a on mi pak řekne tohle! Abys věděl, dneska v noci nebudu kvůli tvým řečičkám možná ani spát...!

- Na dobré spaní je nejlepší tělocvik, doporučoval jí Tadeáš. A protože právě došli k místu, kde silnice stoupala vzhůru k březovému háji, navrhl Josefíně, aby zkusili, kdo první doběhne na kopec.

Nikde kolem neviděli ani živáčka, jen nad hlavami jim po jasném nebi pluly rychlé podzimní mraky. Josefína se nenechala dlouho pobízet. Rozběhla se do vrchu a bylo jí naprosto jedno, že jí uletěl klobouk a že cestou poztrácela moře vlásenek, jimiž si spoutala na temeni dlouhé vlasy. Pohyb ve větrném vzduchu ji vždycky naplňoval nádherným pocitem volnosti.

Tadeáš samozřejmě doběhl do cíle první, ale Jo byla jen o pouhé dva metry za ním. Rozpuštěné vlasy jí poletovaly kolem hlavy a tvář jí zrůžověla.

- Víš, čeho je mi líto? Že nejsem kůň, divoký kůň, co se probíhá po stepi a je mu dobře...

- Na koně vážně nevypadáš, smál se Tadeáš, - ale zato jsi podobná divoženice. Teď abych se vrátil a posbíral klobouk a všechny ty nesmysly, co nosí holky ve vlasech.

- Jestli to uděláš, pak jsi andílek, řekla Jo a sedla si na trávu pod obrovský javor. Spadalé listy pod ním vytvořilo hustý, temně červený koberec.

Zatímco Tadeáš sbíral poztrácené věci, Josefína si splétala rozčuchané vlasy do copu a dívala se s potěšením kolem. Najednou viděla kohosi přicházet postranní pěšinou.

Nějaká dáma, myslela si, když zahlédla půvabnou ženskou postavu, ale pak poznala bleděmodrý sestřin kostým a to už věděla, že je to Markéta.

- Odkudpak jdeš? zeptala se jí nepřátelsky podezřívavým tónem a pocit křivdy, kterým ji předtím zaplavilo Tadeášovo tajemství, znovu zaplanul v plné síle.

- Nesmím snad chodit na návštěvu? zavrtěla nechápavě hlavou Markéta. - Ale co tady děláš ty? Jsi hrozně rozčuchaná.

Já sbírám listí pro Amy, ráda maluje červené javorové listy, ohradila se Josefína. To už také přicházel Tadeáš a nesl nejen klobouk, ale plnou hrst poztráčených vlásenek.

Josefína sbírá listí pro Amy a já sbírám vlásenky pro Josefínu. Rostou tady podle silnice a hned u příkopu rozkvet tenhle růžový hřeben. Tohle je vůbec zvláštní kus přírody, v roští se tu čas od času vyskytne klobouk, hlásil Tadeáš a skutečně držel v jedné ruce vlásenky a hřeben a ve druhé hnědý kulatý klobouček s pentlí.

- Vidím, že si naše drahá Josefínka zase hrála na honěnou. Já se ti divím, že už nemáš trochu rozumu! Kdy se už konečně začneš chovat jako dospělá a přestaneš s tím tvým hopsáním? řekla Markéta a vytrvale si přitom rovnala vlasy, které jí znovu a znovu vítr rozhazoval.

- S hopsáním přestanu, až mi bude osmdesát, odsekla Jo. - A ty mi, prosím tě, pořád nepřipomínej, že jsem dospělá! Já nechci být dospělá! Chci pořád zůstat taková, jaká jsem. A nebudu se dělat starší, protože to dělají jen hloupé holky. Jako by nestačilo, že ty si pořád hraješ na důstojnou dámu. Někdy si myslím, že jen koukáš jak se dostat co nejdřív pod čepce. Ale ty toho budeš jednou pěkně litovat, pak ale nechod' k nám domů ronit slzy! vyhrkla hněvivě Jo a měla uražený pohled.

Tadeáš se jejíh řečí polekal. Věděl, že musí okamžitě zavést rozhovor docela jiným směrem, protože Josefína byla právě tak zralá vyžvatlat své sestře všechno, co jí předtím řekl o panu Brookovi.

- Kdes byla na návštěvě? zeptal se.

- U Gardinerů, řekla Markéta a pro změnu si tentokrát rovnala krajkový límeček a stuhu pod krkem.

- Sabina mi vyprávěla, jak nádhernou svatbu měla Anna Moffatová. Dvanáctimetrový závoj, představte si, a šest malých družiček a šest mládenců. Hned po hostině odjeli novomanželé na svatební cestu do Paříže a tam zůstanou měsíc. Tak to jim opravdu závidím. Paříž. Ach...

- Závidíš?

Když mám být upřímná, musím říct, Že jo. ...

Fajn! vyhrkla Jo, nasadila si klobouk tak hluboko do čela, že vůbec nemohla vidět, a mnula si ruce. - Závidět je krásná vlastnost. Má vliv na barvu pleti. Budeš žlutá jako Čínanka. A dost možná, že pak samou závistí začneš ještě pít a zčervená ti nos. To bude rána, protože pak už sotva najdeš milionáře a budeš si muset možná vzít docela chudého člověka. A jak k tomu přijde slušný chudý člověk, aby si bral žlutou ženskou s červeným nosem?

Při těch slovech hodila Jo namíchaným pohledem po Tadeáši, který trpěl jako Job pomyšlením, co všechno semele ta nešťastnice dohromady. Pokusil se alespoň naznačit jí zuřivým mrkáním, aby konečně mluvila o něčem jiném.

- Jestli tě trápí jen tohle, pak si ničíš nervy docela zbytečně, řekla sestře s hraným nezájmem Markéta. - Já se totiž vůbec nemíním vdávat. Nemluvila jsem taky o Anně Moffatové kvůli vdavkám. Když jí závidím Paříž, znamená to jen a jen, že bych si přála cestovat, dodala a elegantními drobnými krůčky se vydala k domovu.

Jo s Tadeášem se pomalu loudali za ní, házeli po sobě kamínky a chovali se vůbec jako dvě rozjívené děti. Markéta je moc dobře slyšela a byla by se k nim vlastně docela ráda připojila, ale člověk nemůže přece ztrácet důstojnost tím, že napřed někoho nabádá k dobrému chování a pak začne skopičit, jako by mu bylo dvanáct.

Ke všemu by to ani nešlo, utěšovala se tedy v duchu, protože mám na sobě své nejlepší šaty a v těch se dá opravdu jen půvabně a spořádaně chodit, a ne skákat způsobem, jaký si dovoluje ta bláznivá Josefína. Jenomže starosti s Josefínou měly teprve začít...

KAPITOLA 20

O ZROZENÍ SPISOVATELKY JOSEFÍNY MARCHOVÉ

Celý příští týden se chovala Josefína jako pominutá. Se svou nejstarší sestrou mluvila skoro urážlivým tónem, pana Brooka přezírala, jako by vůbec neexistoval anebo byl průhledný, hned měla na krajíčku slzy a hned se hystericky smála. A kdykoli zazvonil u dveří listonoš, zčervenala a uháněla mu otevřít. Nepřipustila vůbec, aby poštu převzal někdo jiný. Jednou v sobotu, přesně deset dnů poté, co se Josefína vydala s tajemnou obálkou do města, seděla Markéta u okna do zahrady a uviděla Tadeáše, jak honí mezi stromy Josefínu, jak se s ní tahá o jakési noviny a jak nakonec oba mizí v altánku. Bůhsud' co se dělo uvnitř! Ven zaléhaly jen výbuchy šťastného smíchu a vzrušený křik.

- S naší Josefínou si ještě užijeme, posteskla si Markéta mladším sestrám. - Už to s ní není k vydržení. A ten rámus na Laurenceově zahradě. Co si o naší rodině pomyslí starý pán? Líza neslyšela ráda tyhle poznámky. Milovala Josefínu, a jestli jí něco vadilo, pak jenom to, že Jo sděluje svá tajemství jen Tadeášovi, a ne jí.

Zato Amy s Markétou naprosto souhlasila. Seděla v mamčině křesílku a háčkovala si nové manžety. Čas od času zdvihla hlavu a pohlédla také k zahradě.

- Je to příšerný, nikdy z ní nebude dobře vychovaná „mladá dáma“, řekla a zpytavým pohledem hodnotila manžety. Amy si totiž velice potrpěla na manžety a límečky. A také ovšem na dokonale upravené vlasy.

Za několik minut se vrátila Josefína domů, sedla si na gauč a upřeně hleděla do otevřených stránek časopisu. Její sestry se pochopitelně zeptaly, co je v novinách zajímavého, a Jo zase nenápadně odpověděla, že jakási povídka, protože velice dobře věděla, že ji hned požádají, aby povídku přečetla nahlas.

- Proč ne? řekla a pustila se do čtení. Povídka se jmenovala „Souboj dvou umělců“.

Josefína si nejprv hlasitě odkašlala jako koncertní pěvec před vystoupením a pak začala. Zájem posluchačů ji přesvědčoval, že obsah povídky je nesporně zajímavý. Byla to náramně romantická povídka a dojímal posluchače tragickým koncem hrdinů. Když dočetla poslední větu, odmlčela se Josefína a hleděla s napětím na tváře svých sester.

- Je to moc pěkná a pravdivá povídka, ozvala se Amy.

- Řekla bych, že nejkrásnější je milostný výjev Violy a Angela. Jenom mě udivuje, že hrdinové mají jména, která se odjakživa líbí nám, žasla Markéta a byla zřejmě dojatá příběhem, na jehož konci vlastně všichni umřeli.

- Prosím tě, kdo tu povídku vlastně napsal? zeptala se Líza.

Josefína měla vzrušený výraz a zardělé tváře. Chvilí bojovala s rozhodnutím prozradit své tajemství, ale nakonec podlehla. Odpověděla jediným slovem:

- Já-

Markéta upustila svou ruční práci a chvíli strnule zírala na sestru.

- Ty? Nedělej si z nás legraci.

- Napsala jsem to opravdu já, opakovala pevným hlasem Jo. V tu chvíli k ní přiskočila Líza a objala ji.

- Ach, já jsem věděla, že se toho jednou dočkám. Jak jsem na tebe pyšná, Jo!

Ohromný příval štěstí a pýchy zaplavil všechny. Podávaly jedna druhé stránku novin, na které svítilo jméno jejich sestry Josefíny, a nemohly se nabažít.

Josefína Marchová!

- Kdo by to byl řekl! Kdo by to byl řekl! opakovala vytrvale Markéta a Amy zas neustále hovořila o tom, jak by se dalo v příběhu pokračovat, ačkoliv to bylo úplně nesmyslné, protože na konci povídky hrdina s hrdinkou vypili jed a umřeli.

Jenom Líza, ta čistá duše, nerozebírala příběh, ale prostě se radovala. Když nakonec přišla maminka, nebralo už nadšení konce.

- Poslouchej, Jo, dneska jsem opravdu pyšná matka, řekla paní Marchová, když si přečetla povídku. Smála se, ale měla přitom vlhké a lesklé oči.

- Jak jsi jen na ten nápad přišla? chtěla pořád vědět.

A Josefína znovu a znovu líčila, jak napsala své první dílo potají na třínohé pohovce, jak je nesla do redakce a jaký přitom měla zážitek s Tadeášem.

- A kolik se za takovou povídku dostane? zeptala se praktická Amy.

- Nic, řekla Josefína. - První povídku tiskne redakce spíš jako reklamu začínajícího autora, ale příště už možná dostanu pěkné peníze. Nechala jsem totiž v redakci dvě povídky a teď uvidím, jestli se bude hodit i druhá. Když mi přinesl listonoš výtisk novin, chtěla jsem si je v klidu a potají přečíst na zahradě, ale chytil

mě Tadeáš a nedal pokoj, dokud jsem mu všechno neprozradila. Takže ví všechno. A vy taky víte všechno a já jsem tak šťastná, jako jsem nebyla nikdy v životě! Proč tu jen není tatínek? Byl by jistě rád a já bych mu řekla, že budu pořád psát a psát a všechno, co vydělám, odevzdám mamince, aby měla míň starostí s penězi na domácnost.

V tu chvíli jaksi došel Josefíně dech, sklonila hlavu nad časopis se svou prvotinou a pokropila ji slzami štěstí i odhodlání. Odjakživa si přece přála, aby byla samostatná a aby mohla vypomáhat mamince ve starostech o domácnost. Ale pochvala těch, které milovala, pro ni koneckonců znamenala víc než peníze.

Když pak večer usnula, měla nádherný sen. Zdálo se jí, že ve hře „na poutníka“ vystoupila o řadu schůdků výš...

KAPITOLA 21

POTVRZUJE, ŽE LISTOPAD JE OPRAVDU SMUTNÝ MĚSÍC

Jednoho listopadového rána si všimla Markéta, že zahrada zbělela první jinovatkou.

- Bože, jak smutný měsíc je listopad, řekla.

- A já jsem se v listopadu narodila, vzdychla si Josefína.

- Proč říkáte tak ošklivé věci o listopadu? zlobila se na sestry malá Líza. - Jen kdyby se vám přihodilo něco příjemného, hned byste říkaly, že listopad je krásný měsíc!

- Neutěšuj se, co nás může potkat nádherného! kazila jí radost Markéta. - Naše rodina nemá žádné zvláštní štěstí. Spíš čekám samé nepříjemnosti... Práce a práce a práce... Ráno začnem a večer skončíme. Tak to jde pořád jak na kolotoči...

Jestli někoho podobné řeči dlouho nemohly bavit, pak to byla Josefína.

- Dejte už pokoj! Pořád vás slyším jen fňukat a fňukat. Je mi úplně jedno, že si někdo žije lip, než si žijeme my. A vůbec nemám chuť mít hlavu ve smutku jen proto, že nemáme žádné příbuzné, kteří by nám odkázali peníze, anebo že jsme jaktěživ nevyhráli sto tisíc. Baví mě jen takové peníze, které si dokážu sama vydělat. A jestli se mi podaří někdy v budoucnu ušetřit si nějaký dolar a podívat se po světě, pak už budu úplně šťastná.

Amy zrovna vyráběla z hlíny jakási zvířátka.

- Počkejte pár let, osm nebo deset roků, potom už budeme s Josefínou obě vydělávat a naše rodina si bude žít kufanditně, prohlásila.

- Kufanditně? Co to znamená? Nikdy jsem tohle slovo neslyšela, podotkla Markéta.

- Kufanditně znamená francouzský nádherně, tvrdila s naprostou jistotou Amy, ale v duchu si nebyla jista, jestli slovo „kufanditně“ vůbec existuje.

- Nechce se mi čekat ani osm let, ani dva roky. Nechce se mi vůbec čekat, a jestli si od něčeho neslibuju velké věci, pak je to inkoust, kterým píše Jo, a tvoje malování a hliněná zvířátka, vzdychla si Markéta a dál hleděla zamyšleně na podzimní zahradu.

- Nefňukejte pořád a podívejte se, už vidím dvě milá překvapení, utěšovala sestry Líza, která seděla se svým šitím u druhého okna. K domu se opravdu přibližovaly dvě osoby, Tadeáš a maminka. Sotva přišli do pokoje, zeptala se maminka jako obvykle, jestli náhodou nepřišel dopis od tatínka.

- Ne, řekla Líza, která se starala o rodinnou poštu, a maminku to udivilo. Čekala na otcův dopis už dobře celý týden.

- Takové věci se stávají, utěšoval ji Tadeáš. - Polní pošta může mít klidně zdržení, ale uvidíte, že možná už zítra listonoš přinese hned dva dopisy najednou.

- Kéž bys měl pravdu, vzdychla si paní Marchová. Pan March dobře věděl, co jeho dopisy pro rodinu znamenají, a psal přesně jak hodiny.

Nějakou zvláštní shodou okolností se však stalo, že právě v tuto chvíli se ozvalo trojí ostré zazvonění.

- Aha! Listonoš je tady, zaradoval se Tadeáš.

Maminka běžela ke dveřím a Markéta si pomyslela: Jestli teď opravdu přišlo psaní od tatínka, už nikdy neřeknu, že listopad je smutný měsíc...

Když se ovšem paní Marchová vrátila do místnosti, měla tvář bílou jako křída a v ruce před sebou vztažené držela telegram. Hleděla na papírek s hrůzou, jako by každou chvíli očekávala, že může vybuchnout a zničit všechno kolem sebe, tento dům, děti i její vlastní život.

- Telegram, řekla bezbarvým hlasem a podala list Josefíně. Pak klesla na židli u stolu a opřela si hlavu do dlaní.

"Váš manžel těžce onemocněl. Přijďte okamžitě. Vojenská nemocnice, Washington."

Jak mrtvé a smutné ticho bylo najednou v pokoji! A jak smutný, truchlivý byl tento listopadový den a jak i slunce potemnělo! Svět se náraz proměnil. To, co dřív děvčata trápilo, byly náhle jen samé malichernosti a skutečné štěstí se bortilo a propadalo, protože tatínek někde daleko ve vojenské nemocnici těžce stonal a byl opuštěný. Paní Marchová se brzy stačila vzpamatovat. Podívala se do tváří dětí, které ji obklopile, a řekla:

- Pojedu prvním vlakem..., jen aby nebylo pozdě. Ach děti, buďte tady zatím hodné. Musíme nějak unést neštěstí, které nás potkalo...

- Jak to, pozdě? volala Josefína. - Našemu tatínkovi se nesmí nic zlého stát a my pro to uděláme všechno. Pomůžeme ti složit a zabalit věci.

- Máš pravdu, Josefíno, teď není čas na slzy. Neplač, Amy, a ty taky nenaříkej, Lízo. Dáme hlavy dohromady, aby se na nic nezapomnělo, a já pojedu...

A protože maminka byla tak statečná, snažily se také její dcery nepropadat zoufalství.

- Mohl bych vám nějakým způsobem pomoci? zeptal se zničehonic Tadeáš, který tu zatím po celou dobu tiše a beze slova stál, protože se sluší, aby ve chvílích zármutku nerušil a nepřekážel cizí člověk.

- Ach ty jsi hodný, Tadeáši! Udělal bys pro nás moc, kdybys hned teď zaběhl na poštu a poslal telegram, že jedu. První vlak na Washington odjíždí zítra ráno.

- Nic víc opravdu nepotřebujete? naléhal Tadeáš a byl rozhodnut splnit jakýkoliv sebesložitější příkaz.

Nikdo nemohl pochybovat o jeho odhodlání, protože Tadeáš vypadal v tu chvíli jako člověk, pro kterého ani cesta na konec světa není příliš dlouhá a namáhavá.

- Napíšu dopis tetičce Marchové, byla bych ráda, kdybys jí ho doručil. Jenom mi podej pero a dopisní papíry, jsou tamhle v polici.

Chudák maminka, napadlo okamžitě Josefínu. Musí si vypůjčit od tety peníze na cestu. Kdyby to byla aspoň krásná cesta někam k moři, kde by se mohla procházet a odpočinout. Ale první cesta, která na maminku čeká, musí být zrovna tak smutná a plná obav. Bože, proč nemám nějaké peníze, říkala si, abych je položila na stůl a řekla, nikam nepiš, mami, neponižuj se před tetou, která každý dolar omluví nekonečnými litaniami a stesky, tady máš, kolik potřebuješ...

Za pár minut už uháněl Tadeáš na postu a k tetě Marchové, ale ještě předtím stačil říci dědečkovi, co se stalo. A Josefína zas běžela se vzkazem a s omluvou do dílny, kde maminka šila vojenské uniformy. Amy s Lízou už snášely z pudy starý cestovní kufr a Markéta skládala na stůl všechno, co potřebovala paní Marchová vzít s sebou.

Uprostřed vzrušeného chvatu a rostoucí cestovní horečky zazvonil znovu zvonek, a byl to starý pan Laurence. Přinesl několik lahví dobrého starého vína pro nemocného pana Marche a hned také ujistil paní Marchovou, že se bude v její nepřítomnosti o děvčata starat, aby jim opravdu nechybělo nic, čeho je ke klidnému běhu života zapotřebí. Ale to zdaleka nebylo všechno. Jak tak stál proti mamince a měl tvář plnou účasti, došel najednou k názoru, že není možné, aby paní Marchová odjela sama.

- Já věřím, že všechno dobře dopadne, ale i tak musíte počítat s tím, že věci nebudou jednoduché. Už před měsícem jsem mluvil s panem Brookem o tom, že by se měl zajet podívat do Washingtonu a něco tam pro mne obstarat. Proč by vlastně nemohl odejet hned s vámi a být vám nablízku, kdybyste cokoliv potřebovala?

Co si pan Laurence usmyslel, to také dokázal okamžitě splnit. Za deset minut tu byl pan Brooke. Markéta se s ním srazila ve dveřích právě v okamžiku, když nesla mamince šálek kávy.

- Slyšel jsem, že váš otec onemocněl, a je mi to moc líto, Markéto, řekl svým příjemným hlubokým hlasem, a byl to přesně takový hlas, který vnáší klid a jistotu do všech složitých okamžiků.

Markéta najednou nevěděla kam s rukama a divže to neodnesla maminčina káva. Když potom panu Brookovi děkovala, měla v pohledu nejen dojetí, ale i vděčnost a možná ještě cosi jiného, čemu rozuměl především on.

- Jsme strašně rády, že vyprovodíte maminku. Protože s vámi se jí jistě nic nestane. Budeme na vás oba tady doma pořád myslet, řekla ještě, a honem zmizela. Ta slova jistě stačila panu Brookovi nejen k tomu, aby jel s paní Marchovou do Washingtonu, byl v tu chvíli odhodlán skočit třete i do ohně.

Mezitím už se vrátil i Tadeáš od tety Marchové. Přinesl v obálce peníze s dopisem, ve kterém si tetička samozřejmě neodpustila obvyklé kázání, že příště by si měl pan March, otec čtyř dcer a soudný člověk, trochu lip rozmyslet, co dělá. Protože jít dobrovolně do války není příliš uvážený čin. Josefínu popadl strašný vztek, když si tetin lístek přečetla. Poprosila dokonce maminku, aby jej mohla okamžitě hodit do kamen a spálit.

- Nemohla bych celou noc spát a musela bych pořád vstávat a číst znova a znova ty strašné řeči, prohlásila, a opravdu neměla dřív klid, dokud sama na vlastní oči neviděla, jak se tetiny mravokárné připomínky proměňují v prach a popel. Ale tak jako tak se jí usadila v hlavě jakási vzpurná a odbojná myšlenka, a zatímco všichni ostatní měli plné ruce práce s maminčinými zavazadly, Jo tiše jako myška zmizela z domu.

Odpoledne už pomalu přípravy končily, maminka s Markétou ještě cosi došivala, Líza s Amy chystala svačinu, ale Jo stále nebyla doma. Tadeáš ji dokonce šel hledat, protože věděl, jaké nepředloženosti se od ní dají očekávat, zvláště tehdy, když ji někdo urazí. A že se jí dotkla teta Marchová svým dopisem, o tom se nedalo pochybovat.

Když se pak přece jen objevila ve dveřích, musel si každý všimnout, že je celá nesvá. Ze všeho nejdřív šla ke stolu a položila před maminku pětadvacet dolarů.

- Tady máš, abys mohla tatínkovi koupit, co potřebuje, a nemusela pořád přepočítávat tetiny hnusné dolárky...

- Pětadvacet dolarů!? Takové peníze, děsila se maminka. Neprovedla jsi nějakou hloupost?

- Vůbec ne. Ani jsem je neukradla, ani si nevypůjčila, ani je ne- vyžebra. Jsou to peníze získané za něco, co bylo jen moje a co jsem prodala, i když...

Josefína marně hledala slova. A bylo vlastně zbytečné je hledat, každý viděl, že se musela s těžkým srdcem zbavit něčeho, na čem jí záleželo. A když pak Jo stáhla s hlavy klobouk, nebylo už vůbec zapotřebí mluvit. Její dlouhé krásné vlasy byly pryč.

- Ty ses dala ostříhat! Josefíno! Děvečko moje... Jak jsem tě ráda česala, řekla dojatě maminka. - Teď vypadáš jako chlapec...

- No a? To jsem si přece vždycky přála, pokusila se Jo o hrdinský vtip, ale znatelně se jí chvěl hlas. - Zeměkoule se přece nepřestane točit kvůli jednomu drdolu nebo copu, pokračovala dál a schválně pohodila kratinkou kšticí. - A vy neplačte, okřikla sestry. Už jsem byla na svoje vlasy trochu moc namyšlená a k čemupak je taková marnivost? Kdybyste věděly, jak mám teď lehoučkou hlavu, jako pírkó! A holič mi řekl, že vlasy narostou, než se ohlídnu. Jsem spokojená. A ty si, maminko, vezmi peníze a pojďme večeřet. Mám hlad jako vlk.

Paní Marchová se přece jen nemohla hned tak vzpamatovat.

- Víím, že jsi to udělala kvůli tatínkovi, řekla, - ale co když ti vlasů bude líto? Bojím se, že tě tvá ostříhaná hlava ještě potrápí...

- Žádná starost! uklidňovala mámu Jo. A byla ráda, že už hlavní vzrušení nad jejím činem pominulo. Jen Amy, která se dovedla úplně opájet hebkosti a barvou svých kučer, pořád ještě nemohla pochopit, jak vůbec Jo na takový nápad přišla. Spíš bych si dala useknout celou hlavu než ustříhnout jeden jediný pramínek, opakovala si pořád v duchu.

- Řekni, kdy tě to napadlo? ptala se sestry, která už seděla nad večeří a pořádala svou porci, což bylo pádným důkazem, že žádné hnutí ducha nemohlo vzít Josefíně chuť k jídlu.

- Strašně mě namíchla tetička Marchová. Jak se může bohatá osoba tak chovat k příbuzným! A proč nás pořád poučuje? A když jsem si navíc řekla, že Markéta zaplatila posledně ze svých peněz nájemné, měla jsem hrozné výčitky svědomí. Rozhodla jsem se sehnat pár dolarů, i kdybych měla prodat nos mezi očima vetešníkovi.

- Jaképak ty si můžeš dělat výčitky? Už loni jsi potřebovala zimní kabát a pak jsi chodila jen v lehkém plášti, na který sis přišla kožišinku. Jsi skromná jako myška, nemáš si vůbec co vyčítat, řekla maminka a pohládila Jo po rozčuchané čupřině.

- Když jsem tak chodila po ulici a pořád nevěděla kde vzít peníze, měla jsem takový vztek na lidi v drahých obchodech, že jsem měla tisíc chutí vtrhnout dovnitř a vzít některému prachaři peněženku i s tím, co rozhazuje za drahé nesmysly. A pak jsem najednou uviděla kadeřnickou výlohu plnou paruk a přičesků a copů, a na jednom z těch copů byla cedulka: 40 dolarů. To se ví, hned mě napadlo, že tenhle obchod je moje jediná záchrana.

- Umřela bych strachy na tvém místě, pípla skoro neslyšně Líza a přisunula si židli blíž ke své statečné sestře.

Vešla jsem dovnitř a tam byl malý člověk s tak ulízanými vlasy, že vypadaly jako černá koupací čepice. Když jsem mu pověděla, co chci, řekl mi, drahá slečno, jenom jděte radši domů k mamince. Za prvé máte takovou barvu vlasů, která zrovna není v módě, a za druhé, načpak tak najednou potřebujete peníze? Necháte si ustříhnout vlasy a projíte je ve zmrzlině nebo v pralinkách a já se pak budu dohadovat s vaším otcem, ne? Hned jsem ho vzala za slovo a povídám: Právě že s mým otcem se nemůžete dohadovat, protože leží, chudáček, v nemocnici ve Washingtonu a já potřebuju peníze, aby mu maminka mohla koupit všechno, co nemocný člověk potřebuje k uzdravení. Malý pán jenom vrtěl hlavou a tvářil se všelijak, ale z vedlejší místnosti přišla jeho žena a řekla: Poslyš, Tomáši, měl bys vyhovět té slečně. My máme taky syna ve válce, a kdybych věděla, že leží v nemocnici, nerozmýšlela bych se prodat svoje vlasy. Jenže - kdo by mi za moje vlasy co dal, když jsou špatné a šedivé, ale tady slečna má přece husté a dobré vlasy. No a potom mě holič stříhal a jeho žena si celou tu dobu se mnou povídala. Asi proto, abych se zbytečně nedívala do zrcadla a netrápila se.

- Vidíte, děti, jak neštěstí sbližuje lidi, i když se třeba předtím nikdy neviděli, řekla maminka.

- Omdlela bych ve chvíli, kdy by mi holič ustříhl první vlasek, přiznala se Markéta.

Jo se malinko zamyslela a pak se upřímně přiznala:

- Taky mi nebylo moc dobře, když jsem si nakonec sáhla na hlavu a tam, kde byl cop, zůstalo jen strniště. Skoro se mi zdálo, že podobně je člověku, když přijde o ruku nebo nohu. A když jsem pak odcházela a měla už v kapse peníze, holičova žena vzala z odstřižených vlasů jeden pramínek a dala mi jej na památku. Tady ho máš, maminko, řekla Jo a podala paní Marchové kapesník, ve kterém byla uložena kadeř. Ahoj, nádhery, pohládila ještě pozůstatek svých vlasů, a pak se šťastně a vlastně už taky bez zármutku zasmála. - Krátké vlasy jsou ohromně pohodlné a skoro se divím, že jsem si je nenechala oškubat už dřív...

Paní Marchová láskyplně stočila hebký kaštanový pramínek a šla jej uložit do svého prádelníku k nejcennějším drobnostem.

- Dala jsi mi víc, než si myslíš, řekla ještě a sestry zahlédly cosi lesklého v jejích řasách a honem začaly mluvit o všem možném, jen aby zaplašily tu perličku v mamčině pohledu.

Když staré hodiny odbily desátou a nastal už čas jít spát, paní Marchová odložila šití a zeptala se:

- Nechcete si zazpívat? Děláme to přece vždycky...

Líza si sedla ke klavíru, chvilku uvažovala a pak spustila tatínkovu zamilovanou písničku. Jeden hlas po druhém se přidával, ale ze všech nejlíp přece jen zpívala Líza, protože uměla vložit do zpěvu i do hudby celou svou něžnou a laskavou dušičku, a kdykoliv jí bylo opravdu těžko, dokázala se nejvíc utěšit právě zpěvem a hrou na klavír.

Ale den končil a přišlo i poslední "dobrou noc" a pak už dům zhasl a bylo hluboké ticho, ve kterém jenom hodiny nahlas tikaly. Líza i Amy usnuly okamžitě. Jediná Markéta ještě hleděla do tmy otevřenýma očima. Zdálo se jí, že také Jo usnula, až náhle zaslechla tlumené, přidušené vzlykání. Vstala po špičkách, přešla k protější posteli a pohladila ve tmě sestřiny tváře. Byly plné slz.

- Pláčeš kvůli tatínkovi, Jo?

- Ne kvůli tatínkovi, kvůli vlasům... Moje ubohé vlasy. Jsem opelichaná jako vrabec, víd'?

- Jsi hezčí než my všechny tři dohromady, Jo, utěšovala ji Markéta. - A jsi taky statečnější a hodnější. A i když ti ostříhali vlasy, máš přece takové pěkné oči, teď si jich každý ze všeho nejdřív všimne... Mám ráda hnědé oči...

- Hnědé oči mám já a pan Brooke, řekla ještě Jo, pak se pomalu uklidňovala a za chvíli už bylo slyšet i její hluboký a pravidelný dech.

Markéta se vrátila na své místo, také ona brzy usnula a zdálo se jí o pěkných hnědých očích.

A bylo už po půlnoci, když spícím domem prošla štíhlá vysoká postava, naklonila se nad každou ze svých dcer a pak ještě přešla k oknu a zahleděla se ven. Nebe bylo plné mraků, ale nad ně pozvolna vyplouval velký a jasný měsíc. Leskl se v úplňku jak dukát. Maminka hleděla do jeho kulaté, blahobytné tváře a v duchu si myslela, kéž by tak i nad našimi mraky a starostmi vzešlo světlo...

KAPITOLA 22

O TOM, JAK MAMINKA ODJELA A JAKÉ DOPISY SMĚŘOVALY Z MARCHOVA DOMU DO WASHINGTONSKÉ NEMOCNICE

Zavazadla už stála v předsíni, dům byl plný shonu v tom časném pochmurném ránu a paní Marchová se pokoušela vypít alespoň šálek kávy a sníst docela tenký krajíček chleba s máslem.

- Musíš se nasnídat, máš před sebou dlouhou cestu, nařizovala jí Josefína, protože ta jediná byla ještě tak schopna se ovládnout a tvářit se, jako by matčin odjezd byl něco samozřejmého. Zato Markéta si co chvíli potají utírala oči kapesníkem a taky Amy i Líza měly pláč na krajíčku.

Ale čas odjezdu se nedal ničím zastavit a přišel okamžik, kdy maminka vstala od stolu, oblékla si kabát a klobouk a posledním pohledem zjistila, jestli má opravdu v cestovní kabele všechno.

- Buďte tady hodné a pamatujte si, že se nemáte čeho bát, protože je s vámi pan Laurence, a kdyby bylo cokoli, on se o vás postará jako o vlastní děti. A taky se ničím netrapte, až odjedu, a hleďte si své práce, protože nejhorší je sedět, nic nedělat a lámat si hlavu tím, co nás potkalo. Nepomohly byste ani sobě, ani mně a vůbec už ne tatínkovi.

Když vyšly před dům, uviděly, že na chodníku stojí i starý pan Laurence s Tadeášem a že je tu se svým zavazadlem i pan Brooke. Choval se k mamince s takovou starostlivostí a laskavostí a vypadal tak mile a spolehlivě, že Josefína přes všechn svůj smutek musela myslet na to, že tak nějak by se měl chovat hrdina její příští vánoční hry. Ale to už předjížděla před dům drožka, maminka s panem Brookem nasedli a vůz se rozjel. Právě v ten čas se už rozednilo, a když se paní Marchová naposled otočila, aby zamávala na pozdrav, uviděla v rozbřesku slunce tváře svých dětí i vysokou důstojnou postavu pana Laurence a mávajícího Tadeáše.

- Nikdy vám nezapomenu, jak jste byli ke mně hodní, řekla pak maminka panu Brookovi a zdálo se jí, že nemůže špatně dopadnout cesta, na jejímž začátku je slunce a přátelství dobrých lidí.

Teprve po návratu do pokoje si uvědomila Josefína, že domov bez matky není žádný domov.

- Je to tu jako po zemětřesení, řekla a dívala se sklesle po místnosti, která jí najednou připadala šedivá a pustá.

- Taky mám pocit, jako bych seděla v cizím bytě, přiznala se Markéta, ale Líza, pamětlivá rady, že nejlépe se zapomíná na zármutek při práci, už přistavovala v kuchyni na oheň konvici s kávou. Když pak šla prostírat ke snídani, všimla si, že ještě v noci maminka zašila hromadu punčoch. Ležely na židli spravené a pečlivě stočené do klubíčka. Tak ji to dojalo, že musela postavit podnos s hrníčky na kraj příborníku a honem si utírela oči jednou ze zalátaných punčoch.

Když už seděly nad horkou kávou, řekla Líza sestrám:

- Slibme si, že budem celou tu dobu, než se maminka vrátí z Washingtonu, tak pořádné a pracovitě jako ještě nikdy. Že budem bez řečí uklízet a umývat nádobí... ano?

- Ano, souhlasila Josefína. - A já už si vůbec nepostesknu nad tím, že se musím otravovat u tetičky Marchové, i když jí nikdy nezapomenu, že musela mamince osladit peníze půjčené na cestu tak ohavným kázáním.

- Správně, přidala se Markéta. - A myslíte si o mně to nejhorší, jestli začnu vzdychat nad zvykanými dětmi pana Kinga. A navíc slibuju, že po večerech urovnám prádelník u skříně.

- A já vyčistím boty v botníku a budu každý den utírat prach, přidala se Amy a přitom zamyšleně brala z cukřenky jednu kostku cukru za druhou a chroupala je. Zničehonic se obrátila k sestrám a řekla:

- Nikdy mě dřív nenapadlo, že strach a smutek jsou docela zajímavé pocity...

Všechny se musely jejím řečem upřímně zasmát.

- Hlavně když se k nim přikusuje cukr, přisadila si Josefína.

Jenom Markéta kroutila hlavou nad tím, jak je možné, že člověk najde v neštěstí útěchu i v cukřence.

Když pak s Josefínou odcházely do práce, napadlo je jako obvykle ohlédnout se k oknu, za kterými vždycky vídaly maminčinu usmívající se tvář. Skoro se toho pohledu bály, ale jaká byla jejich radost, když uviděly mávající Lízu. Nezapomněla na maminčin zvyk a v její nepřítomnosti vyprovodila děvčata pozdravem alespoň sama.

Na křižovatce dvou příštích ulic se obě sestry rozloučily.

- Doufám, že děti Kingovy nebudou mít dneska svůj nejhorší den, řekla Jo a Markéta jí na oplátku přála, aby tetička Marchová přežila pohled na její ostříhanou hlavu.

- To se uvidí, zasmála se Jo a pozdravila sestru tím, že se dotkla dvěma prsty okraje klobouku, jako to dělával Tadeáš.

První psaní od maminky přišlo hned třetí den. Josefína je četla nahlas a všem bylo poprvé od odjezdu

paní Marchové lehčeji na duši, protože zprávy o tatínkovi nebyly zlé. Stonal sice dost vážně, ale přítomnost nejmilejší osoby mu okamžitě pomohla. Také pan Brooke posílal den co den dopisy, ale ty si vymínila předčítat Markéta.

A tak se z odpovědí na došlé dopisy stalo i pravidelné večerní zaměstnání děvčat. Pan March i jeho žena se museli určitě bavit. I když mnohdy psaly všechny čtyři sestry o stejné události, bylo přece jen každé psaníčko odlišné, jako ostatně byly odlišné i povahy pisatelek.

Koho by nelákalo aspoň v duchu poštu zadržet a přečíst si, co psala dejme tomu taková Markéta!

„Drahá maminečko, kdybys věděla, jakou radost jsme měly z Tvého posledního dopisu. To, že se tatínkovi daří líp, nás tak potěšilo, že jsme se smály a plakaly zároveň. Jsem šťastná, že pan Laurence poslal pana Brooka do Washingtonu zároveň s Tebou, aby Ti pomáhal. Píšeš, že je k vám oběma moc milý. I my ho máme rády. Naše děvčata jsou ty nejhodnější sestry pod sluncem. Představ si, maminko, že Josefína mi sama od sebe pomáhá šít a vůbec jí o to nemusím říkat! Skoro se někdy bojím, jestli není nemocná, ale bohudíky, znám ji dobře a vím, že její záchvaty pracovní morálky»nikdy netrvají moc dlouho. Nejhodnější z nás je jako obvykle Líza. Je spolehlivá jak hodinky a nikdy nezapomene na nic, cos nám nakázala. Tatínkova nemoc ji velice trápí, teprve večer, když si sedne ke klavíru, je jí líp. Zato Amy pořád sedí před zrcadlem a češe se. Ale jinak si bez řečí přišívá knoflíky a spravuje punčochy! Pan Laurence se o nás stará líp než kvočna, jak říká Jo. A Tadeáš je u nás skoro víc než doma. Ale stýská se nám po Tobě moc a někdy si připadáme jak sirotci. Už kdybys byla s námi, drahá maminko! Objímám Tě a líbám tátu. Tvoje Markéta“

Každý dopis ukládala Markéta do navoněné obálky a tu nadepisovala velkým úhledným písmem. Zato Josefína škrábala jak kočka a žádné její psaní se neobešlo aspoň bez jedné kaňky. Obvykle začínala nějakým provoláním slávy, jako třeba:

„Třikrát hurá tatínkovi! Moje drahá, sladká maminečko! Když nám došlo Tvoje psaní, utekla jsem s ním do komory na půdě a tam jsem vykřikovala blahem. Máme se bezva! Jsme pracovitě jako včeličky a milujeme se jak hrdličky. Před jídlem si umýváme ručičky a Markéta sedí v čele stolu a tváří se jako matka rodu. Hrozně se mi při tom líbí. Ale nejen při tom. Líbí se mi vůbec, protože je čím dál tím hezčí a já jsem do ní úplně zamilovaná. Někdy si vůbec myslím, že moje sestry jsou hotoví andělé. Nevím, jestli se to taky vztahuje na mne, protože já jsem pořád stejná, jako jsem byla předtím, prostě Josefína Marchová. Včera jsem se skoro pohádala s Tadeášem. Ptal se mne na takové nesmysly - co prý si myslím o přátelství mezi chlapci a děvčaty, a já jsem mu odpověděla, že mě hloupé otázky nezajímají, že mám vážnější starosti, než jsou kluci. Tadeáš se urazil. Odešel od nás a řekl, že už nepřijde a že bych se mu měla omluvit. Tak jsem za ním pokřikovala z okna, jen ať si jde, že nevím, proč bych se zrovna já jemu měla omlouvat. Ale pak mě to moc mrzelo a bála jsem se, jak všechno dopadne, protože Tadeáš i já jsme tak hrdí, že to někdy dál nejde. Večer jsem si pak, maminko, vzpomněla, cos mi řekla, když se mohla utopit Amy v řece. Že nikdy nemám dopustit, aby slunce zapadlo nad mým hněvem. A rozhodla jsem se, že za Tadeášem půjdu a opravdu se omluvím. Ale mezitím totéž napadlo jej, a tak jsme se sešli oba u plotu a byli jsme hrozně rádi. A pak jsem si doma sedla do komory a napsala básničku, kterou posílám tatínkovi. Moc jej za mne zobjímej a řekni mu, že je náš nejmilovanější tatínek. Ahoj, Jo“

Kdykoliv psala mamince Líza, vždycky vložila do obálky ještě vylisovanou sedmikrásku nebo čtyřlístek nebo některou z kytiček, které pěstovala.

„Drahá maminko,“ psala obvykle, „posílám tatínkovi jednu z aster, které jsem na jaře vysela a které ještě teď v kořenáči mezi okny kvetou a pak taky ještě čtyřlístek pro štěstí. Domácnost je v pořádku, prádlo vyprané a vyžehlené a ve všech místnostech každý den aspoň hodinu větrám. Tatínkovi vyřídí, že se snažím být celý den hodná a večer před spaním že mu vždycky zahraju a zazpívám písničku o divoké kačeně, kterou má tak rád. A vraťte se, prosím Vás, už hodně brzy. Vaše Líza“

Zato Amy začínala každé svoje psaní vzletně a pokud možno francouzský. Přesto se však její dopisy hemžily pravopisnými chybami:

„Ma chère mama!

Žijeme si nádherně, a až se vrátíš, uslyšíš o nás jenom ty nejlepší uniformace. Markéta je na mne hodná a dává mi večír do čaje malinovou šťávu, kterou v létě sama zavařila. Josefína tvrdí, že jsem po malinovce hodnější. Jenom Tadeáš si ke mně v poslední době trochu moc dovoluje a neříká mi Amy, ale 'Kuře'. Nepřipadá ti to trochu drzé? A když někdy řeknu 'merci' nebo 'bon jour', jako to ostatně říkají i děti Kingovy, Tadeáš schválně začne mluvit francouzský, abych mu nerozuměla. Nebo mi říká 'slečna Merci'. Roztrhla jsem si loket u těch modrých šatů ze skládanou sukní, ale vůbec jsem neplakala a snáším svoje útrapy hrdinsky. Nezapomeň si všimnout, jak pěkně a krasopisně pýšu. Vůbec nechápu, proč mi Markéta pořád předhazuje špatný pravopis. Kdo má taky tolik času, aby si lámal hlavu nad každým slůvkem. Posílám tatínkovi 1000 hubiček. Vaše mylující Amy Marchová.

K dopisům děvčat se obvykle připojoval i Tadeáš a jeho psaní se podobalo vojenskému hlášení:

„Hlavní sestře, vojenská nemocnice Washington, pokoj číslo 2.

Celková situace: všechno v pořádku. Stav vojska: výtečný. Zásobovací oddělení: pracuje plynule. Tělesná stráž pod velením plukovníka Tadeáše Laurence mladšího vždy v pohotovosti. Hlavní velitel generál Laurence starší vykonává denně přehlídku. Ubytovatel Líza Marchová udržuje v táboře pořádek. Po příchodu dobrých zpráv z Washingtonu zazněla salva ze čtyřadvaceti děl a před velitelským stanem se konala slavnostní přehlídka. Hlavní velitel přeje všechno nejlepší a k jeho pozdravu se připojuje plukovník T. Laurence mladší.

A protože „hlavní velitel generál Laurence“ dobře věděl, jak je důležité, aby paní Marchová i její nemocný muž měli klid a nepřipouštěli si žádné starosti o to, jak doma žijí jejich děti, nezapomněl ani on pokaždé připsat pár slov za sebe:

„Vážená paní Marchová,

Vaší rodině se daří dobře. Líza a můj vnuk mi denně podávají zprávy. Jsem velice rád, že jste zastihla ve Washingtonu pěkné počasí, a moc bych si přál, aby Vám pan Brooke pomohl vyřešit všechny složitosti, které by se vyskytly. Kdyby snad výdaje, které máte, překročily Váš rozpočet, neváhejte mi okamžitě napsat. Nesnesl bych pomýšlení, že Vašemu nemocnému muži něco chybí. Těším se na Vás oba a jsem Váš upřímný přítel Jakub Laurence“ ,

Taková pošta tedy směřovala od Marchova domu do washingtonské nemocnice a nebylo divu, že maminka, kdykoli předčítala panu Marchovi dopis, který právě došel, říkala:

- Pěkné psaní je jako milý host. Přichází s ním radost i potěšení...

KAPITOLA 23

ZJIŠŤUJE, ŽE „SLIBY JSOU CHYBY“, A VYPRÁVÍ NAVÍC O TOM, JAK AMY MUSELA DO VYHNANSTVÍ

- Nikdy bych byla nevěřila, že máme tolik báječných vlastností, libovala si Amy první týden po mamčině odjezdu. A skutečně. V domě bylo uklizeno jako v klícce, v kuchyni ani jeden špinavý talíř, všude utřený prach a zametená podlaha.

- Taky si myslím, že jsme nejhodnější děti v okrese, a jestli to tak bude pokračovat, mělo by se o nás učit ve škole, mínila Josefína. Její obavy ovšem byly zbytečné. Sotva trochu ubylo starostí o nemocného otce, už ubylo i dobrých předsevzetí a slibů.

- No co? hájila všechny rozšafně Markéta - braly jsme si tu práci až moc vážně. Teď si potřebujeme odpočinout a pak zase přidáme.

Ke všemu Josefína nasydla, když šla od tetičky Marchové ve strašné plískanici a neměla nic na své ostříhané hlavě. Dostala rýmu jako trám, kýchala v jednom kuse, a protože stará paní neměla chuť poslouchat zamilované romány předčítané hlasem jak struhadlo, zůstala Josefína doma a léčila se lipovým čajem a knihami.

Markéta sice denně docházela ke svým žákům, ale když přišla domů, stačila už vlastně jenom vzdychat nad tím, jak je unavená. Občas se ještě pokoušela něco vyžehlit nebo vyspravit, ale spíš si namlouvala, že něco žehlí a zašívá, než to ve skutečnosti dělala. Ze všeho nejradši ještě tak pročetla dopisy od pana Brooka, nebo naopak odepisovala mamince. Jediná Líza jakžtakž dodržovala počáteční sliby a snažila se nejen plnit svoje úkoly, ale mnohdy zaskakovala i za sestry, které měly jaksi příliš krátkou paměť. Hlavně pokud šlo o dobrá předsevzetí. Zkrátka a dobře, dům vypadal jako hodiny, jejichž kyvadlo odjelo na návštěvu ke vzdáleným příbuzným.

Jednoho dne přinesla Markéta od kohosi zprávu, že paní Hummelové, u které vypomáhaly o vánocích, tentokrát onemocněly děti.

- Měly bychom se k ní zajít podívat, řekla sestrám. - Maminka by to jistě udělala, kdyby byla doma... Jenomže jsem dneska tak uhoněná, že sotva stojím na nohou. Nezašla bys k paní Hummelové ty, Josefino?

- Blázníš? ohradila se Jo chraptivým hlasem a ještě kýchla a vysmrkala se. - S mou rýmou se nedá chodit ven...

- Ale s Tadeášem na procházku můžeš, vid'š? neodpustila si poznámku Markéta.

- A co takhle Líza? Vždycky chodí k Hummelovým Líza, proč by k nim nezašla taky dneska?

- Víte, co mám práce s domácností? hájila se holčička. - A ke všemu mě bolí hlava jak střep. Myslela jsem, že k nim zaběhne některá z vás. Třeba Amy...

- Dobře, počkáme na Amy, až se vrátí ze školy. Je to pravda. Amy má nejmíň práce ze všech.

A tak se čekalo na Amy, A protože čas vesele ubíhal, na Hummelovu rodinu se zapomnělo. Markéta odešla do kursu šití, Jo zapadla do komůrky na půdě, lehla si na třínohou pohovku a dala se do psaní zbrusu nové a geniální povídky.

Nedá se nic dělat, za paní Hummelovou musím tedy já, řekla si nakonec Líza, oblékla se, naskládala do košíčku všelijaké dobroty dětem a vydala se do škaredé podzimní plískanice. Už když odcházela, nebylo jí zvlášť dobře, bolest v hlavě neustávala a oči jí pálily. Když se navečer vrátila, našla ji Josefína v koupelně u lékárníčky. To už měla oči opuchlé a zarudlé a vypadala náramně utrápeně.

- Copak? zeptala se Jo. - Stalo se něco?

- Měla jsi už někdy záškrť? pípla nesměle Líza.

- To se ví, že měla, já i Markéta. Záškrť je nejhnusnější choroba pod sluncem. A proč se ptáš?

- Představ si, přišla jsem k Hummelům, doma byly jen děti a říkaly, že maminka běžela pro doktora, protože nejmenší chlapeček moc stůně. A chlapeček opravdu ležel v postýlce s vysokou horečkou, a když začal plakat, vzala jsem ho do náruče a pochovala... Když pak přišla paní Hummelová a přivedla doktora, řekl jí, že Jindřich má záškrť a Mina že jej nejspíš taky co nejdřív dostane. A potom se pan doktor zeptal mě, čím jsem, poslal mě hned domů a nařídil mi, abych kloktala a hned si lehla.

Josefině se hrůzou div srdce nezastavilo. Objala sestru a pořád musela myslet na to, že ona sama vlastně způsobila všechno, co možná přijde, jestli i Líza dostane záškrť.

- Nikdy si to neodpustím. Proč jsem jenom nešla k Hummelovým sama?

- Ale ne, ničeho se neboj, Jo. Vykloktám si krk touhle fialovou vodičkou, uvařím si čaj a půjdu spát. Až se vyspím, všechno bude v pořádku, uvidíš... uklidňovala sestru Líza a položila si její studené dlaně na své horké čelo.

Josefína sestru uložila do postele a běžela do knihovny hledat mamčinu lékařskou knihu. Podívala se

do ní a dočetla se, že záškrt se projevuje bolením hlavy a krku a únavou.

- Jsi unavená? Řekni, Lízo, zdá se ti, že jsi unavená?

- Chce se mi spát. Chce se mi strašně spát a bolí mě hlava, opakovala vytrvale a horečnatě Líza a zavírala oči.

Panebože, proč je zrovna v tuhle chvíli maminka tak daleko, napadlo Josefínu. Už neměla ani chvilku klid a vyhlížela z okna, kdy se bude vracet Markéta.

- Jak jsme mohly být tak líné a sobecké a klábosit o tom, co máme práce? Jakápak práce? Markéta si šla svou parádu a já jsem škrábala mizerné slátaniny, zatímco naše chudinka malá šla k Hummelům, vyčítala si Jo.

Když konečně zahlédla přicházející Markétu, běžela jí naproti a vzrušením skoro nemohla souvisle mluvit.

- Co myslíš, Markéto? Neumře Líza, jestli dostane záškrt? Řekni, že ne..., opakovala neustále a třásla se hrůzou.

- Ze všeho nejdřív musíme zavolat pana doktora Bangse, vždycky k nám chodí, když stůněme, rozhodovala se rychle Markéta. - A naši Amy musíme poslat z domu, třeba k tetě Marchové, aby nedostala záškrt od Lízy. Nám dvěma se už nestane nic, my jsme přece záškrt měly. Jedna z nás nebude chodit do práce a bude se o Lízu starat... Myslím, že bych to měla udělat já, jsem přece nejstarší, řekla kajícně Markéta.

- Ne, ty ne! Já ji budu ošetřovat! Byla to moje vina, že šla k Hummelům místo mě. Když si vzpomenu, jak jsem mamince slibovala, že budu hodná a dám pozor na mladší sestry, radši bych se neviděla! Jsem hnusná a líná holka, zoufala si Jo.

Pak se šly obě na Lízu podívat. Měla určitě horečku, ale zatím pokojně a trpělivě ležela.

- Chceš, aby tě hlídala Josefína, nebo já? zeptala se Markéta.

Líza vztáhla ruku k Jo.

- Zůstaň u mě ty, řekla tenkým hláskem.

- Ach moje děvenko malá, to víš, že budu u tebe, šeptala nemocné holčičce Jo a položila jí dlaň na oči, které bolestně snášely ostré světlo.

- Jak myslíš, povzdychla si trochu zklamaně Markéta a šla vyhledat Amy, aby jí pověděla, co se stalo.

- Musíš okamžitě z domu, řekla pak sestře, - nebo dostaneš záškrt. Budeš zatím místo Josefíny pomáhat tetičce Marchové.

- Já? Nikdy! Teta je protivná a nemá nás ráda. A já nebudu protivné tetě číst ještě protivnější knížky! Budu tady s vámi a nehnou se z domu! Proč mě vyháníte, když nikomu nepřekážím?

Markéta už viděla, že s Amy nic nespraví. Padlo na ni zoufalství. Ještě štěstí, že za chvilku zazvonil u dveří Tadeáš. Trvalo chvíli, než ze zmateného vyprávění děvčat pochopil, co se mezitím v domě stalo.

- Nech mě pět minut s Amy samotného, požádal Markétu. Přecházel pak zamračeně pokojem s rukama v kapsách a nad čímsi uvažoval. Amy jej nepřátelsky sledovala.

- Poslouchej, Amy, řekl konečně, - ty jsi přece rozumná. Aspoň jsem si to vždycky o tobě myslel. Přestaň fňukat a dávej pozor, co ti řeknu. Zabálíš si svoje věci a já tě odvedu k tetě Marchové. A každý den se pro tebe zastavím a vyjdeme si na procházku k řece anebo si zajedeme do města a budeme se mít nádherně. Musíš si ovšem dát říct, sice tě já sám zavřu do jednoho pokoje a dokud se Líza neuzdraví, nevytáhneš odtud paty. Nedá se nic dělat. Jinak dostaneš záškrt a...

- Stejně dostanu záškrt tak jako tak, stála do kapesníku Amy.

- Byla jsem přece pořád s Lízou... A teta Marchová je protivná a mrzutá, jak mám u ní vydržet několik dní, když jsem vždycky utekla už za pár minut?

- Řekl jsem ti přece, že za tebou každý den přijdu a že si trochu vyrazíme. Vaše teta mě má ráda a jistě mi dovolí, abych s tebou chodil na procházky!

- Já vím! Teď slibuješ, ale až budu u tety, ani se neukážeš a já nudou umřu.

- Tady máš moje gentlemanské slovo, podal jí ruku Tadeáš.

- A odvedeš mě domů hned, jak se Líza uzdraví?

- Spolehni se.

- A vezmeš mě někdy do divadla jako Josefínu a Markétu?

- Třeba desetkrát, když budeš chtít.

Teprve teď se Amy pomalounku rozhodovala, že půjde.

- Věděl jsem, že si dáš říct, pochválil ji Tadeáš. - Zavoláme Markétu a ty jí sama pověz, že jsi poslechla.

Slovo „poslouchat“ se Amy vůbec nelíbilo, ale přece jen pověděla nejstarší sestře, že půjde k tetě, jen co se na Lízu podívá pan doktor Bangs. Ten na sebe nedal dlouho čekat.

- Kdepak máte pacientku? zeptal se už ve dveřích.

- Uložila jsem ji do mamičiny postele, řekla Josefína. - Zdálo se mi, že tam se uzdraví mnohem dřív.

Ale nevypadá dobře a máme o ni strach, přiznala se.

Zatímco doktor v mamčině pokoji Lízu vyšetřoval, Tadeáš se pokoušel děvčata uklidnit. Bylo to těžké.

- Jenom maminka odjela, už se na nás všechno valí, naříkala Josefína, dívala se pořád na dveře, za kterými zmizel doktor, a nervózním pohybem si natáčela na ukazováček pravé ruky pramínek vlasů.

Tadeáš se s lítostí díval na krátce ostříhanou kšticí děvčete. Pořád se nemohl smířit s tím, že zmizely její dlouhé krásné vlasy...

Neměl bych poslat vaší mamince telegram? zeptal se.

- Ne! Hrozněji to rozčilí a mohlo by se stát, že i tatínkovi bude hůř. Počkala bych opravdu až na doktora Bangse. Ten nám jistě poradí nejlíp.

- Co kdybych se ho zeptal já? napadlo Tadeáše a v duchu si myslel, že přece jen bude nejlepší, když v těžkých chvílích promluví s doktorem jako „muž s mužem“.

jak k tomu přijdeš, ztrácet tolik času s naší rodinou? omlouvala se mu Markéta, ale byla vlastně ráda, že tu Tadeáš je a bere na sebe složitá rozhodnutí.

Doktor Bangs skutečně potvrdil, že Líza má příznaky záškrtu, a nařídil, aby Amy, která ještě záškrt neměla, okamžitě odešla z domu. Připadala si neobyčejně důležitá, když ji za půl hodiny Josefína s Tadeášem odváděli.

Stará paní Marchová nebyla nijak nadšená, když tenhle zvláštní průvod uviděla.

- Copak? Copak? zeptala se přísně a podívala se přes brýle tím nejkyselejším pohledem, jaký měla v zásobě. Papoušek, který seděl za její hlavou na opěradle křesla, zaskřehotal:

- Jdi prrrryč... jdi prrrryč... Já tě prrrraštím... prrrraštím!

Tadeáš si počínal jako vzorně vychovaný mládenec, a zatímco Josefína tetě vysvětlovala, co se stalo, stál v uctivé vzdálenosti.

Tetička nasadila jeden ze svých nejmrzutějších výrazů.

- To se dalo čekat... Já se vám divím, že se hrnete do kdejaké cizí domácnosti! Co je vám po paní Hummelové? Na takovouhle dobročinnost člověk nespíš zajde! Mně může být paní Hummelová klidně ukradená...

- Ukrádená... ukrádená..., vykřikoval papoušek a teta se po něm ohnala rukojetí hole.

- To se ví, že tu Amy může zůstat, řekla nakonec milostivě, ale hned dodala, že v jejím domě je práce nad hlavu a že děvče, které je zdravé a silné, musí trochu přiložit ruku k dílu.

- A hlavně nesnesu fňukání, dodala ještě, a to Amy tak urazilo, že měla slzy na krajíčku. Jenomže Tadeáš v tu chvíli potají zatahal papouška za brk v ocase a pták zavřeštěl:

- Hrrrůza... hrrrůza!

Bylo to tak komické, že i Amy zapomněla na slzy a musela se chtít nechtě zasmát.

- A co píše maminka? zeptala se nasupeně teta Marchová, ani ne tak ze zájmu, ale spíš proto, aby řeč nestála.

- Děkujem za optání. Tatínkovi je líp, odpověděla Jo.

Ale tetička si musela hned přisadit.

- Jen aby to chvíli vydrželo, řekla pochybovačně a pořád klepala holí o trnož židle.

- I prrrropána, to je rrrána, vykřikoval papoušek, poskakoval po opěradle a zlostně tahal tetu za drdůlek. Zavří zobák, sprostáku, rozčilila se teta, a papoušek se rozchechtal lidským hlasem a opakoval po ní:

- Zavřři zobák, sprrrrostáku!

- No nic, zkrátila rozhovor teta. - Amy tady zůstane a ty jdi domů, Josefíno. Nehodí se, aby ses večer potloukala po ulici v mužské společnosti.

- Sprrrrostáku... sprrrrostáku, mlel vytrvale papoušek a oháněl se po mládenci, jako by tušil, o kom se právě mluví.

Když Tadeáš s Josefínou odešli, zdálo se ubohé Amy, že v tomhle domě musí umřít. Soustředila všechny síly, aby neplakala, ale papoušek přihopsal až k ní a řekl hlubokým hlasem: - Táhni, ty strrašidlo... tu chvíli se děvčeti zdálo, že bezohlednost světa je nesnesitelná. Najednou jí bylo všechno jedno a po tvářích se jí hrnuly slzy jak hráchy. Milovaný domov se nezadržitelně vzdaloval.

KAPITOLA 24

ZAČÍNÁ SLZAMI A KONČÍ SMÍCHEM A ZAZVONĚNÍM ZVONEČKU

Jenom doktor Bangs a starý pan Laurence věděli, jak těžký a nebezpečný je stav malé Lízy. Ale žádný z nich se to neodvážil povědět děvčatům. Byly příliš mladé a život na ně v těchto časech nakládal přetěžké starosti. Jo se nehnula od postele nemocné. Také Markéta přestala chodit do práce, aby snad nepřenesla nákazu na děti Kingovy. Tiše a bezútešně bloudila domem a pokoušela se starat se o domácnost. Kdykoli psala dopis mamince, měla strašný pocit provinění, že rodiče klame, když jim neříká pravdu o Líze

- Je to milosrdná a nutná lež, utěšoval ji pan Laurence. - Pravda by mohla tatínkovi zle přitížit.

A Liza, ta trpělivá, něžná holčička už vlastně o sobě uprostřed vysokých horeček ani nevěděla. I ze spaní vedla nesouvislé hovory a její horké prstíky přejížděly neklidně po pokrývce jako po klávesnici piana. Stalo se dokonce, že chvílemi nepoznávala ani Josefínu, ani Markétu a pořád jen volala maminku.

Markéta už se chystala sednout a napsat mamince otevřeně, jak se věci mají, když ke všemu přišel dopis z Washingtonu se zprávou, že tatínkovi je zase hůř.

Na Josefínu začala doléhat jakási neznámá a nepochopitelná hrůza.

- Někdy si myslím, že na mě všechno padá a že strop je dva centimetry nad mou hlavou, posteskla si nejstarší sestře a obě pak potají plakaly, protože se bály prozrazovat jedna druhé svou beznaděj a ještě si tím přitěžovat. A strašné bylo i to, že teprve teď nad lůžkem nešťastné holčičky si Jo hluboce uvědomovala, jak láskyplná a vzácná bytost vlastně Liza je, jak se odjakživa dokázala s tichou pokorou pro všechny obětovat a jak jí nikdy nepřipadalo zatěžko věnovat každou svou volnou chvíli prospěchu ostatních.

Dokonce i Amy se ve vyhnanství u tetičky Marchové po Líze nevýslovně stýskalo. Jak ráda by byla pro ni něco udělala! Bylo jí líto, že tolikrát v minulosti tak samozřejmě přijímala dobrotu své sestry a mnohdy pro ni nenašla ani slovíčko uznání. Liza se vždycky objevila tam, kde bylo nejvíc práce, a nikdy se nedovolávala sester, aby také pomohly. Prostě šla a udělala práci sama.

Ano, bylo to tak, že Liza najednou chyběla každému, nejen svým sestrám. Mlékař, pekař i řezník i obchodník se den co den ptali, jak se jí vede. Také oni si uvědomovali, že jim tichá a úslušná holčička schází. A Liza zatím ležela v maminčině posteli a držela v náručí svou nejošklivější panenku, protože ani teď ji nechtěla opouštět. Kdykoli na okamžik uprostřed horeček procítala, vždycky se stačila ještě zeptat, jestli Markéta nalila kořatům do misky mléko. Jednou dokonce poprosila o tužku a chtěla napsat pár řádků mamince a nemocnému tatínkovi, aby si chudáček nemyslel, že na něj zapomíná.

Ale pak zase upadala do těžkých horečnatých snů, celé noci se zmítala a vykřikovala nesouvislé věty.

Doktor Bangs se tvářil ustaraně a chodil teď k nemocné ráno i večer. Začínal prosinec a s ním přišly chladné a nepříjemné plískanice. Ostrý vítr se opíral do oken domu a žalostně hučela meluzína.

Jednoho dne se doktor Bangs zvlášť dlouho a zamyšleně díval na Lizu, pak zavolal Markétu i Josefínu a řekl jim:

- Jestli může vaše maminka přece jen odejet od pana Marche, měly byste jí poslat telegram...

Horší větu skutečně nemohl vyslovit. Josefína se nezmohla na slovo. Vyběhla z pokoje a po tváři se jí hrnuly slzy, panebože, co všechno se může stát? Trvalo chvíli, než přemohla první nápor strašného zoufalství, pak stáhla z věšáku kabát a čapku a utíkala na poštu. Zrovna když se vracela, přicházel Tadeáš a přinášel dopis od pana Brooka, který starému panu Laurenceovi oznamoval, že panu Marchovi se díky bohu ulevilo.

Je to výborná zpráva, ty z ní nemáš radost? ptal se Tadeáš děvčete. - A jak to vypadáš? Nikdy jsem tě tak utrápenou neviděl!

S naší Lízou je zle, posílala jsem telegram, stačila tiše zašeptat a znovu začala vzlykat a plakat. Byl to strašný a nemohoucí pláč mladého člověka, který si poprvé v životě uvědomuje, že největší - protože nenapravitelné - neštěstí, proti kterému se nelze ničím vzepřít, je smrt milované bytosti. Nemohla už ani mluvit. Tak se jí hrdlo sevřelo pomyšlením, že by Liza opravdu mohla...

Tadeáš popadl Josefíninu dlaň a přitiskl si ji k tváři.

- Neplač, proboha neplač... Uvidíš, že všechno nakonec přece jen dobře dopadne. A já tě neopustím, budu pořád s tebou...

Byl by jí rád pověděl ještě tolik něžných slov, ale žádné mu nenapadlo. Co tedy mohl dělat jiného než mlčky hladit střapatou hlavu děvčete. Ale kdo ví, jestli právě to nebylo lepší než jakékoli konejšivé řeči. Josefína si z jeho chování uměla vybrat přesně to, co v téhle chvíli potřebovala. Když se vzpamatovala, půjčila si ještě Tadeášův kapesník, otřela si slzy, hlasitě se vysmrkala a řekla:

- Já nevím, co se stane, Tadeáš, ale slibuji ti, že budu statečná, a když mi bude nejhůř, měj se mnou, prosím tě, trpělivost...

Zpráva o tom, že tatínkovi se ulevilo, byla prvním světýlkem v tom pochmurném a zoufalém dni. A taky představa, že se vrátí maminka, přinášela určitou naději, protože tam, kde byla maminka, se i každé neštěstí lip snášelo. Jen jednu věc zatím neuměla Josefína pochopit: jak může být osud tak zlomyslný, že se nespokojí s jednou starostí, ale hned jich přivolá nekonečnou řadu.

- A proč se to ke všemu stalo zrovna naší Líze, kterou mám ze všech nejradši? Já nechci bez ní žít, já umřu, jestli...

Jo se znovu rozplakala a nebyla k utišení. Dokonce ani Tadeáš se tentokrát nepokoušel ji uklidňovat, i jemu se dojetím tráslý rty a musel si dlaní zakrýt oči.

- Líza přece nemůže umřít, nesmí..., opakoval si, ale co proti tomu udělat nevěděl. Chlácholil sebe i Josefínu tím, že tak dobrou a laskavou bytost nic zlého ani potkat nemůže, jestli je vůbec nějaká spravedlnost.

- Právě proto! Právě proto...! Vždycky je to tak, že hodní lidé umřou a těm zlým a nepřejícím se nestane nic, vůbec nic, nařikala Josefína. Tentokrát vůbec nebyla k utišení. Rozložila si na kolenou slzami úplně promočený kapesník a přitiskla svůj usouzený obličej k čapce, kterou Líza - ještě než ulehla - odložila na stoleček. Bylo zvláštní, že nikdo z domu neměl odvahu čepičku odklidit do skříně, jako by se bál, že zároveň odklidí z domu naději na Lízino uzdravení.

Když už si Tadeáš nevěděl rady, odběhl na okamžik domů a přinesl Josefíně krabici nádherných čokoládových višň v koňaku.

- Vem si, máš je přece tak ráda, a bude ti líp.

Konečně se Jo uklidnila. Vzala si z krabice bonbón a dřív, než jej nakousla, řekla:

- Sním ten bonbón na zdraví naší Lízy! Jsi bezvadný kamarád, Tadeášku, a jsi vlastně i dobrý doktor. Víš, jak jsem tě jednou léčila pudíngem? Třeba mě taky uzdravíš višněmi v čokoládě...

Na uplakané tváři se objevil nepatrný záblesk úsměvu. A to ještě Tadeáš neprozradil své největší tajemství. Čekal, až bude Josefína v úplném pořádku, a teprve potom se odhodlal.

- Teď poslouchej, Jo! Udělal jsem včera něco, zač se možná budeš na mne trochu zlobit. Poslal jsem panu Brookovi telegram, že by měl nějak šetrně vaší mamince povědět, jak je Líza nemocná. A pan Brooke zrovna před čtvrthodinou telefonoval z Washingtonu, že vaše maminka přijede už dneska večer.

Josefína vyskočila ze židle, popadla Tadeáše kolem krku a volala:

- Dobře jsi udělal! Kdybys věděl, jak jsem šťastná! Já bych snad ani dnešní noc nepřežila...

Chovala se jak pomatená, už neplakala, ale naopak se trochu hystericky smála, třásla se na celém těle a uvedla tím Tadeáše do tak nehorázných rozpaku, že nepřišel na nic lepšího než ji políbit zrovna na špičku nosu, který byl ještě od slz vlhký a studený jako psí čumáček.

Teprve za hodnou chvíli si Josefína uvědomila, s jakou důvěrností se k sobě s Tadeášem chovají, odtáhla se od něho a užasle řekla:

- Proboha, co to děláme?

Ale pak se začala točit jak vlček po místnosti, samou radostí rozepjala ruce do stran a vytrvale opakovala:

- Maminka se vrátí... Sláva! Naše maminka se vrátí.

Když se pak znovu spořádaně posadili, zakázala Tadeášovi, aby jí příště nosil višně v koňaku, protože alkohol a radost dělají s lidmi pěkné nehoráznosti.

- Včera mluvil dědeček s panem doktorem Bangsem a na mě padla hrůza, že tu jste samy a bůhvíco se může stát. Musel jsem jít na poštu a poslat telegram aspoň panu Brookovi, odpusťte mi, že jsem se pletl do vašich věcí, opakoval znovu Tadeáš.

Ale naše věci jsou taky tvoje, a kdybys měl sestru a ona stonala, chovala bych se stejně jako ty.

- Díval jsem se na nádraží, kdy přijede vlak od Washingtonu. Ve tři hodiny po půlnoci. Budu na vaši maminku čekat, ano?

- Ty náš andělíčku strážníčku! Jak já se ti jenom odvděčím...

- Buď na mne vždycky tak hodná, jako jsi byla dnes. Třeba zrovna před chvílí, řekl Tadeáš, vzal Josefínu za ruku a pořád musel hledět na její malý pihovatý nos. Tentokrát závčas uhnula.

- Měl bys jít domů a odpočinout si, když budeš v noci vzhůru, prosila ho, a než se nadál, byla pryč. Zmizela mu v kuchyni. Tam nalila všem kočkám své malé nemocné sestry mlíčko do misek a oznámila jim slavnostně, že dnes přijede maminka a to že je nádherné... nádherné...!

A zatímco kočky vymetaly růžovými jazýčky dna talířů, myslela Jo na to, co všechno si k ní vlastně Tadeáš dovolil. Měla bych se na něj nejspíš zlobit, opakovala si, ale bylo jí divné, že to za žádnou cenu nedokáže.

Zpráva o tom, že maminka se vrátí už dnes, pohnula celým domem. Markéta honem zametla podlahy a utřela prach, Josefína poklidila maminčinu ložnici, kde stonala Líza, a ještě dokonce upekla na uvítanou koláč s meruňkovou zavařeninou. Kdykoli se při tom chvatu a shonu sestry mýjely, vždycky bylo v jejich pohledu znát, jak se těší na okamžik, kdy se ve dveřích objeví vysoká štíhlá postava a milovaná tvář.

Jenom ubohá Lízinka o tom všem neměla ani potuchy a z posledních sil se pokoušela bojovat s těžkou a zákeřnou nemocí. Josefína se na ni skoro bála podívat. Vždycky růžová a baculatá tvářička se za posledních pár dnů propadla a pohubla, kolem zavřených očí ležel temný, zlověstný stín. Kdysi krásné bohaté vlasy se jí lepily v ubohých pramíncích na horečnaté čelo a pilné, pracovitě ruce, které neuměly nikdy odpočívat, teď ležely jako dva nehybné stíny na pokrývce. Jen čas od času holčička těžce otevřela oči a pošeptala:

- Vodu... trochu vody...

Počasí za oknem bylo nevlídné a nikomu nemohlo zlepšit náladu. Vanul ostrý vítr a v něm vířilo spadale listů.

- Vždycky jsem si myslela, že nejpomaleji utíká čas, když jsem u tety Marchové, řekla Josefína. - Ale to byla nádhra proti tomu, jak dlouhé jsou hodiny dneska.

K večeru přišel doktor Bangs, dlouho prohlížel nemocnou a pak řekl, že tato noc bude rozhodující.

- Zastavím se u pana Laurence a poprosím jej, aby do rána zůstal s vámi. V domě by měl být dnes v noci dospělý člověk, prohlásil.

- Ale naše maminka přijede už po půlnoci, upozornila jej Josefína.

- Bojím se, že právě půlnoc bude nejhorší, pokrčil rameny lékař a odešel.

Pan Laurence tu byl za půl hodiny. Usadil se ve velkém pokoji v křesle, naproti němu se u krbu uvelebil Tadeáš a zbytečně předstíral, že spí.

Nikdo pod touto střechou přece nemohl spát, když nemocná Líza šla vstříc nejtěžším hodinám svého života.

Markéta s Josefínou seděly u její postele a sledovaly každé nadechnutí. V domě bylo ticho jak v hrobě.

- Kdybych radši neměla srdce, vzdychla si Markéta, - aspoň by mě tak nebolelo.

Také Josefíně se najednou zdálo, že život, který se takhle chová k malým dětem, je nesnesitelně krutý a nespravedlivý.

Kyvadlo hodin vytrvale měřilo čas a ručičky hodin se přesunuly přes půlnoc.

To už se začal chystat Tadeáš k cestě na nádraží. Pak za ním zapadly dveře a napětí se zdvojnásobilo.

Přečká Líza svou rozhodující chvíli? A přijede maminka skutečně už dnes? Co když se otci zase přitížilo a ona jej nemohla opustit?

Vítr za oknem se proměňoval ve vichřici.

Bylo kolem půldruhé, když najednou Markéta prudce vstala a přešla k posteli. Tam si klekla a úplně zblízoučka pozorovala tvář malé sestřičky. Něco se určitě dělo! Horečnaté červené skvrny zmizely dítěti z tváře a také dech byl daleko méně slyšitelný. Jakýsi neskutečný a nadpозemský klid spočinul v jejím bledém obličejí.

Takhle už nevypadají živé děd, takoví jsou jen andělé, říkala si v duchu Josefína a přibližovala se k sestře s posvátnou hrůzou, jakou může vyvolat jen smrt. S obrovským úsilím se jí podařilo vztáhnout před sebe ruku a položit dlaň na sestřino čelo. Takhle tedy vypadá konec, myslela si otřeseně, protože plet' pod její dlaní už vůbec nebyla horká.

Vtom zašeptala Markéta:

- Myslím, že to nejhorší je za ní. Nemá horečku a docela klidně začala dýchat. Chválabohu... chválabohu...

Někdo zazvonil. Doktor Bangs prostě nevydržel čekat až do rána a chtěl vědět, jak to s Lížou vypadá. Byl to milý starý pán, který už znal paní Marchovou jako dítě a přiváděl na svět její děti a přál si, aby žádnému z nich nemusel prokazovat poslední smutnou službu. Když se sklonil nad spící Lížou, měl v obličejí tak upřímnou radost, že Josefínu i Markétu dojal. Nemusel vůbec nic říkat, stačilo hledět mu chvíli do očí, které se pod hustým obočím smály.

- Spí jako dudek, liboval si, - ani ji nebudu budit. Spánek pomůže víc než deset doktorů. Ani nevíte, jak jsem rád, protože se taky vlastně až teď pořádně vyspím. Převaloval jsem se na posteli, jako by byla plná hřebíků, a pak jsem si řekl, půjdu a podívám se. A dobře jsem udělal, jak vidíte...

Starý pan Laurence doktoru Bangsovi vděčně stiskl ruku, ale doktor se bránil.

- Tohle už není, prosím, moje zásluha. Záškrt je hrozná nemoc, a když si nepomůže příroda sama, pak je každý doktor se svým kumštem u konce. Rozloučil se, prohlásil vesele, že jde do kanafasu, to jest do postele, a že by to měl udělat i tady v domě každý rozumný člověk.

Ale to se noc pomalu nachylovala k ránu a tma byla bledší a bledší, jako docela rozředěný inkoust. A přestože počasí venku nebylo o nic krásnější než včera, Markétě, která stála u okna, se zdálo, že vidí začátek jednoho z nejpěknějších zimních dnů.

A potom se ozval u domovních dveří zvonek a dřív, než k nim stačily Josefína s Markétou doběhnout, ozval se Tadeášův hlas:
Jsme tady! Otvírejte!!!

KAPITOLA 25

O TOM, JAK AMY ZACHÁZELA S DĚDICTVÍM, KTERÉ JÍ ZATÍM NIKDO NEODKÁZAL

Jsou lidé, kteří jsou staří jen podle počtu vrásek a šedivých vlasů. Ale srdce mají mladší než leckterý třicátník. Neodešla od nich ani veselost, ani radost ze života, uchovali si laskavost k dětem, a kamkoli přijdou, tam s nimi vejde dobrá pohoda. Takoví lidé vás dovedou pokárat nebo poučit a vy to ani nepoznáte, protože nikdy svou moudrost a své zkušenosti nezdůrazňují, ale vyslovují je stejně prostě a nenápadně, jako by mluvili o čemkoli všedním.

Tetička Marchová, bohužel, takový dar neměla. Zatímco Markéta s Josefínou prožívaly doma strastiplné časy s nemocnou Lízou, nežila si Amy v tetině domácnosti nijak vesele. V prvních dnech snášela svůj pobyt hůř než vyhnanství a jako nikdy předtím si uvědomovala, co znamená ztratit domov. A to je nutné říci, že teta Marchová, i když byla strohá a přísná, měla pro Amy zvláštní slabost a projevovala jí daleko víc přízně než chlapecky přímé Josefíně. Ale ať už byla tetička k Amy jakkoli hodná, dovedla ji denně strašně potrápit - především nekonečným řečením, protože nic neovládala tak skvěle, jako umění mluvit o jedné věci třeba týden. Navíc nedovolila děvčeti, aby cokoli dělalo podle svého a vnucovala mu své způsoby. Taková už byla tetička Marchová. Jednou si navykla míchat jíšku zleva doprava, a běda, když to někdo dělal opačně. Přitom trpěla přesvědčením, že její synovec pan March vychovává své dcery příliš shovívavě a volně. Vzala si prostě do hlavy, že jediná možnost výchovy je způsob, kterým před pětadesáti lety vychovali rodiče ji samotnou.

Tak se stalo, že chudinka Amy nevěděla, čím vlastně je, a nevycházela ze zmatků. To však necitlivá tetička vůbec nezpůsobovala. Každý den ráno osobně dohlédla, aby Amy dokonale umyla nádobí a do blýskává vyleštila stříbrný čajník. Pak přišlo na řadu utírání prachu. Bylo až neuvěřitelné, jaký obřad dokázala učinit z hloupého utírání prachu. Ani jedna maličkost - a v domě jich bylo, až hlava přecházela - se nesměla vynechat. Ke všemu byl v jídelně vyřezávaný a zdobený nábytek, všude samá kudrlinka záhyb a spirála. Když byla v pořádku jídelna, musela Amy nakrmit papouška a vyčistit mu obrovskou mosaznou klec. A pak tu byl ještě pes, kterého bylo nutno denně vykartáčovat, až se leskl jako samet. A během každé té práce běhala Amy pořád nahoru a dolů po dřevěných točitých schodech, protože jednou někdo zazvonil a podruhé si teta nemohla vzpomenout, jestli ve svém pokoji natáhla nebo nenatáhla hodiny. A protože tetička nemohla téměř chodit a jenom se pomalu pohybovala prostorem o berlích nebo na pojízdném křesle, poletovala Amy od rána do večera v jednom kole a neměla vlastně čas se zastavit. Když bylo v domě poklizené a vyvětráno, musela se nahlas učit, protože jen učení nahlas mělo u tetičky cenu. Teprve na konci všeho zbývala volná chvílka, ve které si děvče smělo hrát anebo se proběhnout v zahradě za domem.

Tadeáš ji podle svého slibu den co den navštěvoval a někdy dokonce uprosil tetu, aby se mohli projít, ale co naplat, takové vycházky byly krátké a vracet se z nich znamenalo vrátit se zpátky na galeje. Po obědě přišlo na řadu předčítání. Díky bohu, že stará paní už za pět minut hlasitě chrupala. Amy přestala číst a seděla pak nejméně hodinu tiše jako myška a doufala, že se teta probere z dřímoty co nejpozději. Nejstrašnější ovšem bylo obšívání utěrek a ubrousků. Stará paní totiž trpěla představou, že zahálka je matkou všech nepravostí a nejlepším lékem proti nepravostem že je právě obšívání utěrek a ubrousků.

- Víš, kolik utěrek jsem obšila já ve tvých letech? Sto dvacet! A když mi bylo patnáct, zaobroubila jsem si ozdobným stehem prostírání pro čtyřadvacet lidí a v sedmnácti jsem měla na celé výbavě nádherně vyšité monogramy, chlubila se děvčeti. Amy měla docela jinou povahu než její sestra Josefína. Ta by se byla rozhodně vzbouřila, ale ona trpělivě Píchala jehlou do kostkovaných utěrek, i když v ní všechno vřelo.

Hlavně večery se podobaly očištění. Stará paní došla nějakým záhadným způsobem k názoru, že dovede neobyčejně poutavě vyprávět, a zahrnovala Amy úděsně pitomoučkými příběhy ze svého mládí. Vůbec jí nevadilo, že Amy zívá na celé kolo. Řečnila a řečnila tak dlouho, až se oběma zavíraly oči. Teprve pak přicházela noc a spánek, ve kterém se Amy mohlo konečně svobodně zdát cokoli. A přece - i v jejích snech se objevovala teta Marchová jako hrozivý přízrak.

Jediným zpestřením života byli pro Amy dva lidé: Tadeáš a stará služebná Ester. Nebýt těch dvou, byla by možná utekla hned první týden. Už sám papoušek stačil k tomu, aby přivedl člověka k zuřivosti. Byl tetinou láskou a obdivem tak zpovykáný, že okamžitě vycítil, kdo jej má rád a kdo ne. Každý, kdo mu věnoval jen o nepatrné poznání méně pozornosti než teta, byl jeho nepřítelem. Samozřejmě že to poznal okamžitě i na Amy a začal se jí mstít, kde mohl. Kdykoli se k němu přiblížila, štípal ji do ruky nebo ji tahal za vlasy. A sotva mu ráno stačila vyčistit klec, hned schválně převrhl misku s mlékem a rozházel nastrouhanou mrkev široko daleko. Když si stará paní zdřímla, začal štípat psa Mopa. Pes se po něm se štěkotem ohnal, teta se vzbudila a byla mrzutá a její mrzutost zase postihovala Amy. Jaký div, že se děvče utěšilo ještě tak u Ester.

Ester pocházela z Francie. I když už žila v Americe s „madame Marchovou“ nejmíň třicet roků, nikdy se nenaučila dost obstojně mluvit anglicky a dodnes mísila do řeči slova ze své mateřštiny. Snad právě proto mohla vyprávět nejjednodušší příběh a ten v jejím dvojjazyčném podání! zněl cizokrajně. Ester ráda vzpomínala na svoje dětství v Provinci a Amy dokázala její povídání poslouchat nekonečně dlouho. Obě navíc stejně nesnášely psa Mopa, nemožně tlusté a protivné zvíře, které už ztratilo všechnu psí hravost a vyznačovalo se jedinou vlastností: nekonečnou chutí žrát od rána do večera.

- Jaktěživ jsem neviděla takový pes, pohád jen žehe a žehe, křížovala se co chvíli Ester a vyslovovala „er“ zvláštním hrdelním způsobem, který uváděl Amy v úžas.

Jakmile teta Marchová podřimovala, dovolila Ester děvčeti, aby se procházelo velkým domem a prohlíželo si všechny starodávne věci, uložené v obrovských šatnících a vykládaných truhlách. Stará paní totiž trpěla posedlou touhou schraňovat nejen každý starý hadřík, ale i cenné šperky poj kdejakém příbuzném. Dům se víc podobal muzeu než obytnému stavení.

Ze všeho nejradši si Amy prohlížela indickou skříňku s nekonečným množstvím malých zásuvek a tajných skrýší, kam teta ukládala nejenom skutečně vzácné šperky, ale i bezcenné pouťové náramky a prsteny z kočičího zlata, zdobené barevnými sklíčky. Malá parádnice se v nich dokázala přehrabovat každou volnou chvíli. Věšela si blýskavé náhrdelníky na krk i do vlasů, nasadila si na každý prst deset prstenů a potom se točila před zrcadlem jak pávice. A ke každému z těch šperků, ať byly pravé, nebo falešné, uměla Ester vyprávět patřičný příběh.

- Tyhle ghanáty měla madame na h-dle, když ji vyvedli na phvní ples, a tyhle pehly jsou svatební dah... a tohle je smuteční souphava z čehného jantahu... „ráčkovala“ Ester a brala postupně do rukou řetízky a brože, co jich jen ve skřínce bylo. A vždycky až na konec otvírala Ester docela nepatrnou zásuvečku, ve které v krabičce vyložené černým sametem, ležel tetiččin snubní prsten, který už dobrých deset let nenavlékla na příliš buclatý prst.

- A co se nejvíc líbí naší „madeinoiselle“? chtěla pokaždé slyšet Ester.

- Nejkrásnější jsou tyhle zlaté korálky, odpovídala Amy a znovu a znovu obdivovala šňůrku plnou zářivých kuliček, uprostřed kterých visel těžký zlatý přívěsek.

- Jenom bych ráda věděla, co se s tím stane, až tetička umře? ptávala se s otevřenou bezelstností dítěte. A v duchu si představovala, jak teta leží v truhle, ověšená náhrdelníky, náušnicemi a tretkami jako vánoční stromek.

Ester pečlivě ukládala krabičku za krabičkou zpátky do útrob indické šperkovnice a šeptala tajemným hlasem:

- Všechny ty krásné špehky dostane mademoiselle a její sestřičky. Vím to už dokonce uhčítě. Madame mi to phozhadila. Napsala už dokonce závěť, kde je to čehné na bílém, a já jsem závěť podepisovala jako svědek...

Amy si zhluboka vzdychla. Nerada totiž čekala.

- Kdybych byla na místě tety Marchové, rozdala bych takové věci už zaživa. Není lepší vidět, jak z nich má někdo radost, než je ukládat do skříňky?

Ach, to ne... mladá tváh je krásná sama o sobě a nepothebuje pahádu. Ale ta z vás, ktehá se phvní phovdá, dostane souphavu pehel. A vám, mademoiselle, uhčítě dá tetička tenhle tyhkysový phsten. Mluvila o tom phávě včeha háno, když jsem ji česala... Líbí se jí moc vaše povaha a vaše dobhé chování. ..

Pomyšlení, že dostane téměř stejně krásný prstýnek, jakým se mohla ve třídě chlubit jen největší parádnice Zuzana Parkinsová, vyvádělo Amy dočista z míry. Od toho okamžiku se jí dokonce zdálo, že teta Marchová není zdaleka tak mrzutá a také papoušek i pes že jsou docela snesitelní.

Ale tak jako tak nemohl tyrkysový prstýnek zachránit všechno. Byly okamžiky, kdy padal na Amy neskonalý smutek a stesk. Toužila být doma, u sester a u maminky a chybělo jí i večerní posezení u společného stolu a písnička před spaním, kterou hrála Líza na klavír, dokud ještě neochořela záškrtem.

Jednoho odpoledne, když teta zase jako obvykle usnula při předčítání, Amy pozorně sledovala její starou a vrásčitou tvář.

Není vlastně tak přísná a lakomá, jak vypadá, když napsala v závěti, že nám dá svoje šperky, pomyslela si. Dospěla k názoru, že každý člověk je takový, jaká je závěť, kterou napsal. Ještě dlouho po jeho smrti si mohou pozůstalí říkat: Zdál se nám zaživa mrzutý jako pes, ale podívejte se, co všechno nám odkázal...! Byl to přece jen dobrák k pohledání... A jak si tak Amy sama pro sebe přemýšlela, napadlo jí, že taky napíše závěť. A že ji napíše opravdu dojemně, aby se nadobro zapomnělo, jak byla občas líná a pánovitá.

Hned večer, když zůstala sama ve svém pokoji, položila před sebe na stůl čistý list papíru a dala se do psaní. Prožívala svou závěť tak silně, že nad ní sama uronila pár slz. Zavolala pak starou Ester a poprosila ji, aby papír podepsala jako svědek. Francouzka nic nenamítala, ačkoliv ji napadlo, že tahle Amerika je opravdu zvláštní zem, když tu píše závěť už dvanáctileté dítě.

Výborně, řekla si Amy, teď už chybí jen podpis druhého svědka. Zítra přijde Tadeáš, lejtro podepíše a celá věc bude v dokonalém pořádku.

Příští den lilo jak z hrnce a Amy si v odpolední chvíli volna hrála v pokoji, kde byla obrovská skříň, plná odloženého šatstva. Aby jí nebylo smutno, vzala si s sebou pro obveselení papouška. Zatímco se převlékala z jedné šaty do druhé a pak se procházela před velkým, třídlým zrcadlem, papoušek poletoval a poskakoval za ní a vedl bláznivě řeči.

Ach, jak bylo nádherné vykračovat si ve večerních šatech z květovaného brokátu, za nimiž se táhla sáhodlouhá vlečka! Hedvábí šustilo a vysoké podpatky klapaly a v ruce se chvěl vějíř z rajčího perí.

Amy tak prožívala hru „na dámu“, že vůbec nezpůsobovala Tadeáše, který vstoupil do dveří a zůstal v nich udiveně stát. Vůbec nechápal, co si má myslet, když viděl před sebou zvláštní bytost v růžovém turbanu a šatech až na zem. Ke všemu za plouhavou vlečkou poskakoval papoušek a křičel: - Ahoj, strrrrrašidlo, pojď sem! Líbej mě, miláčku, ha-ha-ha!

Tadeáš pro všechny případy znovu vyšel za dveře, a dřív než znovu vstoupil, silně zaklepal. Amy ho pozdravila vznešenějším způsobem než královna anglická.

- Sedni si, řekla mu a ukázala rukou ke křeslu. - Musím si s tebou popovídat o něčem strašně důležitém...

V tu chvíli jí vletěl papoušek na turban a točil se tam jak korouhvička.

- Už ať jsi dole, pleskla jej Amy. - V životě jsem neviděla tak pitomé zvíře. Jenom si představ, včera, když teta spala...

- Mohla bys mi povědět, jestli vaše teta někdy nespí? skočil jí do řeči Tadeáš a bláznivě se smál, když viděl, že papoušek se drží turbanu jak klíště.

- Naše teta trpí chromatickou spavostí, zdůraznila vážně Amy a pokračovala ve vyprávění. - Včera, když po obědě spala, papoušek běhal j po pokoji a honil pavouka. Ten se mu schoval za knihovnu a Poly se díval j po očku do skuliny, kde zmizel, a křičel: Miláčku, pojď sem, ha-ha-ha! Myslela jsem, že umřu smíchy, ale to probudilo tetu a oběma nám vy- j nadala...

Papouškovi se zřejmě nelíbilo, co se o něm říká, pobíhal kolem : Tadeáše, kloval jej do střevice a hulákal: - Hanba... hanba... Frrrrr... !

- Ty mizero, oháněl se po něm, - jestli nepřestaneš, chytím tě za I ten tvůj krček a uvidíš!

- Ty mizerrro... mizerrro, opičil se Poly, pak začal mávat křídly zavolal: - Hořííí! Ho-řííí...

Zatím se už stačila Amy odstrojit. Sedla si ke stolku naproti Tadeášovi, vytáhla z kapsy složený list papíru, rozprostřela jej na desku a docela ledabylým tónem jej vyzvala, aby si list přečetl.

Zajímá mě, co si o tom budeš myslet. A taky bych byla ráda, t kdybys mi poradil, jestli je všechno bezvadné po právníkové stránce, dodala.

- Co to, proboha, znamená?

- Je to poslední vůle. Moje poslední vůle. Řekla jsem si, že každý pořádný člověk by měl včas napsat poslední vůli, aby nad jeho hrobem nemusel mít nikdo těžkou hlavu. ..

Tadeáš se musel vši silou přemáhat, aby zachoval vážnou tvář, ale nakonec se mu to přece jen podařilo a začal si nahlas předčítat listinu, ve které se to hemžilo nejen šlechtnými úmysly, ale i pravopisnými chybami:

MOJE POSLEDNÍ VŮLE A TESTAMENT

Já - AMÁLIE MARCHOVÁ - jsem se rozhodla pro pořádek rozdělit svůj majetek následujícím způsobem:

Svému otci odkazuju nejlepší malbi, které jsem kdy namalovala, a všechny svoje umělecká díla i s rámy. Dále ať si ponechá mých ušetřených osum dolarů a s těma ať naloží jako se svými.

Mamince s láskou věnuju všechny svoje šaty, jenom ne modrou zástěrku s kapsou, která by jí stejně byla malá. Taktéž ano svůj vlastní obraz a medaliónek.

Mé milované sestře Markétě zanechávám tyrkysový prsten, jestli mi ho teta dá, dále pak zelenou škatuličku s podobiznou holuba a též i lýmceček z pravých bruselských krajek a náčrtek mé hlavy, aby vydělá, jak jsem vipadala, když jsem byla malá.

Josefína dostane sponku, která je opravená voskem ze svíčky. A dále můj bronzový kalamář, u kterého jsem ztratila víčko a nakonec vzácného zajíčka, co jsem ho vlastnoručně vymodelovala z hlíny, neboť mi bylo líto, že jsem jí spálila deník s dílem (literárním).

Líza si zaslouží všechny moje panenky s nohama i bez nožiček, můj stolek, vějíř, jen malinko polámaný, límce vyprané i nevyprané a boty, co mi padají s nohou, neb jsou mi větší. Zároveň žádám o prominutí, že jsem si dělala reglaci z její rozsekané pany Johany.

Svojemu váženému příteli Tadeáši Laurenceovi mladšímu juniorovi odkazuju hliněnou figuru koně, který má krk, i když Tadeáš tvrdí, že ne. Za jeho laskavosti v hodinách smutku (mého) ať si vybere některou moji uměleckou práci, která se mu bude líbit, nejlepší je obraz katedry Notre Dame.

Ctihodnému dobrodinci, starému panu Laurenceovi staršímu seniorovi odevzdávám červenou krabičku nazvanou „krábulinda“, co má ve víčku zrcátko. Ať si do něj dává psací péra, aby si připomenul zesnulou dívku. Své nejmilejší kamarádce Zuzaně odkazují modrou zástěru s kapsou, kterou neodkazují mamince, a dále prstýnek s vočkem a políbení.

A teď, když jsem vseciček svůj majetek rozdělila, doufám, že se nikdo nenamíchnul na zesnulou.

Tuto poslední vůli sem podepsala 20. listopadu, Anni Domino 1861.

AMÁLIE řečená AMY MARCHOVÁ

Svědkové: Ester Valnorová

Když si Tadeáš přečetl závěť až do konce a Amy jej požádala, aby se podepsal pod Esterino jméno, Tadeáš najednou zvažněl a odmítl.

- Ne, Amy, to není dobrá hra psát závěť, když je ti sotva dvanáct a vůbec nic ti nechybí. Já jsem se smál, když jsem závěť četl, ale teď musím myslet na chudinku Lízu, která je na smrt nemocná. Vážně, Amy, neodkazuj nikomu tyrkysové prsteny, které jsi zatím ani nedostala, a buď ráda, že můžeš běhat a hrát si na lepší věci, než je psaní závěti.

- Ale vy jste mi neřekli, že je naší Líze tak zle, zašeptala Amy a naráz se jí zdálo, že ze všeho nejdříve musí zničit ten hloupý papír.

Složila jej na úplně malé čtverečky, a zatímco jej trhala, umiňovala si, že se už nikdy Estery nezeptá, komu budou patřit po tetině smrti šperky, protože cítila, že ani všechny tyrkysové prsteny světa by jí nemohly nahradit milovanou Lízu.

KAPITOLA 26

DOKAZUJE, ŽE TYRKYS MÁ OPRAVDU ZÁZRAČNOU MOC V BOJI PROTI MARNIVOSTI

Když se Líza poprvé po dlouhé, přetěžké nemoci probírala z klidného spánku, otevřela oči a uviděla nad sebou paní Marchovou. Chvilku si myslela, že se jí zdá krásný sen, ale pak malinko vztáhla ruku, protože na víc se zatím nezmohla, a dotkla se skutečné maminciny dlaně a věděla už, že maminka je tady s ní pod střechou domu a že se tedy s koncem snu nerozplyne. Krátké probuzení ji stačilo naplnit blaženým štěstím a hned vzápětí zase zavřela oči.

- Ach moje děvečka zlatá, jak zhubla... zašeptala paní Marchová a potom po špičkách odešla i s děvčaty z pokoje, protože ničeho není k uzdravení zapotřebí víc než spánku.

Josefína uchystala mamince snídani, aby se po dlouhé cestě vzpamatovala, a dlouho si pak povídaly o tatínkovi, o tom, jak se mu vede, a také o panu Brookovi, který teď místo paní Marchové převzal službu u nemocného. A znovu a znovu se vracely k nekonečně dlouhému čekání na příjezd vlaku, který se zpozdlil, protože uprostřed cesty zavála koleje sněhová bouře. A maminka zase líčila svou radost ve chvíli, kdy vystoupila z vagónu a uviděla ve stanici usměvavou tvář Tadeášovu.

Den, který vyvstal za oknem, byl pocukrovaný prvním sněhem jako sváteční bábovka a bylo velice příjemné hledět na zasněžený den oknem vyhřátého pokoje, kde praskal oheň v krbu a voněla káva v konvici na stole. Markéta i Josefína, unavené ponocováním, si šly ještě lehnout, maminka se uvelebila v křesle vedle postele nemocné Lízy, ale vlastně ani oči nezamhouřila, jenom se dívala do bledé spící tvářičky.

Touhle dobou už také Amy věděla, že paní Marchová přijela a že Líza překonala svou kritickou chvíli. Přiběhl jí to hned po ránu povědět Tadeáš. Zdálo se, že zpráva dojala i tetičku. Vysmrkala se do krajkového kapesníku tak hlasitě, že to znělo jak zatroubení, a úplně zapoměla vyslovit obvyklou větu, že stejně dávno věděla, jak to všechno dopadne. Dokonce neměla ani žádnou poznámku, když ji Tadeáš požádal, jestli by se mohl jít s Amy projít.

- Proč ne? prohlásila. - Amy se chová výborně. Když přišla do mého domu, nebyla bych si pomyslela, že se tak brzo naučí způsobům. Někdy se chová lak dobře jako já, ačkoliv já jsem pocházela z nejlepší rodiny...

Jenže Amy si už při obouvání všimla, že Tadeáš má unavený, ospalý výraz.

- Ty bys spal! udeřila na něj.

- Možná že jo, řekl mládenec. - Celou noc jsem vlastně byl na nohou...

Samozřejmě, s jakou se staral o Marchovu rodinu, starou paní vyloženě nadchla.

Takhle se chová jenom skutečný mladý gentleman, říkala si. Vůbec nemyslí na sebe, ale stará se především o blaho jiných.

- Ne ne, Tadeáš! prohlásila tedy. - Vy nepůjdete na žádnou procházku. Vy si musíte odpočinout, a hned teď.

Zavolala okamžitě Ester a ta musela upravit pro Tadeáše pohovku v knihovně. Mládenec se nebránil.

- Zdrímnu si nejvýš hodinku, řekl, a sotva dolehl, už spal.

Ačkoli knihovna byla na druhé straně domu, seděla teta ve svém pokoji nehybně v křesle a odmítala předčítání. Zdálo se jí, že by sebemenší zvuk mohl chlapce rušit. A tak seděly s Amy jako dvě sochy, s rukama složenýma v klíně.

Jenomže Tadeáš spal a spal. Dávno byla pryč hodina a málem se blížilo poledne.

Jestli se Tadeáš okamžitě neprobudí, už nikdy se nepostavím na nohy, budu dočista chromá z toho sedění, říkala si zoufalá Amy, ale nakonec všechno nádherně dopadlo, protože zazvonil domovní zvonek a ukázalo se, že přišla paní Marchová.

Amy se mohla zbláznit radostí, když uslyšela na chodbě její hlas. Napřed se maminka samozřejmě musela vybavovat s tetou. Ale pak dostala Amy spásný nápad a pozvala ji do svého pokojíčku v podkroví. Tetička se tedy spokojila se společností Tadeáše, který se mezitím přece jen probudil, a paní Marchová měla konečně možnost pohovořit si s dcerkou docela o samotě.

- Jak sis to tady pěkně uspořádala, chválila Amy a hleděla s potěšením na obrázky zavěšené po zdech, na knížky v polici i na vázičku s květinami. - Budem se muset doma poohlédnout jak to udělat, aby každá z vás měla svůj vlastní koutek, který by si zařídila po svém. Člověk občas potřebuje být sám, aby si mohl věci promyslet a uspořádat v hlavě. Jistě jsi na to přišla i ty, když jsi teď musela opustit domov, vid'?

Když se pak Amy chlubila mamince novým obrázkem, který začala malovat, všimla si paní Marchová prstenu na její ruce. Nic neřekla, ale děvče její pohled zaznamenalo a celé ve tváři zčervenalo.

- Musím ti něco povědět, maminko. Tenhle prsten mi dneska dala teta Marchová za to, že jsem se o ni starala, když Jo ošetřovala naši Lízu. Řekla mi, že tyrkys má velkou moc a chrání toho, kdo jej nosí...

- Ano, to se říká, souhlasila paní Marchová, ale tak jako tak byl v jejím pohledu jakýsi nesouhlas s tím, aby malé děvče nosilo tak drahý šperk.

Jako by to tušila, stáhla Amy prsten a podávala jej matce.

- Jestli je pravda, co se o tyrkysu říká, zdá se mi, že by jej teď nejvíc potřebovala naše Líza. Pověděla jsem to i tetičce. Moc jsem se bála, že se proto bude zlobit, a ona opravdu nebyla zvlášť nadšená, ale nakonec řekla, udělej, jak myslíš, je to tvůj prsten a máš právo o něm rozhodovat. Tady máš, maminko, vem ho a odevzdej ode mne naší Líze, snad bude mít radost...

Maminka vzala prsten a dlouze si svou dceru prohlížela.

- Ty ses změnila, Amy, za tu dobu, co jsem byla pryč. Vyrostlas a jsi taky moudřejší. Moc dobře si pamatuju, jak jsi před rokem záviděla Zuzaně Parkinsonové její prstýnek a dneska se dokážeš vzdát svého tyrkysu?

Ne, Arny, tenhle prstýnek je tvůj a já ho nebudu dávat nikomu jinému. Schovám jej zatím u sebe a můžeš ho nosit za pár let. Nemám ráda zlaté prsteny na rukách dětí. Ale jednou ho budeš nosit, a jestli opravdu tyrkys může před něčím ochraňovat, měl by ti pomáhat před zbytečnou závistí a marnivostí. Ale i kdybys neměla tyrkys, máš přece nás a my ti vždycky včas připomenem, čeho je dobré se vyvarovat. Ostatně si myslím, že teď už to víš nejlíp sama, řekla maminka, pohládila Amy po tváři a ještě dřív, než se zvedla a odešla, slíbila děvčeti, že se už co nevidět bude smět vrátit domů k sestrám.

KAPITOLA 27

O TOM, JAK SE JOSEFÍNA TOUŽILA OŽENIT S VLASTNÍ SESTROU

Člověk, který se vrátí po dlouhém odloučení domů, má na všechno čerstvý pohled a všimne si věcí, které jsou zatím ještě neznatelné. Tak to bylo i s paní Marchovou.

- Poslouchej, Josefíno, s tebou se něco děje. Něčeho máš plnou hlavu. Nechceš mi to povědět?

Josefína hned nepromluvila. Stála u maminky, hladila ji po ruce a měla ve tváři nespokojený výraz.

- Není to náhodou Markéta, kvůli komu se trápíš?

Podívejme se, jak naše maminka všechno uhodne, pomyslela si s úžasem Josefína. Ale co se dalo dělat? Ted' už musela s pravdou ven.

- Ano... je to Markéta. Něco se mi na ní nelíbí...

Maminka zpozorněla.

- Chodil sem Edy Moffat, když jsem byla ve Washingtonu?

- Jak si můžeš něco takového myslet? Byla bych Edyho Moffata okamžitě vyhodila za dveře a zamkla za ním na dva západy, kdyby se byl opovážil. Nemám ho ráda zrovna jako ty.

- Pak vážně nevíš, co ti na Markétě vadí.

- Pamatuješ si, jak v létě zapomněla u Laurenceů rukavice? Představ si, zapomněla tam obě, ale Líza jí tenkrát přinesla jen jednu. Druhá se ztratila... zvláštní, co?

- Ach děti, kdybych si měla lámat hlavu nad každou vaší ztracenou rukavicí, nevycházela bych ze starostí.

- Počkej. Jde o to, že rukavici naší Markéty má u sebe pan Brooke. Víš to moc dobře - od Tadeáše. Viděl ji u něho na vlastní oči, a když pan Brooke odjížděl s tebou do Washingtonu, uložil si ji do kufru jako nějakou vzácnost. Starou a zašivanou rukavici naší Markéty, chápeš to?

- Ty si zkrátka myslíš, že pan Brooke projevuje o naší Markétu zájem, ne? shrnula jednou větou maminka celé vyprávění.

Josefína měla najednou nepochopitelně vzrušený a nepřátelský výraz.

- Co můžu vědět? Vyznám se snad já ve všelijakých milostných pletkách? Je mi nanic, když takové nesmysly jenom čtu... Víš dobře, že nesnáším ani čtení milostných románeků, i když všechny holky jsou po nich jak divé. Jenom jedno mi tu nehraje. V těch všech hloupých románech se vždycky zamilovaná holka ze všeho nejdřív prozradí tím, že se červená až za ušima, když na ni její drahoušek promluví, a že nejí a hubne a chová se jako blázen. Ale naše Markéta jí jako zjednaná a spí jako dudek. A když náhodou začnu o panu Brookovi mluvit, netváří se vůbec nijak. Dívá se mi klidně dál do očí a taky barvu má pořád stejnou. Zato bys měla vidět, když před ní začne Tadeáš mluvit o zamilovaných. Hned je jako růže. Už jsem mu takové věci musela zakázat.

- Ty zkrátka myslíš, že Markéta nemá o Jana zájem?

- O koho? vyděsila se na smrt Jo. - O jakého Jana?

- O pana Brooka... Nezapomeň, že jsme s ním já a tatínek byli celé dny od rána do večera a že jsme se s ním spřátelili. Blízkému člověku se špatně říká „pane Brooku“... Uznáš sama, že lepší je „Jan“.

Tak tohle neměla maminka před Josefínou vůbec říkat!

Panebože, už je to tady! Já jsem moc dobře tušila, že se ho nakonec budete zastávat, protože byl hodný k tatínkovi. Ale snad mu nedovolíte, aby jednoho krásného dne přišel, řekl, že si chce naši Markétu vzít, a klidně ji odtud odvést? Já už dokonce chápu, proč tebe i tatínka obskakoval a dělal vám pomyšlení. Chtěl, abyste ho měli rádi kvůli Markétě! Ale to se přece nesmí! To je podvod! No tohle! Radši bych se neviděla. Podívej, jak se třesu zlostí!

- Nerozčiluj se a poslechni, co ti řeknu, pokusila se ji uklidnit paní Marchová a vyprávěla, jak s ní pan Brooke jel opravdu především proto, že si to starý pan Laurence přál.

- A pak si taky uvědom, že jsem vůbec nemohla tušit, co mě ve Washingtonu čeká. A mohlo se stát ledacos, i to nejhorší. Dovedeš si představit, jak by mi bylo v dalekém cizím městě samotné? Ano, je pravda, že jsme si pana Brooka zamilovali pro jeho upřímnost a ochotu. Ale líbila se nám i jeho čestnost. Řekl nám rovnou, že se mu Markéta líbí, ale že ho ještě čeká řada let práce, než dostane opravdu slušné místo. Poprosil nás, aby k nám mohl chodit a zatím se s Markétou přátelit, protože i zamilovaní lidé se musí napřed spřátelit a dobře se vzájemně poznat. Měli jsme mu to odmítnout? Nechovej se dětinsky, Josefíno. Markéta je zatím ještě moc mladá, než aby se mohlo dalekosáhle uvažovat o tom, co se může stát za dva za tři roky.

Ať mluvila jak chtěla, nedokázala však paní Marchová zbavit Jo podezření, že pan Brooke nedělá nic jiného, než myslí na to, jakým, úskokem z tohoto domu odvést její nejstarší sestru.

- Jestli jsem si to nemyslela! Tak nějaký pan Brooke si přijde a rozhází nám pronic a zanic celou rodinu. Sakramentská práce! zaklela si upřímně. - Kdybych se mohla s Markétou oženit já, zůstala by tu s námi a panu Brookovi bych pěkně vypálila rybník.

- No to se ti povedlo, zasmála se srdečně maminka. Ale pak zvážněla a poprosila Josefínu, aby v žádném případě o tomhle rozhovoru se svou sestrou nemluvila. Jsou věci, do kterých nemáme my co mluvit a které si mohou vyřídit jen oni dva mezi sebou.

- Oni dva? Tak to už vím předem, jak to dopadne! Pan Brooke se na ni bude dívat těma svýma čokoládovýma očima a naše Markéta za pět minut dočista zhloupne. Jednou jsme mluvily o tom, která barva očí se nám líbí. To se ví, že řekla hnědá... A když přišel dopis z Washingtonu, četla jej vždycky hodinu, i když napsal pan Brooke jenom dvě řádky o počasí. Já vím svoje!

Josefína chodila pokojem sem a tam sáhodlouhými kroky a oči jí svítily jako rozzlobenému kocourovi.

- Zamiluje se do něj a bude po všem. Ale jak my k tomu přijdem? Dřív jsme si žili krásně všichni dohromady a teď se budeme dívat, jak ti dva si spolu šeptají a drží se za pacičky? A co když si potom pan Brooke najde místo až někde v horoucím pekle? Víš, jak nám bude po Markétě smutno? Mně by z toho puklo srdce, kdyby... A co když na nás zapomene!

V tu chvíli, kdy Jo zahrozila směrem k domu pana laurence, si i paní Marchová zhluboka vzdychla.

- Vidíš, ani tobě se to moc nelíbí, chytla se jejího povzdechnutí vítězně Josefína. Ale mylila se.

Jsem stejná, jako byla moje maminka a jaká budeš jistě jednou ty. Kdo by nechtěl mít svoje děti pořád u sebe? Ale je přece přirozené, že se jednou každý mladý člověk odpoutá od domova. Uděláš to i ty, proč se tomu divíš u Markéty? Vzdychla jsem si, že už takový čas přichází i do naší rodiny. Když si vzpomenu na den, kdy jste se narodily, připadá mi to jako včera... Ale ty se vážně nemusíš bát, že by Markéta odešla tak brzy. Dohodli jsme se s tatínkem, že má čas nejmén do dvaceti a ani potom nic nezmešká.

Ale Josefína se nemohla a taky ani nechtěla smířit s novými okolnostmi. Pokusila se dokonce použít i nečistých zbraní.

- Naše Markéta je moc hezká a mohla by se jistě jednou bohatě vdát. A co pan Brooke? Nemá nic. Ani peníze, ani pořádné místo. Bude si je hledat teprve teď, až Tadeáš odejde na universitu.

Jenomže přesně s tímhle si neměla začínat. Paní Marchová se okamžitě ohradila.

- Neříkám, že peníze nejsou příjemné a že jich není potřeba. Víam sama dobře, jak je bez nich život těžký, Jo. Ale vážím si daleko víc dobré povahy a charakteru pana Brooka než peněz takové rodiny Moffatovy. Když se vám v životě povede dobře, bude to i moje štěstí, ale štěstí se nedá přepočítávat na dolary. Myslím si, že i Markéta bude umět skromně žít a že bude dokonce šťastná, protože největší výhra pro život je statečný a spravedlivý člověk, který s námi jde. A pan Brooke takový je, ať se ti to líbí, nebo ne.

Tentokrát si zas zhluboka povzddechla Josefína.

- Tak jsem si vždycky myslela, že si naše Markéta vezme Tadeáše a že bude bydlet blízko nás v pěkném domě s krásnou knihovnou a skleníkem... Tobě by se to nelíbilo? Mně ano...

- Pro-sím-tě! Tadeáš je přece mladší, namítala maminka, ale to Josefíně vůbec nevadilo.

- No bůžee, rok sem, rok tam! Tadeáš náhodou měří sto osmdesát centimetrů, a to ještě určitě vyroste, tak co? A navíc je fajn a má bohatého dědečka. A jak nás má rád! Škoda že mi můj plán s ním a s Markétou nevyšel... Mohli jsme si klidně žít! Tak mi jde nějak všechno křížem krážem.

- Copak ti jde křížem krážem? A proč jsi tak ustaraná? zeptala se Markéta, která znenadání vstoupila do pokoje a zaslechla poslední slova rozhovoru. Dopsala právě dopis tatínkovi a přinesla jej mamince přečíst.

Paní Marchová se zhloubala do psaní a pak je s uspokojením i pochvalou Markétě vrátila.

- Nezapomeň na konci připsat, že posílám srdečný pozdrav Janovi, připomněla ještě děvčeti.

Markéta se podívala, že maminka říká panu Brookovi křestním jménem. Ale vyjádřila svůj úžas tak prostě a bez jakéhokoliv uzardění, že tentokrát ani Josefína nemohla žárlit.

- Ano, říkáme panu Brookovi Jane, protože se k nám choval jako nejhodnější syn.

- Byl jistě rád, jak se k němu chováte, vid', maminko? zaradovala se Markéta. - Je úplně sám a nebude si aspoň připadat tak opuštěný. Nakonec ještě popřála mamince dobrou noc a šla spát.

Paní Marchová se za ní s potěšením dívala.

Není divu, že se Janovi líbí, je milá a krásná, a jestli v sobě vzájemně najdou to, po čem touží, už tím budou šťastni a bohatí, myslela si s uspokojením, ale taky s určitou dávkou smutku. V tom se docela nepatrně podobala Josefíně.

KAPITOLA 28

O TOM, CO TADEÁŠ POKAZIL A JAK SI NA SMRT ZNEPŘÁTELIL JOSEFÍNU

Nejhorší je, když člověk slíbí rukoudáním, že o něčem nebude mluvit, říkala si Josefína. A opravdu. Tajemství, které jí prozradila maminka, ji pálilo, jako by spolkla horký brambor. Do prkvančic! Že jsem o tom mluvila! Kdykoliv kolem ní přešla Markéta, chovala se Jo tak nápadně nenápadně, že by její sestra musela být úplně slepá, aby si toho nevšimla.

Markéta ovšem ze zkušenosti věděla, že povídává Jo neudrží žádné tajemství, zvláště když někdo předstírá, že o ně nestojí. O to víc ji tentokrát překvapilo, že Josefína úpěnlivě mlčí a snaží se svoje muka zastítn povýšeným přezíráním.

No prosím, když slečna nechce mluvit, ať mlčí, řekla si Markéta a už nenaléhala.

Tak tohle teprve bylo k zbláznění! Maminka seděla u Lízy, Amy pořád ještě bydlela u tety Marchové a jedinou vrhu, které by svoje tajemství pošeptala, představoval Tadeáš. Jenomže Tadeáš, jak známo, co nevěděl, nepověděl. Jak to jen udělat, aby se před nejstarší sestrou neprorekl? Josefína chodila kolem něho jako pes kolem horké kaše a už se chystala promluvit. Tadeáš byl mírně uražen, a chtěl se dokonce trochu pomstít za to, že jej Jo tak dlouho trápí. Rozzlobil se naoko a schválně řekl:

- Nech si, prosím tě, tvoje tajemství, když s ním tak okolkuješ. Jako kdybych nevěděl, že se týká vaší Markéty a našeho pana Brooka! Navíc se Tadeáše nějakým způsobem dotklo, že to, co pověděl učitel paní Marchové, nikdy neprozradil jemu. A hned mu začalo vrtat hlavou, co a jak zaonačit, aby pana Brooka za jeho „neupřímnost“ potrestal.

Markéta měla v těch dnech ruce plné práce s uklízením domu, kde se všechno chystalo na tatínkův návrat z nemocnice. Jednoho dopoledne se však najednou celá proměnila a nikdo z rodiny nechápal proč. Upadala do rozpaků, kdykoliv na ni promluvili, seděla mlčky a utrápeně nad svým košíčkem šití, držela v ruce navlečenou jehlu, ale nedokázala ušít za hodinu víc než dva tři stehy.

- Není ti něco? zeptala se jí už několikrát maminka, ale Markéta jenom zavrtěla hlavou.

- Vidiš? Už se nám zamilovala, upozorňovala maminku tajně Josefína. - Už se chová přesně tak jako zamilované holky v románech. Nejí, nespí, hádá se kvůli každé maličkosti, zpívá samé srdcervoucí písničky, a jednou se dokonce prořekla: Copak prý asi dělá Jan ve Washingtonu, vzdychla a byla přitom celá červená. Něco se musí udělat! A čím dřív, tím lip!

- Proboha, nepleť se pořád do jejích věcí, zlobila se docela vážně maminka. - Až přijede otec, už si nějak poradíme.

Ale řešení na sebe nedalo dlouho čekat. Jednoho dne přinesl listonoš poštu a Josefína ji rozdělovala. Jedna obálka patřila Markétě.

- Podívejme se, kdopak ti píše? Na dopise je pečeť jako hrom, divila se Jo.

Markéta horečnatě roztrhla obálku a běžela k oknu, aby si přečetla popsany lístek.

- No tohle! začala najednou hlasitě plakat a obrátila se k Josefíně. - Tohle nepsal pan Brooke, to máš určitě na svědomí ty s Tadeášem. Jak jenom může být někdo tak sprostý! vrtěla nechápavě hlavou a po tvářích se jí valily slzy jak hrachy.

- Propánajána, o čem to mluvíš? divila se Jo. Ale to už Markéta zuřivě hledala po kapsách a vytáhla druhý, podobný lístek, jenomže mnohokrát přeložený. Hodila jej pak sestře k nohám a na desku stolu položila psaní, které dostala před chvílí.

- Tohle jste si na mne vymysleli? Že se nestydíte! Je to hnusné. Jak k tomu přijdeme my dva s panem Brookem? vzlykala a sotva mohla mluvit.

Paní Marchová rozložila lístek, který jí podala Josefína, a četla:

„Moje milovaná Markéto, ne, není možné dál mlčet. Konečně nadešla chvíle, abych našel odvahu zeptat se Vás, jaký bude můj příští osud. Nemohu už déle čekat a chci znát Vaše rozhodnutí dřív, než se vrátím. Nemluvil jsem zatím ani s Vaším otcem, ani s maminkou, ale nevěřím, že by nám bránili. Nechci bez Vás žít, Markéto. Pošlete mi, probůh, po Tadeášovi alespoň lístek s jedním slovem. Váš oddaný Jan“

Josefína okamžitě věděla, kolik uhodilo. Tohle mohlo být opravdu jediné Tadeášovo dílo. Ten mizera!

- Roztrhnu ho jak hada, popadala se za hlavu. - Přitáhnú jej za ucho až k tobě, Markéto, bude si muset kleknout a odprosít tě před námi přede všemi a já už na něj nikdy nepromluví.

- Počkej, Josefíno, řekla velice přísným a chladným tónem maminka. - Napřed nám vysvětli, co je to za hloupý a zlomyslný vtíp! Jestli se vůbec takové špatnosti dá říkat vtíp...

Jo byla zoufalstvím bez sebe. Nevěděla si rady s tím, co se stalo. Toužila jenom, aby jí uvěřili, že s něčím podobným nemá nic společného.

- Čestné slovo, Markéto! Ať umřu, maminko, jestli... Musíte mi přece věřit! Musíte...

Josefína ještě jednou vzala do ruky oba lístky a porovnávala jejich písmo. Byla si téměř jista. Ach ten Tadeáš!

- Ale tys doufám neodpověděla, Markéto? ptala se znepokojeně paní Marchová.

- Právě že ano... Hned na první dopis jsem odpověděla lístkem a ten jsem odevzdala Tadeášovi, naříkala dál Markéta a nebyla k utišení.

- Ten podvodník! Ten ničema, vyškrábu mu oči, až mi přijde do cesty, vyhrožovala Jo. - Ale co! Proč až mi přijde do cesty? Jdu hned teď a najdu si ho, kdyby se strachem zavrhl pod zem! Už se řítí ke dveřím, když ji matka zadržela.

- Proč ty? S Tadeášem si mám co vyřizovat já. Tady přestávají žerty a s Tadeášem musí promluvit dospělý člověk. Sedni si, Josefíno, a Markéta nám pěkně od začátku poví, jak to bylo.

Trvalo hezky dlouho, než se Markéta uklidnila natolik, aby mohla souvisle mluvit. Ale pak přece jen začala:

- První lístek mi v obálce odevzdal Tadeáš. Našel prý jej v dopise od pana Brooka i s prosbou, aby ho doručil mně osobně. Zarazilo mě, že by pan Brooke psal tak otevřeně, a chtěla jsem se poradit s tebou, maminko. Ale pak jsem si řekla, že mám svůj vlastní rozum a že mu tedy mám právo odpovědět sama...

- Smím vědět, cos mu napsala?

- Napsala jsem mu, že dost dobře nerozumím tomu, co po mně chce, a že bude lepší, když si pohovoří s vámi oběma.

Paní Marchová si ulehčeně oddychla.

- Zaplaťpánbůh! To je výborné... Ale teď mi řekni, co ti chudák pan Brooke odpověděl v dnešním dopise?

- Píše, že mi nikdy žádné milostné psaní nenapsal, i když by mu to jistě nedělalo žádné potíže, a že si ze mne určitě udělala dobrý den Josefína. Vůbec se nezlobí a je hrozně milý. Ale taková hanba! Představte si, jaká je to pro mne hanba!

Markéta si položila hlavu do dlaní a zase se celá rozstřásla přívalem pláče.

Josefína tentokrát ještě jednou vzala do rukou oba dopisy a porovnávala je. Čím déle do nich hleděla, tím vítěznější měla pohled.

- Něco vám řeknu! Tyhle dopisy psal oba dva Tadeáš. Ručím za to! A určitě vím, že neměl odvahu poslat panu Brookovi Markétinu odpověď. Potřeboval z ní prostě všechno vytáhnout, a protože jsem mu neřekla nic já, chtěl se mi i pomstít. .. Ale já mu ukážu!

- A cos mu měla říct ty? divila se Markéta. - Co ty víš...

- No přece to, co mi řekla maminka, prořekla se trochu neobratně Josefína. Teď už nezbývalo, než aby zasáhla paní Marchová.

- Nechtěla bys jít za Tadeášem a vyřídit si s ním svoje účty? zeptala se Josefína. - Já si zatím trochu povykládám s Markétou.

Když rozlícená Jo zmizela, pokusila se paní Marchová uvést věci na pravou míru. Řekla své nejstarší dceři, jak spolu s otcem i s panem Brookem mluvili právě o ní.

Myslím, že se Janu Brookovi líbíš a že se do tebe zamiloval.

Naznačil nám to dost jasně. Ale my jsme mu s tatínkem zrovna tak otevřeně pověděli, že nejdůležitější je tvoje rozhodnutí. Nebude ostatně dlouho trvat a budeš mít možnost hovořit s ním sama. Rozmysli si dobře, co mu povíš. A neslibuj nic, co by ti jednou přišlo zatěžko. Není nic horšího než zklamat dobrého člověka...

- Nemluvte už, proboha, o mně a panu Brookovi. To, co se dneska stalo, mi tak kazí náladu, že nemám vůbec chuť se dál o podobných věcech bavit, řekla podrážděně Markéta. - A hlavně mlčte před Janem Brookem. To, co si vymyslel Tadeáš, by ho muselo neslýchané urazit.

Maminka viděla, jak strašně se Markéty Tadeášovy podvržené dopisy dotkly. Její dcera, jindy tak mírná a přístupná, měla najednou přísný a nesmiřitelný výraz.

Když se pak v předsíni ozval Tadeášův hlas, odešla Markéta do svého pokojíku a paní Marchová přijala provinilce sama. Nemusela ani promluvit a on už poznal, jak hloupé bylo, co provedl. Choval se nejistě a vůbec nevěděl kam s rukama. Ohlížel se zoufalým pohledem za Josefínou, ale ta zůstala stát za dveřmi a tvářila se přísně jako strážník, který čeká na chodbě před soudní síní a dává pozor, aby snad obžalovaný náhodou nepráskl do bot a nepokusil se upláchnout. Z pokoje, kde zůstal Tadeáš s maminkou, bylo slyšet jen tlumený rozhovor, a ať se Jo jak chtěla namáhala, nemohla rozpoznat, o čem je řeč. Jen podle toho, jak se čas od času tón maminčina hlasu vzrušeně zvyšoval a zase klesal, se dalo soudit, že Tadeáš dostal co proto a že se sotva zmohl na rozpačité slůvko omluvy. Konečně se dveře otevřely a maminka řekla Josefíně, ať zavolá Markétu, protože se jí chce Tadeáš omluvit.

Těbůh, řekla si Jo, když viděla Tadeášův rudý obličej. Nechtěla bych slyšet ani polovinu toho, co mu maminka pověděla. Skoro je mi ho líto, ale odpouštět takovému ničemovi se hned tak nesmí.

Když se Tadeáš Markétě kajícím hlasem omluvil a když ji ujistil, že pan Brooke opravdu o ničem neví, napjaté ovzduší domu se přece jen vyjasnilo.

- Kdybych tě tak dlouho neznala a nevěděla, že jsi vlastně docela jiný, nikdy bych ti takovou zlomyslnost neodpustila, řekla Markéta, a i když mluvila přísně a vyčítavě, v jejím pohledu už bylo něco docela jiného.

- Hrozně se za tu hloupost omlouvám, opakoval pořád Tadeáš.

- Zasloužil bych, abyste se mnou už nemluvily, ale já udělám všechno na světě, abych napravil, co se napravit dá. Zapomeňte na to, proboha, jestli můžete... obracel se i k paní Marchové a taky k Josefíně.

Ta jediná se k němu vlastně chovala nejméně smířlivě. A Tadeáš to dobře poznal. Když se nedočkal jediného příslibu odpuštění v jejím pohledu, obrátil se zklamaně ke dveřím a beze slova rozloučení odešel.